Ročník XIX. Cena 65 centů.

Amerikán

NÁRODNÍ KALENDÁŘ

1896

Nákladem
AUG. GERINGERA,
150 W. 12TH ST., CHICAGO, ILL.

ŠKOLNÍ KNIHY PRO ŠKOLY ČESKO-AMERICKÉ VŽDY NA SKLADĚ.

BUDOVA PLZEŇSKÉHO SOKOLA V CHICAGO, ILL.

(Dohotovena v měsíci září roku 1895.)

UVÍTÁNÍ HOSTÍ ČESKO-AMERICKÝCH V PRAZE.

RESIDENCE

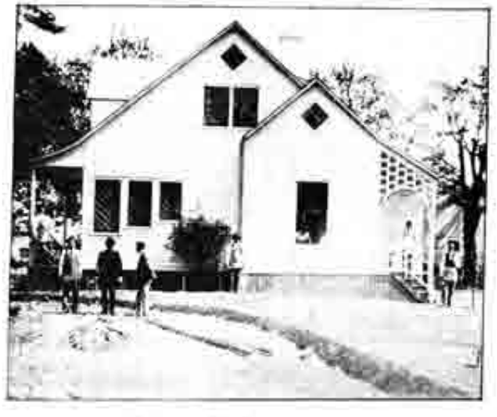

FARMA. (Pohled postranní.)

HOSTINEC

FARMA. (Pohled průčelní.)

AMERICKÉ ODDĚLENÍ.

AMERIKÁN

Národní * kalendář

na rok

* * 1896 * *

ROČNÍK XIX.

S mnoha obrázky
vážného i žertovného
obsahu.

CHICAGO, ILL.

TISKEM A NÁKLADEM AUG. GERINGERA, 150 W. 12TH STREET.

OBSAH:

První titulní obraz: Uvítání česko-amer. hostí v Praze a Amer. odděl. Národopisné Výstavy

Druhý titulní obraz: Síň Plzeňského Sokola v Chicagu

Kalendář roční.—Letopisná znamení a čísla.—Pohyblivé svátky.—Čtyry roční období.—Přehled r. 1896.—Postní dni.—Zatmění slunce a měsíce 3

Rubriky měsíční se jmény katolickými a evangelickými, jakož i vložky pro poznamenání příjmů a vydání v domácnosti, úkazy na nebi, židovský kalendář a pořekadla 4

Seznam jmen 28

Poštovní sazby 30

Tabulky ku vypočítávání úroků 31

Zvonohlík. Báseň od Adolfa Heyduka. (S illustrací.) 32

Páter Tyl. Napsal J. J. Král. (S illustracemi.) 33

Idyllická vzpomínka. Báseň od Al. Jandy 53

Bosenští medvědáři na vsi. (Vyobrazení.) 54

Na vojnu a z vojny. Napsal Pavel Albieri 55

Ty's pěl. Báseň od Al. Jandy 61

Na štědrý večer. Vypravuje J. V. Luňák. 62

Dva upíři. Napsal J. J. Král. 66

Americký poklad. Napsala V. Lužická. 71

Vzor zbožnosti. 87

Na stepi. (Vyobrazení.) 91

Poslední lístek. Novella od Al. Jandy. 92

Choré srdce. Báseň. 96

Bez přístřeší. Vypravuje dr. Vlad. Křížek. 97

Z dob otroctví v Texasu. Podává J. Buňata. (S illustracemi.) 117

Dcera podloudníkova. Vypravuje M. Mašek. (S illustracemi.) 122

Vzpomínka na majora Ed. Preise. Napsal H. Chotek. (S vyobrazením.) 141

Práce našich matek. Rozjímá V. Lužická. 156

Povzdech. Báseň od Al. Jandy. 158

Stávka muzikantů 300 roků před Kristem. Napsal Fr. B. Pecka. 159

Dvě sonetty vlastenecké. Báseň od Al. Jandy. 160

Pro smutné chvíle.—Vtipy a žerty. 161

Hluchý manžel. Z německého upravil Anton Jurka 169

Spolky v budoucnosti. Napsal J. Buňata. 171

Úvahy o všeličems. Napsal J. Čermák. 174

Po čase. Báseň od Al. Jandy. 177

Američtí Čechové a Národopisná výstava. (K prvnímu titulnímu obrazu.) 178

Tělocvična a plovárna Plzeňského Sokola v Chicagu. (K druhému titulnímu obrazu.) 181

Bohemia. Česká osada na Long Island, N. Y. (S illustracemi.) 183

Paměti českých osadníků v Americe. (S illustracemi.) 186

Vzpomínky životopisné k naším podobiznám. 200

Válka čínsko-japonská. (S vyobr. na str. 98.) 203

Zlatá pravidla včelařská. Napsal Ant. Wambera. 205

Pro domácnost a hospodářství 208

Pokyny a všeobecné poučení o zabrání vládních pozemků 212

Tabulky mzdy na základě osmi-, devíti- a desíti-hodinové práce 217

Kalendář roční.

V roce 1896 počítá se:

od stvoření světa dle Calvisiusa	5845
od stvoření světa dle počtu židovského	5656
od vystavení města Říma	2649
od zavedení kalendáře Juliánského	1941
od sboření Jerusalema	1826
od začátku stěhování národů	1521
od konce říše západořímské	1420
od útěku Mohamedova (tur. počítání)	1313
od počátku křižáckých válek	800
od vynalezení prachu a střeliva	516
od vynalezení knihtiskařství	456
od uzavření míru westfálského	447
od objevení Ameriky	404
od zavedení kalendáře gregoriánského	314
od vynalezení dalekohledu	287
od vynalezení parostrojů	198
od zavedení kalendáře opraveného	196
od prohlášení samostatnosti Spoj. Států	121

Opravený kalendář zaveden ve Spojených Státech 21. zářím 1853, kdy poručeno bylo místo 1. září psáti a čítati 21. září

Letopisná znamení a čísla.

Nedělní písmeno	E. D.	Římský počet	9
Zlaté číslo	16	Juliánský letopočet	6609
Epakta	XV.	Židovský letopočet	5656-57
Sluneční kruh	1	Mohamedánský	1313

Pohyblivé a stálé svátky.

Sv. tří králů	6. ledna	Velikonoční neděle	5. dubna
Neděle Septuagesima	2. února	Na nebevstoupení Páně	14. května
Neděle Sexagesima	9. února	Svatodušní neděle	24. května
Neděle Quinquagesima	16. února	Neděle sv. Trojice	31. května
Úterek masopustní	18. února	Božího Těla	4. června
Popeleční středa	19. února	Všeobecné posvěcení chrámů	18. října
Květná neděle	29. března	První adventní neděle	29. listopadu
Zelený čtvrtek	2. dubna	Vánoční hod v pátek	25. prosince
Velký pátek	3. dubna		

Přehled roku 1896.

Masopust trvá od 7. ledna do 18. února; tedy 6 týdnů. Začátek postu 19. února.

Konec postu dne 4. dubna a trvá 46 dní. Mezi vánocemi a popel. středou jest 55 dnů.

Zatmění slunce a měsíce.

V roce 1896 udají se dvě zatmění slunce a dvě zatmění měsíce.

První kruhové zatmění slunce dne 13. února bude patrno v jižních krajinách polárních, na jižním konci jižní Afriky a částečně v západojižní Africe. Začne vůbec ve 2 hod. 54 min. odpoledne; kruhové zatmění započne ve 4 hod. 31 min. a trvá až do 6 hod. 15 min. večer. Konec zatmění vůbec v 7 hod. 53 min. večer.

Částečné zatmění měsíce dne 28. února. Začne v 7 hodin 17 min. večer a přestane v 10 hod. 15 min. Bude patrno v západní polovici tichého oceánu, v Australii, Asii, Evropě, vých. Brasilii a ve vých. polovici atlantického oceánu.

3. Úplné zatmění slunce 9. srpna. Zatmění vůbec započne ráno ve 3 hod. 44 min.; úplné zatmění trvá 34 hod. 54 min. až do 7 hod. 24 min. rána. Konec zatmění vůbec v 8 hod. 35 min. dopoledne. Patrno v severní a střední části Asie, v největší části východní Evropy, v severozápadní části severní Ameriky a v severních krajinách polárních.

4. Částečné zatmění měsíce dne 23. srpna. Začátek zatmění v 6 hod. 24 min. ráno, střed v 7 hod. 57 min., konec dopoledne v 9 hod. 31 min. Patrno v záp. Evropě a Africe, v atlantickém oceánu, v Americe, ve větší části tichého oceánu a ve východní Australii.

LEDEN — JANUARY

31 — 31

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1 Středa	**Nový rok**	**Nový rok**	♑	7 25	4 44	5 44
2 Čtvrtek	Makaria	Abela a Seta	♑	7 25	4 45	7 0
3 Pátek	Jenovefy	Enocha	♑	7 25	4 46	8 15
4 Sobota	Tita biskupa	Isabelly	♑	7 25	4 46	9 27
První neděle po Novém roce.		**Délka dne 9 hodin 22 minut.**				
5 **Neděle**	Telesfora	Simeona	♑	7 25	4 47	10 38
6 Pondělí	**Sv. Tří Králů**	**Zjevení Páně**	♒	7 25	4 48	11 49
7 Úterý	Luciana	Melanie	♒	7 24	4 49	ráno
8 Středa	Erharda	Erharda	♒	7 24	4 50	12 59
9 Čtvrtek	Basiliše	Marciala	♒	7 24	4 51	2 01
10 Pátek	Agatona	Pavla Poust.	♒	7 24	4 52	3 21
11 Sobota	Hygina	Matildy	♓	7 24	4 53	4 30
Druhá neděle po Novém roce.		**Délka dne 9 hodin 31 minut.**				
12 **Neděle**	Proba	Reinholda	♓	7 23	4 54	5 34
13 Pondělí	Leoncia	Hilaria	♓	7 23	4 56	6 30
14 Úterý	Felixa	Felixa	♓	7 22	4 57	západ
15 Středa	Pavla Poust.	Maura	♓	7 22	4 58	5 50
16 Čtvrtek	Marcela P.	Marcela	♓	7 22	4 59	6 53
17 Pátek	Antonína pou.	Antonína pou.	♓	7 21	5 00	7 53
18 Sobota	Prisky	Prisky	♈	7 21	5 1	8 52
Třetí neděle po Novém roce.		**Délka dne 9 hodin 41 minut.**				
19 **Neděle**	**Jména Ježíše**	Sáry	♈	7 21	5 2	9 49
20 Pondělí	Fab. a Šeb.	Fab. a Šebest.	♈	7 20	5 3	10 47
21 Úterý	Anežky	Anežky	♈	7 20	5 5	11 45
22 Středa	Vinc. a Anast.	Vincence	♉	7 19	5 6	ráno
23 Čtvrtek	Zasnoub. P. M.	Emerana	♉	7 18	5 7	12 46
24 Pátek	Timotea	Timotea	♉	7 17	5 8	1 49
25 Sobota	Obr. Pavla	Obr. Pavla	♉	7 16	5 9	2 54
Čtvrtá neděle po Novém roce.		**Délka dne 9 hodin 56 minut.**				
26 **Neděle**	Polykarpa	Polykarpa	♉	7 15	5 11	3 59
27 Pondělí	Jana Zlatoúst.	Jana Zlatoúst.	♉	7 14	5 12	5 1
28 Úterý	Karla Velkého	Karla Vel.	♉	7 13	5 13	5 57
29 Středa	Františka Sal.	Valeria	♉	7 13	5 15	6 45
30 Čtvrtek	Martiny p.	Adelgundy	♊	7 12	5 16	vých.
31 Pátek	Petra Nol.	Virgila	♊	7 11	5 17	7 8

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrt dne 7. v 10. h. 29 min. ráno.

Nový měsíc dne 14. v 5 hod. 28 min. večer.

První čtvrt dne 22. v 9 hod. 46 min. večer.

Úplněk dne 30. v 3 hod. 59 min. ráno.

Domnělá povětrnost

Leden je v celku suchý, počasí pěkné a na přísl. studeno.

Dne přibývá od 9 hod. 19 min. do 10 hod. 6 min.

Židovský kalendář.

5656. — 16. ledna jest 1 Šebat.

Pořekadla.

Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Pálí leden mokrý bývá, jistě vína nedolívá.

Za mlhavým lednem plíží mokré jaro.

V lednu-li hrom se ozývá, očekávati lze hojnost vína.

Je-li teplý leden, z kozce mandel jeden.

Na Nový rok, o slepičí krok, na Tři krále o skok dále, na Hromnice o hodinu více.

Jaké počasí je který den od vánočního božího hodu do Tří králů, takové bude každý měsíc v roce.

Jména Ježíš ke kamnům nejblíž.

Na sv. Pavla: Když je cesta v koleji, šetřte v žitě ojedi (pice, nebo zima potrvá dlouho).

Dobrá sanice, koňská smrt.

Velký sníh, malá voda.

Slunce svítí na mráz.

Roste den, roste i zima.

Na sv. Pavla na víru obrácení (25.) mlha — přijdou nemoci.

První čítanka česká pro školy česko-americké, obsahující český slabikář v sobě, mnoho obrázku ku krásoplau i kreslení, a písněmi dětskými atd., jest k dostání u Aug. Geringera, 150 záp. 12. ul., Chicago, Ill. Cena 30 centů se zásylkou.

LEDEN.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ŽIVOT JEŽÍŠŮV prostonárodně sestavený od Davida Friedricha Strausse. Pro český lid přeložil Fr. B. Zdrůbek. Cena výtisku vázaného poštou 80ctů.

ÚNOR FEBRUARY

29 29

Dni a týdny.		SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1	Sobota	Ignace	Ignace		7 10	5 18	8 22
	Neděle Septuagesima.		**Délka dne 10 hodin 10 minut.**				
2	**Neděle**	**Hromnic**	**Očist. Marie**		7 9	5 19	9 37
3	Pondělí	Blažeje	Blažeje		7 8	5 21	10 49
4	Úterý	Veroniky	Veroniky		7 7	5 22	ráno
5	Středa	Háty	Agaty		7 6	5 23	12 2
6	Čtvrtek	Doroty	Doroty		7 5	5 24	1 14
7	Pátek	Romualda	Reinhar.		7 3	5 25	2 24
8	Sobota	Jana z M.	Šalamouna		7 2	5 27	3 29
	Neděle Sexagesima.		**Délka dne 10 hodin 27 minut.**				
9	**Neděle**	Apolony	Apolony		7 1	5 28	4 27
10	Pondělí	Skolastiky	Skolastiky		7 0	5 29	5 16
11	Úterý	Evroziny	Evroziny		6 59	5 30	5 56
12	Středa	Eulalie	Eulalie		6 57	5 31	6 28
13	Čtvrtek	Jordana	Kastora		6 56	5 33	západ
14	Pátek	Pap. Valentina	Valentina		6 55	5 34	6 42
15	Sobota	Faustina	Faustina		6 54	5 35	7 40
	Neděle Quinquagesima.		**Délka dne 10 hodin 44 minut.**				
16	**Neděle**	Juliany	Juliany		6 52	5 36	8 39
17	Pondělí	Simona	Konstancie		6 51	5 38	9 37
18	Úterý	Masopustní	Masopustní		6 49	5 39	10 36
19	Středa	Popeleční	Popeleční		6 48	5 40	11 37
20	Čtvrtek	Oldřicha	Eucharie		6 47	5 41	ráno
21	Pátek	Eleonory	Eleonory		6 45	5 42	12 40
22	Sobota	**Washingtona**	**Washingtona**		6 44	5 43	1 44
	První neděle v postě.		**Délka dne 11 hodin 3 minuty.**				
23	**Neděle**	Eberharda	Serenia		6 42	5 45	2 46
24	Pondělí	Přestupní den	Přestupní den		6 41	5 46	3 43
25	Úterý	Matěje ap.	Matěje ap.		6 39	5 47	4 34
26	Středa	Valburgy	Valburgy		6 38	5 48	5 17
27	Čtvrtek	Alexandra	Lesky		6 36	5 49	vých.
28	Pátek	Leandra	Leandra		6 35	5 51	5 55
29	Sobota	Romana	Romana		6 33	5 52	7 13

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 5. v 7. hod. 42 min. večer.

Nový měsíc dne 13. v 11. hod. 16 min. ráno.

První čtvrť dne 21. v 4. hod. 18 min. večer.

Úplněk dne 28. ve 2 h. 55 min. večer.

Domnělá povětrnosť

Až do 11. pěkné a mírné; od 12. do 18. sníh a vítr, pak až do konce studeno.

Dne přibývá od 10 hod. 8 min. do 11. hod. 19 min.

Židovský kalendář.

5656.—15. února jest 1. Adar; 27. února jest Půst Esther; 28. a 29. února jest Purim.

Pořekadla.

Únor bílý, pole sílí.

Pakli se bouřkami v únoru rohy býkovy neviklají, nelze se dobrého roku nadíti.

Když tě komár v únoru za uchem zašimrá, poběhneš v březnu jistě ke kamnům s ušima.

Větrové severní ku konci února zvěstují úrodný rok.

Nechce-li severní vítr v únoru vátí, v dubnu se to musí jistě státi.

Je-li v únoru zima a sucho, bývá prý horký srpen.

Tmavé hromnice, sedláka radosť; jasno-li ale, sněží ještě.

Masopust na slunci, pomlázka za kamny.

O hromnicích musí skřivan vrznout, kdyby měl zmrznout.

Na sv. Valentina 14. nenasazuj husy, nebudou dobrá housata.

„SVORNOST" denní list a „AMERIKÁN" týdenník vychází u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. a přináší spolehlivé zprávy z celého světa každý den a každý týden v roce „Svornost" i s „Duchem Času" stojí ročně $7.00, a týdně s donáškou do domu 15c.; týdenník stojí ročně $2.50. Pro venkov kde výlohy donášky odpadají, platí ovšem pro Svornost cena nižší, kterouž sdělí na požádaní administrace Svornosti.

ÚNOR

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		℔	ct.	℔	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

LEŽ NÁBOŽENSKÁ v lidstvu vzdělaném. Z Maxa Nordana přetlumočil **Fr. B. Zdrůbek.** V tuhých deskách vázaná 28ctů.

BŘEZEN — MARCH

31 — 31

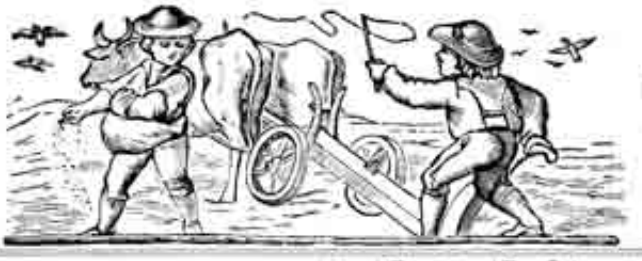

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků.	Protestantů.	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
Druhá neděle v postě.		**Délka dne 11 hodin 21 minut.**				
1 **Neděle**	Albina	Zal. J.č. Bratří		6 32	5 53	8 28
2 Pondělí	Simplicia	Simplicia		6 30	5 54	9 43
3 Úterý	Kunhuty	Kunhuty		6 29	5 55	10 59
4 Středa	Kazimíra	Kazimíra		6 27	5 56	ráno
5 Čtvrtek	Bohumila	Fridoliny		6 26	5 57	12 12
6 Pátek	Bedřicha	Bedřicha		6 24	5 58	1 22
7 Sobota	Tomáše A.	Tomáše		6 22	5 59	2 23
Třetí neděle v postě.		**Délka dne 11 hodin 39 minut.**				
8 **Neděle**	Jana z B.	Radka		6 21	6 00	3 15
9 Pondělí	Františky	Chry a Strach.		6 19	6 1	3 57
10 Úterý	40 mučedlníků	Alexandra		6 18	6 3	4 32
11 Středa	Konstantina	Dobromila		6 16	6 4	5 0
12 Čtvrtek	Rehoře p.	Rehoře		6 14	6 5	5 24
13 Pátek	Rosiny p.	Růženy		6 13	6 6	západ
14 Sobota	Matildy	Matildy		6 11	6 7	6 30
Čtvrtá neděle v postě.		**Délka dne 11 hodin 59 minut.**				
15 **Neděle**	Longina	Dluhoše		6 9	6 8	7 30
16 Pondělí	Heriberta	Jindřicha		6 8	6 9	8 31
17 Úterý	Patricka	Gertrudy		6 6	6 10	9 30
18 Středa	Eduarda	Edvarda		6 4	6 11	10 31
19 Čtvrtek	Josefa p.	Josefa p.		6 3	6 12	11 33
20 Pátek	Joachima Sp.	Jachima		6 1	6 13	ráno
21 Sobota	Benedikta	Benedikta		5 59	6 14	12 35
Pátá neděle v postě.		**Délka dne 12 hodin 17 minut.**				
22 **Neděle**	Oktav.	Kazimíra		5 58	6 15	1 33
23 Pondělí	Otta	Eberharda		5 56	6 16	2 24
24 Úterý	Gabriela	Gabriela		5 54	6 17	3 11
25 Středa	**Zv. P. Marie**	**Zvěst. Marie**		5 53	6 19	3 47
26 Čtvrtek	Eman.	Eman.		5 51	6 20	4 19
27 Pátek	Ruperta b.	Ruperta		5 49	6 21	vých.
28 Sobota	Guntrama kr.	Eustacha		5 48	6 22	5 59
Neděle Květná.		**Délka dne 12 hodin 37 minut.**				
29 **Neděle**	Eustacha	Jetřicha		5 46	6 23	7 15
30 Pondělí	Kvirina	Zosina		5 45	6 24	8 13
31 Úterý	Kvidona	Bohuvěra		5 43	6 25	9 51

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 6. v 6 hod. 33 m. ráno.

Nový měsíc dne 14. v 5 hod. 52 min. ráno.

První čtvrť dne 22. v 7 hod. ráno.

Úplněk dne 29. v 12 h. 25 min. ráno.

Domnělá povětrnosť

Chladna od předešlého měsíce trvají, ale z rána je odleva; 8.-9. déšť a sníh; 10.-21. studeno; 22.-24. déšť a sníh pak stu'eno až do 27. a až ku konci pochmurno a deštivo.

Dne přibývá od 11 hod. 35 min. do 12 hod. 42 min.

Židovský kalendář.

5656. — 15. března je 1. Nisan; 9. března [15 Nisan] počínají velikonoce čí svát. s přenocení.

Pořekadla.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sníh bývá pro osení jed.

Mnoho dešťů v březnu přivádí hubené léto.

Mrzne-li v den čtyřicet mučedlníků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá zima ještě čtyřicet dní.

Svítí-li slunce v den zvěstování Panny Marie, lze očekávati drahý rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mlh, tolik červencových liják.

Březen, za kamna vlezem; duben, ještě tam nahlédnem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březen, studený duben, mokrý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršek a poděkuje hospodáři.

Na sv. Řehoře, čáp přeletí přes moře, žába hubu otevře, lítý sedlák, který neoře. (12).

Česko-Americký zpěvník sbírka písní národních, společenských i náboženských, českých i amerických a českým překladem. V trvalé plátěné, stříbrným písmem ozdobené vazbě stoli 65 centů.

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		ſ	*ct.*	*ſ*	*ct.*
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SVATÁ BIBLÍ PRO ZASMÁNÍ, jest obrázkovy spis, obsahující zábavné obrázky svatého písma starého zákona. Vyšly 3 sešity. Stojí všecky tři 65ctů., jednotlivý 22

DUBEN — APRIL

30 — 30

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	východ a západ měsíce
1 Středa	Hugo bisk.	Theodora	♈	5 41	6 26	11 5
2 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek	♈	5 40	6 27	ráno
3 Pátek	Velký pátek	**Velký pátek**	♈	5 38	6 28	12 12
4 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota	♉	5 36	6 29	1 9
Neděle Velikonoční.		**Délka dne 12 hodin 55 min.**				
5 **Neděle**	**Hod Boží Vel.**	**Hod Boží Vel.**	♉	5 35	6 30	1 56
6 Pondělí	**Velikonoční**	**Velikonoční**	♉	5 33	6 31	2 33
7 Úterý	Heřmana	Heřmana	♉	5 32	6 32	3 3
8 Středa	Alberta	Albína	♉	5 30	6 33	3 29
9 Čtvrtek	Kleofáše	Demetria	♉	5 28	6 34	3 51
10 Pátek	Ezechiela pr.	Daniela	♉	5 27	6 35	4 12
11 Sobota	Lev p	Lev	♉	5 25	6 36	4 32
První neděle po Velikonoci.		**Délka dne 13 hodin 13 minut.**				
12 **Neděle**	Julia	Juiusa	♊	5 24	6 37	západ
13 Pondělí	Hermenegilda	Justinusa	♊	5 22	6 38	7 22
14 Úterý	Tiburcia	Ctibora	♊	5 21	6 39	8 23
15 Středa	Theodora	Bohdara	♊	5 19	6 40	9 26
16 Čtvrtek	Kalixta	Arona	♋	5 18	6 41	10 28
17 Pátek	Rudolfa	Rudolfa	♋	5 16	6 42	11 27
18 Sobota	Wernera	Valeria	♋	5 15	6 43	ráno
Druhá neděle po Velikonoci.		**Délka dne 13 hodin 31 minut.**				
19 **Neděle**	Krescence	Emy	♋	5 13	6 44	12 20
20 Pondělí	Sulpice	Sulpice	♋	5 12	6 45	1 6
21 Úterý	Anselma	Anselma	♌	5 10	6 46	1 44
22 Středa	Kajetana	Sotera	♌	5 9	6 47	2 17
23 Čtvrtek	Vojtěcha	Jiřího	♌	5 7	6 48	2 47
24 Pátek	Jiřího	Albrechta	♌	5 6	6 49	3 14
25 Sobota	Marka ev.	Marka ev.	♍	5 5	6 50	3 39
Třetí neděle po Velikonoci.		**Délka dne 13 hodin 48 minut.**				
26 **Neděle**	Kleta	Kleta	♍	5 3	6 51	vých.
27 Pondělí	Jaroslava	Pelhřima	♎	5 2	6 52	7 21
28 Úterý	Vitališe	Vitála	♎	5 1	6 53	8 39
29 Středa	Petra mučen.	Sibily	♏	4 59	6 54	9 52
30 Čtvrtek	Kateřiny s.	Hildegardy	♏	4 58	6 55	10 56

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 4. v 7. h. 29 min. večer.

Nový měsíc dne 12. v 11. hod. 27 min. večer.

První čtvrť dne 20. v 5. hod. 50 min. večer.

Úplněk dne 27. v 8 hod. 51 min. ráno.

Domnělá povětrnosť

Do 6. pěkné počasí, načež déšť smíšený s krupobitím a silný; dírné měnivé a nepřívětivé počasí až do konce.

Dne přibývá od 12. hod. 48 min. do 13 hod. 57 min.

Židovský kalendář.

5656.—3. dubna (22. Nisan) končí velikonoce. 14. dubna jest 1. Ijar.

Pořekadla.

Duben hojný vodou, říjen pivem.

Pakli mokrý a zimavý duben, jest úroda na víno.

V dubnu-li valný vítr se ozývá, seno i žito pěkné bývá.

Po bouřce v dubnu, při padají mrazíky.

Je-li v dubnu krásně a povětří čisté, bude v květnu nepříjemně jisté.

Na Tiburcia má se vše zelenat (14.)

Je-li o sv. Jiří tak vysoko žito, že se v něm havran ukrýti může, bude úrodný rok obilím.

O Jiří krásně-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnosť.

Jiří a Marek, mrazem nás zalek'.

Sníh dubnový jako mrva pohnojí.

Na čtvrtek zelenej, hrách zasívej.

Na velký pátek semí nehýbej.

Když laštovice letí, jest znamení podletí.

Kapesní slovník anglicko-český, obsahující 25.000 slov anglických s českou výslovností i překladem v kapesní velikosti, dobrý tisk pohodlný ku hledání slov; nutná pomůcka ku čtení novin anglických i všech spisů. Druhé vydání v snížené ceně $1.25 u Aug Geringera, 150 West 12th St., Chicago, Ill.

DUBEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY	Příjem.		Vydání.	
		fl.	*ct.*	*fl.*	*ct.*
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

87 POHŘEBNÍCH ŘEČÍ pro různé stavy a věky s připojením řeči ku pojmenování dítka, od Jos. Kaldy. Cena v ohybné plátěné vazbě 55 ctů.

KVĚTEN 31

MAY 31

Dni a týdny		SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků.	Protestantů.	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1	Pátek	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba		4 57	6 56	11 48
2	Sobota	Zikmunda	Zikmunda		4 56	6 57	ráno
		Čtvrtá neděle po Velikonoci.	**Délka dne 14 hodin 4 min.**				
3	**Neděle**	N. sv. kř.	N. sv. kř.		4 54	6 58	12 30
4	Pondělí	Floriana	Floriana		4 53	6 59	1 —
5	Úterý	Pia V. pap.	Gotharda		4 52	7 0	1 32
6	Středa	JanaDimiana	Jana Dimiana		4 51	7 1	1 55
7	Čtvrtek	Stanislava	Bohumíra		4 50	7 2	2 17
8	Pátek	Zjev. M.	Stanislava		4 48	7 3	2 37
9	Sobota	Rehoře N.	Hioba		4 47	7 4	2 57
		Pátá neděle po Velikonoci.	**Délka dne 14 hodin 19 minut.**				
10	**Neděle**	Isidora	Viktora		4 46	7 5	3 18
11	Pondělí	Mamerta	Mamerta		4 45	7 6	3 44
12	Úterý	Pankráce	Pankráce		4 44	7 7	západ
13	Středa	Serváce	Serváce		4 43	7 8	8 20
14	Čtvrtek	**Na nebe vs. P.**	**Na nebe vs. P.**		4 42	7 9	9 21
15	Pátek	Žofie	Žofie		4 41	7 10	10 16
16	Sobota	Jana Nepom.	Peregrina		4 41	7 11	11 4
		Šestá neděle po Velikonoci.	**Délka dne 14 hodin 32 minut.**				
17	**Neděle**	Ubalda	Jošta		4 40	7 12	11 44
18	Pondělí	Venance	Liboria		4 39	7 13	ráno
19	Úterý	Petra C.	Potenciany		4 38	7 14	12 19
20	Středa	Bern.	Athanas		4 37	7 15	12 48
21	Čtvrtek	Felix	Prudence		4 36	7 16	1 15
22	Pátek	Julie p.	Heleny		4 36	7 17	1 41
23	**Sobota**	Desideria	Desideria		4 35	7 18	2 6
		Neděle Svatodušní.	**Délka dne 14 hodin 45 minut.**				
24	**Neděle**	**Hod Boží Sv.**	**Hod Boží Sv.**		4 34	7 19	2 36
25	Pondělí	**Svatodušní**	**Svatodušní**		4 34	7 20	vých.
26	Úterý	Filip Ner.	Beda		4 33	7 21	7 28
27	Středa	Magd. P.	Luciana		4 33	7 22	8 37
28	Čtvrtek	Viléma	Wilhema		4 32	7 22	9 35
29	Pátek	Maxima	Maxima		4 32	7 23	10 23
30	Sobota	Zdobení hrobů	Zdobení hrobů		4 31	7 24	11 1
		Neděle sv. Trojice.	**Délka dne 14 hodin 54 minuty.**				
31	**Neděle**	**Nejsv. Trojice**	**Trojice Svat.**		4 31	7 25	11 34

Květ. 29.

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 4. v 10 hod. 29 m. ráno.

Nový měsíc dne 12. v 2 h. 50 min. večer.

První čtvrť dne 20. v 1 hod. 25 min. ráno.

Úplněk dne 28. v 5 h. večer

Domnělá povětrnosť

Do 22. pěkné teplo a úrodno, druhdy bouře a teplý déšť, 23. nevlídno; 24.-25. pochmurno a tak studeno, že bez listá réva zmrzne.

Dne přibývá od 13 hod. 59 min. do 14 hod. 54 min.

Židovský kalendář.

5656. — 1. května (18. Ijar) svátek žáků; 13. květ. na jest 1. Sivan; 18.-19. května [6.-7. Sivan] jsou letnice.

Pořekadla.

Prší-li na 1. máje, nezůstane půda dosti vlhká a pice pro dobytek se nedaří.

Déšť v noci před sv. Valburgou naplňuje stoly i sklepy.

Déšť o Mamertu přináší soužení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto zní všestranné mínění.

Urban krásný, vyjasněný hojným vínem nám odmění.

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Studený máj, v zahradách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj.

Vlnjou-li korouhve v křížových dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě len zasívá, stébla zdělí lokte mívá.

Májová voda vypijí víno. [Mnoho dešťů vínu nám ke květu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži.

Havlovo žito, Urbanův ověs; co z toho bude, potom mi pověz.

Roj, který se v máji rojí, za fůru sena stojí; v červnu rojení nestojí za zvonění.

Druhou tisíc. českou pro školy čes. americké; sestavenou Fr. B. Zdrůbkem, čtvrté opravené a rozmnožené vydání, dostati lze u Aug. Geringera, 150 W. 12th St. Chicago, Ill. Cena 75c. se zásilkou.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČLOVĚK A JEHO POMĚR KU PŘÍRODĚ, II. vydání. Od Dr. V. Kapra. Cena této líceve užitečné knihy j est 50ctů., s poštovní zásylkou 55ctů.

ČERVEN 30

JUNE 30

Dni a týdny.		SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1	Pondělí	Fortunáta	Radima	♋	4 30	7 25	11 56
2	Úterý	Erazíma	Razima	♋	4 30	7 26	ráno
3	Středa	Klotil-dy	Klotildy	♋	4 30	7 27	12 20
4	Čtvrtek	**Bož. Těla**	Kvirina	♋	4 29	7 28	12 41
5	Pátek	Bonifáce	Vinfrida	♌	4 29	7 28	12 59
6	Sobota	Norberta	Longina	♌	4 29	7 29	1 21
		První neděle po sv. Trojici.	**Délka dne 15 hodin 6 minut.**				
7	**Neděle**	Roberta	Robeše	♌	4 29	7 29	1 45
8	Pondělí	Medarda	Medarda	♌	4 28	7 30	2 13
9	Úterý	Feliciana	Feliciana	♌	4 28	7 30	2 47
10	Středa	Oliva p.	Oliva	♍	4 28	7 31	západ
11	Čtvrtek	Barnabáše	Barnabáše	♍	4 28	7 31	8 10
12	Pátek	Basilida	Oduffa	♍	4 28	7 32	9 1
13	Sobota	Antonína Pad.	Antonia	♍	4 28	7 32	9 47
		Druhá neděle po sv. Trojici.	**Délka dne 15 hodin 8 minut.**				
14	**Neděle**	Basilia	Elisea	♎	4 28	7 33	10 20
15	Pondělí	Víta mučen.	Víta	♎	4 28	7 33	10 51
16	Úterý	Benona b.	Zbyněk	♎	4 28	7 33	11 19
17	Středa	Adolfa	Laura	♎	4 28	7 34	11 44
18	Čtvrtek	Marcela	Miloty	♏	4 28	7 34	ráno
19	Pátek	Gerv. a Prot.	Bohdala	♏	4 28	7 34	12 8
20	Sobota	Sylvera	Sila	♏	4 28	7 34	12 36
		Třetí neděle po sv. Trojici.	**Délka dne 15 hodin 10 minut.**				
21	**Neděle**	Aloise	Aloise	♏	4 29	7 34	1 8
22	Pondělí	Pavlina	Achace	♏	4 29	7 35	1 46
23	Uterý	Edeltruda	Edeltruda	♐	4 29	7 35	2 33
24	Středa	Jana Křtitele	Jana Křtitele	♐	4 30	7 35	vých.
25	Čtvrtek	Ivana Sid.	Prospera	♐	4 30	7 35	8 15
26	Pátek	Jana a Pavla	Jana B.	♐	4 30	7 35	8 56
27	Sobota	Ladislava	Ladislava	♑	4 31	7 35	9 30
		Čtvrtá neděle po sv. Trojici.	**Délka dne 15 hodin 6 minut.**				
28	**Nedě e**	Lva II. pap.	Lva	♑	4 31	7 35	9 58
29	Pondělí	**Petra a Pavla**	Petra a Pavla	♒	4 32	7 35	10 22
30	Uterý	Pavla pam.	Pavla pam.	♒	4 32	7 35	10 43

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 3. ve 3 h. 6 min. ráno.

Nový měsíc dne 11. v 2 hod. 8 min. ráno.

První čtvrť dne 18. v 6 hod. 44 min. ráno.

Úplněk dne 25. v 1 h. 59 min. ráno.

Domněla povětrnosť

Do 8. dravé a studené počasí, pak do 11. teplo, načež studený déšť a vítr nastoupí; velmi horko až do konce, kdy nastane podzimní měnivé.

Dne přibývá od 14 hod. 55 min. do 15 hod. 3 min.

Židovský kalendář.

5656.—12. června jest 1. Tamuz; 28. června 17. Tammuz Půst, dobytí chrámu.

Pořekadla.

Červen-li více suchý než mokrý panuje, dobrým vínem naše sudy naplňuje.

Jaké počasí na Medarda bývá, takové o žních se ozývá.

Prší-li na den sv. Víta, jest úrodný rok, toliko ječmeni to škodí.

Jaká povětrnosť na sv. Jana Křtitele, takovou očekávej i o Michalu.

Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnů se objevuje.

Na Petra a Pavla den jasný a čistý, rok úrodný bude jistý.

Na Petra a Pavla zlomí se žitu kořenek a ono zraje dnem i nocí.

Sv. Vít kořínek štíp, sv. Prokop ten jej dokop'.

Nesázíš-li zelí na Víta, bude zelníce bita.

Na sv. Antonína [13.] sť jsou lněniště oseta.

Na sv. Ducha bláto, bude lacino mláto.

Červen studený, sedlák krčí rameny.

Do sv. Jana Křtitele nechval ječmene.

Medardová krápě čtyřicet dní kape.

Dlouhý den, krátká nit'.

Anglický vyslovovatel neb Spelling Book, učí, jak se mají anglická slova vyslovovati, slabikovati, přizvukovati a psáti. Pro každého nevyhnutelné. Za 85 centů se pošle každému poštou od Ang. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

ČERVEN.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

AMOR naším služebníkem, aneb: Jak možno zalíbiti se všem ženštinám a získati si jich přízeň. Cena 15c. u Aug. Geringera, 150 záp. 12. ulice, Chicago, Ill.

ČERVENEC JULY

31 31

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků.	Protestantů.	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1 Středa	Teobalda	Děpolda		4 32	7 35	11 4
2 Čtvrtek	Otokara	Kamila		4 33	7 35	11 24
3 Pátek	Heliodora	Heliodora		4 34	7 35	11 46
4 Sobota	**Den neodvisl.**	**Den neodvisl.**		4 34	7 34	ráno
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 59 minut.						
5 **Neděle**	**Navšt P Marie**	Filomeny		4 35	7 34	12 13
6 Pondělí	Izaiáše pr.	Izaiáše		4 35	7 34	12 44
7 Úterý	Vilibalda	Veleslava		4 36	7 33	1 22
8 Středa	Kiliana	Kiliana		4 37	7 33	2 9
9 Čtvrtek	Brikcia	Brikcia		4 37	7 33	3 5
10 Pátek	Sedm bratrů	Amalie		4 38	7 32	západ
11 Sobota	Piuse p.	Piuse		4 39	7 32	8 20
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 54 minut.						
12 **Neděle**	Jana Kv.	Ladimíra		4 39	7 31	8 53
13 Pondělí	Markéty	Markéty		4 40	7 31	9 22
14 Úterý	Bonaventury	Karoliny		4 41	7 30	9 48
15 Středa	Jindřicha	Rozesl. apošt.		4 42	7 30	10 12
16 Čtvrtek	Marie Karm.	Ruta		4 42	7 29	10 39
17 Pátek	Alexiusa	Aleše		4 43	7 28	11 9
18 Sobota	Symforosa	Arnolda		4 44	7 28	11 45
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 44 minut.						
19 **Neděle**	Vincence z P.	Stella		4 45	7 27	ráno
20 Pondělí	Eliáše proroka	Eliáše		4 46	7 26	12 26
21 Úterý	Daniele pr.	Daniele		4 47	7 26	1 19
22 Středa	Máří Magd.	Máří Magd.		4 48	7 25	2 19
23 Čtvrtek	Apolináře	Apolináře		4 48	7 24	vých.
24 Pátek	Kristiny	Kristiny		4 49	7 23	7 28
25 Sobota	Jakuba	Jakuba		4 50	7 22	7 58
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 30 minut.						
26 **Neděle**	Anny	Anny		4 51	7 21	8 24
27 Pondělí	Pantaleona	Pantaleona		4 52	7 20	8 46
28 Úterý	Inocence	Inocence		4 53	7 19	9 7
29 Středa	Marty	Marty		4 54	7 18	9 26
30 Čtvrtek	Abdona a Sen.	Bořivoje		4 55	7 17	9 48
31 Pátek	Ignáce z Loj.	Hynka		4 56	7 16	10 14

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 2. v 8 hod. 27 min. večer.

Nový měsíc dne 10. ve 2 hod. 39 min. večer.

První čtvrť dne 17. v 11 hod. 8 min. ráno.

Úplněk dne 24. ve 12 hod. 49 min. večer.

Domnělá povětrnosť

Do 9. studeno a nevlídno, pak chladné noci a horké dny; od 12. až do konce sucho.

Dne ubývá od 15. hod. 06 min. do 14 hod. 24 min.

Židovský kalendář.

5656.—11. července jest 1. Ab; 19. července (9. Ab.) Půst, spálení chrámu.

Pořekadla.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.

Den sedmi bratrů když deštivý, bývá pak dešť trvanlivý.

Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a zvěstuje špatné počasí ku sklizni sena.

Pakli na sv. Markétu prší, opadají vlašské ořechy a lískové ořechy stanou se červivé.

Prší-li na sedm bratrů prší po sedm neděl.

Pakli na sv. Jakuba slunce svítí, má prý krutá zima býti.

Když na den sv. Anny mravenci plíně hromady dělají, následuje prý tuhá zima.

Sv. Markéta (13.) hodí srp do žita, aneb: sv. Markéta vede žence do žita.

22. V den ten ráno poprchává, neb Maria Majdalena svého pána oplakává.

V červenci volá křepelka: „Pojďte žít, pojďte žít, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!"

„Duch Času" nedělní list obrázkový a svobodomyslný, přináší zábavné povídky, svobodomyslné články, podobizny výtečníků celého světa a žertovné obrázky a vtipy. Stojí $2.00 u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. Co premií k Amerikánu za doplatek $1.00.

ČERVENEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

HIEARCHIE A ARISTOKRATIE aneb: Působení Jezuitů na život soukromý i veřejný. Sepsal B. Hassaurek. Cena jest snížena na $1. Vázaná pevně a pěkně $1.50.

SRPEN 31

AUGUST 31

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1 Sobota	Petra v ok.	Menandra		5 7	7 15	10 42
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 1[illegible] minut.						
2 **Neděle**	Alfonsa	Gustava	♑	4 58	7 14	11 6
3 Pondělí	Stěpána nal.	Augusta	♑	4 59	7 13	ráno
4 Úterý	Dominika	Dominika	♒	5 0	7 12	11 59
5 Středa	Osvalda	Marie Sněžné	♒	5 1	7 11	12 50
6 Čtvrtek	Pr. Krista P.	Sixty	♓	5 2	7 10	1 51
7 Pátek	Kajetána	Alfry	♓	5 3	7 8	3 0
8 Sobota	Cyriáka	Cyriáka	♈	5 4	7 7	západ
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 1 minuta.						
9 **Neděle**	Donáta	Jaroslava	♈	5 5	7 6	7 22
10 Pondělí	Vavřince	Vavřince	♉	5 6	7 5	7 51
11 Úterý	Zuzany	Zuzany	♉	5 7	7 3	8 17
12 Středa	Kláry p.	Kláry	♊	5 7	7 2	8 44
13 Čtvrtek	Hypolita	Hypolita	♊	5 8	7 1	9 12
14 Pátek	Eusebia	Smila	♋	5 9	6 59	9 46
15 Sobota	**Nanebvz.P.M.**	Na nebevz. M.	♋	5 10	6 58	10 26
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 46 min.						
16 **Neděle**	Rocha	Hrože	♌	5 11	6 57	11 15
17 Pondělí	Liberáta	Liberáta	♌	5 12	6 55	ráno
18 Úterý	Heleny kr.	Heleny	♍	5 13	6 54	12 11
19 Středa	Ludvíka T.	Sebalda	♍	5 14	6 52	1 14
20 Čtvrtek	Bernarda	Bernarda	♎	5 15	6 51	2 20
21 Pátek	Anastase	Hartvíka	♎	5 16	6 49	3 26
22 **Sobota**	Timotea	Žibřida	♎	5 17	6 48	vých.
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 28 min.						
23 **Neděle**	Filipa b.	Zdeňka	♏	5 18	6 46	6 50
24 Pondělí	Bartoloměje	Bartoloměje	♏	5 19	6 45	7 12
25 Úterý	Ludvíka kr.	Ludvíka	♏	5 20	6 43	7 31
26 Středa	Zefyrina	Adriána	♐	5 21	6 42	7 52
27 Čtvrtek	Josefa Kal.	Jaromíra	♐	5 22	6 40	8 13
28 Pátek	Augustina	Augustina	♐	5 23	6 39	8 42
29 Sobota	Jana st.	Nicoáše	♐	5 24	6 37	9 14
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 11 min.						
30 **Neděle**	Rosy p.	Přibíka	♑	5 25	6 36	9 51
31 Pondělí	Raimunda	Raimunda		5 26	6 34	10 39

Kapesní slovník česko-anglický, jež obsahuje 30.000 slov českých a přeložením anglickým i v s[illegible] K[illegible] u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. Za $1.25.

Čtvrti měsíce.

Poslední čtvrť dne 1. v 1. hod. 38 m. večer.

Nový měsíc dne 9. v 12. hod. 6 min. ráno.

První čtvrť dne 15. v 4. hod. 6 min. večer.

Úplněk dne 23. v 9 h. 8 min. ráno.

Poslední čtvrť dne 31. v 5 hod. 59 min. ráno.

Domnělá povětrnost

První dny teplo, pak nevlídno až do 11., načež jest až do 30. pěkná pohoda; 31. bouřlivo.

Dne ubývá od 14 hod. 32 minut do 13 hod. 9 minut.

Židovský kalendář.

5656. — 10. srpna je 1. Elul.

Pořekadla.

Čeho červenec a srpen neuvaří, toho září neusmaží.

Teplé a suché léto přivádí za sebou mírný podzimek, tuhou zimu a nejlepší víno.

Suché léto jest drahné na žito, neb slunce nesvítí na hlad v zemi, za to však: Mokrá léta — drahá léta.

Bylo-li léto mokré, bývá v příštím roce drahota.

Počasí na sv. Vavřince a nanebevzetí Pan. Marie se zajisté udrží několik dní.

Krásně-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději.

Ženci na pole, včely z pole.

Vrána (když se obilí svezlo) volá: Sedlák krade!

Sv. královna dostává prý výlupek zdravý lískový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Druhá čítanka č ská pro školy česko-americké. Velmi užitečná pro čtení dítek, s plenémi, deklamacemi obrázky, mravoukou, atd. Stojí 65ctů. poštou u Aug Geringera, 150 W 12th St

ZÁŘÍ 30

SEPTEMBER 30

Dní a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ slunce
1 Úterý	Jiljího	Jiljího	♍	5 27	6 32	11 54
2 Středa	Stěpána	Stěpána kr.	♍	5 28	6 31	ráno
3 Čtvrtek	Mansveta	Mansveta	♍	5 29	6 29	12 38
4 Pátek	Rosalie	Rosalie	♍	5 30	6 27	1 48
5 Sobota	Viktorina	Heraklia	♍	5 31	6 26	3 1
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 52 minut.						
6 **Neděle**	**Anděl Strážce**	Boleslava	♎	5 32	6 24	4 15
7 Pondělí	Reginy	Reginy	♎	5 33	6 22	západ
8 Úterý	**Nar. P. Marie**	Naroz. Mar.	♎	5 34	6 21	6 42
9 Středa	Gorgona	Brunona	♎	5 35	6 19	7 11
10 Čtvrtek	Mikuláše	Mikuláše	♎	5 36	6 17	7 45
11 Pátek	Pafnuce	Prota	♎	5 37	6 16	8 24
12 Sobota	Kvidona	Lyra	♎	5 38	6 14	9 6
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 34 minut.						
13 **Neděle**	**Jména P. M.**	Milonč	♏	5 39	6 12	10 6
14 Pondělí	**Svěc. sv. kříže**	Kornela	♏	5 40	6 11	11 8
15 Úterý	Nikodema	Mariany	♏	5 41	6 9	ráno
16 Středa	Ludmily	Ludmily	♏	5 42	6 7	12 13
17 Čtvrtek	Lamberta	Lamberta	♏	5 43	6 6	1 21
18 Pátek	Tomáše v.	Tita	♏	5 44	6 4	2 25
19 Sobota	Januara	Januara	♏	5 45	6 2	3 27
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 15 min.						
20 **Neděle**	Eustacha	Stacha	♏	5 46	6 1	vých.
21 Pondělí	Matouše	Matouše	♏	5 47	5 59	5 36
22 Úterý	Maurice	Morice	♐	5 48	5 57	5 57
23 Středa	Tekly p.	Tekly	♐	5 59	5 56	6 20
24 Čtvrtek	Gerharda	Jarmáře	♐	5 50	5 54	6 46
25 Pátek	Kleofáše	Kleofáše	♐	5 51	5 52	7 15
26 Sobota	Cypriana	Pravdomily	♐	5 52	5 51	7 50
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 56 min.						
27 **Neděle**	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.	♑	5 53	5 49	8 33
28 Pondělí	**Václava krále**	Václava	♑	5 54	5 47	9 24
29 Úterý	Michaela arch.	Michala	♒	5 55	5 45	10 23
30 Středa	Jeronyma	Jarolíma	♒	5 56	5 44	11 29

Čtvrti měsíce.

Nový měsíc dne 7. v 8 hod. 47 min. ráno.

První čtvrť dne 13. v 11 hod. 13 min. večer.

Úplněk dne 21. v 8 h. 53 min. večer.

Poslední čtvrť dne 29. v 9 hod. 2 min. več.

Domněla povětrnosť

Nevšímne-li deštivo až do 10., jak hezky až do 14., na to 8 dní prŝky. 3 dni pěkné počasí, jeden den deštivo a hezky až do konce.

Dne ubývá od 13. hod. 6 min. do 14. hod. 45 min.

Židovský kalendář.

5657.—8. září jest 1. Tišri. Nový rok; 10. září (3 Tišri). Půst Gedaljah; 17. září (10. Tišri), den smíření. 22. září (15 Tišri), počátek svátku pod zelenč; 28. září (21. Tišri), svátek palem; 29. září (22. Tišri), konec svátku pozdzelenč; 30. září (23. Tišri) svátek tóry.

Počehdla,

Jaké počasí bylo na den sv. Jiljí, tak vše zůstane obyčejné po celý měsíc.

Jestli o Jiljí krásný den, bude krásný podzimek.

V jakém počasí jde jelen k čiji (o sv. Jiljí), v takovém se vrací o sv. Michalu.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zůstati osm neděl.

O Marie narození, vlaštovek tu více není.

Nepršíli toho dne, bude suchý podzimek.

Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na kolik dní před sv. Michalem mží a mrzne, tolikéž bude příštího roku po prvním máji mžít a mrznout.

Na sv. Maurice (22.) nesej pšenice, bude samá metelice.

Tragická rodina. Román, napsal Charles Hugo, přeložil Bedřich Frida. Cena 25 centů, poštou 28c.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydaní.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

POSTAVENÍ ŽEN V CÍRKVI, pojednání o tom, jak se přičinila církev křesťanská o snížení žen a zneužití jich ku svým účelům. Matice Svobody svazek VII. Cena 12 ctů.

ŘÍJEN 31

OCTOBER 31

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1 Čtvrtek	Remigia	Remigia	♎	5 57	5 42	ráno
2 Pátek	Leodegara	Leodegara	♎	5 58	5 41	12 38
3 Sobota	Kandida	Ludomíra	♎	5 59	5 39	1 50
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 37 min.						
4 **Neděle**	Františka S.	Frant. S.	♏	6 0	5 37	3 2
5 Pondělí	Placida	Placida	♏	6 1	5 36	4 16
6 Úterý	Brunona	Břeňka	♏	6 2	5 34	západ
7 Středa	Justiny p.	Libuše	♏	6 3	5 32	5 40
8 Čtvrtek	Brigity	Bryty	♏	6 4	5 31	6 18
9 Pátek	Dyonisia	Diviše	♏	6 5	5 29	7 3
10 Sobota	Frant. B.	Frida	♏	6 6	5 28	7 57
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hod. 19 min.						
11 **Neděle**	Emiliána	Emiliána	♐	6 7	5 26	8 58
12 Pondělí	Maximiliána	Maximiliána	♐	6 8	5 24	10 4
13 Úterý	Edvarda	Kolomana	♐	6 9	5 23	11 11
14 Středa	Burkharda	Burkharda	♐	6 10	5 21	ráno
15 Čtvrtek	Terezie	Terezie	♐	6 11	5 20	12 16
16 Pátek	Havla	Havla	♐	6 12	5 18	1 19
17 Sobota	Hedviky	Floriana	♑	6 13	5 17	2 19
Dvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 1 min.						
18 **Neděle**	**Posv. chrámu**	Lukáše	♑	6 14	5 15	3 17
19 Pondělí	Petra Alkanta	Ferdinanda	♑	6 15	5 14	4 17
20 Úterý	Vendelín	Vendelín	♑	6 16	5 12	vých.
21 Středa	Voršily	Voršily	♑	6 17	5 11	4 49
22 Čtvrtek	Korduly	Korduly	♒	6 18	5 10	5 18
23 Pátek	Severina	Šebíře	♒	6 20	5 9	5 51
24 Sobota	Rafaela	Rafaela	♒	6 21	5 7	6 32
Jedenadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 44 min.						
25 **Neděle**	Krišpína a Kr.	Vilemíny	♒	6 22	5 6	7 20
26 Pondělí	Evarista	Evarista	♒	6 23	5 4	8 16
27 Úterý	Sabiny	Sabiny	♓	6 24	5 3	9 18
28 Středa	Šim a Judy	Šim. a Judy	♓	6 25	5 1	10 24
29 Čtvrtek	Narcisa	Narcisa	♓	6 27	5 0	11 32
30 Pátek	Marcela	Hvězdoně	♓	6 29	4 59	ráno
31 Sobota	Volfganga	**Slavnost ref.**	♓	6 30	4 58	12 42

Čtvrti měsíce.

Nový měsíc dne 7. v 8. hod. 47 min. ráno.

První čtvrť dne 13. v 11 hod. 13 min. večer.

Úplněk dne 21. v 5 h. 53 min. več.

Poslední čtvrť, dne 29. v 9 hod. 2 min. večer.

Domnělá povětrnost

Pěkné počasí až do 8., pak pošmourno až do 13. a 14.-15. pěkné, 17. jinovatka, 18. led; 19.-21. odpoledne pěkné a teplo, 27. až do konce pošmourno.

Dne ubývá od 11. hod. 42 min. do 10. hod. 21 min.

Židovský kalendář.

5657. — 8. října jest 1. Marcheŝvan.

Pořekadla.

Je-li říjen mrazivý a větrný, bude únor též tak; i únor mírný.

Vějou-li suché větry severní, obáli se v příštím roce nepodaří.

Jasné-li počasí v podletí, jisté větry a zimou odletí.

Srstný den sv. Havla, zvěstuje suché léto.

Před sv. Havlem musí všecko semeno ze země býti vybráno, v sklepě uschováno, přes zimu tam ponecháno a dříve než kukačka zakukala, opět na čerstvé povětří vyneseno.

Teplý říjen, studený únor.

Na den sv. Lukáše má ozim již do stružek zaseta býti.

Urbanův oves. Havlovo žito — nechystej. sedláče, stodolu pro to! anebo: Havlovo žito (16. října a Urbanův oves (25. května) bývají zřídka na trhu.

Šimona a Judy (28.) zima je všudy.

SEVER PROTI JIHU. Nejnovější román Julesa Verne-a. Z francíny přeložil R. Růžička. 200 stran velké osmerky. Pevně vázaný pošton za 65 centů, k dostání u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

ŘÍJEN.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DVA SIROTCI. Román z francouzského „Les deux Orphelines" od Dennery. Přeložil Gust. B. Reiĺ. Cena 25c., pošton 30c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

LISTOPAD — NOVEMBER

30 — 30

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce.
Dvaadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 25 min.						
1 **Neděle**	**Všech Svat.**	**Všech Svat.**	♑	6 31	4 56	1 53
2 Pondělí	Památka duš.	Pam. dušiček	♑	6 32	4 55	3 03
3 Úterý	Huberta	Huberta	♑	6 33	4 54	4 20
4 Středa	Karla Bor.	Karla	♑	6 35	4 53	5 73
5 Čtvrtek	Emericha	Emericha	♑	6 36	4 52	západ
6 Pátek	Linharta	Linharta	♑	6 37	4 51	5 41
7 Sobota	Engelberta	Engelberta	♑	6 38	4 50	6 42
Třiadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 10 min.						
8 **Neděle**	Bohumíra	Bohumíra	♒	6 39	4 49	7 48
9 Pondělí	Teodora	Bohdana	♒	6 41	4 48	8 57
10 Úterý	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra	♒	6 42	4 47	10 05
11 Středa	Martina b.	Martina	♒	6 43	4 46	11 09
12 Čtvrtek	Martina p.	Jonáše	♒	6 44	4 45	ráno
13 Pátek	Stanislava	Diega	♒	6 45	4 44	12 11
14 Sobota	Serapiona	Levína	♒	6 46	4 43	1 11
Čtyřiadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 54 m.						
15 **Neděle**	Leopolda	Lipolta	♓	6 48	4 42	2 10
16 Pondělí	Otomara	Otomara	♓	6 49	4 41	3 8
17 Úterý	Rehoře D.	Bertolda	♓	6 50	4 41	4 6
18 Středa	Odona	Hildy	♓	6 51	4 40	5 5
19 Čtvrtek	Alžběty	Elišky	♓	6 52	4 39	vých.
20 Pátek	Felixe V.	Edmunda	♓	6 53	4 39	4 29
21 Sobota	Obět. P. Marie	Smicha	♓	6 54	4 38	5 17
Pětadvacátá neděle po sv. Trojice. Délka dne 9 hod. 42 min.						
22 **Neděle**	Cecilie p.	Vojislava	♓	6 55	4 37	6 11
23 Pondělí	Klementa p.	Klimenta	♓	6 57	4 37	7 12
24 Úterý	Chrysogona	Chrysogona	♓	6 58	4 36	8 16
25 Středa	Kateřiny	Kateřiny	♓	6 59	4 36	9 23
26 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.	♈	7 0	4 35	10 32
27 Pátek	Achace	Liboústa	♈	7 1	4 35	11 38
28 Sobota	Rafa	Achace	♈	7 2	4 34	ráno
První neděle adventní. Délka dne 9 hodin 31 minut.						
29 **Neděle**	Saturnia	Noah	♈	7 3	4 34	12 47
30 Pondělí	Ondřeje ap.	Ondřeje	♈	7 4	4 34	1 59

Čtvrti měsíce.

Nový měsíc dne 5. ve 9 hod. 31 min. ráno.

První čtvrť, dne 12. v 12 hod. 44 min. ráno.

Úplněk dne 20. ve 5 h. 29 min. ráno.

Poslední čtvrť, dne 27. v 9 h. 48 min. večer.

Domnělá povětrnost

Do 7. pěkně, pak déšť až do 10.; 11.-19. sníh; 20.-22. pěkně a pak nevlídno až do konce.

Dne ubývá od 10 hod. 19 min. do 9 hod. 19 min.

Židovský kalendář.

5657.—6. listopadu jest 1. Kislev 30. listopadu (25. Kislev) zasvěcení chrámu.

Pořekadla.

Utni z buku třísku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.

Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima.

Je-li kobylka z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.

Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.

Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá prý neustálá zima.

Sníh na sv. Ondřeje, žitu velmi nepřeje.

Hřímá-li v listopadu, bude dobrý rok.

Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě.

Na sv. Martina se kouřívá z komína.

Kliment zimu oblibuje, sv. Petr 22. dnora ucsuje.

Padá-li sníh o Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé brůně.

O Martině po ledu, o vánocích po blátě.

Nepřijde-li sníh na Vše Svaté v noci, přijde o sv. Martině se vší mocí.

UMĚNÍ, jak v krátkém čase získati nevěstu dle přání, s penězi neb bez nich. Praktický a bezpečný návod pro jinochy všech stavů, kteří se chtějí ženit. Cena knihy té jest 15c.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

QUADROONA, obraz ze života v poledních státech severo-americké Unie. Přeložil J. A. Oliverius. Ztuha vázaná v snížené ceně 55ctu.

PROSINEC 31

DECEMBER 31

Dni a týdny.		SVÁTKY A JMÉNA. Katolíků	Protestantů	Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
1	Úterý	Eligiusa	Dluhoše		7 6	4 34	3 12
2	Středa	Bibiana	Bibiana		7 7	4 33	4 28
3	Čtvrtek	Františka X.	Kasiana		7 7	4 33	5 46
4	Pátek	Barbory	Barbory		7 8	4 33	západ
5	Sobota	Judity	Sabaše		7 9	4 33	5 25
		Druhá neděle adventní.	**Délka dne 9 hodin 23 minut.**				
6	**Neděle**	Mikuláše	Isidora		7 10	4 33	6 35
7	Pondělí	Ambrože	Ambrože		7 11	4 33	7 46
8	Úterý	**Početí P. M.**	Kajícní den		7 12	4 33	8 54
9	Středa	Leokadia P.	Běleny		7 13	4 33	9 59
10	Čtvrtek	Melchiada	Jitky		7 13	4 34	11 0
11	Pátek	Damase	Damaše		7 14	4 34	ráno
12	Sobota	Sinesiusa	Donáta		7 14	4 34	12 01
		Třetí neděle adventní.	**Délka dne 9 hodin 19 minut.**				
13	**Neděle**	Lucie p.	Lucie		7 15	4 34	12 59
14	Pondělí	Nikasiusa	Duchoslava		7 16	4 34	1 57
15	Úterý	Ireneusa	Kristiana		7 17	4 34	2 56
16	Středa	Albína	Běluše		7 18	4 34	3 56
17	Čtvrtek	Lazara	Lazara		7 19	4 34	4 52
18	Pátek	Gracíana	Abrahama		7 19	4 35	vých
19	Sobota	Nemesia	Nemesia		7 20	4 35	4 04
		Čtvrtá neděle adventní.	**Délka dne 9 hodin 14 minut.**				
20	**Neděle**	Kristiána	Blahoroda		7 21	4 35	5 04
21	Pondělí	Tomáše ap.	Tomáše		7 21	4 36	6 08
22	Úterý	Zenona	Blaženy		7 22	4 36	7 16
23	Středa	Viktorie p.	Viktorie		7 22	4 37	8 23
24	Čtvrtek	Adama a Evy	Adama a Evy		7 22	4 37	9 30
25	Pátek	**Naroz. Paně**	**Naroz. Paně**		7 23	4 38	10 38
26	Sobota	**Štěpána muč.**	**Štěpána**		7 23	4 39	11 46
		Neděle po Vánocích.	**Délka dne 9 hodin 15 minut.**				
27	**Neděle**	Jana Evang;	Jana Evang.		7 24	4 39	ráno
28	Pondělí	Mladátek	Kastora		7 24	4 40	12 59
29	Úterý	Tomáše bisk;	Milady		7 24	4 41	2 10
30	Středa	Davida kr.	Davida		7 24	4 42	3 25
31	Čtvrtek	Sylvestra	Sylvestra		7 24	4 43	4 39

Čtvrti měsíce.

Nový měsíc dne 4. ve 12 hod. 55 min. večer.

První čtvrť dne 11. v 7 hod. 33 min. večer.

Úplněk dne 19. v 11 h. 9 min. večer.

Poslední čtvrť dne 27. v 2 hod. 12 min. ráno.

Domnělá povětrnost

Nevlídno a drsno, déšť a sníh až do 10.-11.-13. sucho a zima až do 28. mráz a drsné počasí; 29. déšť; 30. a 31. pěkně.

Dne ubývá od 9 hod. 18 min. do 9 hod. 6 min.

Židovský kalendář.

5657.—8. prosince je 1. Tebet 15. prosince (10. Tebet) Půst, obléhání Jeruzaléma.

Pořekadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá prý celé čtyři měsíce.

Pálí-li jitřní jasně se ukazuje, rok předrodný ti zvěstuje.

Padá-li o štědrý večer sníh, urodí se chmel.

Zelené vánoce, bílé velikonoce; bílé vánoce, zelené velikonoce.

Tmavé vánoce, světlé stodoly.

Pak-li na sv. Štěpána větrové uhodí, přístí rok víno špatně se urodí.

Na Sylvestra-li vítr a ráno slunce svítí, nelze nám dobrého vína se nadíti.

Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů zvěstují prý povětrnosť příštích dvanáct měsíců.

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to pamuje.

Má-li sv. Barbora bílý štěrtoch, bude hodně trávy.

Tmavé vánoce, dojné krávy, světlé vánoce ponesou slepice.

Svatá Lucie 13. nocí upije, dnu přidá.

KŘESŤANSTVÍ A VZDĚLANOST. Z rozličných pramenů sebral Fr. B. Zdrůbek. 112 str. vázané 40c. poštou 45c.

PROSINEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		$	ct.	$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Dr. MIL. TYRŠ. Krásný litografický obraz 18x24 se zásylkou poštovní pouze 36ctů. K dostání u Aug. Geringera, 150 West 12th St., Chicago, Ill.

Seznam jmen.

Aaron 16. dubna
Abdon, Bořivoj, 30. července
Abel 2. ledna
Abrahám 6. října
Absolon 2. září
Adalbert viz Vojtěch
Adam 24. prosince
Adaukt, Přítík, 30. května
Adaukt z Božny 30. srpna
Adelhaid op., Adléta 5. února
Adelinde 20. srpna
Adléta viz Adelhaid
Adolf 11. května
Adolf 17. června
Adolf 21. srpna
Adolfina 27. září
Agatha viz Háta
Agaton, Dobroslav, 10. led.
Agnes viz Anežka
Agrikola 4. listopadu
Achac 22. června
Achac 27. listopadu
Achilleus 19. května
Aka 30. listopadu
Akar 22. června
Albar, b. Bělobor, 21. červ.
Albert p. z J. 3. dubna
Albert v. 15. listopadu
Albín, Bělouš, 1. března
Albína, p. a m. Bělouše, 16. prosince.
Albrecht 23. dubna
Aleš, 17. července
Alexander, Leska 18. břez.
Alexander 26. února
Alexius, Aleš, 7. července
Alfons 2. srpna
Alfred 19. července
Alipius 15. srpna
Alois 21. června
Alto, 9. února
Alžběta, král. Eliška, 8. července
Alžběta, 19. listopadu
Amadeus viz Bohumil
Amalie, Libuše, 10. července.
Amalie 7. října
Amandus, Milota, 8. dub.
Amatus, Miloň, 13. září
Ambrož, b., Brož, 16. října
Ambrož 7. prosince
Ammon 8. září
Amos 31. března
Anaklet 13. července
Anastas 21. srpna
Anastasia, Protiboru, 15. dubna.
Anastasia, m., 25. pros.
Anastasius, m. 22. ledna
Anatolia 9. července
Anatolia 3. července
Anežka, Agnes 16. listop.
Anežka, p. a m. 21. ledna
Anežka Česká, Něčíše, 6. a 28. března.
Anjela, 13. května
Anjelika 28. března
Anjelina 16. července
Anna 26. července
Anselm 18. března
Antonia, Tonka, 10. ledna
Antonín, pousl. 17. ledna
Antonín, 13. června
Apolinář 23. července
Apolonia 9. února
Aquilina, Ortičina, 13. červ.
Arkád 19. října
Arnold 18. července
Arnulf 18. června
Arnošt 12. ledna
Arnoštinka 31. července
Arsenius, 19. července
Asterius, Hvězdon, 30. říj.
Athanasia 26. února
Athanasius 2. května
August p. 7. října.
Augusta 29. března
Augustýn, církv. 28. srpna
Aurelia 1. prosince
Aurelian 16. června
Aurelius, Zlatko, 27. července
Babylas 21. ledna
Balbína 31. března
Baldotner 7. února
Baltazar 6. ledna
Barbora 4. prosince
Barnabáš 11. června
Bartoloměj, ap., 24. srpna
Baruch 30. května
Basiliše 9. ledna
Basilius, v., 14. ledna
Bathilda, 26. ledna
Bdín viz Vigil
Beata viz Blažena
Beatrix, Blažena, 10. květ.
Bedřich 6. března
Bedřiška 6. října
Bělena viz Leokadia
Bělobor viz Alban
Bělouš viz Albert
Běluše viz Albín
Benart viz Benard
Benedikt, b. Beneš, 15. dub.
Benedikt 21. března
Benigna, Dobravka 9. kv.
Benignus Štědrý, 6. června
Benjamin 21. března
Benno, Zbyněk, 16. června
Bernard, p., Benart 20. srp.
Bernardin 20. května
Bernhard T. A. 20. srpna
Berta, Perchta, 4. července
Bertram 17. srpna
Bertrand 15. října
Bibiana 2. prosince
Blahomír 12. října
Blahoslav 21. března
Blahorod viz Eugenius
Blahovoj, Eustrates 9. led.
Blandina 5. listopadu
Blažej 3. února
Blažena, 22. prosince
Bojislav 9. dubna
Bohaboj 15. dubna
Bohachval 10. července
Bohdal 6. 8. listopadu
Bohdan viz Teodosius
Bohdana viz Teodosia
Bohdan viz Teodor
Bohdík 22. března
Bohpomoci viz Gotthelf
Bohuchval, Lausdeo, 10. července
Bohumil, Amadeus, 7. čce.
Bohumil 3. listopadu
Bohumila 28. prosince
Bohumír 13. ledna
b. 8. listopadu
Bohuslav, Deogratias, 22. března
Boleslav viz Magnus
Bonaventura, Dobrohost 11. července, 26. října
Bonifác, p., Vinfrýd, 5. čva.
Bonifác m., Dobroděj, 14. května.
Bořek viz Tiburc
Bořivoj viz Abdon
Božena 29. července
Břeněk viz Bruno
Brigida, p., 1. února
Brigyda v., Bryta, 8. října
Brož viz Ambrož
Bruno b., Břenek 21. dub.
Bryta viz Brigita
Burghard 11. října
Bůhspěj 22. června
Bušek viz Celestin
Cecilie 22. listopadu
Cecilius 3. června
Celestin P., Bušek 6. dub.
Celestin p. a m. 19. květ.
Celina 21. října
Celerinus, v., 20. února
César z B. 15. dubna
Chranibor viz Servác
Cyba A. M. 9. března
Ctibor v. Honorat
Ctimír V. Čestmír
Ctirad viz Honor
Cyprián b. 14. září
Cyrila 5. června
Cyrilek m. 8. srpna
Cyrila 5. července
Cyrin 12. června
Cyrus m. 31. ledna
Čeněk viz Vincenc
Česlav 20. června
Čestmír, Ctimír, 9. ledna
Čestislav 16. června
Damasus 11. prosince
Damian 27. září
Daniel 21. července
David 30. prosince
Delcola, Culboh, 17. ledna
Delfín 24. prosince
Deogratias viz Bohuslav
Děpolt viz Theobald
Desider, Zdaň, Žádostiv, 23. května
Dettel, Ditlev, 31. března
Dětmar 26. září
Dětřich 6. května
Devota 27. ledna
Didakt 13. listopadu
Dignus 18. prosince
Dionisius, Diviš, 9. října
Disanas 25. března
Ditlev viz Dettel
Dlutoš viz Longin
Dobeš viz Teslaš
Dobravka viz Benigna
Dobroděj viz Bonifác
Dobrohost viz Bonavent.
Dobromysl, Euthymisius, 11. března
Dobroslav viz Agaton
Dobrožizn, Eutropius, 11. února
Doda, abat. 24. dubna
Domician b. 10. ledna
Domicius 5. července
Dominik 4. srpna
Domnina 14. dubna
Donatus m. 30. června
Dorota 6. února
Duchoslav viz Spridion
Duila 25. března
Ebba, ab. 23. srpna
Eberhard, Eberart 28. list.
Eberhard, 23. února
Edburka 12. prosince
Edeltruda 23. června
Edita 26. září
Edmund, arc. 16. listop.
Eduard 18. března
Edvín, k., 4.
Egbert 24. dubna
Eleonora 14. února
Eliáš 20. července
Eligius 1. prosince
Eliseus 24. června
Eliška viz Alžběta
Emanuel 26. března
Emerencia 23 ledna
Emerich 5. listopadu
Emil 22. května
Emilia, 5. dubna
Emilian 11. září, 11. října
Emiliana p. 24. prosince
Emilius, 30. května
Emma 1. a 19. dubna
Engelbert 7. listopadu
Enoch 3. ledna
Erhard 8. ledna
Erik (Erich) m. 15. února
Ermelinda 25. října
Esther 29. května
Ethin 19. října
Eucharius 20. února
Eufemisa, Ofka, 13. dub.
Eufrosina 11. února
Eugenia 25. prosince
Eugenius, Blahorod 3. července
Eulogius, Ložek, 3. července
Eusebia, 16. března
Eusebius, Smil 14. srpna
Eustach, Stach, 20. září
Eustachia 29. března
Eva 24. prosince
Evald 3. října
Evarist, Blahoklas 26. říj.
Evermond 17. února
Ezechiel 10. dubna
Fabian 20. ledna
Fandila, m., 13. června
Fano b. 28. října
Faust 16. července
Faustin 15. února
Faustina 20. září
Felician 9. června
Felicitas m. 7. března
Felix, b. a m., Šťastný 24. října
Felix 21. května
Felix Val. 20. listopadu
Ferdinand k. 19. ledna
Ferdinand k. 30. května
Fidelis 28. dubna
Filemon 22. listopadu
Filip ap. 1. května
Filip N. 26. května
Filip b. 23. srpna
Filipína 16. února
Flavian m. 18. února
Floreno 7. listopadu
Florencia 10. listopadu
Florentin 27. května
Florian 4. května
Fortunat, 24. října
Frant. S. z As. 4. října
— B. 10. října
— de Paula 2. dubna
— Sales 29. ledna
— Xaver 3. prosince
Františka Ř. 9. března
Fridolin 6. března
Fridus viz Friedman
Friedman, Friduš, 10. říj

Frocoaldus 12. září
Frumencius 27. října
Fulgentius 1. ledna
Fulko 10. října
Gabian 19. února
Gabriel, archanj., 24. břez.
Gabriela 10. února
Gaudentius viz Radím
Gebhard, Jaromír, 27. srp.
Gelas Smich, 18. listop.
Genesius 3. června
Genovefa, Ženeva, 3. led.
Genuin 5. února
Gerhard, Radko, 24. září
Gertach viz Jarloch
German 28. května
Gertruda, Gedruta 17. bř.
Gervás 19. června
Gideon, Jedek, 1. června
Gilbert 4. února
Gilias 29. ledna
Gisela, Hisla, 7. května
Glyceria 13. dubna
Goar 3. července
Gordian 10. května
Gotthard, Hotart, 5. květ.
Gottšalk m. p. 7. června
Gracian 18. prosince
Gratus, Vděčný, 8. října.
Gutvai 6. června
Gulbert 28. května
Gustav 2. srpna
Guntif, Vintíř, 28. listop.
Hanibal 2. srpna
Hartman 30. října
Hartvík 21. srpna
Haštal 26. března
Háta 5. února
Havel 16. října
Hedvika 17. října
Helena, m., Jelena 22. kv.
Heliodor 3. července
Herkules 5. září
Hermens 28. srpna
Hermine 24. prosince
Herman 7. dubna
Hilaria 12. srpna
Hilarion 21. října
Hilarius 21. ledna
Hildebert 3. května
Hippolit, Ippo, 13. srpna
Honor, Ctirad, 30. září
Honorat, Ctibor, 8. února
Hubert, 3. listopadu
Hugo, b. 1. dubna
Hyacint, m., Jacek 11. září
Hygin 11. ledna
Ida, vd., 4. ledna
Ignác z Loj. 31. července
Iluminata 29. listopadu
Inocenc 28. července
Irena 5. dubna
Ireneus, Lubomír, 15. pr.
Isak, 30. prosince
Isabela 4. ledna
Isaiáš 6. července
Isidor, pr., 10. května
Ivan 25. listopadu
Ivo 28. května
Jachim, 20. března
Jadocus, Jošt, 17. května
Jairus, Jar. 3. října
Jakub v. 25. července
— ap. 1. května
Jan Zlatoustý 27. ledna
— Milíček, 8. února
— Božího 8. března
— Nepomucký 16. kv.
Jan z Pf. 6. května
— a Pavel, Jan Burian. 26. června
Jan Křtitel 24. června
— Kvalb, 12. června
Jana stětí 29. srpna
u kř. 14. listopadu
Jan Evangel. 17. pros.
Januar 27. září
Jarloch, Gerlich, 5. ledna
Jarolím 30. září
Jeremiáš 16. června
Jetřich, Eustasius, 19. bř.
Jindřich, Hynek, 15. července
Jindřiše 16. března
Jiří 24. dubna
Job 9. května
Joel 24. května
Johanna 24. května
Jonatan 29. prosince
Jordan 13. února
Josafat 27. listopadu
Josef Kal. 27. srpna
— pěstoun 19. března
Josua 23. února
Jovita 15. února
Juda 28. října
Judit, Jitka, 5. prosince
Julia 22. května
Julian m. 9. ledna
Juliana p. a m. 6. února
Julita 15. června
Julius p. 12. dubna
Justina, Pravomila 7. říj.
Justinian 26. září
Justin 8. srpna
Justus Pravoslav, 9. září
Juta 3. listopadu
Juvenal Mi. 3. května
Kajetán 7. srpna
Kamil 2. července
Kandid Bělousů 3. října
Karel Borom. 4. listop.
— v. 28. ledna
Karolina 14. června
Karolinka 5. července
Kašpar 6. ledna
Kateřina p. 25. listopadu
Kazimír 4. března
Kilian 8. července
Klara 12. srpna
Klement, Klíměš, 23. list.
Klementina 23. listopadu
Kleofáš 25. září
Kletus 26. dubna
Klothar, Lidhor, 7. dubna
Klotilda 3. června
Kolumba, 17. září
Kolumban, Holubán, 21. listopadu
Kolumbin 21. července
Kolumbus 9. července
Konkordia 18. února
Konkordius, Svorný 1. led.
Kondrát, Kundrát 26. list.
Konrád 19. února.
Konštancia 19. září.
Konštantin 11. března
Kordula 22. října
Kornel 16. září
Kosmas 27. září
Krescencia 15. června
Krescentius, Rostislav 27. června
Kristin 14. května
Kristiana 15. prosince
Kristina 14. července
Kryštof 15. března
Krisostom Zlatoustý 27. ledna.
Krišpin, 25. října
Kunhuta z P. 3. března
Kuno, Kůneš, 29. května
Kvalbert 12. července
Kvido 31. března
Kvirin, m., 30. března
Ladislav, 27. června
Lambert b. L. 14. června
Laura 17. června
Lazar 17. prosince
Lebrecht Pravožij., 20. dn.
Leo v. p., Lev 11. dubna
— p. 12., 28. června
Leodegar 2. října
Leokadia, Bělena, 9. pros.
Leonhard, Linhard 6. list.
Leoncia 6. prosince
Leonctius 13. ledna
Leonora, 12. dubna
Leonilia 17. ledna
Leopold, Lipold, 15. list.
Leopoldina 15. listopadu
Levin 14. července
Levina 24. července
Libor, Litobor, 23. červce
Liboušt, Liebmund, 27. listopadu
Libuše viz Amelie
Lidmila 16. září
Lidvina 15. dubna
Ligor 13. září
Longin, Dlouhoš, 15. břez.
Lot 4. ledna
Lotar, Lideř, 21. dubna
Lucie 13. prosince
Lucian 7. ledna
Luciana, Světluše 30. červ.
Lucius, 11. února.
Ludomír, Leutfried, 3. říj.
Ludovika, 30. ledna
Ludvík T. 19. srpna
Luise 9. července
Luitgarda 16. června
Lukáš 18. října
Lukrecia 7. června
Lydia 3. srpna
Magdalena 22. července
Magnus, Boleslav, 19. srp.
Makar, Blahosl., 2. 15. led.
Malachiáš, 3. listopadu
Mamert 11. května
Mansuet, Miloslav, 18. ún.
Marcell 16. ledna
Marcella 31. ledna
Marcellian 13. června
Marcellin, 10. dubna
Marcellina 17. července
Marciál, Marciáš, 27. dn.
Marek 25. dubna
Mariána 15. září
Martán, Mareš, 30. dubna
Marie Zasn. 23. ledna
— Nar. 8. září
— Sněžné 5. srpna
— Bol. 30. března
— Hromnic 2. února
— Zvěstování 25. břez.
— Navštívení 7. července
— u Hory 16. července
— Na nebevz. 15. srp.
— Obětování 21. list.
— Početí 8. prosince
— Jmena 15. září
Markéta 20. července
Marta 19. ledna
Martin 11. listopadu
Martin 12. listopadu
Martina 30. ledna
Matěj ap. 25. února
Mathilda 14. března
Matouš Ev. 21. září
Maura 21. září
Mauric 22. září
Maximilian 12. října
Maximus 19. května
Mechtilda 31. května
Medardus 8. června
Melichar 6. ledna
Michala zjevení 8. května
Mikleta 9. září
Mikuláš, biskup, 6. pros.
Milada 29. prosince
Minart, Meinhard, 21. led.
Mojžíš 3. září
Monika 4. května
Mořic 22. září
Myroň 16. srpna
Napoleon 15. srpna
Narcis 29. října
Natalia 1. prosince
Nathan 24. října
Nereus 12. května
Nestor 26. února
Nicefor, p., 13. března
Nicetas, Mikat, m. 15. září
Nikodem 15. září
Noe 28. listopadu
Norbert 6. června
Nothburga 14. září
Odila 1. ledna
Odon, a., 18. listop.
Oktavia 22. března
Oktavian 22. března
Otdřich 4. července
Oliva 10. června
Olympia 26. března
Ondřej, a., 30. listopadu
Optatus 4. června
Osvald, k. 5. srpna
— 15. října
Otilia 13. prosince
Otokar 4. listopadu
Othmar 15. listopadu
Otto, Udo, Otík, 23. břez
Pankrác, Všeslád, 12. kv
Pantaleon 27. července
Papín 28. listopadu
Patricius 16 března
Paula vd. 26 ledna
— p. 18 června
Paulina 21. června
Pavla obr. 25. ledna
— poust. 15. ledna
— pam. 30. června
— ap. 29. června
— a Jana 26 června
Pelegrin, Pelřin 16. květ
Perpetua 7. března
Petr Al. 19. října
— Cel. 19. května
— Ap. 28. června
— st. v okov. 1. srpna
— m. 29. dubna
— Nol. 31. ledna
Petronilla 31. května
Pius m. 11. července
Pravota 21. prosince
Primus 9. června
Priska 18. ledna
Prokop poust. 4. července.
Protas, Tas, 20. června
Prudencie 9. března
Quinebert 18. května
Rachel 14. července

Radím, Gaudentius, 1. čva.
Rafael 24. října
Raimund 23. srpna
Reiner 17. června
Reinold 7. ledna
Rebeka 9. března
Regina 7. září
Reichard 7. dnora
Reinhard, Reinart, 23. dn.
Rembert 4. dnora
Richard 3. dubna
Robert, Robeš, 7. června
Rochus, Hroš, 16. srpna
Roland 9. srpna
Roman 28. dnora
Romana 28. dnora
Roza, Růžena 30. srpna
Rosalia, Rozára, 4. září
Rosina 13. března
Rudolf 27. dubna
Rosina, Růžena, 10. čvce
Ruzinus, Ryšavín, 14. čva.
Rupert, Rauš, 27. března
Ruthard 16. července
Řehoř Naz. 9. května
— 02. března
— 27. listopadu
Sabas 12. dubna
Sabian 27. srpna
Salome 24. října
Salomena 7. dubna
Samuel m. 16. dnora
26. srpna
Sara 16. května
Selald, 19. srpna
Serafin 12. října
Serapion 14. listopadu
Servác, Chranibor 13. kv.
Severián 8. listopadu.
Sibilla 29. dubna
Sidonia, Zděnka, 23. čvce'
Sidonius, Zděnek, 23. srp.
Silver 20. června
Silvia 3. listopadu
Silvin 17. dnora
Simeon, b. a m., 27. dnora
Simplic, p., 2. března
Stanislav, b. a m., 7. kv.
— kr. 13. listopadu
Strachota, 9 března
Successus, Prospěch, 19. ledna
Svatoň, Sanctus, 2. června
Svatopluk, 13. srpna
Světlík, Photius, 4. břez.
Sylver 20. června
Sylvester 31. prosince
Šalomon 8. dnora
Šebestian 20. ledna
Šimek 18. dnora
Šimon, ap., 28. října
Školastika 10. dnora
Šofrontus Mudrota 11 bř.
Štěpána n.d. 3. srpna
— Kr. 2. září
— m. 26. prosince
— Pr. 13. listopadu
Tadyáš, 28. října
Teresie 25. října.
Thekla, ab. 15. října
Theobald 1. července
Theodolinde 22. ledna
Theodor b., Bohard 19. září
Theodora m., Božena 28 září
Theodorich, Děthřich, 1. července
Theodosia, p. m., Bohdan 2. dubna
Tiburce, m., Ctibor, Bořek, 14. dubna
Timotheus, b., Bohaboj, 24. ledna
Titus, b., 4. ledna
Tobiáš, Dobeš, 13. června
Tobiáš 13. září
Roleta 5. března
Tomáš 18. září
— ap., 21. prosince
— b., 19. prosince
— Aq., 8. března
Trojan 30. listopadu
Ubald, 16. května
Ulrika, Oldřiška, 6. srpn.
Urban, p. 25. května
Václav 28. září
Valburka 25. dnora
Valentin, m., Valeš 7. a 11. ledna
Valentina 25. července
Valter, Vladiboj, 29. list.
Valerian m., Jaromav 24 dubna
Valtrud 9. dubna
Vavřinec 10. srpna
Venanc 18. května
Vendelin, Venda, 20. říjn.
Verner, Vernuš 18. dubn.
Veronika 4. dnora
Viktor A./Vítězslav 26. dn.
Viktor m., 30. září
Viktoria, 23. prosince
Viktorin 2. září
Vilém, a. 6. dubna
Villithald, Veleslav 7. čc'ce
Vincenc m., Čeněk 22. led.
Vincenc Fer., 5. dubna
— z P. 19. července
Vít 5. června
Vladimír 24. července
Vojslava 22. listopadu
Vojtěch, Adalbert 23. dub.
Volde ar., 6. května
Volfgang, Vlk, 31. října
Voršila, 21. října
Zachar. pr., Zachař 6. září
Zeno m., 22. pros.
Zikmund, 2. května
Zuzana p. a m. 11. srpna
— čistotná „
Zbislav 24. března
Zbislava 29. dnora
Zděnek 7. listopadu
Zdislava 29. ledna
Žofie, Žofka, 15. května

Poštovní sazby.

DOPISY.—Za dopisy adresované do kterékoliv místa ve Spoj. Státech a Kanadě obnáší v známkách předem zaplacené poštovné 2 centy za každou unci neb zlomek téže; doprava na jiný poštovní úřad na žádost adresáta bezplatně. Pakli zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zasílatele, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zasílatele vynechána, dopraví se dopis do kanceláře mrtvých dopisů a odtud navrácen zasílateli. Za registrované dopisy obnáší poplatek 8 centů dodatečně. Místní čili "drop letters" to jest pro město nebo town, kde složeny, 2 centy, kde stává listonošského systému a 1 cent, kde takového systemu není. Známkované poštovní lístky, pokud jsou vládní správou dodány 1 cent za každý. Náleží-li se na přední straně lístku mimo adresu nějaké jiné připojení neb sdělení—obnáší poplatek jako z obyčejného dopisu.

POŠTOVNÉ DRUHÉ TŘÍDY.—Časopisy, vydávané v pravidelných lhůtách nejméně čtyrykrát do roka a mající pravidelný seznam odběratelů, s přílohou a čísly na ukázku 1 cent za libru.—Jiné časopisy, vyjímaje týdenníky, pakli doručeny listonošem, pro adresáta v témže místě, kde časopis vychází, 1 cent za každý. Pakli zasíláno jiným než vydavat lem, za 4 unce neb méně 1 cent.

POŠTOVNÉ TŘETÍ TŘÍDY (nesmí přesahovati 4 libry).—Tiskopisy, knihy, otisky s rukopisy, nezapečetěné oběžníky, které možno lehce bez řezání obálky prohlédnouti, 1 cent za každé dvě unce.

POŠTOVNÉ ČTVRTÉ TŘÍDY.—Nesmí přesahovati 4 libry; takto lze zasílati zboží neb vzorky za poplatek 1 cent za unci. Jiné věci, jako jsou: tekutiny, jedy, zápalné nebo výbušné látky, živá zvířata, hmyz atd., se přísně vylučují. Poštovné za semena, kořeny, rostliny a větve se čítá 1 cent za dvě unce neb méně. Sušené květiny však 1 cent za unci.

POŠTOVNÉ DO JINÝCH ZEMÍ.—Do všech zemí a kolonií, které náleží ku světovému spolku poštovnímu, obnáší poplatky poštovní jak následuje: Dopisy, zážící ½ unce neb méně za předem zapravené poštovně 5 centů. Poštovní lístky: za každý 2 centy. Za časopisy a jiné tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak sazba jest nejméně 2 centy, ať již zboží váží 4 unce aneb 1 unci. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zásilek obnáší 8 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí míti poštovné alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jiné než knihy, které jsou přijímány poštou, jsou od celní prohlídky osvobozeny.

POŠTOVNÍ POUKÁZKY (Postal Money Orders). Touto cestou možno zasílati částku až $100. Poplatky jsou následující.

Za poukázku nepřesahující $ 2.50	3c.
Za poukázku nepřesahující $ 5.00	5c.
Za poukázku nepřesahující $10.00	8c.
Za poukázku od $10.00 do $20.00	10c.
Za poukázku od $20.00 do $30.00	12c.
Za poukázku od $30.00 do $40.00	15c.
Za poukázku od $40.00 do $50.00	18c.
Za poukázku od $50.00 do $60.00	20c.
Za poukázku od $60.00 do $75.00	25c.
Za poukázku od $75.00 do 100.00	30c.

Do Švýcar, Německa, Belgie, Portugalska, Kanady, Newfoundlandu, Italie, Francie, Alžíru, Nového Již. Walesu, Viktorie, Tasmanie, Nov. Zealandu, Jamaica, Nizozemí, Bahamských ostrovů, Trinidad, Tobago, angl. Queenslandu, Kapské kolonie, Windward ostrovů, Havajska, Švédska a Norvéžska, Japanu, Dánska, do Velké Britanie a Irska obnáší poplatek za peněžité zásylky jak následuje: Za poukázku, nepřesahující $10 10c., za poukázku od $10 do $20 20c., za poukázku od $20 do $30 30c., za poukázku od $30 do $40 40c., za poukázku od $40 do $50 50c., za poukázku od $50 do $60 60c., za poukázku od $60 do $100 $1.

Tabulky ku vypočítávání úroků.

ŠEST ZE STA.

Na dobu	$1	$2	$3	$4	$5	$6	$7	$8	$9	$10	$100	$1000
1 den.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17
2 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	33
3 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	50
4 „	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	7	67
5 „	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	8	83
6 „	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	10	1 00
7 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	12	1 17
8 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	13	1 33
9 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	15	1 50
10 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	17	1 67
11 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	18	1 83
12 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	20	2 00
13 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	21	2 17
14 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	23	2 33
15 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	25	2 50
16 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	26	2 67
17 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	28	2 83
18 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	3	30	3 00
19 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	3	31	3 17
20 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	3	33	3 33
21 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	3	35	3 50
22 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	3	36	3 67
23 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	4	38	3 83
24 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	40	4 00
25 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	41	4 17
26 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	43	4 33
27 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	45	4 50
28 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	46	4 67
29 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	48	4 83
30 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	5	50	5 00
1 měs.	1	1	2	2	3	3	4	4	5	5	5 00	50 00
2 „	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 00	10 00
3 „	2	3	5	6	8	9	11	12	14	15	1 50	15 00
4 „	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	2 00	20 00
5 „	3	5	8	10	13	15	18	20	23	25	2 50	25 00
6 „	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	3 00	30 00
7 „	4	7	11	14	18	21	25	28	32	35	3 50	35 00
8 „	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	4 00	40 00
9 „	5	9	14	18	23	27	32	36	41	45	4 50	45 00
10 „	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	5 00	50 00
11 „	6	11	17	22	28	33	39	44	50	55	5 50	55 00
1 rok.	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	6 00	60 00

SEDM ZE STA.

Na dobu	$1	$2	$3	$4	$5	$6	$7	$8	$9	$10	$100	$1000
1 den	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19
2 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	39
3 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	58
4 „	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	7	78
5 „	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	9	97
6 „	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	11	1 17
7 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	12	1 36
8 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	14	1 56
9 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	16	1 75
10 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	18	1 94
11 „	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	19	2 14
12 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	21	2 33
13 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	23	2 53
14 „	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	25	2 72
15 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	2	26	2 92
16 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	28	3 11
17 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	30	3 31
18 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	32	3 50
19 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	33	3 69
20 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	35	3 89
21 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	37	4 08
22 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	39	4 28
23 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	41	4 47
24 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	43	4 67
25 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	45	4 86
26 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	47	5 06
27 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	5	49	5 25
28 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	5	51	5 44
29 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	5	53	5 64
30 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	5	54	5 83
1 měs.	1	1	2	2	3	3	4	4	5	5	5 50	55 00
2 „	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 00	11 67
3 „	2	3	5	6	8	9	11	12	14	15	1 50	17 50
4 „	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	2 00	23 33
5 „	3	5	8	10	13	15	18	20	23	25	2 50	29 17
6 „	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	3 00	35 00
7 „	4	7	11	14	18	21	25	28	32	35	3 50	40 83
8 „	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	4 00	46 67
9 „	5	9	14	18	23	27	32	36	41	45	4 50	52 50
10 „	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	5 00	58 33
11 „	6	11	17	22	28	33	39	44	50	55	5 50	64 17
1 rok.	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	7 00	70 00

OSM ZE STA.

Na dobu	$1	$2	$3	$4	$5	$6	$7	$8	$9	$10	$100	$1000
1 den.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22
2 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	44
3 „	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	7	67
4 „	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	9	89
5 „	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	11	1 11
6 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	13	1 33
7 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	16	1 56
8 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	18	1 78
9 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	20	2 00
10 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	22	2 22
11 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	24	2 44
12 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	26	2 67
13 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	28	2 89
14 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	31	3 11
15 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	33	3 33
16 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	35	3 56
17 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	37	3 78
18 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	40	4 00
19 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	42	4 22
20 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	44	4 44
21 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	47	4 67
22 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	49	4 89
23 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	51	5 11
24 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	53	5 33
25 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	56	5 56
26 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	3	58	5 78
27 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	60	6 00
28 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	62	6 22
29 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	64	6 44
30 „	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	67	6 67
1 měs.	1	1	2	2	3	3	4	4	5	5	6 00	66 67
2 „	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 00	13 33
3 „	2	3	5	6	8	9	11	12	14	15	1 50	20 00
4 „	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	2 00	26 67
5 „	3	5	8	10	13	15	18	20	23	25	2 50	33 33
6 „	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	3 00	40 00
7 „	4	7	11	14	18	21	25	28	32	35	3 50	46 67
8 „	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	4 00	53 33
9 „	5	9	14	18	23	27	32	36	41	45	4 50	60 00
10 „	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	5 00	66 67
11 „	6	11	17	22	28	33	39	44	50	55	5 50	73 33
1 rok	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	8 00	80 00

DESET ZE STA.

Na dobu	$1	$2	$3	$4	$5	$6	$7	$8	$9	$10	$100	$1000
1 den.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	28
2 „	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	56
3 „	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	8	83
4 „	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	11	1 11
5 „	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	14	1 39
6 „	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	17	1 67
7 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	19	1 94
8 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	22	2 22
9 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	25	2 50
10 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	28	2 78
11 „	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	31	3 06
12 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	33	3 33
13 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	36	3 61
14 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	39	3 89
15 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	42	4 17
16 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	44	4 44
17 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	47	4 72
18 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	50	5 00
19 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	53	5 28
20 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	56	5 56
21 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	58	5 83
22 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	61	6 11
23 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	64	6 39
24 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	67	6 67
25 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	69	6 94
26 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	72	7 22
27 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	75	7 50
28 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	78	7 78
29 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	4	81	8 03
30 „	0	0	0	0	0	1	1	1	2	4	83	8 31
1 měs.	1	1	2	2	3	4	4	5	6	6	8 33	83 33
2 „	1	2	3	4	5	8	9	10	12	13	16 67	1 66 67
3 „	2	3	5	6	8	12	13	15	18	20	25 00	2 50 00
4 „	2	4	6	8	10	16	17	20	24	26	33 33	3 33 33
5 „	3	5	8	10	13	20	21	25	30	33	41 67	4 16 67
6 „	3	6	9	12	16	24	25	30	36	40	50 00	5 00 00
7 „	4	7	11	14	18	28	29	35	42	46	58 33	5 83 33
8 „	4	8	12	16	21	32	33	40	48	53	66 67	6 66 67
9 „	5	9	14	18	24	36	37	45	54	60	75 00	7 50 00
10 „	5	10	17	20	26	40	42	50	60	66	83 33	8 33 33
11 „	6	11	18	22	29	44	46	55	66	73	91 67	9 16 67
1 rok.	10	20	30	40	50	60	70	80	90	$1	$10	$100

Zvonohlík.

VĚTĚVKA lípy pod oknem
víc ohnula se dolů,
dvě ptáčat sedlo v listů houšť
a hovořilo spolu.

Dvě ptáčat žlutě zelených,
dva palečkové ptačí;
druh prohlíží si listů skrýš
a družce zpívat ráčí:

"Má zlatá, ký to pěkný stan!
už zjasní černá očka,
sem nemůže se odvážit
ni nejlstivější kočka.

Toť besídka je nad palác,
hleď, líbezná a svěží,
pel na květech a na listech
skvost rosných perel leží.

Zde nespatří tě krahujec
a ťuhýk nevyruší;
kdož na snítkách tak útloučkých
hned ptačí hnízdo tuší!

Sem nepřilétá jinovec,
ni příval dešťů v létě,
a kdyby! lupen jediný
i se mnou ukryje tě.

Zde hnízda vínek upleten—
no, žasnout budeš, světe!—
ó nezdráhej se, uše má,
můj smaragdový květe!

Já sletím do všech světa stran
a do hájů a lesů
a v lože naše svatební
pýř zlatohlávčí snesu.

Z trav vláken ti je upletu
a z kůzlat jemně srsti,
a teplo milo bude v něm
jak v jemné dívčí hrsti.

Až blažena v ně usedneš
své zapěju ti díky,
a semínky, tě zasypu
i malé zvonohlíky.

A povedu je v širý kraj
i přes poušť vody svodnou,
a milovat je naučím
svou vlast i lípu rodnou.

A hudbě si je vycvičím,
již vlastní srdce bude,
až nachovým rtem růže jim,
dík vonný dýchat bude.

A své jim mládí vyzpívám
a žití, drobné zvěsti,
a lásky snivou pohádku
a zlatou báseň štěstí.

O nezdráhej se, neváhej,
už vejdi v skrýš tu ladnou,
hleď, útlé snítky, květ i list,
jak srdce přes noc vadnou.

Než zvadnou k hnízdu si je voi
je ticho zde a milo...."
a na větévce k sobě se
dvě ptáčat přitulilo.

Už ženichové milosti
druž neodpírá snivá,
a čechrá křídla.... lípy list
kles níž a vše mi skrývá.

A zas větévka pod oknem
se chví a dolů tlačí,
a já svou duši ponořil
v zář idylky té ptačí.

Adolf Heyduk.

Páter Tyl.

Životopis člověka, který ještě žije.—Zaznamenal Josef Jiří Král.

NENÍ ani řádky smyšlené v této povídce, milý čtenáři. Jen tu a tam vyskytne se vybájené jméno, aby jako milosrdná maska přikrylo vady a chyby svého majitele. Ale jinak je celá povídka pravdiva od začátku do kraje, téměř doslovně vzata z úst samého hrdiny—pátera Tyla, který dosud žije jako živoucí doklad a oběť společenských lží starého světa, a v němž asi leckterý čtenář "Amerikána" pozná starého známého.

I.

RODINA TYLOVA A JEHO MLÁDÍ.

V městě Rokycanech žily počátkem přítomného století dvě rodiny, jejichž členové od nepaměti byli provozovali polní hospodářství. Nebyli bohatí—namahavou prací jakž takž dobývali si vezdejšího chleba, ale přece nemohl bys jich považovati za chuďasy. V rodině Dvořákově měli jedinou dceru Haničku, kterou zbožní rodičové již od útlého věku přidržovali doma k pilné práci, a nežli děvče vyspělo v pannu, byla jí práce takořka druhou přirozeností—nic jí nebavilo, nic jí netěšilo, než jen pilná práce, a jedinou její útěchou bylo, že v neděli ráno vyšla si do kostela na ranní nebo na velkou a odpoledne na požehnání. Její přítelkyně a kamarádky stejného s ní věku vyhledávaly již veselejších zábav, hudby a tance, ale pro Haničku jako by jich nebylo—jí úplně postačovala domácnost a v neděli kostel, leda že tu a tam přečtla si nějakou prostou povídku Kramériovu nebo některého jiného z pionýrů novověké literatury české.

Druhá rodina, Tylova, měla jediného syna Jana. Byl asi o tři léta mladší nežli Hanička Dvořákův, ale podivnou shodou okolností dostalo se mu stejného s ní vychování. Také on veden byl k nábožnosti matkou v té příčině daleko známou. Po celý týden lopotil se prací, nemaje a nehledaje jiné zábavy, leda že si v neděli nacpal dýmku tabáku, postavil se u plotu a prohlížel si své kamarády jak odcházeli do zábavy—mimo domácnost netěšilo ho nic. Když bylo synovi asi pětadvacet let, a otec stárnul, a sil mu ubývalo, pomyslil na to, aby syna oženil.

"Jen aby dostal dobrou hospodyni," říkával otec úzkostlivě, "která by se k němu hodila." Jeho strachy se osvědčily zbytečnými: dohazovač odporučil jim Dvořákových Haničku, šlo se na námluvy, slavila se svatba, a tak se dostali za sebe dva lidé stejného téměř smýšlení.

Mladý Tyl přiženil se do hospodářství nevěstiných rodičů; po smrti jeho vlastních rodičů pak splynuly oba statky v jeden, takže Tyl stal se dosti zámožným mužem. Ale nedostávalo se mu jedné velmi důležité vlastnosti—mužnosti. Byl, jak říkáme, pod pantoflem. Převrácené vychování mimo to učinilo z něho pokrytce, neboť jeho i nevěstini rodiče vedli jej mermomocí ku zbožnosti, ačkoli se mu přepjatá jejich nábožnost protivila, a jeho vlastní náboženské přesvědčení bylo tudíž velice mělké a povrchní.

Mladým manželům se vedlo dosti slušně. První mráček objevil se na jasné obloze jejich manželského štěstí, když se v domě vlastně čekala radostná událost. Tylová upadla do těžké nemoci, že se zdálo, že sotva vyvázne; v této krušné chvíli—jako činívají všichni slabí lidé—uchýlila se se svými modlitbami k jakémusi neznámému bohu a nějaké panně Marii, prý jeho matce. Svatě slibovala, uzdraví-li se sama a narodí li se jí syn, že jej bude obětovati stavu kněžskému, že z něho nesmí nic jiného býti než velebný pán. Myslila, bůhví jak záslužný to vykonala čin, když slíbila něco, co měl vykonati vlastně někdo jiný—její syn! Lehko je slibovati: "Milý bože, slibuji ti, že někdo jiný pro tebe něco udělá! Takový slib člověka nic nekoštuje.

Paní Tylová se skutečně pozdravila—hloupé baby říkaly, že zázrakem—i narodil se jí synáček, kterého okřtili Josefem, a který, ubožák, měl svůj osud rozhodnut ještě dříve, nežli se narodil, a který nemohl a nesměl protestovati proti pošetilému jednání svých rodičů, jimž náboženství hlavy pomátlo.

Hošík o tom ovšem ještě nevěděl, jaký kletý život mu vlastní milující rodiče chystají, a měl se tedy, jak náleží, k světu a prospíval na těle i duchu. Když povyrostl, posýlali jej rodiče do školy. Hoch byl zajisté čiperný a nadaný, ale přirozená bujnost mládí mu překážela v učení: velmi rád skotačil a nejraději byl by se neustále na ulici s kluky stekal. Ale zarazilo ho jednou, když nadějnému synátorovi pana radního za uši vykrákal, a ten hněvivě pak na něho pokřikoval: "Velebný pane! Velebný pne!"

Paní Tylová se se svým slibem nejspíše paním sousedkám někdy pochlubila, a hoši toho důkladně využitkovali. Jakmile mladý Tyl některého z nich urazil anebo pohněval, už se na něho sypalo se všech stran: "Velebný pane! Velebný pane!"

Otec Tylův byl velice šetrný. Páter Tyl říkával o něm později: "Můj otec, dejž mu pánbůh nebe, byl takto dobrák, jen tu slabost měl, že na svém vlastním dítěti skrblil." A skutečně otec Tyl dřel se od rána do večera až do úpadu a při tom dvacetníky do velkého truhlíku schraňoval; a když jich měl již dosti pohromadě, přikupoval kus polí za kusem.

Mladý Tyl se zatím s těžkostí protloukl čtyrmi třídami normální školy ve svém rodišti, a rodičům nastala veliká nová starost o hocha. V městečku nebylo žádné vyšší školy, i bylo třeba poslati hocha do sousední Plzně na gymnasium. Otec neustále vypočítával, aby neměl při tom mnoho výdajů; věděl dobře, že mnohý studentík připravil otce dosti zámožného na mizinu. Dovezl tedy syna povozem do Plzně, kde jej dal zapsati na jediné tehdá gymnasium, německé, pod správou páterů prémonstrátův. Přijímací zkouška dopadla asi tak prostředně; páni páteři kroutili hlavou, jak to asi bude dál, ale otec syna chválil o všechno pryč; prý má dobré vlohy, jak jest viděti z vysvědčení a t. d.

Když tato jedna starost byla odbyta, nastala zimničná honba za bytem pro mladého studentíka.

II.

OTEC TYL HLEDÁ BYT. NA GYMNASIU.

Otec Tyl byl by nejraději vrazil svého syna některé pořádné rodině, která by za byt a stravu byla chtěla vzíti haldu slibů, jimiž starý Tyl byl neobyčejně bohat. Hned naproti gymnasiu bydlila vdova paní Strnadová, která se živila tím, že dohazovala paničkám služby a vedle toho—jako vedlejší živnost—mívala na bytu dva až tři "drobné" studenty. Starý byl o ní někde slyšel, že přijímá studenty na byt a stravu za cenu velice lacinou, a to jej k ní zavedlo. Žádala osmnácte zlatých měsíčně.

"Ale to jsou krvavé peníze!" děsil se otec Tyl. Vždyť je to malý hošík—co pak ten sní? A potom považte: pošlu mu občas bochník chleba, vám na podzim pytel bramborův, z jara zase pár vajíček, kousek másla, a jak se to trefí."

Ale paní Strnadová nepochybně velmi dobře znala všecky ty úlisné sliby, jimiž otcové o podobných příležitech jen plýtvají, ale jichž obyčejně neplní. Nechtěla o slibech ani slyšet.

"Hm, co pak ten kousek chleba, to nic není. Takový hoch jako tenhle váš jí jako Bumbrlíček, sní skoro více nežli vzrostlý, silný student. Víte, oni ti hoši rychle rostou. Nu, a za takového osmnáct zlatých měsíčně není nikterak veliká částka."

Starý Tyl však nesouhlasil s vývody paní Strnadové, a po chvíli putovali otec a syn k nějakým Flajšrovům. Otec Tyl slýchal, že Flajšr mívá asi šest až osm malých studentů na bytu a stravě a že přísně hledí na pořádek, neboť to byl vysloužilý c. a k. šikovatel. Ten prý je na studenty metr! vykládal Tylovi jeden známý. Ale výprava se opět nezdařila, neboť pan Flajšr žádal dvaadvacet zlatých měsíčně, za menší sumu nemohl prý žádného studenta na byt přijmout, a otec Tyl zase nemohl či alespoň nechtěl tak nekřesťanskou sumu platit. A tak putováno ještě po několika místech, až naši unavení poutníci konečně se dostali v jedné odlehlé uličce k sestrám Kotrovým. Sestry Kotrovy byly dvě dosud zachovalé panny—dej jim pánbůh věčnou slávu—jedna čítala dobrých 56 let svého věku, druhá mohla míti 60. S nimi bydlil jejich svobodný bratr, který hotovil řešeta, prosévačky a podobné zboží drátěné, jež o trzích sestry venkovanům a venkovankám prodávaly. Všichni tři dělili se o jednu jedinou světnici, která měla pouze jedno okno a skleněné dvéře vedoucí na dvoreček. Tam se posléz obě strany dohodly. Otec byl se uvolil, že bude platiti měsíčně osm zlatých, že pošle synovi každý týden bochník chleba a na podzim korec bramborů; z jara pak že bude o čtyry zlaté platiti měsíčně více. Ale malý student prý se nesmí štítiti práce, požádají-li jej, aby jim pomohl donésti řešeta a jiné zboží na trh anebo s trhu. Na tom konečně zůstalo. Starý Tyl však uznal za dobré učiniti synovi malinké kázaníčko. "Vidíš, synu, co mě to tu všechno bude státi peněz! Hleď tedy, prosím tě, abys toho časutady dobře využil, aby z tebe něco bylo. Víš dobře, že já tady věčně nebudu, abych se o tebe staral."

Nechal tam ještě dva šestáky synovi a s těžkým srdcem ubíral se k domovu zaplativ ještě čtyry zlaté kvartýrské na byt ku předu na půl měsíce. Nudný život, jejž čiperný hoch vedl mezi těmi modlářskými lidmi, pochopí jenom ten, kdo sám se někdy v podobném postavení ocitl. Ale život ten byl mu přece jen dobrou školou: poznal chudobu hmotnou i duševní.

Za ten rok byl mladý studentík asi dvakráte doma o svátcích, kdy se mu přece trochu onačeji vedlo, neboť starostlivá matička, jakkoli velmi šetrná, vždy na něho nějakou pochoutkou pamatovala: usmažila vajíčka, přinesla jablka a jinak hleděla synáčkovi život osladiti.

Rok uplynul. Starý Tyl přišel zase jednat byt na příští rok—ale sestry Kotrovy naprosto odřekly.

"Milý pane Tyle, nemůžeme ho vzíti za tak chatrný plat. Vždyť on to ten hošík projí na chlebě", stěžovaly si. Ale pravou příčinou, proč studenta na byt nechtěly, bylo smutné přesvědčení, jehož za ten rok nabyly: že totiž otec Tyl velmi rád mnoho sliboval, ale málo plnil. Oba Tylové vydali se tedy znova na pouť za bytem. Cestou otec domlouval synovi, že už by si mohl sám peníze vydělávati vyučováním jiných menších studentův. A zatím chudák Josífek měl sám co dělati, aby obstál: sám jsa Čechem skrz na skrz, nemohl na ústavě ryze německém tak dokonale prospívati, aby ještě sám jiné mohl vyučovati.

Našli konečně byt u starého policajta obecního Vančury, kde se smluvili na 14 zlatých měsíčního platu. Starý Vančura měl nějakou nepatrnou služebničku, která mu ovšem na živobytí nepostačovala; přivydělával si tedy na kořalničku a podobné věci přepychu tím, že chodil po domech soukromých a cídil boty, které si od zákazníků svých domů nosil. Našemu studentíku pak, měl-li právě pokdy, připadala úloha pomáhati mu leštiti boty, choditi starému pro kořalku a paní kvartýrské ke kupci.

A tak uplynul druhý rok studia. Mladý Tyl přinesl si domů slušné vysvědčení, jehož si ve mnohých případech nezasluhoval, ale jehož dostalo se mu laskavostí a dobrosrdečností professorů, mezi nimiž byli tehdá také naši slavní krajané blahé paměti, Smetana a Sedláček.—Studie pokračovaly takto obyčejnou cestou, ale když se blížil konec šestého roku, potkala studenta těžká ztráta. Zrovna před ukončením roku došel studenta dopis od otce, aby neodkladně přišel domů, chceli zastihnouti matku na živu. Syn věděl dobře, že byla již dříve churava; vyžádal si tedy od představeného dovolenou na osm dní a pěšky pospíchal k domovu. Nalezl matku v bědném stavu. Otec dovedl jinocha k posteli a pravil vážně:

"Dítě, matka pořád na tebe vzpomínala; víš, že chce tě míti knězem. Neměla by pokoje, kdybys jí to neslíbil. Musíš slíbit a přísahat matce, že budeš studovati na kněze a nic jiného."

Jinoch se zachvěl. Mráz běžel mu po těle při pomyšlení, že přece musí býti knězem, neboť měl vrozenou snad nechuť k tomu stavu, ale že byl od maličkost veden k tomu, aby poslouchal rodičů, podrobil se vůli otcově a se slzami v očích odříkával přísahu, že bude knězem a ničím jiným. Nemocná po několika dnech skonala, a syn i otec s bolestným srdcem doprovodili ji ku hrobu. Ale student nezdržel se dlouho doma. Nemile se ho dotýkal pláč otcův a jeho stálé nářky, jak bude dále? Otec, pravda, ztratil šetrnou a přičinlivou hospodyni, za kterou by byl sotva nalezl náhradu, ale syna jeho nářky rozjitřovaly. Navrátil se do Plzně, aby tam poslední dvě léta dostudoval. Bydlil již v řádném bytě a nenuzoval se, neboť vyučováním mladších studentů vydělal si dosti peněz. Patrně učinil již značný pokrok, jakkoli studoval na gymnasii německém. S dobrým vysvědčením vrátil se konečně mladý Tyl do domu otcovského. Osm let studia bylo ukončeno—ale nová krušnější práce jej očekávala.

III.

HLADOVÝ THEOLOG A ŠETRNÝ OTEC.

Prázdniny, které mladý Tyl strávil doma u otce přede svým vstoupením na universitu, byly jedny z jeho nejšťastnějších. Otec byl se zatím již se svým osudem usmířil a, ku podivu, byl na syna laskavější nežli kdy jindy—a do synovy mysli vkrádalo se podezření, že příčinou mrzuté tváře otcovy a jeho veliké šetrnosti byla hlavně zemřelá jeho matka. Vždyť o svátcích starý Tyl synovi dokonce

dovolil si zakouřit, ba vešel s ním jednou i do slušného hostince na sklenici piva, což bylo přímo neslýcháno, neboť se to nikdy dříve nestalo.

Dva blažené měsíce prázdnin brzy uplynuly—ach, jak rychle prchají chvíle radosti!—a znova přiblížila se chvíle odchodu. Starý Tyl opatřil syna jakž takž prádlem i obuví a odjel s ním do Prahy, aby jej tam dal zapsati na ústav theologický (do semináře).

"Cent mi spadl se srdce", ulehčoval si otec cestou, "když tě nyní vidím na dobro zaopatřeného. V semináři budeš míti všechno, čeho ti bude třeba."

"Dají mi tam, tatínku, také na doutníky nebo někdy na sklenici piva?" odvážil se syn k otázce.

Otec se zakabonil a odvětil:

"Nu, já myslím, budeš-li se dobře učiti, že dostaneš nějaké to státní stipendium."

Syn zatřásl hlavou nad touto jalovou útěchou, neboť nikdy neslyšel o tom, že by se theologům nějaká stipendia vůbec udělovala.

Josef Tyl byl šťastně přijat do semináře, ale smutným okem hleděl budoucnosti vstříc. Kdežto jeho spolužáci obdrželi z domova alespoň nepatrnou částku peněz na přilepšenou, nedostal Tyl od svého otce ani groše, ale za to mravoučné kázáníčko, jako obyčejně.

"Teď tedy, dítě, nastoupíš na svou životní dráhu", připomínal synovi. "Nevíš, jak se mi odlehčilo. Zde ti pánové ti dají všeho, čeho budeš potřebovati."

Otec mluvil takovým tónem, jakoby mu syn byl býval nějakým břemenem, až to syna zabolelo. Za krátko měl už dosti příležitosti přesvědčiti se, kterak o něho bylo postaráno. Málo stravy a lehká káva ze sbíraného mléka a veliká přísnost se strany dohlížitelů—ty zdraví lidskému věru neprospívají. A tak mladý bohoslovec Tyl slábnul na těle, hubnul a blednul, že po dvou letech mohlo se o něm směle říci, že jest učiněnou mrtvolou. Mimo to týrala jej také duševní trýzeň —Josef Tyl byl jinoch bystrého ducha, který brzo prohlédl, že celá ta umělá budova theologické vědy je vlastně jedním velikým předivem klamů, pověr a lží, a to vědomí jej tím více trápilo, že neměl dosti síly, aby se ze svého otroctví jedním rázem vymanil.

Otec přijíždíval do Prahy vždy o pouti svatojanské a tu nikdy neopomenul navštíviti svého syna bohoslovce. Návštěvy jeho syna vždycky potěšily, ale jedna věc jej při tom vždy rmoutila, a to byla otcova lakota. Josef dostával vždy dovolenou s otcem po Praze se projíti, ale otcovy oči lakotou zaslepené neviděly vychrtlých tváří jeho syna; ani jednou se ho nezeptal: "Máš li peníze, či nemáš?" Kdo z vás, milí čtenáři, byl někdy v Praze o pouti svatojanské, ví zajisté velmi dobře, že v Praze je blaze, když jsou peníze, ale bez peněz je v Praze ještě smutněji nežli na venkově. A tak oba Tylové procházeli pražskými ulicemi, prohlíželi domy a výkladní skříně, ale oba se co nejpečlivěji vyhýbali výlohám a útratám: syn neměl peněz a otec nechtěl sáhnouti do kapsy. Ba on naříkal více nežli jeho utrápený syn. Cestou neustále vykládal synovi, že letos očekává zase špatnou úrodu.

"Zdá se to pěkné, ale není to takové. Žito pěkně metalo, ale myslím, že bude málo sypat. Ječmeny nějak bídně vyrůstají, ještě si tak dělám naději, že brambory se letos přec uvedou."

A přišel-li na pouť svatováclavskou, naříkal, jak špatná byla úroda.

"Letos byla zas úroda špatná! Myslilo se, myslilo, ale nebylo to takové, sotva že jsem jen tak dostal semena domů."

S těmito obecnými nářky starého Tyla špatně se srovnávala jeho chlubivá slova, s nimiž synovi ukazoval o vánočních svátcích své polnosti, vykládaje, kterak svůj majetek rozšířil.

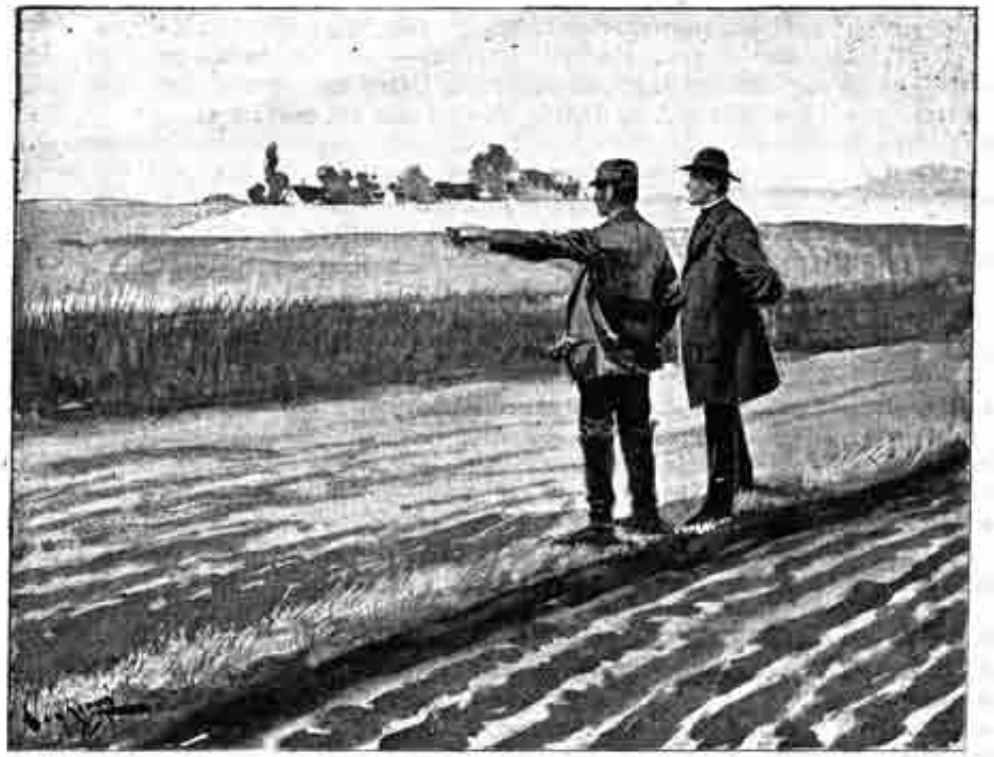

Otec Tyl ukazuje synovi své polnosti.

"Víš, letos jsem přikoupil tenhle kus pole. Musil jsem jej zakoupiti, byl bych přišel o cestu." Starý pán ve své veliké šetrnosti—či vlastně lakotě—ani nepozoroval, kterak si ve svých výrocích odporuje. Syn dovídal se s bolestí, že to je všechno pro něho, mysle si při tom: Co je mi to všechno platno, když teď trpím hladem a nedostatkem?

O každé návštěvě v Praze starý Tyl zašel k panu děkanovi theologické fakulty, aby se pozeptal, jak se jeho syn učí, brzo-li už bude knězem, a je-li nějaké naděje, že z něho někdy bude nějaký biskup anebo kardinál. Nejraději byl by už syna viděl s nějakou infulí na hlavě, berlou v ruce a brillantovým prstenem na prstu, kdežto syn byl by se milerád spokojil třeba jen s Rokycanskou farou. Zdálo se, že otec přál si míti syna knězem neméně horoucně než zesnulá jeho matka; alespoň říkával, že se za to denně k bohu modlí, aby mu popřál viděti syna u oltáře, an slouží svou první mši svatou.

"Tobě se vyzpovídám", říkával synovi, "ty mi dáš rozhřešení, ty mi dáš poslední pomazání, ty mě vykropíš."

Osvícenému synovi se při těchto nábožných přáních zdávalo cosi, co se nedá vysloviti. Jednou opět navštívil otec děkana, aby se poptal, jak se syn učí.

"Jsem s ním docela spokojen", odvece tento, nabídnuv příchozímu židli, "Váš hoch se dobře učí, ale několik slov bych s Vámi rád důvěrně promluvil. Jak pak si, pantáto, stojíte?"

Starý Tyl se netajil s pravdou, přiznal se, že má šedesát jiter polí a hezký kus lesa. Děkan s úžasem ho vyslechl a povídá:

"Tatíku, proč mu tedy nenecháte nějakých pár grošů, když Vám syn dělá radost a dobře se učí? To víte dobře, že slavná konsistoř mu nemůže dáti všechno, co by si jen přál. Zde dostane jenom to nejnutnější, o to ostatní musí se postarati páni rodičové. Ten Váš mladík vůčihledě bledne, že až máme strach, aby nám neulehl a neonemocněl ještě před vysvěcením, byla by to zkáza pro nás i pro Vás. Musíte mu přece nějakou radost udělat."

Starým Tylem upřímná slova kněžova skutečně pohnula, že si na místě umínil učiniti synovi nějakou "radost". Představte si úžas a udivení mladého theologa, když jej skoupý otec zavedl—do klenotnického krámu! Co se to jen stalo? uvažoval syn, který dobře znal lakotu a vypočítavost svého otce. K otázce klenotníkově, čeho že si pán přeje, odvětil starý Tyl:

"Rád bych nějakou stříbrnou tabatěrku!"

Starý byl totiž věděl, že si jeho syn rád občas šňupne a proto mu šel koupit tabatěrku, aby mu udělal "radost". Přece tedy raději páně děkanově špatně porozuměl.

Klenotník ochotně vyložil několik stříbrných uvnitř vyzlacených tabatěrek, pantáta se vyptal na cenu a konečně si jednu vybral. Stála patnácte zlatých, ale to se starému patrně zdálo nekřesťansky mnoho.

"Dám Vám za ni osm zlatých", prohodil.

Mladému theologovi hrnula se krev do tváří, když slyšel, jak nízkou sumu otec za tabatěrku podává, užuž chápal se kliky, aby byl raději z krámu venku. Ale pantáta jakoby nic; hleděl zkoumavě na klenotníka, mysle si, že nabídl slušný peníz a čekaje na odpověď. Vždyť on doma se židem také vždycky smlouval, a žid za časté i celé dvě třetiny kupní ceny slevil—proč by se to nemohlo státi i zde? Klenotník ovšem s rozhorlením odmítl nabídku, ale aby si nepohněval odběratele, vykládal mu ze široka svoje obchodní pravidla. Konečně se asi po půlhodinném smlouvání dohodli a pantáta koupil tabatěrku za 13 zlatých a 50 krejcarův. Klenotník s mrzutou tváří tabatěrku do papíru zaobalil, otec Tyl vytáhl svou peněženku a opatrně každý ten cenný papírek proti světlu prohlížel, aby snad nebyly dvě zlatky k sobě přilepeny, a posléze s třesoucí se rukou celou sumu na pult vysázel. S pohnutými slovy odevzdal tabatěrku synovi a ještě v krámě před klenotníkem měl k němu asi pětiminutové kázání.

"Pamatuj si, dítě, co se já nadřu, nežli ty peníze vydělám! Ale tuhletu tabatěrku ti dávám na památku, až budeš někdy nějakým panem děkanem a budeš dávati nějakou hostinu pro své spolubratry a spolupracovníky na vinici Páně, a podáš jim šňupec, připomeň jim, že's tu tabatěrku dostal od svého otce ještě jako alumnus."

Student schoval tabatěrku do kapsy a v duchu si vzdychl: Kdo pak mi asi dá na tabák, a co mi vlastně bude tabatěrka platna, když tabáku není? Provázel pak otce do hostince "U zlaté husy", odkud vyjížděl dostavník do Plzně. Cestou pokradmu otevřel tabatěrku—ale byla dočista prázdna. Seděli chvíli v hostinci, když tu syn pojednou vytáhne tabatěrku z kapsy a podává ji otci se slovy:

"Tatínku, vezměte si tu tabatěrku s sebou. Co bych já s ní zde dělal? Já na tabák nemám, a tak bych ještě musil z hladu tabatěrku prodati a koupiti si za to housku, abych se najedl. Mně zde není nic platna."

Otec se zarazil. Slova synova vjela do jeho blaženého uspokojení jako blesk a ozářila tmu, v níž otecké srdce vězelo. Ponejprv za celé hochovy studie ptal se ho, a to třesoucím se hlasem:

"Co pak ty snad máš hlad?"

"Inu, rozkoš tady nemám, to si můžete pomyslit", odvětil syn skoro podrážděně." Z té naší stravy může leda vrabec být živ, ale ne člověk v mladších letech, který roste a sílí."

Třesoucí se rukou staroch vyňal z kapsy tobolku a podal synovi pětku:

"Tak, tu máš, hochu, ale hospodař!"

"Inu, to víte, tatínku, že z pětky desítku neudělám!" na to syn. "Koupím si někdy housku, až budu míti hlad, a nějaký ten půl lotu šňupavého tabáku, dokud ta pětka bude trvat. Až ji utratím, bude nouze zase."

Jakkoli syn nemohl ve svých slovech potlačiti jistou hořkost, přece rozloučil se s otcem srdečně—vždyť on byl jediným člověkem pod sluncem, se kterým mohl důvěrně promluviti. Neměl přítele ani milenky, jimž by své žaly svěřoval.

Těch pětek dostal pak ještě několik, nežli dostudoval. Konečné zkoušky provedl Tyl s dobrým úspěchem, i byl vysvěcen na kněze. Matčino přání bylo konečně splněno, ale co syn trpěl, ona necítila.

"Tatínku, vezměte si tu tabatěrku"

IV.

PÁTER TYL NECHCE KUCHAŘCE LÍBATI RUKU.

Starému Tylovi nastaly nové starosti, kterak důstojně oslaviti synovy prvotiny. Syn byl by si od srdce přál, aby se všechno odbylo co nejtišeji někde v osamělém kostelíčku; nedbal parády, křiku a jiných marností světských, které bystrým okem myslícího člověka prohlédl a za prázdné skořepiny uznal. Ale otec viděl v synově slávě slávu svou, i přál si, aby syn slavil své prvotiny ve svém rodišti, v Rokycanech, a to hezky hlučně. Jako každý lakomec stává se hotovým marnotratníkem, běží-li o jeho zamilovanou libůstku, tak i otec Tyl byl ochoten obětovati peníze i zboží na oslavu prvotin svého syna—z lásky otcovské? Ó nikoli, pouze aby nasytil vlastní ješitnost. Syn nechtěl otce hněvati i podrobil se ve

všem jeho vůli. Starý Tyl tedy sezval pánů děkanův a farářů, co jen jich znal (páter Tyl říkal jim "břichopáskové"), z lesního úřadu nakoupil zvěřiny, zabil vepře krmníka, a bůh sám ví, co padlo drůbeže—starý Tyl nelitoval ničeho, jen aby velebné pány dobře uctil. V slavnostní ten den, kdy páter Tyl sloužil svou první mši, jeho rodný domek byl všechen vyleštěn a uhlazen a usměvavě hleděl do světa, jakoby také na něj padlo trochu záře z té veliké slávy. Velební páni k hostině sezvaní nebyli nevděčni: chválili mladého kněze o překot, i otce vynášeli do nebes, jak prý je šťasten, že takového syna má—a tomu velebenému synovi téže chvíle se zdálo, že se na vždy rozloučil s volností . . . . .

Mladé theology české slavná diecése pražská obyčejně vysýlá nejdříve mezi Němce. Proč, to nevím. Páter Tyl taktéž vyslán za kaplana do Kotzengruenu, odlehlé německé vesnice v Chebském kraji, za kaplana, aby tam poprvé okusil ovoce svých dlouholetých trapných studií. Pan farář odevzdal novému kaplanovi hned celou matriku—sám si hleděl výhradně svých polností. O své ovečky se patrně nestrachoval. Vznešené sny mladého muže o vysoké důstojnosti duchovního stavu a jeho osvětovém poslání krutou zkušeností byly nadobro rozprášeny. Pan farář i jeho kuchařka, ušpiněná Němkyně, i vesský lid měli ho sice rádi—ale co platno, když jej krmili pouze špatnými placky a caltami? Všechno jej tam brzy omrzelo. Žádal tedy slavnou konsistoř, aby jej milostivě přesadila někam mezi Čechy. "Mezi Němci se mi pranic nelíbí", vyznával upřímně. Žádosť byla příznivě vyřízena. Po roce přesazen páter Tyl na Příbramsko na faru slivickou.

Slivice ani si nezaslouží jména "vesnice". Je tu pouze hotel, škola, hostinec a panský dvůr, a to je vše. Ale že mají pěknou ústřední polohu, je k nim několik obcí přifařeno. Tyl dostal se tam lehko. Skrovný jeho nábytek, kufr, šatník, postel, stoleček a dvě židle dovezl mu otcův čeledín až na faru. Tam přivítala jej odporná a nevlídná ženština jakási se zamračenou tváří, ve které páter správně tušil kuchařku svého nového představeného.

"Pan farář není doma", oslovila kaplana nevlídně, "ale to nic nedělá, kaplanka je připravená."

A byla. Zdi vybíleny, podlaha vydrhnuta. S pomocí kostelníkovou a ještě jednoho ochotného občana páter Tyl složil své haraburdí do kaplanky a brzo již z nového svého příbytku se stísněným srdcem vyhlížel oknem do volné přírody přemítaje na mysli, jak se mu zde asi povede. Konečně asi po hodinovém nudném čekání přiběhla kuchařka oznámit, že prý již pan farář pana kaplana očekává, aby prý k němu přišel do jeho pokoje. Pan farář přivítal Tyla dosti přívětivě, ale pojednou, vzav na se přísnější vzezření pravil k němu:

"Na jednu věc Vás však musím upozornit: Vy jste nepolíbil hospodyni ruku!"

Páter Tyl ucouvl překvapením. Tato nedůstojná připomínka hnala mu do tváře krev, jež se pěnila rozhořlením nad tou babskou výčitkou. Ani přísná kázeň v semináři nedolala jeho mužnou hrdost, a proto odpověděl faráři vzdorně:

"Dovolte, pane faráři, myslíte, že jsem dvanácte let studoval proto, abych kuchařkám líbal ruce?"

Farář bolestně pokrčil ramenoma a dodal:

"Nevím, nevím, jak spolu budete vycházet."

Farář, sám pod pantoflem, žádal si, aby pan kaplan líbal hospodyni ruku—podivná věru vyhlídka otevírala se pátteru Tylovi, když pomyslil, že v tom hrozném, nevlídném místě musí dle výslovného předpisu konsistoře stráviti nejméně jeden rok!

Ale již druhého dne rozptýleny obavy páterovy. Přišel k němu hoch s vyřízením, že se nechají pan lesní, pan učitel a hostinský pěkně poroučet, aby je pan

„Nevím, jak spolu budete vycházet!"

kaplan, není-li tak hrdý, laskavě přišel navštívit do hostince, že by byli přišli osobně, ale že na faru neradi chodí.

Páteru Tylovi se zdálo, jako by se byl při nejmenším strážný anděl na něho usmál. Rychle se oblékl a spěchal do hostince. Sotva vkročil do dveří, hned asi dvacet rukou vztáhlo se proti němu, a přítomní členové slivické honorace vítali pátera do svého kruhu. Netrvalo dlouho, a páter Tyl seznal, že přišel mezi spořádané a intelligentní lidi. Hostinský mu nalil sklenici dobrého pěnivého piva, a než se páter nadál, bylo prostřeno na stůl, přinesen příbor a paní hostinská donesla libě páchnoucí zvěřinu. Lesní horlivě vybízel pátera, aby jen jedl, že je mu přáno.

"Můžete zde s námi večeřeti každý den", ujišťoval velebného pána. "Já nějaký ten kus střelím, a paní hostinská to upraví."

Netrvalo dlouho, a již si všichni ťukali na zdraví nového pana kaplana. Hostinský nahnul se k jeho uchu a pošeptal, že ten celý "panget" pořádán jest vlastně jenom k vůli němu, panu páteru Tylovi. Hovor stával se volnějším, až konečně když již většina účastníků měli po malé špičce, dověděl se pan kaplan, jakého to brundivára faráře dostal, a jakou pěknou hospodyni má.

"Ještě tam žádný kaplan nevydržel déle než rok. Ale jen již si z toho nic nedělejte, velebníčku. Přijďte jen sem k nám do hostince, zde zajíte a zapijete všechny trampoty!"

A také tomu skutečně tak bylo. V denních návštěvnících hostince Tyl seznal velmi milé přátele, kteří jej měli srdečně rádi, patrně umějíce oceniti nesnáze i

svízele jeho postavení. Vděčný páter přilnul ke svým novým známým tak, že byl v jejich společnosti více nežli na faře. Ale za to také na faře přívětivé tváře neuzřel. Stará a bručivá kuchařka neodpustila mu, že jí nelíbal ruku, a slaboduchý farář neuměl se z jejího poručnictví vymaniti. Páter Tyl za svého jinošství zažil velmi málo radostí a trampotám byl dobře uvykl, že, jak říkáme, nedělal si z ničeho nic. Nedbal na zlostné pohledy kuchařčiny a ruce jí nelíbal, a měl li farář něco proti němu, rázně se mu postavil. Bylo mu to jedno. Myslíval si vždy: "Co se mi může stát? Vždyť jsem nikomu nic neukradl ani nic zlého neudělal, a bude-li nejhůře, seberu svých pět švestek a půjdu domů k otci." Otec tenkráte zrovna potřeboval čeledína, a tu si páter Tyl v některých smutných chvílích myslíval, že by snad lépe učinil, kdyby šel na otcovo hospodářství pracovat—orat, vláčit, sít a tak dále, ba zdálo se mu, že by jej ten rolnický život mnohem více těšil, nežli všechny studie a celý ten život duchovenský. Věru, věru, že by jej byl více těšil zdravý život rolníka, nežli nepřirozený život kněze, ale páter Tyl uznávaje tuto smutnou pravdu byl zároveň přesvědčen, že už je pozdě lámati pouta, která se časem do jeho krve zařezala.

V.

SVĚT CHCE BÝTI KLAMÁN.

Páter Tyl na Slivici nevydržel déle jednoho roku. Ještě před ukončením roku požádal o přesazení. Byl přesazen někam do horského zákoutí a tak putoval rok po roce sem tam po naší krásné zemi rodné, jenže slavná konsistoř vybírala pro něho vždy místa nejhorší a nejopuštěnější, neboť byl u ní zapsán jako odbojník a člověk svobodomyslný, kacíř a nevěrec. Konečně ocitl se páter Tyl ve Dlouhé Lhotě v okresu zbirovském, kde měl dle výslovného přání konsistoře déle vytrvati. V dopise slavné konsistoře mluvilo se o páteru Tylovi jako o nějakém neunavném vandrovníku.

Dlouhá Lhota plným právem zaslouží si svého významného jména. Jsou to vlastně dvě dlouhé řady statků rozložených podél erární silnice. V pravo i v levo táhnou se husté lesy panství zbirovského. Uprostřed silnice stojí na návrší kostel, vedle něho po jedné straně fara, na druhé škola.

Dlouholhotský pan farář býval vezdy věren tradicím a zásadám svého stavu, to jest, hleděl své ovečky co nejníže přistřihovati. Páter Tyl jakožto člověk svobodomyslný byl příliš svědomitý, aby odírání chudého lidu schvaloval, a tak se dalo očekávati, že mezi oběma muži dojde někdy ku srážce.

Obydlím byla páteru Tylovi jedna světnička přízemní; naproti, zrovna proti dveřím jeho pokojíku, byly dvéře do kuchyně. Za kuchyní byl pokoj, ve kterém bydlila páně farářova hospodyně, která velmi dobře znala letoru páně farářovu i jeho vyděračnost.

Bylo to asi ku konci listopadu. Páter Tyl seděl ve své nevytopené světničce zahaliv se proti mrazu do starého jakéhosi zimníku a chlupaté čepice. Četl nějaké noviny. Občas vyhlížel oknem do podzimní přírody, a jak tu hledí, postřehlo oko jeho podle zdi se šourající ubohou stařenku, ubídněnou, rozedranou, všechnu se třesoucí. Pokorně vstoupila do předsíně, pootevřela dvéře do kuchyně a bojácně tázala se hospodyně, je-li pan farář doma.

"Ne!", znělo to drsně z úst panny hospodyně; "co si přejete?"

"Ach, škoda, přeškoda", naříkala babička zkormoucená, "že jsem se tou cestou nadarmo trmácela, když pan farář není doma. A kdy pak přijde?"

"Nevím!" zněla opět drsná odpověď. "Co si přejete?"

Nevlídnost hospodynina popuzovala pátera Tyla. Krev mu vzkypěla, když k otázce starušky, není-li snad aspoň velebný pán pan kaplan doma, drze odpověděla, že ne, a opáčila svou dotěrnou otázku: "Co si přejete?"

Musíš ty vědět, pomyslil si páter Tyl, co ta žena od duchovního rádce požaduje? Já jsem zástupcem pana faráře v duchovních věcech, a já to nesmím vědět a hospodyně má to věděti dříve?

Popuzen přistoupil Tyl ke dveřím, otevřel je, zakýval na stařenku a vlídně se jí otázal, co že si přeje.

"Ach, velebný pane", naříkala stařena, "dnes je tomu zrovna dvanáct let, co na mého muže padl v lese při kácení dříví kmen. Přinesli mně ho ubožáka na nosítkách, celého zmrzačeného, a za šest neděl na to zemřel. Nu, a já na ten den vždycky pamatuji, obejdu některé dobrodinečky a vyprosím si těch několik krejcárků, abych mohla dát za něho na mši svatou . . . ." a s těmi slovy stařenka podávala páteru Tylovi třesoucí se rukou hrst drobných peněz, krejcárkův a trojníčkův; to že prý dává na mši svatou za nebožtíka muže . . . .

Páter Tyl žasl. Znal dobře neobmezenou lakotu a peněz chtivost svého faráře, ale nikdy by si nebyl pomyslil, že by této ubídněné ženě vyrval poslední vyžebraný krejcárek; jeho lidsky cítící srdce vzpíralo se pouhé myšlénce: bráti chudé starušce poslední halíř . . . .

Přistoupiv ku stařence pravil k ní mírně:

"Babičko, nechte si ty krejcary i trojníky. Raději si za ně kupte půl libry hovězího masa, uvařte si polévku a najezte a posilněte se, nebo si připravte hrní-

"Nechte si ty krejcary!"

ček kávy, co vám bude lépe chutnati. V neděli jděte do kostela a pomodlete se za vašeho nebožtíka muže, pánbůh vás taky tak vyslyší. Pamatujte, matko, že pan farář může sloužit jenom jednu mši a za tu má už dosti veliké příjmy, nač byste tedy ještě tyhle peníze vyhazovala? Pamatujte také, že mši nemůžete koupit, za mši se nemůže platit—leda za světlo. Jen si ty peníze nechte. Pan farář jich nepotřebuje."

Na tváři staré ženy zrcadlilo se hrozné sklamání. Vztažená ruka klesla zpět, babička schovala penízky a jala se naříkati:

"Bože můj, bože můj, jak je ten nynější svět zkažený, když už ani velebný pán na to nevěří. Ach, kdyby mi raději pámbů skrátil život, abych šla za nebožtíkem mužem. To je mládež, to je mládež!" hořekovala a lamentovala prostoduchá stařenka, jejíž mysl patrně byla od nejútlejšího mládí krmena hloupými výmysly a pověrami kněžskými tak, že v pokročilém stáří, když už byl mozek své pružnosti pozbyl, byla mnohem urputnější modličkou a věřící, nežli kněz, ba byla papežštější, nežli papež sám.

Když babička vycházela ze dveří, zastavila ji kuchařka a ptala se, co jí jest. A babička skormouceně vyprávěla, že dávala velebnému pánu na mši, ale on že jí řekl, aby prý si raději koupila maso nebo kávu a krejcárky aby prý si nechala.

Jakmile se pan farář vrátil domů, kuchařka rovnou cestou mu to pověděla, a již druhého dne putovala žaloba na pátera Tyla ke konsistoři. Z konsistoře páter Tyl dostal důtku, aby prý se s panem farářem srovnával. Už prý toho s ním mají zrovna dost. Páter Tyl však se nedal jen tak lehko zastrašiti. Odepsal slavné konsistoři, že co pan farář dělá je přímo nesnesitelno, že nejen má dosti dobrých příjmův, ale že ještě na chudých lidech vydírá peníze; Kristus prý nikdy nekázal kněžím, aby na chuďasích peníze vydírali.

Došla odpověď a, ku podivu, byla trochu lichotivější. Důstojní otcové vyznávali, že páter Tyl prý je trochu příliš svobodomyslný, ale dobrého srdce; i odporučovali mu, aby jen hleděl s panem farářem se srovnati. "Nemáme pro vás již žádnou kaplanku v Čechách, kam bychom vás dali", psali mu, "a faru pro vás taktéž nemáme žádnou . . . ."

Tomu poslednímu Tyl milerád uvěřil; věděl velmi dobře, že on, muž samostatných a svobodomyslných názorů, zůstane navždy pouhým nepatrným kaplanem . . . . tučné fary jsou jenom pro liné břichopásky, kteří neradi samostatně přemýšlejí, a ve všem následují předpisů svých představených. Těžko bylo by líčiti dojmy Tylovy a jeho mínění o církevním řádu, když probíral veškeré nové církevní zákony a při tom uvažoval, je-li vůbec možná, že by byl Kristus někdy něco podobného hlásal. Jako kaplan míval Tyl nezřídka kdy ku přemýšlení, a čím více probíral se naukami a zásadami učení křesťanského, tím více poznával jeho lichost i jeho báchorkový ráz. Tyl nemohl uvěřiti, že by Kristus, syn židovských rodičů, byl něčím více nežli obyčejným židem; nepochopoval, kterak jedna osoba může odpykati za hříchy jiného; nevěřil, že by lidé byli buď příliš špatní nebo svatí a dle toho buď pekla nebo nebe hodni; neviděl, kterak kněz může nějakému lumpovi odpouštěti hříchy a rázem z něho učiniti člověka nevinného jako jedno lilium. Ale za to viděl velmi dobře, kterak kněží hlásajíce slovy lásku k bližnímu, v praksi konají něco zcela jiného jako výborní pokrytci, že jsou, zkrátka, dle slov Kristových praví "hrobové obílení", z venku naparáděni láskou křesťanskou, ale uvnitř plni červů lakoty, zášti a msty.

Páter Tyl, jehož myslící duch pronikl temné roušky kněžského pokrytectví, byl skutečným apoštolem svobodné myšlénky i hleděl všude šířiti zásady pravé osvěty, ale s jakým úspěchem se setkával, vidno z jeho setkání se se stařenkou. "Svět chce býti klamán—jako ta stařenka", říkával páter Tyl. "Staří filosofové již říkávali, že proti hlouposti i bohové sami marně bojují. Nebe a země pominou, ale pošetilosť lidská nepomine."

VI.

JAK JEZDÍ KARDINÁL, A JAK PÁN BŮH.

Bylo právě uprostřed zimy. Sněhu bylo napadlo na čtyry stopy zvýší a mrzlo, jen to praštilo. Z vesničky asi půl hodiny cesty vzdálené přišla úpěnlivá prosba, aby pan farář co nejdříve ráčil přijíti vyzpovídat a zaopatřit starého osadníka výminkáře. Pěšky bylo takořka naprosto nemožno na cestu se vydati, i bylo nutno zaopatřiti povoz. A povoz vypraven vskutku originalní. Na obyčejný hnojový vůz posazena korba z vrbového proutí, za sedátka postačila jedno, dvě prkénka na nohy vzata pokrývka, do vozu zapřažen volíček s kravkou a nádherná ekypáž byla hotova.

Rozumí se, že za takové nepohody nejel nemocného zaopatřit pan farář, nýbrž pan kaplan. Pan farář chodíval v letě, když bylo hezky, v zimě tedy musil jíti kaplan, aby se vystřídali, aby farář všechnu práci nemusil konati sám.

Tyl i s pánem bohem skácel se do sněhu.

Páter Tyl vzal s sebou do tašky pána boha, jehož měl dovézti nemocnému, vsedl s vozkou do vozu a jeli. Jelo se, jelo. Podivné spřežení, které mělo Tyla dopraviti k umírajícímu výměnkáři, vrtělo nějak hlavou v té spoustě bílého sněhu, vozík se každou chvíli nahnul buď na pravo nebo na levo. V té sněhové zátopě bylo velmi těžko držeti se pravé cesty; kočí po nějakém bloudění zajel někam do zákopu, korba se převrhla a páter Tyl i s pánem bohem skácel se do sněhu. Byl to vskutku neobyčejný obrázek—všemohoucí bůh a jeho pomazaný služebník oba rovnoprávně váleli se ve sněhu.

Taška, ve které páter Tyl měl pána boha schovaného, vyletěla mu z ruky a zapadla hluboko do sněhu. Páteru Tylovi vzalo to hodnou chvíli, nežli tašku našel. Brodil se sněhem až po pás. Konečně však tašku našel, korbu s pomocí čeledínovou postavil jaks taks na pevné místo, oba vsedli do vozu a popohnali volečka s kravičkou.

Po mnohých útrapách dojeli na místo. Páter Tyl vyslechnul všechny stesky starého výměnkáře a všechny jeho hříchy, lépe řečeno, domnělé hříchy, neboť ten staroch dle přiznání samého pátera Tyla byl člověk daleko spravedlivější a a poctivější, nežli mnohý kardinál, ne-li sám papež ....

Páter Tyl vyzpovídal nemocného i chystal se podati mu tělo páně. Hledal tedy v tašce placku, ale nadarmo .... zbylo po ní jen trochu mazlavé hmoty: nešťastná placka byla se ve sněhu nadobro rozmočila ....

Co teď? Co mu dám? šlehlo hlavou kaplanovou. Ale páter Tyl nikdy nebyl dlouho na rozpacích.

"Podejte mi kousek chleba!" zvolal na hospodyni.

Hospodyně podala mu půl bochníku černého žitného chleba, páter Tyl ukrojil z něho malý tenký kousek, podal jej nemocnému jako hostii, zabručel něco z breviáře, a obřad byl u konce.

Chléb jako chléb.

Když opět vsedli do chatrného povozu, aby se ubírali domů, obrátil se Tyl pojednou k čeledínovi a otázal se ho:

"Byl jste někdy v Praze?"

"Byl, velebný pane. O svatojanské pouti."

"Viděl jste tam někdy arcibiskupa?"

"Viděl, velebný pane."

"Zdali pak jste si také povšiml, v jakém voze náš pan kardinál arcibiskup jezdívá?"

"Viděl jsem velký parádní skleněný vůz—třemi páry koní tažený—povídali, to že je kardinálův. Pan kardinál měl s sebou premované lokaje. Ó, velebný pane, to byla krása ....!"

"Ba věru, dobře jste si všiml, je to krása. A víte-li pak, koho jste vezl dnes?" otázal se pojednou vážnějším hlasem páter Tyl.

Kočí chvíli váhal a pak zdlouhavě pronesl:

"Samého pána boha."

"Vidíte—a na jakém voze jste ho vezl? Na obyčejném, prasprostém voze od hnoje, ve hrubé korbě! Kristus přijel do Jerusaléma na oslici, pánbůh vyjel z Dlouhé Lhoty na voze od hnoje—ale jeho eminencí kníže kardinál vozí se ve skleněném kočáře se šesti koňmi. To je mi pěkný nástupce Kristův!"

Čeledín žasl nad rozhorlením velebného pána a jeho ostrými slovy. Sice slýchal od něho mnohé věci, které se s omezenými pravověrnými názory jeho služebnické duše nikterak nesrovnávaly, ale tak rozhodně ho dosud mluviti neslyšel! Ale když o slovech páterových déle uvažoval, přišel znenáhla k závěrku, že pan kaplan vlastně nic hrozného neřekl .... že jeho slova byla veskrze pravdiva. Vrtěl hlavou nemoha si vysvětliti, proč všemohoucí pánbůh jezdí v mizerné korbě, kdežto jeho služebník pan kardinál v parádní ekypáži .... vždyt pán obyčejně jezdívá v lepším povoze nežli jeho sluha!

Tylovou duší zase zmítala nespokojenost a tisíce pochybností. Jak jezdí pan kardinál, a jak pánbůh—v této mocné protivě viděl v malém zobrazený ten základní spor myšlénky s praksí, ducha s tělem, který z Kristova učení učinil řadu nvučných frází, tak že místo morálky zbylo katolickému světu prázdné obřadzictví; Tylovi ten dvojí život, k jakému jej povolání jeho nutilo, protivil se z té

duše—neuměl ani nechtěl se přetvařovati, mluvil přímo, co si myslil. Nehodil se tedy za kněze a byl přirozeně nespokojen. Byl by se velice rád zřekl svého povolání, k němuž od jakživa míval silnou nechuť, ale vzpomínka na slavný slib, který byl učinil umírající matce, vždy jej zadržela, kdykoli pomyslil na rozhodný krok a odhodlal se svého povolání se vzdáti. A tak byl sice knězem, ale knězem jenom figurálním, nikoliv od srdce.

A ještě jiná věc týrala a trápila pátera Tyla. Byl tehdá v plném květu mužné síly, maje třicet a čtyry roky věku svého, i ký div, že se v jeho srdci ozvala—láska. Jeho kněžské srdce, které až dosud bylo znalo jenom trampoty a sebe přemáhání, zcela přirozeně zatoužilo po družné duši, se kterou by se o své žaly i slasti dělilo. Viděl, kterak zcela jinak vyhlíží domácnost, v níž vládne pečlivá hospodyně, a mnohdykráte záviděl i chuďasům jejich rodinné štěstí, kdykoli do některé spořádané domácnosti zavítal.

Zamiloval se.

Zamiloval se do nejstarší dcery místního učitelele, dvacetileté Růženy, dívky pečlivě vychované, zdravých venkovských forem a zlatě rezavých vlasův. Učitelovic byli lidé chudí; otcovo skrovné služné sotva stačilo na výživu rodiny. Ale měli srdce ze zlata, a páter Tyl přilnul k celé rodině vřelou láskou, uctívaje zejména učitele a jeho choť jako své vlastní rodiče. Líbilo se mu ve škole nad míru, takže dlíval u sličné dcery učitelovy více, nežli na faře, a dosti často se stávalo, že místo na faře obědval u učitelův. Paní učitelová, jakkoli chudá a jen na skrovné příjmy odkázaná, vyznala se v umění kuchařském výborně a leckdy uctila svého muže a pátera Tyla nějakou tou masitou lahůdkou, kdežto děti musily vzíti za vděk pečivem.

Osud učitelských dcer na našem českém venkově bývá převážnou většinou smutný. Bývají sice velmi dobře vychovány, ale jen velice těžko zakládají si vlastní domácnost. Pro sedláky bývají příliš učeny, pro měšťany příliš chudy. V rodině učitele dlouholhotského byla tato smutná fakta příliš dobře známa, a tak ujednáno mezi páterem Tylem, jeho milenkou, jejími rodiči, že až páter Tyl bude nějakým tím panem farářem, děkanem anebo dokonce kanovníkem, vezme si nejstarší dcerušku učitelovic k sobě za hospodyni. Všecko bylo hladce ujednáno ve škole—ale za to na faře páter Tyl se docela odcizil.

VII.

PÁTER TYL UČÍ FARÁŘE KŘESŤANSKÉ LÁSCE.

Ano, na faře nemohli prominouti Tylovi, že se opovážil vyhledávati cizí společnost, a pan farář zejména nemohl mu odpustiti onu smělost, že si troufal namluviti si hezké děvče bez páně farářova dovolení. A tak se mu mstili, kde mohli. Pan farář, který v neděli nadšenými slovy mluvíval o křesťanské lásce, hned v pondělí začal týrati svého pomocníka a spolupracovníka pátera Tyla. Co nebylo výslovně v předpisu, nic mu nedali. Drželi se věrně šibalského pravidla: Co není psáno, nemusí být dáno. Ani v té jeho skrovné jizbičce mu nezatopili, takže páter Tyl chodíval spat do zimy a v zimě vstával.

Jednou večer páter Tyl jako obyčejně seděl v hostinci mezi domácí honorací. Byli přítomni: kupec, lesník, starosta, pan učitel (nastávající tchán pátera Tyla), a několik váženějších sousedův. Pilo se a hovořilo. Venku byl toho dne ostrý mráz a veliká zima. Když se přiblížila jedenáctá hodina, zdvihali se jeden po druhém, brali na sebe zimní kabáty a pláště a odcházeli k domovu. Když se jich několik s páterem loučilo, poznamenal velebný pán v rozjaření:

"Což, vám je hej, pospícháte domů každý ke své církvi, a máte už postel zahřatou, ale já chuďas přijdu domů do nevytopené světnice, do studené postele,

lomcuji sebou dlouhou chvíli, nežli se zahřeju, a konečně sotva že se trochu zadýchám a zahřeju v posteli, už někdo tluče na dvéře a hospodyně křičí: "Velebný pane, vstávejte na ranní!—To je, pánové, ten kněžský život: na to jsem já musil studovati dvanácte let!"

A páter Tyl si s ošklivostí odplivnul.

"Proč pak si tedy nezatopíte sám?" podotknul pan lesní.

"Ale z čeho pak, milý pane?" na to kaplan, "vždyť nemám ani špičky dříví. Pan farář musí míti nahoře dva pokoje vytopeny jako v lázni, kuchařka si důkladně zatopí ve svém kutlochu, ale pan kaplan ten prý se může zahřívati svým tělem!"

"Vidíte, velebný pane", odtušil na to pan lesní, "já mám v lese chrastí dost a dost, jen si pro ně pošlete, já Vám ho pošlu třeba celou fůru, a až je spálíte, můžete si poslati pro nové."

Pan starosta se hned nabízel, že panu páterovi pošle čeledína s povozem, aby mu to chrastí přivezl, ale páter Tyl zdvořile odmítl.

"Zatím Vám oběma srdečně děkuji, pánové, jste velice laskavi."

Zatím již uzrávala v jeho hlavě myšlénka, kterak by lakotného faráře vytrestal. Proč bych si pro to chrastí nedojel sám? kmitlo se mu hlavou, a na tom sosnoval svůj plán.

Příštího dne páter Tyl požádal farního čeledína, muže již pokročilejšího věku, aby byl tak dobrý a zapůjčil mu trakař s popruhy. Čeledín zahleděl se na velebného pána s podivením, nemoha si představiti, k čemu by pan kaplan trakaře potřeboval, ale konečně vytáhl z kůlny popruh a šlehy, páter Tyl přehodil si popruhy přes ramena a pustil se po návsi, že si jako pro to chrastí pojede do lesa sám.

Páter Tyl si jede pro dříví.

Bylo to právě ve čtvrtek, i nebyla škola. Náves byla tudíž plna dětí. Klouzaly se podél silnice na zamrzlých příkopech a loužích. Jakmile zahlédly ten podivný povoz, pana pátera zapřaženého v trakaři, jako by do nich střelil. Rozlétly se na vše strany s hlasitým pokřikem:

"Velebný pán jede s trakařem, velebný pán jede s trakařem!"

Rodiče dětí vybíhali k oknům a přes hradby a ploty dívali se na pátera Tyla, kterak s trakařem vážně po návsi kráčel. Vesnice je náramně dlouhá, ale páter byl vytrvalý. Nedojel ještě do konce, když tu pojednou slyší za sebou mohutný křik:

"Velebný pane! Velebný pane!"

Ale páter dělal jako by nic, a jel dál, až celou vesnici šťastně přejel.

V tom jej zastavil z fary čeledín, který byl za ním přichvátal, poprosil ho, aby prý toho velebný pán nechal, strhl mu s ramenou šlehy a sám se chopil trakaře, prose pana kaplana, aby prý se vrátil na faru, že on bude říditi trakař sám. Cestou starý ubožák lamentoval, co prý to jen velebnému pánovi napadlo jeti s trakařem, že prý už to panu faráři donesli, div že prý ho neraní mrtvice, a pan páter že už ho beztoho dosti vytrestal.

Jeli tedy nazpět. Páter Tyl kráčel pevně a vytrvale podle čeledína po návsi vykládaje mu své starosti a žalosti dosti hlasitě, aby jej každý osadník dobře slyšel.

"Tak vidíte, Josefe" rozkládal k čeledínovi, "já musím jíti ošetřovat nemocného třebas půl hodiny cesty daleko, přijdu domů celý umrzlý, je mi zima, všechen se třesu, ale ne, oni mi nezatopí! Kuchařka ta musí míti zatopeno jako v lázni, ale pan kaplan, ten ať mrzne. Prosím Vás, zač pak takový kněžský a kaplanský život stojí?"

Pan kaplan křičel tak, že ho jistě všichni sousedi dobře slyšeli. Takto dojeli až na faru. Ale div divoucí: kaplanka byla otevřena, a děvečka pilně přikládala do kamen.

"Jen přiložte hodně", pobízel ji sám pan farář jedovatým hlasem, "aby nám pan kaplan nezmrzl." V kaplance tentokráte páteru Tylovi ponejprv důkladně zatopili, ale musil za to mnohou pichlavou poznámku poslechnouti.

"Ta ostuda, ta ostuda!" lamentoval lakotný pan farář, jemuž věrné duše byly hned v prvním okamžiku důkladnou zprávu o "bláznovském" prý kousku pana pátera Tyla přinesly.

"Vy mne připravíte do hrobu!" volal vyčítavě na kaplana. Ale ten se klidně uvelebil do lenošky a hřál své promrzlé údy, jako by se pranic nebylo přihodilo. Faráře si ani nevšímal, a ten vida, že svými výčitkami pořídí zrovna tolik, jako by prázdnou slámu mlátil, nechal marného namáhání a odešel do svých pokojův.

Od té doby měl páter Tyl s panem farářem pokoj, a jeho kaplanka bývala z pravidla dosti slušně vytápěna, "aby pan kaplan nezmrzl", jak pan farář říkával. Ale pátera Tyla přece nic netěšilo—mimo jedinou zlatovlasou dcerušku páně učitelovu. Omrzel mě ten život! vyznával s Komenským. Omrzelo jej to neustálé přecházení z jedné bídné kaplanky na jinou, omrzely jej ty útisky a úštrky se strany bezcitných lakotných farářů, zprotivil se mu ten život pokrytecký a dvojí tvář kněžského povolání. Již ani na slib matce daný, který z něho byl vlastně vynucen, nechtěl bráti zřetele.

Odhodlal se nadobro vystoupiti z kněžského stavu.

VIII.

PÁTER TYL ODKLÁDÁ KLERIKU.

Zima ustoupila jaru, a za nedlouho již smál se na první květy smavý máj. Blížil se svátek vymyšleného svatého Jana Nepomuckého, který nikdy neexisto-

val, leda v nemocné fantasii usvědčeného lháře kronikáře Hájka, ale jehož naši oblouzení krajané dosud za svého patrona s velikou parádou uctívají. Na den svatého Jana Nepomuckého byla v Drahoňovém Újezdě slavná pouť. Byla to tučná fara, která slibovala na ten den všem okolním břichopáskům a spolupracovníkům na vinici páně tučný oběd a hodně toho božího chlastu, jak říkával páter Tyl. Farář dlouholhotský těšil se už po měsíce na pouť dralonovskou a na ty prasečí hody, a proto již asi tři týdny před šestnáctým květnem dal panu kaplanovi velmi zřetelně na srozuměnou, že na svatého Jana bude musiti sloužit ranní mši svatou a velkou "margýrovat", to jest, přijímati jen jednou za dvě mše. Zároveň přikazoval Tylovi, aby se naučil pěknému kázání pro ten den. Páter Tyl však si myslil: Nu jen se těš, však já ti vytru zrak!

Dva dny před svatým Janem Nepomuckým páter Tyl uložil si do své bedny všechno, co měl lepšího a vzácnějšího, a co nebylo možná uložiti do bedny, uložil do šatníku. Na to předstoupil před pana faráře a pevným hlasem mu oznámil, že také pojede na svatojanskou pouť a to do Prahy. Přese všechny ulekané protesty páně farářovy, který s hrůzou viděl rozplývati se v nic svůj krásný sen o svatojanském hodování, páter Tyl naložil bednu na trakař, a čeledín dovezl mu ji na nejbližší stanici železniční.

Páter Tyl jel do Prahy.

Přijel tam s večerem a druhého dne hlásil se o audienci u kardinála knížete Schwarzenberka. Jeho Eminencí kardinál arcibiskup kníže Schwarzenberk přijmul pátera dosti vlídně i tázal se, co mu přineslo část páně páterovy přítomnosti.

Páter Tyl ochotně sděloval, že je církevní kněz, kaplan fary Dlouholhotské, a že by si rád zítra v den svatého Jana odsloužil mši svatou v Praze.

"A máte-li pak povolení od svého faráře?" otázal se pojednou pan kardinál.

"Vaše Eminencí, nechtěl jsem ho před tím velikým svátkem zítřejším zarmucovati, ale Vám to sdělím hned: rozhodl jsem se docela vystoupiti z katolického kněžstva."

Panu kardinálu-arcibiskupovi, starci šedivému a muži skutečně úctyhodnému, sklesly ruce do klína, i naříkal si, jaké soužení mívá s těmi nespokojenci.

"Pomněte, mladý muži, že všichni tihle nynější páni faráři a děkani musili stejnou zkouškou projíti jako Vy; jenomže se mi zdá, že nejste dosti trpěliv. Chcete býti samostatným? Nuže, studujte ještě dva roky učitelský kurs, můžete býti katechetou a nebudete odvislým od žádného faráře."

"Odpusťte, Vaše Eminencí", namítal páter Tyl, "ale já už mám těch zbytečných studií více než dosti."

"Nechcete-li studovati a přece toužíte po samostatnosti", pokračoval Schwarzenberk, "nuže, pak jeďte do Ameriky. Naši katoličtí krajané pořáde tam kněží potřebují a uvítají Vás s otevřenou náručí. Já Vám budu milerád nápomocen, i cestu Vám vyplatím."

"Do Ameriky nepůjdu", odvětil páter Tyl rozhodně. "Jsem jediný syn svého otce, otec má dosti slušné hospodářství, stárne, a já bych mu rád zatlačil oči. A kdo by se také hospodářství ujmul, kdybych byl v Americe? Nanejvýše bych přijal nějakou lokálku."

Páter Tyl dobře věděl, že mnozí kaplani o mnoho let mladší než on už měli fary, kdežto on byl nucen plahočiti se z jedné kaplanky na druhou. Proto tak panu kardinálovi tu lokálku nadhodil. Ale pan kardinál nedal se uvésti v rozpaky.

"Ano," odvětil pan kardinál, "těch lokálek bychom spotřebovali, jenom kdybych jich bylo dosti. Kandidátů pro ně máme na kaplankách až přes míru."

Vida však, že se páter Tyl od svého pevného úmyslu odvrátiti nedá, kardinál —arcibiskup svolil k tomu, aby se vrátil k otci; slavná konsistoř prý se zatím poradí, co s ním učiniti. Zároveň dovolil páteru Tylovi, aby si v den svatojanský od

sloužil mši ve chrámě svatého Víta, otevřel zásuvku u stolu, vyňal nějakou bankovku a podávaje Tylovi desítku prosil ho, aby se držel v mezích a nepůsobil stavu duchovnímu nečest.

"Víte, jak zhoubně takové věci působivají na obecný lid," dodával.

Pátera Tyla slova kardinálova dojala tak, že s uslzenýma očima políbil šedovlasému starci ruku a v neurčitém jakémsi pohnutí odcházel z paláce arcibiskupského. Šel do známého hotelu "U zlaté husy," kde se setkal s několika rodáky rokycanskými, s nimiž se srdečně pobavil. Noclehoval v hotelu, ráno si odsloužil mši svatou dle arcibiskupského nařízení ve chrámě svatého Víta a den po té odjížděl již do svého domova Rokycan—a to poprvé ve svém životě po železné dráze.

S tlukoucím srdcem páter Tyl blížil se ke svému rodnému domku. Nevěděl, kterak jej přijme a uvítá jeho otec, až se doví, co syn zamýšlí. Ale otec mimo nadání přijal syna velice přívětivě; a když mu syn důkladně vylíčil všechny své svízele a pojednou mu oznámil, že chce kněžského stavu na dobro zanechati, vyhrkly starochovi slzy z očí, obejmul svého syna a povídá s pláčem:

"Já jsem věděl, že nikdy z tebe nebude kněz, ale já musil, já si nemohl pomoci, ty víš, že jsem byl pod pantoflem. Odlož si a zůstaň zde, vždyť nás naše hospodářství uživí."

Na to syn odvětil:

"Tatínku, vy máte čeledína starého a zkušeného, ten si vždycky místo najde, a já tu budu raději za něho na polích pracovati, než bych se nechal od takových huňáčů poručníkovati a třel bídu a nouzi."

"Není toho potřebí, milý synu", vece na to otec; "vždyť nás naše hospodářství uživí."

Asi tři dny po té vypravili se otec s čeledínem do Dlouhé Lhoty, která jest jen asi půldruhé rakouské míle od Rokycan vzdálena, a přivezli odtamtud všechny pozemské statky bývalého pana kaplana, který odložil kleriku, aby svému otci v hospodářství vypomáhal.

Byl doma asi tři měsíce, když ho došlo od slavné konsistoře vyřízení, že po delší úvaze bylo mu přiřknuto dvě stě zlatých roční pense, aby prý si vedle toho ještě hleděl vynajíti nějakou vedlejší živnost přiměřenou svému stavu. Páter Tyl byl od jakživa muž, jak říkáme, od slova, i odepsal slavné konsistoři, že se za těch dvanácte let zbytečných studií nepřiučil ničemu leda od otce hospodářství a chovu dobytka. Že si tedy umínil handlovat v dobytku a býti honákem. Slavné konsistoři se to však nelíbilo (ačkoli koňský handlíř může také býti poctivě živ, chce-li), i dopsali zase mladému Tylovi, aby si vybral nějaké jiné zaměstnání. Páter Tyl pak odpověděl, nelíbí li se jim handl v koních, že bude handlovati v obilí. Tyto dva upřímně míněné dopisy slavnou konsistoř nějak urazily, neboť na druhý dopis nedošla už žádná odpověď.

Jednoho dne, vraceje se z polí domů, páter Tyl velice se podivil vida otce s pláčem a roztaženýma rukama běžeti mu naproti.

"Dítě, drahé dítě, nezhoršuj mi život; vidíš, že mé poslední dny jsou již sečteny. Co pak jsi to napsal slavné konsistoři, že prý budeš handlovat v dobytku nebo v obilí!"

Udiven hledí páter na otce nevěda, odkud to otec všechno ví. Otec mu vysvětlil. Byl u něho děkan a stěžoval si jemu, jak urážlivé dopisy prý jeho syn poslal slavné konsistoři, aby prý mu jeho vzdory vymluvil. Slavná konsistoř patrně velmi dobře věděla, kudy na to: neposlala žádné odpovědi páteru Tylovi, ale za to dopsala panu děkanovi, aby on účinkoval na otce, a otcem působili na syna. Plán se vskutku vydařil; páter Tyl nechtěl stařičkého otce zarmoutiti a slíbil mu, že nechá všechno při starém.

O své zlatovlasé lásce páter Tyl bál se před svým otcem zmíniti. Ale otec nepochybně pozoroval na smutné tváři synově, že v něm něco vězí, a na smrtelné posteli dobromyslně mu radil:

"Dítě, vím, že máš nějakou tajnou lásku a že se pro ni trápíš. Nechci jí vidět, ale vezmi si ji domů, až mne tu nebude . . . .

Syn poslechl. Zatlačil starouškovi oči, a když otce pochoval, nemeškal a přivezl si svou nevěstu na statek, a žili spolu v bázni boží.

* * *

Sešel jsem se ve společnosti přátel s páterem Tylem před několika lety. Byv otázán, jak se mu daří, odpověděl svým rozmarným způsobem:

"Srdečné díky, velmi dobře. Mé hospodářství mě dosti obstojně živí, a od slavné konsistoře dostávám dvě stě zlatých roční pense. To jest odměna za dvanáct let úmorných studií a dvacet let trpkých zkušeností. Mimo to mám ještě vedlejší příjmy. Každou neděli slouživám ve Šternberském zámku mši svatou a dostávám za ni pět zlatých, ale musím se o ně dělíti se Šimkovýma kobylama."

"Jak to?" zněly dotazy se všech stran.

"Inu, to je tak", vysvětloval ochotně páter Tyl. "Na šternberském zámku je kaple a při kapli fundace—pět zlatých týdně za jednu mši. Zažádal jsem o fundaci a také jsem ji dostal. O tu pětku však se dělím s kobylama páně Šimkovýma; platím totiž panu Šimkovi dva zlaté padesát krejcarů za fiakra, za dovezení a odvezení, a druhou půlku svého platu si ponechám. A tak ta jedna kobyla za tři hodiny vydělá jeden zlatý dvacet pět krejcarův, a já studovaný pán vydělám za tři hodiny sotva tolik jako dvě kobyly."

Byla to tedy pravda. Tuklí jsme si na zdraví. Páter Tyl byl v dobrém rozmaru a samý žert. Ale občas probleskl jeho okem tajený smutek, viděli jsme, že máme před sebou člověka zakopaných nadějí, že máme před sebou ztracený život nadaného člověka, zmařený cizí obmezeností a předsudkem . . . . Kolik takových nadějných životů padlo již v oběť římskému Molochu?

Je-li páter Tyl dosud živ, nevím. Je-li živ, zajisté jej na živu zachoval pouze jeho zdravý, dobromyslný humor, který tak mnohým lidem sklamaným hořké živobytí oslazuje.

IDYLLICKÁ VZPOMÍNKA.

Mě lákala vždy zimních za večerů,
kdy šel jsem dřímající vesnicí,
ta světlá okna, pod střechami v šeru
tak spokojeně, tiše zářící.

Mě dojal pohled v začazené stěny,
kde tmělo se pár sešlých obrazů,
kde starých hodin tikot odměřený
zněl napořád v skřípaném nárazu.

Muž u stolu si bafčí spokojeně,
a jiní přisedají v hovoru,
teď dýmku odkládá, co zatím ženě
v dlaň pálí misa horkých brambor.

Zříš ku stropu jak pára výše stoupá
a vůni idylly kol roznese.
Pak každý lžící spokojeně loupá—
tu z kolébky pláč děcka ozve se.

A matka ohledne se, k němu běží,
je utiší a přisedne si zas,—
Vždy od oken těch odešel jsem s těží,
svit všech mých tužeb v záři jejich has'.

Mně zdálo se, že štěstí se tu tají,
jak matka děcko je že střeží klid,
a v bouřích života a v cizím kraji
mně často zazářil těch oken svit.

Alois Janda.

Bosenští medvědáři na vsi.

MALOVAL JAROSLAV ŠPILLAR

Na vojnu a z vojny.

Bývalým rakouským vojákům, nyní v Americe dlícím, věnuje "Amerikán" ku vzpomínce.

I. NA VOJNU!

V TEN čas, kdy pevnostní valy, podruhé posekány, ztrácejí svou zeleň, kdy stromy po nich vysázené valem žloutnou a ztrácejí své roucho, kdy v důstojnickém parku uklízejí už květiny a zavírají restauraci, kdy z houštin odstěhovaly se sbory ptačích pěvců a na řece rozbourána plovárna, v ten právě čas těší se již celá pevnosť na příchod rekrutů. Bylať to dlouhá "saison morte"! Nejprvé odešla celá posádka na manévry a pak, po příchodu z těchto, opustila polovice téměř mužstva i důstojnictvo své prapory. Oni, "staří", čtyřiadvacetiletí vojáci odebrali se po tříleté službě do zálohy, tito pak na dovolenou, vyměřenou právě až do příchodu nováčků. Setniny chodí na cvičení až k smíchu slaby, vše jest po více než čtrnácte dnů jaksi prozatímní, pracuje se jen proto, aby se nezahálelo a nad celou pevností panuje zvláštní klid, mrtvo, ospalo.

Konečně však přiblížily se již toužebně čekané dny, které tomu stavu učiní rázem konec. Jako na jaře vlašťovky ohlašují příchod celých tlup předními strážemi, tak i na podzim oznamují nejprvé jednotlivci ve vojenských čepicích brzkou návštěvu celého velkého hejna. Již dva, tři dny před prvním říjnem viděti jest po ulicích dva, tři rekruty, zvědavě si prohlížející ty nevídané asi dosud věci v pevnosti. Jsou to lidé, kteří se nemohli "narukování" již dočkati, těšíce se na uniformu a zbraň, mnohem pak již méně na exercírku a své představené. Někteří přijdou docela již i ve vlastním stejnokroji. Chodí se dívati na cvičiště, hledí se skamaráditi s vojáky, za něž po hospůdkách dle své možnosti platí a dávají si od nich vypravovati o tajnostech života, jejž mají právě nastoupiti. Jsou to skoro všichni lidé, kteří mají více peněz, jsou samostatnými, mnohdy bez domova, rodičů, a hledí k vojně s důvěrou, že naleznou zde srdečných přátel. Setninu představují si jako rodinu, ale—zklamání bývá jich údělem.

Počet rekrutů roste nyní po příjezdu každého vlaku rapidně, až večer před a ráno naznačeného na obsýlce dne přibudou hlavní proudy. To jsou ti nejpravější, nejtypičtější nováčkové. Dostavují se právě v čase, jak v předvolání zní, nastupují službu, která velké většině jest nepříjemnou, v pravém vojenském pořádku. Stihl je ten osud, že musí na tři léta na vojnu, přicházejí tedy jako stroje a mají nejlepší úmysl vykonávati povinnosti své po celou služebnou dobu jako hodiny. Setrvali u domácího krbu tak dlouho, dokud nemusili nutně již, ale předržeti ustanovenou lhůtu, jak to mnozí také činí, nechtějí, aby hned na poprvé nepřišli v nemilý styk s vojenskými předpisy a představenými. Z většiny jich budou

dobří, správní vojáci, znající jen službu a rozkaz, kdežto horlivosť prvních často se v brzku zvrhne a později přibylí jsou hned předem již považováni za nedbalce, lidi nepořádné.

Od každého vlaku jde jich do pevnosti celý dlouhý průvod. Lépe oděných je mezi nimi málo, an každý hleděl na sebe vzíti nejstarší, ošumělý šat, který zůstane po tři léta ležeti ve skladišti v uzlíku, často v prachu a nebezpečí od myší. Každý skoro nese však buď ruční cestovní kufřík z waterproofu nebo ještě spíše dřevěný, černý, s kovovými držadlem na víku, na zámeček, nízký, aby mohl býti pohodlně strčen pod postel. Jest to jediná schránka, kterou si může voják zavříti na klíč, pokladna pro peníze, psaní i buchty, prádlo i knihy, dále stolice a často i psací stůl. Vlekou se s tím, jak mohou, pomáhají si navzájem, nesou kufříky na zádech i na hlavách. Podzimní sychravý vítr opírá se do nich, umdlených nezvykloú jízdou, nevyspalých ať už ve wagoně nebo po přátelském rozloučení a nezbytné opičce rekrutů. Někteří zdají se býti i uplakáni, třeba že ještě před chvilkou nutili se ve vlaku do zpěvu a veselosti, které však nejsou srdečny a k nimž vyzývá několik více méně opilých soudruhů.

Viděl jsem jednou za studeného jitra takovýto zubožený transport, jektající v lehkých kabátcích zuby, jak je vyšlé z teplejšího přece wagonu rozrazila zima. Fiakristi před nádražím dělali si z nich žerty. "Dělejte přece barony, když jste vojáky! Nedejte se zahodit! Přijeďte přece do kasáren párem, aby viděli, že jste páni!" Nováčkové smutně se dívali na vychrtlé herky, pokryté roztrhanými houněmi a na jich vypasené páni v teplých kožiších a vrávorali beze slova v před, beze smíchu, beze hněvu, upírajíce jen zrak "tam, kde v šedivých mlhách rýsovaly se přímočárné valy a bašty pevnostní."

Kolem kasáren panuje dnes již čilý život od časného rána. Nováčkové obcházejí v tlupách, prohlížejíce si opatrně dlouhá, jednotvárná stavení se špinavým vzezřením, s tmavou branou, otevřenou jako huba žraloka, který nerad něco vrací. Vejdou li tam, jsou již zaprodáni, návrat není možným. Obleknou je a pak je konec té zlaté svobodě, jejíž cenu všichni právě nyní nejlépe cítí. Ti, kdož přišli včera a použili dobrodiní noclehu na slamnicích u své setniny, nemohou již ven. Rekrut nesmí sám z kasáren po více neděl, dokud nenabude pravé vojenské postavy a chování. Proto nováčkové otálejí a vstup svůj odkládají od minuty k minutě. Jde li důstojník, snaží se dostati se od něho co nejdále a smekají vojenské čapky všech barev, ať už je to "od nich" či nikoliv. Čas od času několik se jich "utrhne", přišedše ku přesvědčení, že to všechno čekání a váhání není nic platno a že tam musí konečně přijíti všichni. Mizí ve bráně, zatím co soudruhové nemohou se posud nijak k tomu rozhodnouti a odhodlati, až teprve někdy odpoledne vežene je do kasáren některý šikovatel nebo i důstojník.

Scény před kasárnami jsou nejzajímavější. Se mnoha nováčky dostavili se sem i jich rodičové nebo přátelé, bratří, sestry, milenky a některé skupiny stojí za studium. Zde kolem krámku s houskami a kořalkou kupí se hlouček, tam zas obsluhuje ambulantní uzenář teplými párky z kouřící "mašiny", jinde bába s ovocem. Z okolních krčem, kterých v sousedství kasáren nikdy neschází, znějí zvuky harfy, rozskřípaných housií a zpěv buď potulného šumaře, nebo celého váženého obecenstva. Poslední okamžik svobody musí býti vesele utracen!

Tamto přichází statný nováček v průvodu starého, ale posud ještě dobře vypadajícího otce, bývalého vojáka, jenž si nemohl odepříti toho potěšení, aby nedoprovodil prvního syna až ke kasárnům. Dává mu poslední napomenutí a pokyny, zajisté po dvacáté již. Dovede jej k samým vratům, všoupne resolutně se silným stisknutím ruky a upřímným políbením dovnitř a podívav se ještě za ním, odchází v plném vědomí, že synu ta vojenská zkušenosť neuškodí, nýbrž právě naopak. Byl tam také, a o mnoho déle—tohle je teď hračka—ale tehdáž! Žádná

Antonín Rubinstein,

slavný hudební skladatel ruský. Zemřel 20. listopadu 1894.

železnice, samý pochod, Italie! Rekrutou byl ještě voják, když měl již třeba pět let za sebou!

S jediným synem svým kráčí stará matička, shrbena těžkou prací i léty. Pláče, že ani nevidí na cestu. Syn pohlíží se zamračeným zrakem po svých nastávajících soudruzích, nesmějí li se mu, a stále ji okřikuje, ne právě něžně. Došli ke vratům a matička smutně se loučí, zatím co syn stále se trhá od ní, chtěje co nejdříve ukončiti pohnutlivou scénu. Spěšně zmizel a stařenka stojí zde chvíli, na místě, kde ji opustila jediná podpora jejího stáří. Modlí se, aby jí ho bůh zase vrátil co nejdříve, zdravého a—hodnějšího rozumnějšího!

S veselým děvčetem ubírá se na vojnu třetí. Vede si ho, nehledíc na smích a vtipy okolo. Přišla zároveň poohlédnouti se zde po službě, aby měla milého lépe na očích a jest plna naděje. Nebude se jim tak oběma stýskati po ta dlouhá tři léta, která je dělí od svatby, dávno již umluvené, a jenom pro tu nešťastnou vojančinu posud nemožné. Rekruta nevypadá právě statečně, ale za to jest dobrý hoch, pořádný člověk a různosti i rozumu bude míti za něho dost jeho žena. Kamarádi se takto smějí a vtipkují, ale potají mu závidí. Mnohý si docela snad i dělá zálusk, že se mu podaří během času pěkné to děvče mu odlouditi. Dovlekla ho ke vratům, rozloučila se hlasitou hubičkou a—teď teprve vidí, že je osamělá. Teď musí starati se trochu o sebe, o službu a na shledání nemá naděje až nejméně za měsíc, leda že jej snad náhodou uvidí z dálky cestou na cvičiště. Však se na to všecko vyptá. Šťastný voják!

Se zasmušilou tváří potácí se sem nováček jako opilý. Snad také trochu je, ale na první hned pohled je viděti, že má v hlavě velmi smutné myšlénky. Zajisté opustil něco, s čím srdce jeho srostlo, snad děvče, snad výhodné postavení. Byl šťasten a povolání na vojnu štěstí jeho zničilo, ať už ve kterémkoliv směru. Bude to dlouho trvati, než se vzpamatuje a na ten nový život si zvykne. Tři léta budou proň dobou k nepřečkání dlouhou, služba protivnou, kázeň nesnesitelnou.

Jak naproti tomu jde jinak do kasáren odřený chlapík, který zápasil po tu chvíli s životem o každý kousek chleba. Zde to přestane, na tři léta jest zabezpečen. Snad udělá "šarži", povede se mu dobře, bude moci na vojně zůstati. Má nejlepší vůli, chce poslouchati, učiti se, jenom když se pořádně nají a bude míti kousek naděje na budoucnost. Jest snad nalezencem, po případě i tulákem.

Opět jeden nováček, který se stydí za svůj průvod! Po boku jeho kráčí děvče tvarů více než kyprých, se známkami důvěrného poměru, který nezůstal bez následků. Rekruta by jí dle všeho rád utekl, hádá se s ní, ale ona se nedá odehnati. Po cestě mohou slyšeti již gratulace. Když zašel do brány, dává se ubohé děvče teprve do usedavého pláče.

Mnoho nováčkův sprostilo se takového více méně příjemného průvodu již kus cesty od kasáren a sem přijdou již přece jen většinou průvodčí milí. Do třídy té však rozhodně asi nenáleží c. k. četník v plné zbroji, vedoucí sem také jednoho budoucího obrance vlasti a člena slavné armády—rovnou cestou z pohostinného, bezpečného vězení. Chlapík má řetízky, pral se a vzpouzel asi cestou, vědom jsa si svého privilegovaného postavení. Člověk by mohl na to vzíti jed, že i na vojně bude krásti jako straka a že "brigáda" bude jeho stálým domovem. Pro první debut lze s plnou důvěrou očekávati, že co nejdříve z vojny uteče.

Kdož může vypočísti všecky jevy obyčejnější případy, v jakých okolnostech nováčkové "narukují!" Povinnost volá všecky stavy, které se pod tím dvojím suknem pěkně urovnají, nabudou jedné formy. Boháč i chuďas, vzdělanec i sprosták, poctivec a lotr, hodný syn a darebák, vše to počíná nový život, novou existenci. Do nových těch poměrů nepřenáší se celkem mnoho z okolností bývalých, zde je jiný svět, kde mají lidé jiné oči, zde panuje jiné měřítko. Mnohý, jenž dosud nestál za nic, stává se dobrým vojákem a vyniká nad jiného, pravý to vzor v životě civilním! Na ta tři léta přestává občanské žití téměř úplně, s novým krojem žádá se, aby přijal člověk také jiné názory. Pro mnohého jest doba ta znamenitou školou, pro jiného káznicí . . . . .

První den v kasárnách! Všude hluk i zmatek, mnoho sklíčenosti a strachu. Kantina plná. Jest jediným nyní místečkem v kasárnách, kde se cítí vojáček volnějším a to ještě jen velice relativně.

Devět hodin! Melodické troubení "čepobití", po němž se kasárny zavírají. Tu a tam přiběhne nebo i přivrávorá ještě nějaký opozdělý nováček.

Všecko se ukládá ku spaní, ale přese všecky ty dojmy celého dne, přese vší nevyspalosť a únavu cesty usne málokterý vojáček hned. Sto představ jde hlavou.

Dnes byl ještě občanem, zítra vstane již jako voják!

II. Z VOJNY!

I minul rok prvý, i minul rok vterý pro jedny veseleji, pro druhé méně, a nastal poslední rok té zpropadené vojny. Vojáčkové počínají říkati v blahé naději a s útěchou: "Ode dneška za rok budeme zase doma!" Některý počtář setniny vypočítá na dny, hodiny, ba i minuty, jak dlouho ještě jim nositi bude dvojí sukno a výpočtův těchto se zmocní každý. Čas počítá se nyní tím způsobem, že den propuštění béře se za základ, a dny uplynulé se odpočítávají. "Za dvě stě a padesát dnů budu doma! Za sto a osmdesáte! Za sto a dvacet dnů!" atd.

Konečně přiblížil se měsíc poslední. Jakmile odbyty budou manévry, nastane ten kýžený okamžik, jenž se vojáčkovi každou chvíli a ve snách nyní zjevuje.

Což je těm, kdož mají dost peněz a rodinu, ti se mohou těšiti, avšak pro tak mnohého je zkalena vyhlídka na opětnou svobodu pomyšlením, co bude nyní dělati. Mnohému jedná se docela i o ten kus šatů, jež má na sebe obléknouti, až odloží stejnokroj. Prodal vše, než šel na vojnu, aby měl zde trochu peněz na přilepšenou a pro všecky případy, a těch několik hadříků, ve kterých přišel, nebude snad již moci ani obléknouti. Kde vzíti peníze na nové?

Celá řada soudruhův půjde domů ve vlastních stejnokrojích, bude chodíti asi týden v nich po rodné vsi, aby se ukázali každému, jak jim ten modrý kabát po tři léta slušel, načež teprvé jej uloží, aby jim opět sloužil při záložním cvičení, by nemusili obléci se do těch hadrů, záložníkům vydávaných. Jsou to zvláště "šarže", které si na vlastním stejnokroji nemálo zakládají.

Jiní dali si šíti civilní šaty v pevnosti, některým poslány byly z domů. K setnině přicházejí nyní peněžní obnosy mnohem větší, než jindy obyčejné měsíční příspěvky. Jednáť se o vyrovnání tak mnohého nedoplatku tomu a onomu dodavateli, který má oprávněnou obavu, že by po odchodu vážených klientův nic nedostal a neustává proto čím dále tím úsilovněji naléhati, ba i hroziti všemi možnými prostředky.

V soukromých zastavárnách, vedených bez úředního povolení, panuje čilý obchod. Jedni přicházejí hodinky a prstýnky vypláceti, druzí zastavovati, aby si vypomohli na jiné straně. Rovněž značné návštěvě se strany nastávajících opět pánů občanů těší se vetešníci, vyměňujíce uniformní kusy obleků za civilní.

Konečně na tři dny před rozpuštěním jest vše jakž takž urovnáno, ti, kteří právě nejsou posud v celém pořádku doufají ve šťastnou hvězdu svou, že to již nějak přece dopadne a mysl každého obrací se jen ku truchlivému aktu rozloučení. Ti, kdož byli tak šťastni, že ulovili si děvče, jsou ovšem na to již dávno, po kolik neděl připravováni pláčem a vzdechy své "lásky". Párky v podvečer v odlehlejších stromořadích a ulicích, na liduprázdných pustinách, rozmnožily se měrou značnou a paní musí míti na ten měsíc se služkami svatou trpělivosť. To však nese posádkové město již samo sebou a za to berou zde služky méně platu, vymáhajíce si ale resolutně neobmezenou svobodu od šesti do desíti večer, po případě návštěvu vojáčkovu v kuchyni a jistý "východ" v neděli odpoledne. Den před odjezdem vojáčků, jakož i v tento jsou pro ně umluvenými prázdninami, zde láska nastupuje své právo a paní byla by vyhlášeným tyranem, u něhož by nikdo nechtěl sloužiti, kdyby bez námitky nezamhouřila oči.

Den odchodu z vojny! Odložené uniformy, občanská svoboda! Vojenské pasy jsou již přichystány, poslední věci vojáčků u setniny, v kasárnech a v nevnosti jakž takž srovnány. Je li větší posádka, pečují o to velitelové, aby nebyli dovolenci puštěni najednou, čímž by veřejný řád mohl býti po případě ohrožen a rozpouští je po částech, k malé ovšem radosti těch, kdož musí čekati.

Felix Faure,
president republiky francouzské.

Opět se to hemží před kasárnami a dlouhé opět průvody putují k nádraží. Věci mají nyní však jiný vzhled než před třemi léty.

Před kasárnami není prodavačů s krámky, uzenářů s kouřícími "mašinami", bab s houskami a ovocem. Za to však tu a tam číhá některý lehkověrný věřitel, jenž čekal až do té chvíle, koje se, ubožák, marnou zajisté nadějí, že aspoň nyní přece něco dostane. Zírá trpělivě do tmavých vrat, z nichž má vystoupiti vykupitel sama sebe. Nepřichází! Kdo ví, kdy a kudy utekl! Dostal zajisté v čas od věrných kamarádů návěští, jaká příjemná věc jej zde čeká, a dovedl si již po-

moci. Nebo jde v civilním obleku chladně kolem, stavě se, jakoby oběť svou ani neznal.

Ostatně ti, kdož půjčují a čekají vojákům těch několik desetníků, velmi řídce zlatek, vydělali na takovém ubožáku zajisté již tolik, že vojáček nepokládá to za žádný zvláštní hřích, když jim zůstane dlužen. A velmi málo je těch, kteří by nepřišli ke svým penězům později, třeba při záložním cvičení, a to i s úroky. Lichváři vojenští jsou pijavice nejhoršího druhu—šesták ze zlatky na týden a přijdou o velmi málo!

Mimo tyto čeká zde i onde nějaký příbuzný, přítel, děvče. Starý otec přichází si opět pro syna, jenž zatím dosáhl tří bělostných hvězdiček na límci a pyšně si jej odvádí. Veselé děvče také se dostavilo, aby si počkalo na svého milého. Postava její svědčí, že se mají rádi doposud a důkladně, ale což na tom. Nyní není proti sňatku žádné překážky, vezmou se a všecko je srovnáno.

Chvatně vybíhá z kasáren mladý muž, jenž před třemi lety tak smutně tam kráčel. Má opět místo, zaměstnání, které byl tehdáž ztratil a nemůže se návratu do lepšího, jak se mu zdá života, ani dostati. Soudruh jeho také měl podobný osud, ale na vojně se mu zalíbilo a zůstává tam.

Za to chuďas, který tehdáž na vojnu tak se těšil, odchází se sklamanou nadějí. Nepodařilo se mu dosíci poddůstojnictví, nemůže na vojně zůstati a musí znovu do světa, do nejistého zápasu o kus chleba. Má však nyní trochu vědomosti, rozhledu, které mu zajisté přispějí.

Stará matička dočkala se šťastného návratu svého syna, který spatřiv ji, srdečně ji objal bez ohledu na okolí. Snad přivedla jej vojna k jinému náhledu, než jaký měl před třemi léty, když se za matku styděl. Stařenka opět pláče, ale nyní radostným pohnutím.

Ona nešťastná tehdáž dívčina přišla s dítětem na ruce. Roztomilý hošík již žvatlá a chce mermomocí běhati. Když otec konečně přišel, bojí se ho, neznaje ho v civilním šatě. Otec hledí zasmušile, ale odhodlaně před sebe. Nastává pro něho tuhý boj o rodinu.

Tam pláče ženština rovněž s děckem na ruce. Milý její, otec dítěte, nepřichází, odešel prý již, bez slova útěchy, bez rozloučení. Ošidil ji, svedl a opustil. Co dělat? Snad zítra naleznou mrtvolu její v řece.

Mladé děvče přišlo si pro milého na vojně namluveného, rozloučilo se s ním, ale odběhlo právě tak vesele, jako bylo přišlo. Nemá žádnou bolest nad rozloučením—těší se, že si nyní namluví jiného, hezčího. Jiné zase pláče, až by skalou pohnulo, že se musí rozejíti.

Vojáčka, jehož tehdáž přivedl četník, není viděti. Naděje v něj skládané osvědčily se plnou měrou. Sedí v brigádním vězení a má ještě celou řadu měsíců jak vazby, tak nasluhování. Nebude s vojnou tak hned hotov, poněvadž jakmile vyjde z "basy", provede ihned opět něco, aby se tam dostal.

A opět vidíme dovolence, kterému není vhod, že si proň přišla matka, milenka, sestra, a jiného, který se s nimi pohnutlivě shledává. Mnohým, zdá se, jakoby se z kasáren nechtělo, ohlížejí se zpět do brány, jiní utíkají, jakoby jim hlava hořela. Velkou část vyprovázejí kamarádi vojáci, kteří mají právě volno. Kdo má přebytečné peníze, zaplatí nějakou tu sklenici piva, ale krčmy kolem kasáren nedělají rozhodně již takový obchod jako s nováčky. Dovolenci jsou zkušenější a jdou raději dále od kasáren. Potkají li důstojníka, salutují po vojensku i v civilu, což vyvolá vlídný úsměv tohoto. Jsouť dnes náramně hodní a přívětiví, každý takřka přítelem, bratrem vojáčka, jemuž ještě před týdnem nemohl přijíti na jméno a "trhal" jej nemilosrdně.

Průvod k nádraží je také jiný. "Staří" nyní vojáci jdou rovně, rozhlížejí se sebevědomě na vše strany bystrým, zkušeným okem. Většina jich má opět vojen-

ské čepice. Po.ovička jich prodala kufříky a mnozí nesou některé památky z vojny prostě v kapesním šátku. Zámožnější z nich jedou. Na nádraží dělají pekelný hluk, u pokladny se tlačí a vůbec počínají si tak, jakoby dráha byla jejich. Neznají žadné bázně a kázně pro tu chvíli. Vojenské úřady přestaly pro ně existovati, občanské posud nezačaly. Všude jich je plno! Nyní by se mohl tak některý ten fiakrista opovážiti a dělati si žerty z nich, ten by to odnesl, že by na to dlouho pamatoval.

Tu a tam dochází i ke srážkám. Některý, stav se poddůstojníkem, vzbudil jednáním svým si nepřízeň u méně šťastných druhův, kteří mu nyní vše vyčítají, po případě i pádnějším způsobem dokazují, bez ohledu na to, že se mají při prvním záložním cvičení opět shledati. Když "narukovali", všichni si tykali, později však někteří povýšení táhli se zpátky vůči druhým, sprostým. Nová příčina k výčitkám! Ten má to, ten ono.

Některý hodnější důstojník, jenž chce státi se populárním dostaví se na nádraží, aby se rozloučil srdečněji než u setniny. Mnohému, jenž má dobré vzpomínky u hochů, se to podaří a vojáčkové, děkujíce mu, provolají mu snad dokonce z wagonů i "slávu!"

Vlak je již zde, vsedat! Valem hrne se vše k vozům. Poslední stisknutí ruky, poslední políbení s těmi, kdož jsou nuceni zde zůstati.

Wagony jsou nacvokovány. Konduktéři dbají na to, aby dovolenci seděli sami, ve prospěchu jen ostatního P. T. publika. Někteří vykřikují ještě z okének. Důstojníci stojí na perronu. Jeden, dva wagony provolají tomu a onomu hlučné "Sláva!", jinde obracejí se hlavy směrem k pevnosti a zaťaté pěstě hrozí se slovy: "Zatr . . . . . cihelna!"

V tom zazněla z jednoho wagonu, v němž byli po většině bývalí poddůstojníci, hřímavá, jásavá píseň:

"Hej Slované, ještě naše . . . ."

Tak dlouho nesměli ji veřejně zpívati, tím méně před důstojníky, nyní to však vytrysklo samo, ze srdce. Letí to od wagonu k wagonu a strhává všecko sebou. Důstojníci stojí v rozpacích.

Vlak už jede a z hluku jeho burácí nadšené i hněvivé:

"Hrom a peklo, marné vaše
proti nám jsou vzteky!"

Pavel Albieri.

TY'S PĚL . . . .

Ty's pěl, — to světu stačí dost,
by právo měl již k tobě,
by přišla teta Veřejnost
a soudila tě v zlobě.

Ty's pěl — my můžem smát se dnes,
ať dobré to, či špatné,
a kritika jak lačný pes
v tvou duši zuby zatne.

Ty's pěl — a my tě slyšeli,
to postačí již zcela,
ty's měl být ztichla, příteli,
nechť duše tvá se chvěla.

Jde ptáčník za zpěvem vždy dál,
to je ti jasno přeci,
tak, ani jsi se nenadál;
byl's ve předsudku kleci.

A nyní zpívej, flašinet
jak různé písně hraje.
Ó běda, nechápeš-li hned!
Ta Horácova láje.

Dnes přijde jako před lety,
však sama škleb má v líci,
ty's zavržen a prokletý
a ona vítězící.

Al. Janda.

Na štědrý večer.

Vypravuje J. V. Luňák.

TAK nepatrná byla ta příčina a tak smutné byly následky! Rozdíl v mínění, podrážděná slova na té i na oné straně a posléze výčitky. Pak mladý, silný manžel prudce odhodil stolici, vyběhl ven malou zahrádkou na opuštěnou ulici; a mladá paní, zjevu ještě dívčího, s živými, temnými očima a dětsky měkkými tahy chvátala s rozpáleným obličejem do vedlejší světnice a chystala se vyjíti, tak jako by jí půda pod nohama hořela.

Den byl pošmourný a deštivý; těžké kapky stékaly po malých tabulech okenních; hustá mlha vznášela se nad bahnitými lučinami a velké louže činily cesty téměř neschůdnými. Jak ošklivé a protivné bylo vše venku, jak milo a líbezno zde ve vnitř v milé, útulné světnici.

U stolu, na němž se ještě nacházely zbytky od oběda, sedí dvě děti, chlapec a holčička, a tisknou se k sobě polekaně; nezvykle hlasitá slova je chudinky polekala.

Při pohledu růžolící kadeřávky zastavila se noha Lizinčina, srdce se křečovitě sevřelo a mimovolně ruce její rozvazují zavázané stuhy u klobouku. Okamžik jen, pak opět vzdor její vzplanul. Bylo to zlé slovo, co otec těchto dítek před chvilkou pronesl: "Jdi si, když chceš; nedržím tě!"—Nuž dobrá, půjde a nedá se obměkčit.

S třesoucí se rukou pohladila ještě jednou rusé hlavinky dítek, dušeným hlasem je napomenula, aby se pokojně chovaly, než se otec vrátí; pak bez políbení na rozloučenou, bez laskavého slova opustila světnici a dům—chce býti statečnou a rozhodnou.

Jak kráčí malou zahrádkou oděnou v zimní roucho, setká se s manželem domů se vracejícím—překvapen na ni pohlédne a jeho rysy v obličeji se zatemní.

"Jdu k svým rodičům zpět", prohlásí "ty jsi řekl, abych šla, nuže, já jdu—"

"Máš-li srdce k tomu, jdi si!—Na tvé zodpovídání!"

"Na mé zodpovídání!"

Žádné rozloučení—v hněvu a trpkosti se rozešli, ač srdce jejich bylo kdysi jedno.

Lizinčin otcovský dům, malá rolnická usedlost, byl asi hodinu cesty za městem; cesta jest namoklá a neschůdná; namahavě v neustávajícím dešti brodí se mladá paní rozbahněnou silnicí, srdce plno hněvivého vzdoru, pevně odhodlána dáti pocítit svému muži svůj hněv. Proč se k ní tak zachoval. Jak bývával

láskyplný a něžný, když ji vedl k oltáři, ji, bohatou nevěstu z rolnického statku, kteráž se mohla mnohem lépe provdati a to si vzala nezámožného horního lezce, kterýž neměl jiného leč skalopevné zdraví a slušný výdělek. Ale ona ztratila své srdce u tohoto sličného, štíhlého muže, zamítla bohatého pachtýřova syna a vyvzdorovala si na rodičích muže své lásky. A to byl nyní jeho vděk.

Došla místa, kde se cesta dělila, za ní v husté mlze leželo malé městečko, na jehož okraji stál její dosavadní domov; před ní v hustém závoji těžké mlhy ležel statek jejího otce. Na okamžik zůstala váhavě stát—kdyby se přece jenom vrátila? —u rodičů bude zajisté vítána, ale což jí nebudou tam postrádati—manžel a dítky jí velice nutně potřebují. Ale její manžel jí ukřivdil, musela a chtěla jej za to potrestat, a kdyby jí při tom i srdce bolelo: v nejasné náladě kráčela hustou mlhou.

Carevna vdova Marie Feodorovna.

* * *

Zvolna a jednotvárně ubíhaly dny na osamělém rolnickém statku. Staří lidé byli rádi, že mají opět dceru, a matka obzvláště schvalovala jednání dceřino. Lízinka sama se necítila více doma ve svém starém domově; co dívka ztrávila tam tak veselé dny, vesele hospodařila v domě i ve dvoře a k tomu zpívala jako skřivánek. Ale staré časy byly tytam a Lízinčiny zájmy se změnily.

Pusta a truchliva zdála se být domovina jejího mládí a přece byla stále táž; jedině Lízinka se vrátila změněna, a touha po vlastním domácím krbu, po jejích maličkých, které opustila, po manželi, jemuž přes to srdce její náleželo, tížily celou její bytost těžkým břemenem.

Vyšla si za prosincového večera ven a upřeně hleděla na cestu, kterou před několika dny při vzdorné mysli přišla. Ó, kdyby tak onen den ze svého života mohla vymazati! Zdaž její manžel někdy přijde, aby ji do svého opuštěného domova zpět přivedl? Zdaž pošle aspoň poselství, zdaž dá alespoň o sobě věděti? A mezi tím chválila v dobře vytopené světnici matka dceřino hrdé srdce.

"Ona jednala dobře, a pěkně by slušelo tomu drsnému muži, aby si vyprosil její odpuštění na místo, co se tak vysokomyslně od ni vzdaluje."

Ale stříbrovlasý rolník pozorně vyklepal dýmku a mlčel—on se ani slovíčkem nevmíchal do manželského sporu dceřina.

* * *

Padal první sníh. Opět stála Lízinka za soumraku před statkem a hleděla na silnici, kteráž pod sněhovým příkrovem vypadala jako nekonečná a jakoby ji na vždy dělila od jejích drahých. Zítra štědrý den. Lízinčino srdce se křečovitě svíralo. Štědrý den!—Jak upomínka na uplynulé štědré dny živěji v mysli vzpla-

nula: ta přívětivá ulice, kdež stál její domov, kde z každého z těch malých domků jasná záře na zasněžené dláždění padala. A uvnitř, v jejím vlastním příbytku, v její čisté, útulné světnici bíle prostřený stůl, na němž s pýchou rozkládala své malé dárky, kdežto vůně z vánočky v troubě se mísila s vůní smažených ryb a ryb na černo.

Tu—známé kročeje na chodbě—její manžel oklepává sníh se svých vysokých bot a vnáší smrček do domu. Stromek ten měl uschovaný venku v dřevníku, tam jej zasadil do prkna a svíčkami opatřil—z kuchyně zaznívá veselý dětský smích a veselé, čekající hlasy—ó, jak dnes všecko to si živě představuje, tak zřetelně, tu náhle hlasitě zalkala a jak se tak kolem ohlíží, ničeho před sebou nevidí, než pustou, pustou, bílou rovinu! Jak byla pošetilá, že k vůli ukvapenému slovu vše to opustila a odřekla se všeho, co jí činilo život milým a cenným! On nebyl sám vinen, také ona byla nerozumna, prudká a pozdrážděna.—Vypukla v pláč a chvátala do domu, i uzavřela se ve své někdejší dívčí světničce.

Jasně a zářivě vyšlo příštího rána slunce nad lesklou, sněhovou hladinou. Dnes byla silnice neobyčejně oživena, neboť z vesnice a ze selských statků ubírali se mnozí do města buď s rolnickými plodinami neb nakoupit potřebných věcí. Také obecní posýlák, který s krosnou jednou za týden přicházel, vyšel si dnes časněji a k večeru stála Lízinčina matka přede dvorem a vyhlížela jej; měl ještě před večeří přinésti z města pečivo z pšeničné mouky a medové koláčky. Kromě toho starý tento muž měl něco času vypíti sklenku pálenky a při tom vypravoval veškeré novinky z města, a požitek tohoto povídání si paní Vokřálová nedala nikdy ujíti.

"To je zase jednou krásný štědrý den", započala rozprávku přijímajíc od posýláka rozličné balíčky.

"Ovšem že, krásný večer—bílé vánoce, zelené velikonoce—tak to musí být. Ale pro mnohého budou to smutné svátky— — tam dole, míním—" při tom ukazoval hlavou k městu.

"Smutné svátky—pro koho pak?" tázala se paní Vokřálová, jejíž zvědavost byla probuzena, co zatím Lízinka nevysvětlitelným nepokojem byvši puzena blíže přistoupila—"co pak se vlastně stalo?"

"Uhelný plyn se vzejmul," vypravoval posýlák s důležitostí; "uhelný plyn v dole Fortuna se vzejmul. Na tucty mrtvých a raněných vynášejí se odtamtud—pláč a nářek žen a dětí byl strašlivý."

V dole Fortuna! To byl ten důl, kde Lízinčin manžel byl zaměstnán co lezec. Každá krůpěj krve zmizela z jejího obličeje—prudce chopila se ruky posýláka.

"Jest Václav Výrava také mezi—mezi znešťastněnými?

Posýlák se ulekl.

"Ó paní Výravová—je mi líto—já—já nevěděl, že jste zde.

"Jest mezi nimi?"

"Zajisté ne, to bych věděl. Ale neslyšel jsem je všecky jmenovat, milá paní Výravová"—

Lízinka nedala mu domluvit, ale chvátala do domu, a když její matka, která se vyptávala na jednotlivosti katastrofy, ji následovala, nalezla v pohodlné světnici samotného sedláka sedícího u ohně; sotva že mu vše dopověděla, již Lízinka v klobouku a plášti přicházela po schodech z horní světničky. Zmateně hleděla s jednoho na druhého.

"Ty jsi to již otci řekla, matko,—já—já jdu nyní domů— —musím jíti—a" Slzy udusily její hlas.

"Ale, Lízinko, nenahlížím, proč nyní chceš jíti", namítala matka, "kdyby bylo se něco stalo Václavovi, byl by o tom posýlák slyšel. Lépe bude, když ještě venku nějakou chvílenku počkáme; přijdou ještě zajisté lidé, kteří budou více věděti.

Stalo-li se nějaké neštěstí, tedy bude potom čas tam dojít—teď ale zůstaneš, kde jsi, a nikdo tě odsud nedostane."

Ale tu vložil se starý sedlák do rozmluvy.

"Ty necháš dítě jít, rozumíš, stará." Poručil s určitostí u něho neobyčejnou. "Ona činí dobře a jsem rád, že konečně nahlédla, co jest její povinností. A nyní chvátej, Lízinko, a bůh řiď vše k tomu nejlepšímu!" ukončil ve své jednoduché nábožnosti.

Lízinka jej políbila na vráskité čelo, podala ruku matce nespokojeně hledící a pak nastoupila cestu k domovu tak rychle, co jí nohy stačily. Nikdy se jí cesta do města nezdála tak dlouhou jako dnes, kdy její myšlénky úzkostlivě předbíhaly její kroky. Co jí doma očekává? A když konečně došla do městečka, div se jí srdce nerozskočilo;—jako jindy vynikala zde onde jasná záře na ulici, ale lidé, kteří leckde v skupinách stáli, nejevili na sobě žádné slavnostní nálady; tichý pláč, hlasité vzlykání vnikalo do uší Lízinčiných. Kvapně kráčela dále; tázati se neodvažovala—děsila se odpovědi, kterouž by byla mohla obdržeti.

A zde bylo její vlastní obydlí! Domovní dvéře byly dokořán otevřeny; v kuchyni po straně ležící vesele praskal oheň a při záři od ohně z kamen poznala obě své maličké, jak ruku v ruce se tulí u kamen k sobě, kdežto ulekané oči úzkostlivě pohlížely na postavu mužskou na zemi ležící.

Prof. MUDr. VILÉM D. LAMBL.

Zemřel ve Varšavě dne 28. února 1895.

Lízinka se potácela do vnitř a ubozí maličcí poznávajíce dlouho postrádanou matku, pádili jí naproti a obejmuli její kolena. Ale dětské jásání bylo dušeno; stisňující pohled ztuhlé postavy na zemi působil také na mysl dětskou.

"Tatínek na nás dosud nepromluvil, co ho mužové sem přinesli, matinko", šeptala dívčinka úzkostlivě.

Před Lízinčinými očima dělaly se krvavé oblaky—nejsouc slova mocna upírala své zraky na obličej mrtvoly koutem a prachem zčernalý, pak jí klesla kolena, ona sklesla na zemi vedle mrtvoly. V mozku jejím bylo jenom pro jednu myšlénku místo, totiž že osud ji potrestal za její pošetilý vzdor. Stalo se tak, jak si na té nekonečné cestě do města představovala, a čeho se obávala, trvajíc mezi nadějí a bázní. Václav od ní odešel a žádné slovo lásky nebylo s to jej nazpět zavolat. Nic na světě nemohlo to odčiniti, že v hněvu od něho odešla, že s hněvem a zlostí na ni pamatoval. Teď bylo po všem navždy, navždy.

"Lízinko, mé srdéčko", praví tu kdosi za ni. Mocné mužské paže uchopily ji v mdlobách klesající a pozdvihly ji.

Bez pohromy, s vážnýma a přece štěstím zářícíma očima stál před ní její choť, a bezmocně vzlykajíc ovinula své ruce kolem jeho šíje.

"Ó Václave, Václave!"

"Byl bych již dnes přišel pro tebe", pravil hledě ji do očí. "Bez tebe by nebylo bývalo štědrého večera pro mne a ty maličké. Ale když se to neštěstí stalo, musil jsem zůstati na místě a pomáhat, kde se pomoci dalo." A pohlížeje soustrastně na mrtvého, pokračoval dušeným hlasem: "Tys myslela, že to já jsem—

ne ne, je to ubohý Jansa z vedlejšího domu. Nosiči jej omylem vnesli do našeho domu—já jsem k vůli tomu sem přišel."

Z nejhlubší duševní bolesti k novému, blaženému štěstí probuzena tkvěla Lízinka jako v snění v manželově náruči. Jak byl dobrý, ó tak dobrý k ní, a ona dosud ani slova neřekla, aby jej udobřila.

Ó Václave—já jsem byla—já jsem neměla—" omlouvala se, ale on jí zavřel vroucím políbením ústa.

"Ničeho víc o tom, mé srdéčko, zapomeňme na to, oba jsme nebyli v právu. Ale od nynějška nesmí se nikdy něco podobného státi—viď Lízinko, budem na dnešek pamatovat!—Teď ale musím k ubohé paní Jansové a zavolat několik lidí, aby chuďasa přenesli—pak budu zase u tebe. A zítra, není-liž pravda, až dnešní hrůzy se trochu pozapomenou, půjdu odpoledne pro tvé rodiče, co ty zatím dárky připravíš—náš stromeček stojí hotový v kůlně."

"Ó ty drahý, drahý!" vzlíkala Lízinka na prsou manželových.

Tichým večerním vzduchem zněly vánoční zvony:

"Pokoj lidem dobré vůle!"

Dva upíři.

Dle skutečné události nakreslil Josef Jiří Král.

JAK dlouho ještě budeš trpěti, ty zubožený lide český? Již více než čtyry sta let je tomu, co Petr Chelčický horlil proti dvěma upírům, kteří z tvých prsou krev střebou—a dnes? Dosud vidím ty dva upíry, jak se □pasou na tvých životních silách . . . .

* * *

"Jsem v nouzi, můj milý, potřeboval bych aspoň jedenkrát sto tisíc zlatých. Peníze mít musím—hleď mi je opatřiti tak či tak!" horlil mladý kavalír, upíraje své drobné živé oči na svého společníka, člověka v prostředním věku, který byl patrně jeho podřízeným.

"Jasnosti, půjde to z těžka. Žid už nepůjčí a na celém panství neznám nikoho, kdo by měl tolik peněz pohromadě— —jen jeden by mohl půjčiti—farář Pop ve Vejprnicích . . . ." odtušil oslovený.

"Výborně, Hintrégře, jsem patronem vejprnického kostela, farář je tedy můj poddaný, ten nesmí odepříti. Vyzkoumejte ho ještě dnes: opatříte-li peníze, víte dobře, že umím býti štědrým. Zatím Vás propouštím."

Takovou rozmluvu měli spolu na zámku Křimickém Jeho Jasnost kníže Lobkovic a jeho hospodárský rada Hintrégr, který byl zároveň jeho tajemníkem. Bylo to v únoru roku 1845, ještě přede zrušením roboty. Panstvo na zámku Křimickém pohlíželo na své poddané jako na otroky—v očích Jeho Jasnosti knížete Lobkovice každý na jeho panství jedl jeho chleba a byl mu zavázán díkem za všechno—i pan farář byl v jeho očích pouhým otrokem jako každý jiný, a jmění otrokovo, jmění pánovo.

Jen v jedné věci staralo se slavné panstvo pečlivě o své poddané: opatřovalo jim zdarma potravu—rozumí se, potravu duševní. Vždy v osm hodin ráno zámecký kaplan sloužil v zámecké kapli mši svatou, pro obecný lid, a z jeho kázání zaznívalo vždy: "Ctěte vrchnost svou!"—v deset hodin pak sloužena v téže kapli

zvláštní mše svatá pro slavné panstvo. Ale nesloužil jí zámecký kaplan—kníže zjednával si pro to františkána pátera Desideria z Plzně. Světský kněz byl slavnému panstvu příliš obyčejný.—

Ještě téhož dne po rozmluvě s mladým knížetem pánem vydal se tajemník Hintrégr na cestu do Vejprnic na faru. Zastal faráře šťastně doma a vyložil mu krátce účel svého poslání.

"Jsou zlé časy, pane rado", zdráhal se farář.

"Ano, jsou zlé časy, ale ne pro Vás. Však se obecně mluví, že máte hezkou hromádku stříbrných tolárků v truhlici. A pak, víte dobře, co pro Vás Jasná paní kněžna učinila—a kníže pán zajisté nebude nevděčným!"

"Pravda, pravda", poddával se pan farář ponenáhlu. Hlavou kmitlo se mu několik obrázků z jeho mladých let, kdy obdržel zdejší faru z pouhé milosti knížecí. Ale ještě váhal.

"Nechci Vás lekati", pokračoval zkušený Hintrégr v útoku na pana faráře, "ale je Vám jistě známo, že Jeho Jasnost kníže pán má značný vliv u konsistoře, a kdo ví, co se může státi?"

"Rozumím, rozumím", potakal pan farář. "Věřte mi upřímně, pane rado, že bych Jeho Jasnosti velice rád vypomohl—ale kdybych všechno své jmění sebral, neseženu více, než-li čtyrycet tisíc. Stačí-li to knížeti pánu.."

"Jeho Jasnost potřebuje mnohem více, ale ocení i menší půjčku. Mám jeho slovo, že Vám bude platiti šestiprocentní úroky. Jste-li spokojen, velebný pane?"

Pan farář Pop nenamítal ničeho. Viděl, že by nejvýmluvnější námitky a protesty byly marny. Mlčky odešel do vedlejšího pokoje, za chvíli se vrátil a vysázel na stůl čtyrycet tisíc zlatých konvenční mince, ve stříbře a v bankovkách. Knížecí tajemník opatrně peníze shrábl a chystal se k odchodu.

"Ale, dovolte, pane rado," vzpamatoval se kněz, "mám chudé příbuzné . . . a tohle jest všechno moje jmění. Rád bych nějaký úpis, černé na bílém, abych se měl čím vykázati. Kdo ví, co se může přihoditi."

"No, peníze už mám v rukou a zpátky jich nedám," osopil se Hintrégr na velebného pána; byl už bez ohledů, neboť měl kořist bezpečně v rukou. "Ostatně nevěříte-li knížeti pánu? Slovo kavalíra jest tak dobré jako deset úpisů, ne-li ji-

JUDr. EMANUEL BŘEZINA,

Starosta Sokola Vídeňského. Zemřel 28. března 1895.

stější. Ostatně chcete-li úpis, promluvte si někdy s Jeho Jasností, já si peněz pro sebe nedlužím."

"Nu, není tak zle, ale na jak dlouho chce si kníže pán peníze podržeti? Víte, že jsem sám potřebný člověk."

"Kníže pán se nikdy nedluží na dlouhou dobu, na nejvýše dva neb tři roky. Úroky Vám bude posýlati sám. Zatím na shledanou, velebný pane.

Hospodárský rada a tajemník Jeho Jasnosti knížete Lobkovice odešel z vejprnické fary, a pan farář Pop se zamyslil. Tak dlouho byl strádal a šetřil, a teď svěřuje všechno své jmění mladému šlechtici, který se na panství málokdy ukáže a větší část roku v cizině ve veselé společnosti tráví. Ne že by se o své tisíce bál —pan farář neměl v té příčině žádných obav—ale vědomí, že jsme svůj majetek cizím rukám svěřili, naplňuje nás vždy jistým nepříjemným pocitem, který nelze jen tak lehko zaplašiti.

Kníže pán jen se rozplýval laskavostí, když mu Hintrégr vyřizoval, kterak pořídil a čtyrycet tisíc na stůl vysázel. Druhého dne z rána dal své nejlepší koně zapřáhnouti do kočáru, sebral peníze a odjel. Kam? kdož to ví. Kníže Lobkovic byl jedním z těch veselých mladých kavalírů, kteří jako trubci nic užitečného nedělají, ale přece těží z medu jinými nashromážděného. Co lid byl krvavou prací nastrádal, to kníže s veselými kumpány v cizině promarnil. Byl to upír, který z prsou zubožených lidu českého ssál jeho krev—ale byl to upír uhlazeného vzezření, nikterak nepodobný té šeredné obludě, o které si pověrčivý lid tak strašné historky umí vyprávěti. I když své poddané vydíral, kníže pán míval pro ně časem slaďounké úsměvy. Jedné ctnosti mu však upříti nelze: svému slovu dostál vždy jako pravý kavalír—alespoň tehdá, když mohl; a prohrál-li v kartách za večer pět tisíc zlatých, jistě je vždy na krejcar zaplatil, dříve nebo později. Také panu faráři Popovi stál v slově. V týž den, kdy od výpůjčky uplynulo šest měsíců, obdržel velebný pán od knížete zásylku dvanácti set zlatých—šestiprocentní úrok ze zapůjčené sumy čtyryceti tisíc.

Pan farář Pop uložil úroky do truhlice a spěchal do Křimic, k Hintrégrovi.

"Přišel již úpis na mé peníze?"

"Nevím nic o tom," oslovený krčil ramenoma. "Kníže pán odjel kvapem ze zámku hned tehdá před půlletem a od té doby se na panství ani neukázal. Ostatně čeho se tak bojíte? Vaše peníze jsou v dobrých rukách."

"Ano, ano," potakal velebný pán a poroučel se pln tiché resignace. Oddal se už svému osudu.

Uplynulo opět šest měsíců. Zase došel od Jeho Jasnosti úrok, ale tentokráte už jenom pětiprocentový. Třetí půlletí obdržel pan farář dokonce jen osm set zlatých, a když to dobře rozpočítal, shledal, že dostal pouze čtyry procenta za to půlletí.

Tentokráte však se pan farář již neudržel. Zajel opět na Křimický zámek k panu hospodárskému radovi Hintrégrovi a vypověděl mu půjčku.

"Potřebuji těch peněz velice. Musím je míti," naléhal velebný pán.

"Je mi líto, pane faráři", odtušil knížecí tajemník, "ale musím Vás upozorniti, že jste se obrátil se svou výpovědí na nepravou adresu. Já jsem se od Vás přece žádných peněz nedlužil! Radil bych Vám, abyste vyčkal, až přijede Jeho Jasnost kníže pán, a jemu ty peníze vypovězte. Já s tím nemám co dělati."

"A kdy se vrátí kníže pán?" tázal se velebný pán stísněným hlasem.

"Asi za půl roku—někdy po novém roce prý sem přijede."

K novému roku 1847 kníže pán skutečně přijel do Křimic. Bylo to téměř dva roky od té doby, co se byl od faráře Popa čtyrycet tisíc zlatých vydlužil. V cizině mu bylo patrně dobře svědčilo—ostatně bylo o něm známo, že umí užívati světa.

M. ČERVINKOVA-RIEGROVÁ.

Zemřela v Praze 19. ledna 1906.

Pan farář nelenil. Zajel na Křimický zámek, vyžádal si vstup ku knížeti a pokorným hlasem přednesl svou prosbu. Žádal Jeho Jasnost o neodkladné zaplacení dluhu.

"Jest to celé moje jmění, Jasnosti. Jsem sám chuďas a mám chudé příbuzné. Nemají na koho spoléhati, jsou odkázáni na mne. Troufám, že mi tedy nezazlíte."

Panu faráři počínalo býti horko. Tepna bila mu prudčeji, a krev se valila ke hlavě. Kníže pán soustrastně na něho zamžoural svými drobnýma očima a pravil přátelsky:

"Vždyť je dobře, pane faráři. Všechno to dnes urovnáme. Zatím však doufám, že malým občerstvením nepohrdnete."

Zazvonil. Objevil se sluha v livreji.

"Johann," poroučel kníže, "donesl sem dvě láhve mělnického a nějaké cukrovinky."

V malé chvíli vrátil se sluha s vínem i cukrovím, kníže pán galantně naplnil dva kalíšky a připil na zdraví velebného pána. Panu faráři se pomalu vyjasňovaly tváře. Zlaté víno, ty's přece jen vzácný dar boží, ty's pramen nadšení a dárce života! Ty rozveselíš zamračeného sluhu božího i nevěřícího laika, ty neznáš rozdílu ve víře ni v národnosti!

Čím více se jasnila tvář páně farářova, tím více vážněl obličej knížete pána. Upřel pojednou své oči na kněze a pravil vážně:

"Věřte, pane faráři, že se obdivuji Vaší bezpříkladné šetrnosti. Pamatujete-li se ještě na ty doby, kdy jste sem na mou faru přišel?"

"Pamatuji, Jasnosti", velebný pán přisvědčil.

"Tehdá jste neměl ničeho, ale praničeho," pokračoval s důrazem kníže pán. "Tehdá jste přišel k mé matce s úpěnlivou prosbou o nějakou výpomoc, abyste se mohl na faře důstojně zařídíti. Moje matka Vám dala pět set zlatých—"

Velebný pán pojednou opět těžce oddychoval; krev zase ku hlavě prudčeji proudila.

"——moje matka Vám dala pět set zlatých", pokračoval kníže pán. S těmi penězi zařídil jste si hospodářství. Byl jste patrně velice šetrným—přede dvěma léty vykázal jste se najednou čtyryceti tisíci zlatých. Jak jste jen mohl tolik peněz nahospodařiti? Patrně všechny Vaše peníze pocházejí z kapes Vašich osadníků—nuže, Vaši osadníci jsou všichni moji poddaní. Znám je, většina mezi nimi jsou chudí lidé, a z těch Vy jste vytěžil čtyrycet tisíc zlatých."

Kníže pán se na chvilku odmlčel. Snad čekal na odpověď nebo nějaké vysvětlení, ale pan farář tu seděl jako socha, a jen těžké vzdechy dokazovaly, že ještě žije.

"Nemám Vám to nikterak ve zlé," kníže se opět chopil slova. "Vím, že Vaše srdce je šlechetné, a že byste oněch peněz dozajista jen ku prospěchu svých osadníkův užíval. Proto si dovoluji předložiti Vám malý plán, který jsem sám vymyslil. Vykonáme spolu dobrý skutek, a Vy se stanete nesmrtelným. Zkrátka: učiníme z Vašich peněz chudinský fond, z něhož by brali podporu nejchudší Vaši osadníci. Základní kapitál já dám pojistiti na svém panství, a úroky budou rozdíleny mezi chudé jako almužna. Jste liž ochoten pracovati se mnou v tomto směru?"

Pan farář mlčky přisvědčil—snad ani nevěděl, co činí; byltě podivně rozčílen. Polo bez vědomí potácel se z pokoje, jako ve snách vsedl do kočáru a jel k domovu. Přijel domů, slezl s vozu, vešel do svého pokoje a uzavřel se.

"Nechci nic", křičel na kuchařku, když mu přinášela večeři. Uzamkl se, už na nikoho ten večer nepromluvil a nikoho k sobě nepustil.

Ráno kostelník odzvonil, vesnické babičky už byly v kostele, ale kdo nepřicházel, byl pan farář, ač už byl nejvyšší čas. Kostelníkovi bylo divno, co se to stalo, že pan farář dneska zaspal, i běžel honem na faru. Panna kuchařka nadarmo již po desáté klepala na dvéře, volajíc úpěnlivě:

"Jemnostpane, líběj' vstávat, už je svrchovaný čas! Jemnostpane— —!"

Všechno marno. Uvnitř se nikdo ani neozval.

"Panno Líno, já mám zlé tušení!" poznamenal kostelník. Mimochodem řečeno, kostelník byl statný vdovec, kuchařka byla statná panna, a mezi oběma páska věrného přátelství.

"Pane na nebesích, něco hrozného se asi stalo!" zabědovala panna kuchařka.

Poslali pro kováře. Nežli však kovář přišel, opřel se kostelník o zamčené dvéře farářova pokoje, vyrazil je a— — Mráz je obešel. Strašné divadlo naskytlo se tu jejich očím. Pan farář ležel v tratolišti krve, a blízko něho břitva. Nešťastný muž podřezal si hrdlo.

"Já to tušila, že se něco hrozného přihodí," křižovala se panna kuchařka. "Pan farář byl velice rozčílen včera večer, když se vrátil z Křimického zámku."

Po krátké úradě obou věrných duší běžel kostelník do kostela, aby věrným ovečkám oznámil, že pan farář je nemocen a nebude tudíž sloužiti mši svatou. Pak s pannou kuchařkou opět dvéře uzamkli, kováře poslali domů, vsedli do vozu a jeli do Křimic ke knížeti pánu. Dali se oba ohlásiti, že prý důležité zprávy přinášejí.

Kníže pán je laskavě přijal, a s pozorností vyslechl celou historii. Poděkoval jim za ochotu, že mu nejdříve přišli všechno povědět, požádal je, aby se nikomu o ničem nezmiňovali, a na znamení své laskavosti dovolil panně kuchařce (mocí svého úřadu jakožto patron kostela), aby si z fary odvezla, co uvidí, jakožto odměnu za své věrné dlouholeté služby. Panna kuchařka mileráda uposlechla a faru důkladně vydrancovala, v čemž jí nejmilejší kostelník věrně pomáhal.

Pan farář byl pochován.

Nápadně málo osadníků bylo viděti v pohřebním průvodu. Vzadu šli spolu dva upracovaní chuďasi a živě hovořili.

"Nu tak, co myslíš o nebožtíku faráři?" tázal se jeden.

"O tom vydřiduchu?" vybuchl druhý. "Pomodlím se každý večer o jeden otčenáš více a poděkuju pánubohu, že nás takového vyděrače zbavil. Pane, ten bral vysokou štolu, až se člověk ohýbal. Slyšel jsem, že prý po něm zůstalo několik tisíc, ale kdo je má, to nikdo neví."

"Já se jen bojím, aby nám sem teď nedali ještě horšího .... nebožtík farář to byl pravý upír," poznamenal první.

"Ba věru, upír, však se nám něco napil krve!" dosvědčoval přítel v nuzné haleně.

* * *

Zajel jsem svého času v letě do Vejprnic navštívit tam v jeho domově proslulého vynálezce světlopisu Jakuba Husníka. Na faráře Popa se tam dosud udržela vzpomínka. "Co kněz vydřel na lidech, vzal si kníže pán." říkají o těch dvou krásných duších. A když zloděj zloděje okrade—říkává náš lid—tenkráte mají prý v nebi radost. Ale co je všechna ta nebeská radost platna těm ubožákům, kteří oněm dvěma upírům padnou za kořist?

Závěrek naší povídky našel jsem na hřbitově plzeňském. Ještě dnes tam najdete pěkný náhrobek Hintrégrův. Hospodárský rada a tajemník Jeho Jasnosti odešel na odpočinek. Současně jeho syn stal se architektem. Mimochodem řečeno, získal si později slavné jméno jako stavitel. Stavěl také první české realné gymnasium v Plzni. První jeho stavbou byl pěkný, ba nádherný dům na Klatovské třídě. Stavěl jej pro svého otce, právě když byl dán ve výslužbu. Kníže Lobkovic platil mu pak slušnou pensi. Ale starému Hintrégrovi se přece jen zdála malá. Chtěl od knížete značný přídavek.

"Dovolte," namítal kníže pán, "Vy jste si před nedávnem postavil nádhernou residenci. Patrně jste našetřil dosti peněz, a kde jste je našetřil? Na mém panství. Doufám tedy, že jsme vyrovnáni."

"Promiňte, Jasnosti," namítal starý pán, "dům stavěl můj syn ze svého popudu, ne k mému vybídnutí. A pak doufám, že Vaše Jasnost dosud nezapomněla na Vejprnického faráře . . . ."

"Však je dobře", vpadl mu kníže chvatně do řeči. "Dostanete přídavek." A dostal.

Léta přeběhla přes rov faráře Popa, oba upíři zesnuli, robota byla zrušena, ale upíři rodí se rok od roku noví. Jak dlouho budou ještě ssáti krev českého lidu? Marně čekáš: ni země, ni lidé neodpovědí.

Americký poklad.

Příběh z naší doby.——Pro "Amerikána" napsala V. Lužická.

I.

NENÍ to možné Emilko, není . . ." Zvolala plačtivým téměř hlasem paní, v nejlepším věku, ale předčasně zestařilá, ustaraná a na duchu i na těle zbědovaná.

"Musí to býti možné!" odsekla Emilka. "Já jsem už Edovi slíbila, že půjdeme . . . Přece si nepustím takového nápadníka! Titul baronský, protekce, úředník při poště, kde bych zas druhého podobného chytila!? Není za našich dnů ženichů na zbyt, mamá . . . Je to poslední letošní věneček . . ."

"Ano, ano, a také poslední náš úvěr . . . Nikdo nám už nechce dát na dluh a upomínači si podávají dvéře," trpce odtušila matka.

"Zastavte to staré stříbro," nedbale prohodila Emilka.

"Sotva jsem si ho vyplatila," naříkala matka.

"Nu tak to prodejte! Co s tím?"

"Po mé matce památku!" hrozila se matka.

"Už není v modě. Darmo platíte z toho úroky. Což vám je milejší to staré stříbro, než mladá dcera? Má li staré stříbro snad cenu, nemá jí staré děvče, a já nechci sestařiti! Nepůjdu li do věnečku, rozhněvá se pan baron, jiná se tam k němu přilichotí a budu mít po všem. Přece mu neřeknu, že nemáme ani na opravu a na novou výzdobu šatů plesových! Ten by hned obrátil! Je to beztoho dosti skromný úbor. Masopustní plesové šaty, už obnošené a jenom trochu vyzdobené! Musím se tváříti hospodárnou, aby nevystihl pravdy."

"Však on také obrátí, jako ti druzí, až zví, že nemáš věna . ." vzdechla matka, "a všechny vydaje zase budou marné."

"I strýc z Ameriky mně pomůže!"

"Nepomohl dříve, nepomůže zase. Každý chce mít jistotu a nedá na to, že máš strýce v Americe, po kterém budeš dědit a dokud nevidí dolarů strýcových, nevěří."

"Však já už mám plán! Napíšu strýci list důtklivý a dojemný. Vylíčím mu poměry naše a požádám ho zcela bez obalu, aby mně poslal nějaké věno. Poukážu na to, že otec nezanechal mi ničehož, že malá pensička naše neuhradí ani výlohy, s výživou spojené a že se nemohu bez věna zaopatřiti. Ale než strýček z Ameriky pošle, musíme ženicha udržeti. Proto vem, kde vem, do věnečku musíme jíti! A ty, mamá, odlož to trpící, ustarané, nešťastné vzezření! Vždyť je ti to na čele psáno, že máme nouzi."

Matka povzdechla z hluboka, ale nehlesla už ani písmenky. Věděla předem, že nezvítězí, že musí povoliti dceři a zápasila s ní také jen proto, aby sama pro sebe měla omluvu, že se bránila a dceru varovala. Přemožená nyní sklesla do lenošky, opřela hlavu o sepjaté ruce a polohlasem zašeptla:

"Kéž bych raději umřela!"

Dcera neslyšela toho vzdechu. Bylať se otočila k zrcadlu, aby uvázala si klobouk, při čemž se zálibou v leskle ploše skla se zhlížela. Zabrána jsouc v samolibou tuto hru, usmívajíc se na svůj líčný obličej a zkoušejíc všeliké druhy zazáření očí a pasivů účinných, nevšímala si ničehož, co se mimo ni děje.

Byla to hezká, růžolící dívčina i bez všech těch kosmetických prostředků a líčidel, kterými přírodu opravovala a původní vydání jen porušovala nátěrem cizím. Čítala dvacet jar, ale vydávala se za sedmnáctiletou.

Emilka byla chytrá, ač se neučila mnohému a četba nebyla její zábavou. Byla to u ní ona přirozená chytrost dívčí, která se nejvíce jeví v pudu milostné touhy a bažení po vdavkách. Muž je vedlejší. Ten, či onen, jenom když dívku dovede k oltáři, učiní ji "paní" a dá jí své jméno, aby se dívčího svého jména, jež po otci zdědila, zbavila.

Emilka chytala už od čtrnáctého roku ženicha a dosud ho neměla. Její péče obrácena byla jen k tomu. Jedna zamilovaná pletka stíhala druhou, ale ku svatbě nedošlo. Vnadila každého nápadníka tím, že se vychloubala s bohatým strýcem z Ameriky, po kterém bude dědit a který přijede prý do Čech co nejdříve. Že nepřijede prázden, snadno lze uhádnouti, neboť strýcové z Ameriky vozí do Čech truhlice plné dolarů. Aspoň tak slýchala.

Strýc však nepřijížděl, dolarů neposýlal a ženichové se rozprchali. Emilka byla příliš světácká dívka, marnivá strojilka, práce se štítila i bál se jí každý. Nebyla z těch dívek, které zaslepují a do sítě vášní zatahují i nedovedla trvale upoutati. Snad proto, že upjala všechnu snahu a mysl pouze ku vdavkám, prohlédli ji nápadníci brzy.

Nyní byla právě té chvíle na výši své touhy. Dvořil se jí chudý baron, kterému by se byla velice hodila pokladna strýce z Ameriky. Emilka se mu sic také líbila, ale za svůj titul chtěl mít více, než sličnou tvářinku a hezkou hlavičku, jelikož krasavic nabízelo se mu s dostatek, ale málo takových, které měly naději na poklad z Ameriky.

Na hodinách odbyla se čtvrtá. Emilka se protrhla ze své zábavy, usmála se na svůj obličej a hbitě sáhla po své pláštěnce. Oko její v přeletu dotklo se matky. Čelem jejím sunul se tu mráček nevole. Netrpělivě pohodila hlavou a pokrčila ramenoma. Pohled i posun její věstily, že matka s tou skloněnou ustaranou hlavou vyvolala její nelibost.

"Už jdu! Ruku líbám!" poroučela se jí nedbale.

Matka zvedla hlavu a pokynula jí na rozloučenou.

"Přijď brzy!" napomínala ji.

"Zastavím se u Míny, aby mně pomohla šíti." S tím odešla.
Matka nedala jí odvety. Hlava její se zase sklonila k opěradlu a ruce se sepjaly.

II.

Vdova Číháková byla sice slabou matkou, ale velmi řádnou, pracovitou a skromnou ženou. Neuměla se však uživiti prací, neuměla si vydělati a proto také jenom se soužila a třela nouzi. Malá pensička, jakou dostávala co úřednická vdova, nestačila ani na výživu; ale ani matka, ani dcera nepřičiňovaly se, aby svou vlastní silou si pomohly a z nouze vybředly. Dokud bylo čeho dosaditi, vydávala matka z úspor a ze svého malého jmění; ale pak se začal klín klínem vytloukati. Našla cestu do zastavárny, naučila se bráti na dluh a žíti den ke dni v úzkostech.

Její nadějí byla jediná dcera, která slibovala, že se rozvije do krásy a získá si manžela. Na tuto slabou a nyní už spráchnivělou nitku bývalých vyhlídek dívčích vázala matka celou budoucnost. Nestarala se o to, aby ji vychovala k výdělkové práci, která by ji zabezpečila výživu a opatření, ale vodila ji na procházky, do tanečních hodin, do zábav a divadel, aby ji ukazovala světu, to jest mužům. To arci vyčerpávalo pokladnu měrou povážlivou. Emilka se měla líbiti, i samo na rozum vstoupí, že tu bylo třeba také pomůcek jiných, které by přirozené její vnady zvýšovaly.

ANTONÍN PAVEL WAGNER, sochař český.
Zemřel ve Vídni dne 26. ledna 1895.

Tak si na místě pracovnice vychovala matka marnivou strojilku, která se i práce domácí štítila, aby si nepošpinila a nezkazila ručičky. Záhy Emilka vstoupila do světa, a proto také přirozeným vývojem záhy zase zevšednila. Mladší dívky začínaly na ni už pohlížeti s úsměvy podezřelými a páni ji nazývali starou. Už tomu tak je, že společnost evropská čítá léta plesů a zábav a dle toho měří stáří!

Lichotníků i tanečníků ubývalo a snad by byla Emilka, jako tak mnohá dívka, byla nucena odstoupiti s jeviště tohoto boje za muže bez manžela, nebýti legendárního strýce z Ameriky, kterým se chlubila, a jehož pokladna za ní neviditelně se vznášela. To byl magnet, který stále přitahoval.

Tento strýc z Ameriky, oblíbený hrdina povídek, který jako deus ex machina vyskočí pokaždé, když je nejhůře, ze své skrýše, vysype hromadu dolarů, ovoce jeho práce a námahy, by jimi obšťastnil v Evropě všech, již lenošíce na takovou pomoc spoléhali, byl také hlavní vzpruhou života a snů Emilčiných.

Byl to otcův bratr. Byli oba malí, když jim zemřela matka, a otec jim přivedl macechu, jednu z těch, které jsou postrachem dětí a dávají vhodný materiál

pro všechny hrůzostrašidelné historie o zlých macechách. Macocha sirotky týrala a soužila.

Otec Emilčin byl mladší Jakůbka a také zcela jiné povahy. Trpěl a mlčel. Jakůbek však se vzepřel a jednoho dne splatil i s úroky všechny rány, jimiž macecha jeho tělíčko byla ztýrala, její jedinačce, rozmazlené dcerušce, která v domě vládla a celou rodinu tyranisovala. Po činu se však lekl trestu.

"Já tady nebudu!" řekl si a jak si myslil, tak jednal.

Nevšiml si více sestřičky, na které se pomstil za všechny zloby a ústrky, a aniž by se byl ohlédnul na rodný dům, pádil bez cíle do širého prostoru.

Marné bylo všechno po něm pátrání zoufalého otce. Mělo se za to, že se utopil v řece, nebo jinak někde zahynul.

Léta prchala. Otec zemřel, a umíraje volal Jakůbka. Zlou macechou tato hrozná rána sice otřásla, ale povahy její nezměnila. Po smrti otcově ujal se Josífka, jak se otec Emilčin jmenoval, vzdálený strýc bezdětný, který ho dal na studie. Vystudoval jakž takž několik škol a pak vstoupil jako praktikant k bernímu úřadu v rodišti svém, kde se dopracoval na malý úřad. Právě když měl postoupiti, zemřel.

Po strýci byl zdědil asi tisíc zlatých a manželka přinesla mu věnem také asi tolik. Toto malé jmění opatroval pečlivě a nesáhl na ně, dokud byl živ. Střádal je pro Emilku, nebo dobře věděl, že úřadník neukládá kapitálu. Snažil se, aby si, jakož i druzí spoludruhové jeho činili, přivydělal patentním písařením, a tak oba manželé, jeden vydělávaje, druhá zase vydělané pečlivě spravujíce žili dosti dobře, ano na ven, slušně.

Smrt manželova však všemu učinila rázem konec. Bylo po štěstí, po bezstarostném živobytí a strasti vtáhly s celým svým vojem do rodiny opuštěné vdovy. Poslední slova umírajícího byla:

"Nezapomeň, drahá, na bratra v Americe! On vám pomůže!"

To zachytla Emilka a vzpomněla na to. Vyptávala se matky hned po pohřbu na toho strýce a zvěděla, že je to zmizelý před léty otcův bratr Jakůbek.

Příběh jeho, jak jej matka znala, byl prostý, dobrodružný, ale, ve skutečnosti to byl příběh člověka rázného.

Jednoho dne vrátil se do města zcestovaný truhlář, který byl se podíval také do Ameriky. Tam sešel se náhodou s Jakůbkem. Domluvili se, vypověděli si své osudy a krajan s krajanem se potěšil.

Tomu vypravoval Jakůbek, co přežil a přetrpěl, než se v Americe usadil. Prchal tehdy nevěda kam. Byl již umdlen, hladov, vysílen, když se sešel s tlupou komediantů, kteří se ho ujali a jej nasytili. S nimi táhl po Čechách. Takové kočující živobytí se mu arci ani trochu nelíbilo, ale co měl činiti? Pud života hlásil se ku právu, domů se bál, i šel, kam jej osud vedl.

Náhodou usmyslili si jeho živitelové, že se přeplaví do Ameriky, aby tam hledali štěstí a peníze. Jakůbek byl už přemýšlel, kudy a jak jim utéci, ale tato zvěst dodala mu nové naděje. Byť už čítal dříve povídky o Americe, nyní slýchal zase o těch pokladech, které tam leží a čekají jenom na vyzvednutí, báječné historky, ký div, že i v jeho hlavě náhle vyrůstaly velkolepé plány. V Americe, kam šťastně přeplavili, Jakůbek přemýtal, jakby se vyprostil z této poddanosti otrocké, která jej poutala k tlupě komediantů. Dařilo se jim výborně, ale Jakůbkovi se nelíbil život umělecký. On by byl nejraději pracoval. Naučil se již trochu anglicky mluviti, že si troufal s lidmi samostatně vyjednávati.

I dodal si mysle a požádal jednoho ze zámožných průmyslníků, o němž se nejvíce v New Yorku mluvilo, aby mu dal práci a vzal ho do učení.

„Co umíš?" tázal se ho.

"Já—, nic . . ."

"A hledáš práci?"

"Rád bych se učil a pracoval."

"Jsi zdráv a silen?"

"Jsem."

Po té vyptával se chlapce, jelikož poznal z přízvuku a chybné angličiny v něm cizince, odkud je a uslyšev, že je Čech, objal ho vřele.

"Pojd ke mně!" řekl po česku. "I já jsem takto začal, tuž se a štěstí tebe nemine!"

Tak začal Jakůbek americkou dráhu svou. Zámožný krajan Čech, ujal se ho a vyprostil z poddanství. Do týdne stál již v dílně u své hoblovačky a truhlařil.

Když se sešel se svým rodákem Votrubou, měl sám svou vlastní dílnu a mohl mu poskytnouti práci. Byl se usadil v Chicagu, kde česká kolonie jej uvítala ve svém středu s radostí. Byl pilný, přičinlivý a štěstí mu přálo. Práce jeho žehnána byla čestnými a hmotnými výsledky. Již v té době, kdy se sešel se svým rodákem, byl mužem zámožným. Vyptával se na bratra s velkou láskou a když rodák ubíral se do vlasti zpět, vzkázal mu, že se vrátí do Čech, až si ještě více jmění nastřádá.

"Vyřiďte Josífkovi, že ho srdečně pozdravuju, a že na něho nezapomenu! Dejte mu tuto adresu, aby mně dopsal. Dá bůh, že se ještě na tomto světě jednou uvidíme!"

Radost Josefova, že bratr žije, byla velká.

Bratři však vyměnili pouze jeden dopis. Josífek byl by rád psal, ale praktický Američan litoval času na takové vyměňování citů. Po smrti svého chotě poslala vdova na naznačenou adresu oznámení úmrtí, a přijala od švakra projev jeho soustrasti i želu nad ztrátou bratrovou.

Vdova očekávala peněžitou pomoc, ale Jakůbek neměl tuchy, že by na ni čekala, a ani mu k mysli nevstoupilo, že by švakrová měla zapotřebí nějaké pomoci. Jemu evropské poměry nebyly známy, jelikož odešel z domova jako chlapec, i soudil, že bratr co úředník měl skvělé postavení. Nebyl by se ani osmělil poslati švakrové almužnu. Ale přece připsal ku konci soustrastného dopisu:

"Jen mi pište, kdybyste potřebovala rady. Já na dceru svého bratra nezapomenu!"

Číháková zase nebyla z těch, již se doprošují. Nebyla sice vychována ku práci výdělkové, ale za to ona nemohla. Plula jen v proudu evropského mravu té doby. Jinak byla však z poctivé a ctné rodiny měšťanské, která by se byla styděla přijímati od kohokoliv podpory, nebo daru, jichž by nebyla mohla spláceti. Známo, že hrdost měšťanská do jisté míry jest nedůtklivější hrdosti vznešených domů. Spíše přijme lehkomyslný světák, nebo světačka podporu, než skromná dcerka rodu měšťanského.

Číháková nemohla švakrovi psáti, aby jí poslal nějaký příspěvek. Ví o nich, a slíbil, že na Emilku nezapomene. To jí bylo dosti. Ale Emilka nechtěla se spokojiti s tímto záblesk em naděje. Jí byla milejší hrst jistoty.

III.

Byl krásný den červnový. Příroda jen dýchala sílící vůní, ptactvo zpívalo nejkrásnější hymny čarovného podletí, všechno tvorstvo se radovalo, jásalo, i to sluníčko na nebi si jaksi blaženě a vítězně poskakovalo a usmívalo.

Že se nám za takových krásných dnů, celý svět jeví v jiném, slavnostním rouše, známe všichni. Avšak za takových dnů i naše duše halí se v samý jas a sluneční záři, kterou si ten trudný život ozlacuje. Všechny útrapy a žaly tu snadněji snášíme, děsy a boly si mírníme, doufáme, milujeme, radujeme se, že žijeme a vnímáme krásy světa.

Ve Stromovce, v tomto pražském, rozkošném, útulném, ano jediném zátiší, kde může velkoměšťák volně dýchati a těšiti se z krás přírody letní, procházeli se v březovém háječku dva v důvěrném hovoru. Volili cesty skryté, osamělé a vyhýbali se procházejícím, jichž té chvíle ještě mnoho zde nebylo, jelikož parné slunce, pražící na cesty, vyhánělo jich do stinných úkrytů.

Byla to Emilka se svým baronem, na němž arci nebylo znamenati ani při prvním, ani při druhém pohledu, že v jeho žilách koluje modrá krev. Ani jeho oblek, ani způsoby, ani mluva neznačily šlechtice. Tak nedbale, jak byl oblečen, také mluvil a sebou při chůzi klátil.

"No, ten toho napsal!" pohrdlivě mínil pan baron. "Nestojí to ani za porto!"

"Proč Edáčku?" šveholila Emilka. "To stojí za mnoho —"

"Je to nespůsob," horšil se pan baron, nedbaje omluv slíčné své společnice. „Poslat jim tam do Ameriky nějaká pravidla společenské slušnosti. Což to je nějaký dopis? To je kratší než telegram!"

"Krátké, ale vydá to! Je to po americku, drahoušku!"

"Jsou tam skoupí na slova . . ."

"Jenom, nejsou li skoupí na peníze . . . Nu, a to známo, že mají dolary. Jsou samý chvat, samá práce," omlouvala je Emilka, ač poměrů amerických neznalá.

"Jenom, když mají peníze", přisvědčoval baron a zasmál se. "Máte pravdu, slečno!"

Emilka vpadla do toho se svým zvonivým smíchem.

"A vám je přivezou," dodal baron snaže se objati útlé tělo dívčino, by ji k sobě mohl přivinouti.

Emilka se nevzpouzela, ale smích náhle jí na rtech zanikl. Bodla ji poslední poznámka baronova, jelikož ozřejmoval zvuk hlasu jeho, že jsou mu peníze nade všecko, a ona pouze přívěskem k nim, což její samolibosti a dívčí přirozené hrdosti nemile se doteklo. Ale přemohla tuto vzniklou nelibost. Když je ten svět jednou už takový, marné všechno vzpírání proti tomu.

"Že nám je přivezou, stojí tu černé na bílém," pravila a jemně se vyprostíc z jeho objetí, sáhla do kapsičky, odkud vyňala americký dopis.

Baron přijal psaní z její ručky, kterou se zamilovaným a významným posunem políbil, načež s úsměvem mínil:

"Drsný papír, drsný sloh, všechno drsné! Ten pan strýc bude asi nějaký polodivoch. Dře se jenom, pracuje a snad ani neumí sám psáti. Platil asi písaři od řádku a proto tak šetřil . . ."

Za tohoto posměšného výkladu byl rozevřel dopis a četl, již nejméně po páté, co byl napsal americký strýc Emilce v odpověď na její žádosť za věno. Načekali se oba dva na toto psaní dost a dost. Nepřicházelo dlouho a baron už se rozmýšlel, má-li, nemá-li na ně čekati. Nebýti toho, že sám vlastnoručně dopis Emilčin na poště obstarával, byl by zajisté tomu ani neuvěřil a poroučel se jí, anebo i bez rozloučení jí opustil.

Psaní ujcovo bylo věru vzor stručného dopisu. Znělo takto:

Milá Emilko!

Přijedu ještě letos do Čech se svým nejdražším pokladem a navštívím vás, při čemž si o tom věnu pohovoříme. Pozdravuje vás strýc Jakůbek.

"Je to studené jako led," prohodil baron vraceje list Emilce.

Tato již ničehož k tomu nepoznamenala. Hrdě zvedla hlavu a mínila:

"Snad přijede ještě teď v letě."

"Nejspíše. V bouřích podzimních se na cestu přece nevydá, a návštěvu svou na zimu neodloží."

"Mohli bychom tedy slaviti svatbu na podzim," navrhovala moudrá Emilka která chtěla železo kouti, dokud jest žhavé.

"Čím dřív, tím líp," zvolal roztouženě a zamilovaně baron.

"Kdy tedy?" dorážela na něho stydlivě oči klopíc a k němu se úžeji přibližujíc.

"Třebas zítra!" zvolal.

"Já nejsem od toho," tulila se.

"Já také ne! Ale, je tu mnoho formalit, jichž nelze obejíti a k těm nám třeba času. Nezbývá, než k nedočkavé touze ještě přivěsiti závaží."

"Ale můžeme začíti . . . . ." mínila opatrná Emilka.

"Můžeme, můžeme . . . . ." svědčil. "Ale snad přece počkáme na strýce, aby nám požehnal na místě otce," navrhoval hned na to.

Takto dále svatbu projednávali a usedli si k tomu na skryté sedátko. Ruce jejich se sloučili, oči žárem sálaly, ale všechny ty zevní známky dvou zamilovaných lidí nevadily jim ve vážném rozumování.

Emilka úkosem si barona prohlížela, jakoby dnes poprvé ho byla poznala. Arci dnes poprvé se na něj dívala s tím sebevědomím, jaké nabyla rázem, když konečně měla jistotu, že strýce v Americe dosud má a ten strýc, že má poklad, který do Čech přiveze.

"Ještě včera byl pan baron hezčí. Dnes vidí, jak je bledý, vlastně zelenavě žlutý a hubený, jaké má mdlé, vodové oči, jaké sporé a prokvetlé už vlasy.

"Kdybych jen věděla, jaké to věno bude," přemítala Emilka. "Za velké peníze bych dostala jinšího, mladšího a hezčího muže! Arci je baron . . ."

Tak stoupaly v mysli rychle Emilčiny akcie.

Pan baron zase uvažoval, je-li ten strýc asi tak bohatý, jak se Emilka domnívá a stojí-li to věno za čekání. Byť už prodlužen skrz na skrz a z drápů lichvářů nemohl se vyprostiti jinak, než ženitbou bohatou.

A Emilka také měla dluhů, jako toho kvítí na té louce . . . To dobře věděl baron. Stačí li asi americký poklad na všechno? Tím zase akcie Emilčiny klesaly.

Nikdo by nebyl tušil, když na ně s úsměvem úkradkem pohlédl, jak se na sebe tam na lavičce zamilovaně dívali, jak tam roztouženě seděli, že oba dva mají více rozumu a rozpočtů v hlavě, než lásky v srdci. A v tom se úplně shodli.

"Bude-li pak asi strýc psáti, který den přijede," vstoupilo náhle Emilce k mysli a na rty.

"Ach!" posměšně dal jí baron v odvetu. "Kde by se zmohl na takovou pozornost'. Ten vám vpadne do bytu jednoho krásného dne, aniž byste měly tuchy!"

"Musíme stále býti připraveny," mínila Emilka.

JUDr. JAKUB ŠKARDA.

Zemřel v Praze dne 31. prosince 1864.

IV.

Pan baron uměl hádati. Strýček z Ameriky skutečně a to brzy po oné schůzce ve Stromovce jednoho krásného rána, sotva že se nasnídaly, vpadl do bytu své švakrové, jako velká voda. Té chvíle ho neočekávaly a Emilka by se byla spíše smrti nadála, než této návštěvy. Byt byl dosud neuklízen, Emilka v nedbalkách, které právě čistotou se nestkvěly, vlasy její v neladu, slovem, jak byt, tak dcera domu znatelně byly poznamenány značkou nepořádku a nedůstatku. Jen matka přišla hosti vstříc v chudém, ale čistém obleku z laciného pustlého již katunu, hlavu majíc pokrytou bílým, prostým čepečkem.

"Já jsem Jakůbek, z Ameriky!"

Těmi slovy uvedl se strýc do bytu a bez okolku, když byl vdově podal ruku a stiskl její pravici, uvelebil se do staré, odřené a potrhané pohovky kožené, aniž by byl si povšiml pohozených na ni kusů šatstva, by je odstranil. Patrně nebyl zvyklý na takové překážky.

Byl to silný, zavalitý, nevelký muž, jehož ušlechtilé rysy obličeje na první pohled se zamlouvaly, jehož oči zářily dobrotou a kolem jehož masitých rtů pohrával milý a přívětivý úsměv. Byl to muž práce, ale muž uvědomělý, vzdělaný a šlechetný.

Číháková nemohla ani promluviti. Vykoktala sotva těch několik obvyklých slov na uvítanou a po té postavila se opodál v uctivé vzdálenosti. Byla ve veliké nesnázi. Nevěděla totiž, má-li, nemá-li nabídnouti švakrovi snídaní, a ještě ve větších při myšlénce, že by snídaní snad přijal, jelikož neměla právě dnes v domě ni peněz, ni zásob na uvítání hosta.

Emilka rychle odskočila do vedlejší kuchyňky, přehodila přes sebe velký matčin vlněný šátek, upravila hbitě své vlasy a s líbezným úsměvem vběhla do pokoje.

"Strýček nás překvapil," zašveholila. "Tak ranně—"

Emilka se sehnula a chěla mu líbati ruku. Ujec však sebou trhnul a ruku jí vyškubnul.

"Co ti to připadá?" durdil se. "Takové hlouposti si zakazuju . . . Tak, ty jsi tedy ta Emilka! Inu, máš naši rodinnou podobu, máš! Ubohý bratr . . . Často jsem na něho myslil . . . Nemohl jsem se však dříve do Čech vypraviti a po jeho smrti už mne to sem nevábilo. Ale když mně Emilka psala, rozhodl jsem se hned, že se na vás podívám . . . Nu, a tu jsem . . . Přijel jsem ranním vlakem a bez meškání spěchal jsem k vám . . ."

"A že nás pan strýček tak našel . . ." slaďounce šveholila Emilka.

"Abych nenašel! Což jsem nerozumné klouče? Ostatně by u nás každé dítě našlo byt dle adresy—"

"A kde má pan strýček vaky?" vyzvídala Emilka.

"V hotelu, kde jsem se ubytoval."

"Tak . . . I bože, pan strýček se ubytoval v hostinci! My myslily, že . . ."

"Ubytuju se u vás!" vpadl jí strýc se smíchem do řeči. "Kde pak?" dodal rozhlédna se při tom po pokoji.

Tento pohled jeho vehnal oběma ženám do tváře všechnu krev. Matka sklopila oči a povzdechla. Emilka však směle pravila:

"My se s matkou po čas pobytu ubytujeme v kuchyni a vynasnažíme se, aby pan strýček zde měl všechno pohodlí."

"Nejdříve obstarej, Emilko, snídaní," mínila matka.

"Děkuju, děkuju, jakoby se stalo!" zamítal strýc pozvání. "K čemu by byly v Praze hostince, kdyby jich cestující nepoužili. Já vám nijakž nebudu na potíž dahá švakrová. Nejsem také sám a pro dva by zde přece jenom nebylo místa."

"Pan strýček přijel ve společnosti?" slaďounce se otázala Emilka.

"Ano, přivezl jsem do Čech svou Mařenku!"

"Mařenku . . ." táhle se otázala Emilka, jejíž údiv značil se ve tvářích.

"To je překvapení, co?" usmíval se dobrácký strýc. "Vždyť jsem ti slíbil v dopisu, že si přivezu do Čech můj nejdražší poklad! Nuže, už je tady, moje zlatá, milá dceruška . . ."

"Dceruška!" vzkřikly obě jako z jedněch úst a široce na strýce rozevřely oči.

"Ano, moje jediná dcera! Mám sice ještě dva hochy, ale Mařenka je můj miláček."

"Nevěděla jsem, že jste ženat," pravila paní Číháková stísněným hlasem. "Votruba nám o tom ničehož neříkal—"

Ona se dříve vzpamatovala, než Emilka.

"Tehdy jsem také ještě ženat nebyl! Neměl jsem ani mysle na to, poněvadž jsem tu první bláznivou dobu propásl. Neměl jsem totiž ještě tenkráte tolik, abych mohl ženu a rodinu uživiti; proto jsem se také neženil. Ale pak mne najednou popadla ta zimnice a už to bylo! Přál jsem si, aby Mařenka poznala Čechy, mou starou vlast', a proto také jsem se vydal na cestu sem. Nu, a když už jsme tak v tom, tedy vám také svěřím, že bych vám ji tady rád asi rok nechal, by se tomu a onomu naučila a trochu se zde poohledla. Dám vám ročně slušný za to plat, který i vás uživí, neb za potíž vám nebudeme v ničem. Vidím, že se vám skvěle nevede, což jsem arci už vyrozuměl ze psaní Emilčina a proto také chci, jak jen možno, vám pomáhati. Emilka mi psala o věno. Promluvíme si tedy o tom . . ."

Strýc si trochu odkašlal a pozoroval své posluchačky se zvláštním úsměvem. Znamenal dobře, že jich ta dcera nesmírně zalekla a poděsila. Rozpaky, zklamání, nevole rysovaly se znatelně v jejich tvářích. Seděly tu, jako zařezané.

A jakž by také ne! Počítaly obě dvě na to americké dědictví a nyní se to rozplývá v mlze. Strýček z Ameriky přijel s dcerou! Na místo pokladny, dolary naplněné, přiváží jim strávníci! To jich schvátilo.

Emilka zápasila s pláčem, matka, otužilejší již v bolu a zklamání, upadala v zoufalou resignaci. Hlava její ustaraná, těžká sklesla jí k prsoum.

Strýc nevystihl hravého původu jejich zničení, ale přece jen chápal, že jich pojal strach a hrůza, když zaslechly o dceři. Ta dcera jich tedy zalekla! A proč jich zalekla?

A tu mu vstoupilo k mysli ono věno, za které Emilka žádala. Ano, v tom to vězí! Obávají se, že jim nedá ničehož, nebo málo, když má sám dceru. Proto také začal o věnu a pozoroval při tom tváře svých evropských příbuzných.

Nastala tím přirozeně pomlčka. Emilčina tváře se sice úplně nevyjasnila, ale přece se oživila samým svitem naděje.

V.

"U nás, v Americe," začal strýc po chvilce odmlčky, "není to zvykem, dávati dcerám věno, nu, a já jsem teprve při čtení tvého dopisu vpravil se do zdejších poměrů. U nás muž se dříve nežení, dokud nemá, čím by ženu uživil. Což ten tvůj ženich, Emilko, nemůže tě uživiti? Čím je?"

"Úředník u pošty. Ale to přece je docela přirozené, že chce muž, aby mu žena něco přinesla do hospodářství! A čím větší pán, tím více žádá . . ."

"Tak, tak! Tedy pak je dražší . . . A co žádá za to, že si tě vezme?"

"On si nepředpisuje."

"To je dost," zasmál se strýc. "Nu, pak stačí snad, co ti mohu dáti. Soudím, že bude nejmoudřejší, když vám ročně jistou částkou přispěji."

Toho se Emilka ulekla.

"Ach, na to by Eda nepřistoupil! On je *baron*!" zvolala s velkým důrazem na jeho titul, jakoby tím strýce přesvědčiti chtěla, že musí chtě nechtě sáhnouti hlouběji do pokladny.

"A, co mu to vynáší?" otázal se strýc.

"Vynáší, vynáší . . ." zasmála se Emilka, v níž byl vzkypěl hněv, který arci z opatrnosti dusila v sobě a nutila se do líbezného úsměvu. "Nu vynáší to čest, slavné jméno."

"Ale na penězích, na penězích . . ." usmíval se strýc, který podrážděnosti a líčené zdvořilosti Emilčiny postřehl, a jehož to velice bavilo.

"Na penězích," vybuchla Emilka. "Co pak všechno jenom se má zpeněžiti!"

"Což to není také naše theorie? My Američané neznáme nepříjemností, jedná-li se o výdělek a neleníme ni prací, ni časem. Všechno musí něco vynášeti. Jinak je to bezcenné zboží. Však v Evropě to platí! Vždyť se i mužové tady prodávají! I ženitba jim musí vynášeti. Proč by tedy nemohl také vynášeti něco titul! Aspoň z přízvuku tvého jsem vystihl ohromnou cenu toho titule," škádlil Emilku strýc.

"To je něco jiného," opáčila Emilka.

"Není. Ale ty se na to díváš skrze jiná skla! Nu, nebudeme se o to přít, každý beztoho bychom hájil svého a zastával se mravu domácího. Já tedy s tím panem baronem promluvím a věc vyřídím. Máš ho tuze ráda?"

"Mám . . ." stydlavě mu dala v odvetu a sklopila oči.

"A on tebe také?"

"Což by o mne nestál, kdyby . . . mne neměl rád," s uraženou hrdostí Emilka se ozvala.

"Člověk nemůže toho posouditi a lásku oceniti, když prvním požadavkem je věno . . . Nu, nebudeme dlouho o tom klábositi. Škoda času. Oblečte se obě dvě a pojďte se mnou do hotelu k mé Mařence. Zvu vás na ten čas, co zde budu v Praze, abyste byly mými hostmi. K dnešnímu obědu do hotelu pozvi si toho pana barona . . . Já s ním vyjednám všechno. Nemohu se dlouho v Praze zdržeti a chci se ještě podívati do svého rodiště . . ."

Tím byl hovor ukončen a Emilka se vzdálila do kuchyně, by se tam oblékala. Matka zatím zavedla se strýcem hovor o nebožtíkovi, jelikož měla za to, že bude nejlépe, když přijde za nimi později a doma dříve uklidí. Hovor tento se americkému občanu více zamlouval, nebo se tak zabral do vzpomínek, že Emilka ještě napsala lístek svému baronovi a chvíli čekala, než strýc povstal a poroučel se švakrové, která si získala jeho sympatie.

Emilka si hrdě a vítězně vykračovala po boku svého strýce po ulicích pražských, jakoby to měl tento na čele velkým písmem vytisknuto, že přijel z Ameriky a přivezl jí věno.

Cestou se strýc na znamenitější budovy vyptával a v hovoru o českých poměrech, o národních snahách se ti dva zase shodli, nebo to bylo velkou ctností Emilčinou, že milovala svou vlast a svou řeč, a že se neopičila po odrodilých dívkách, které nemají národní hrdosti.

"Vezmeme si pak povoz," mínil strýc a prohlédneme si společně Prahu! Mařenka se už na to těší."

"To připomnělo Emilce, že strýc přivezl si dceru do Čech a tato vzpomínka ji zase rozladila. Americký poklad, na který stavěla takové pevné hrady, objevil se v podobě dcery!

Co jí strýc dá? A spokojí-li se jen baron s tím?! Emilka v té chvíli zanevřela na americkou sestřenici. Připadala jí jako vetřelkyně, jako lupička, která ji oloupila o dědictví strýcovo.

A v tyto pocity loudila se také zvědavost, jaká asi je ta americká sestřenice. Brzy byla ta zvědavost ukojena. Vešli do pokoje a sotva že se dvéře otevřely, spěchala jim vstříc přívětivá dívčina, s energickým výrazem tváře a zvolala:

"I vítám Vás! Už se nemohu dočkati— Tak to je moje miiá sestřenička?!"

A než se Emilka vzpamatovala ze svého překvapení, vrhla se jí Mařenka prudko kolem krku. Ale rychle se také zase vyprostila a uchopila jí za obě ruce:

"Musím se na tebe podívati," mínila srdečně a tiskla jí ruce s takovou upřímností, že by byla Emilka málem vykřikla, kdyby nebyla takořka oněměla mocným vzrušením.

Neobyčejná laskavosť, nenucenosť a přímosť americké sestřenice jala její srdce, ale přece jen sevřela ji palčivá bolest, když v oko její pohlédla. Tam zářila jí vstříc taková klidná, šťastná spokojenosť a takové sebevědomí, že to Emilkou mimovolně prochvělo.

Mařenka zajisté dosud nepoznala, co je strasť a bída, žila bezstarostně a v plném blahobytu. A ona?! Bolesť sevřela ji na prsou. Co ona už protrpěla!

"Tak, a teď posnídáme .." mínila Mařenka a pustíc ruce Emilčiny popošla ku dveřím, aby stiskla knoflík telegrafický.

Emilka si teprve teď všimla obleku Mařenčina a nové uleknutí projelo jejím tělem. Byl to velice prostý, praktický, temný úbor, který však nehlásal ničehož o bohatství strýcově.

"Tak jednoduše by se přece neoblékala, kdyby byla bohatá," pomyslila si Emilka sama při sobě a nová trýzeň ji mučila. Co *ji* zbude, když nemá strýc pro dceru, pro svůj "poklad" dosti peněz na krásný úbor. "Ta je teprve chudá, když nemá ani na šaty."

MIKULÁŠ KARLOVIČ GIERS,

ministr zahraniční politiky ruské. Zemřel v Petrohradě dne 26. ledna 1895.

Při snídaní rozehřála se Emilka a s účastí naslouchala, co vypravovala Mařenka o Americe.

"Což se všechny zde takto oblékáte?" otázala se náhle Mařenka Emilky.

"Jak to?" novou otázkou vyzvídala Emilka.

"Nu . . . tak nepraktický! A co za takové šaty dáte peněz! My, u nás, podobného přepychu neznáme."

"To nazýváš přepychem?!" hájila se Emilka. "Bože, takto oblékají se u nás děvčata z lidu, švadlenky, služky, to je nejjednodušší úbor, v jakém se jen mohu na ulici ukázati. Sama jsem si šaty ušila a jsou už obracené i cíděné. Více šetřiti už nemohu!"

"Arci, arci," mínila Mařenka. "Když je to tak zavedeno, nemůžeš býti z jiných, ale těch peněz je škoda za takové marnosti. Mnoho-li si vyděláš, Emilko, měsíčně?"

"Já . . . Já . . . Jak to?" vyrazila ze sebe Emilka zděšeně.

"Nu, což nepracuješ?! Tatínek se mnou sdělil obsah tvého dopisu, vím, že nemáte jmění, i nemůže být nic přirozenějšího, než že si vydělávás na živobytí."

"Já?! Můj otec byl úředník!" s uraženou hrdostí kárala ji Emilka.

"Vím, vím . . . Ale, co na tom?! Práce šlechtí! To je největší ctí, když si člověk sám vydělá, čeho potřebuje. Tyť se nějak durdíš pro tuto otázku! Prosím tě, což to u vás je hanbou pracovati?! U nás je hanbou lenošiti . . . Odkud tedy máš peníze na tyto úbory, nebo, ač jsou to šaty, jak tvrdíš, ciděné a přešité, přece jen jsou dosti drahé."

Emilka se ještě nikdy ve svém životě tak nestyděla, jako té chvíle. Mohla-li říci odkud má peníze na úbory?! Mohla li říci, že je za všechno dlužna, že čekala na strýce z Ameriky a na jeho poklad, aby dluhy zaplatila? Mohla-li říci, že promarnila už, co rodiče ušetřili?!

Emilka seděla jako na trní. Zaťala pysky a nedala odvety. Nastala malá pomlčka, kterou strýc vyplnil tím, že vybízel Emilku, aby jedla.

Emilka poděkovala nebo jí přešla všechna k jídlu chuť, po té se obrátila k Mařence:

"A ty?! Což ty pracuješ?"

"Arciže pracuju!"

"Jdižiž! A co?"

"Jsem zaměstnána v písárně otcově," dala jí hrdě v odvetu.

To Emilku zarazilo. Bože, Bože, toť se to hůř a hůře ukazuje. Když dcera strýcova pracuje a vydělává si, čeho medle může ona od něho očekávati?! Zlá předtucha svírala jí srdce jako železnými okovy. Co k tomu, ke všemu řekne baron? Jak to jenom dopadne?! Ale v nejhorším zmatku neopustila jí těcha a naděje. Mařenka asi žertuje . . . I nemeškala a pronesla tuto svou myšlénku.

"Jdižiž," usmála se, "ty mne jen škádlíš!"

"A proč bych tě škádlila?" divila se Mařenka. "Zeptej se otce!"

"Protože toho nemáš snad zapotřebí, strýc je bohat, a pak že jsi na to ještě mladá. Také jsi přece přijela do Čech, abys teprve něčemu se zde naučila . . ."

Při těch slovích upřela Emilka zvědavě oči na strýce, aby vypozorovala, jaký účinek na něho bude míti slovo "bohat."

"Ano, ale čemu?!" vložil se jí do řeči strýc, který ani brvou nehnul k poznámce té. "Mařenka se zná výborně ve psaní na psacím stroji a zastoupí mi již jednu sílu. K vůli tomu jsem ji sem nepřivezl, aby se naučila práci výdělkové a nauce obchodní. Tomu se naučí v Americe lépe, a spíše by měli Češi jezditi k nám ze staré vlasti učiti se, aby obchodní duch se v nich vyvinul. Mařenka se má v Praze trochu poohlédnouti, seznati český život společenský, cvičiti se v hudbě a zpěvu, vůbec učit se tak mnohým vědomostem, které dívku zdobí a duši její zušlechťují. Též bych rád, aby seznala vedení českých domácností a české kuchyně, aby, až se provdá, mohla ryze českou domácnost vésti. Matka její je Angličanka, ale souhlasí se mnou, jelikož se jí česká domácnosť velice zamlouvá, a také po příkladu Češek amerických, si vede u nás v domě. Angličanky americké jezdí do Paříže, aby se vyučily, vzdělaly a seznaly svět. My, Češi američtí, však zase posíláme dcery své do Prahy. To je *naše* Paříž."

V tom ohlásila panská, že objednaný povoz předjel a rozmluva byla ukončena.

Emilka nebyla nijakž potěšena svými americkými příbuznými, ač seznala, že přece jen mají peníze, a klonila smutně hlavu. Ústa skládala se jí v trpký záhyb a oči měla stále zamlžené. Nejraději by se byla někde v skrytu do syta vypla-

kala. Bylo jí, jako před pohřbem. A také byla její situace skutečně taková Byla před pohřbem svých nadějí klamných, a před ní rozevírala se skutečnosť, jaké dosud nepoznala. Blud mizel a jasná záře pravdy osvětlovala budoucnosť její.

Pracovati má, vydělávati si! . . . A jenom proto přijel strýc z Ameriky, aby jí to řekl?!

"Eda se mi zrazí," naříkala v duši Emilka. "Co si počnu?! A jaké to bude dále?!"

Ano, to "dále", ta celá budoucnosť, ve které jí nekynula spása vdavkami, dívku lekala. Nemá už za sebou legendárního strýce z Ameriky s pokladnou plnou dolarů, je chudá, chudá, kdo si ji vezme?! Emilka by byla té chvíle nejraději zemřela. Ale zase se těšila:

"Strýc mi slíbil věno!"

VI.

Emilka znala dobře svého ženicha. Přikvačil s obličejem zářícím do hotelu, ale stín rozložil se ihned po něm, když uviděl strýcovu dceru. I jeho zarazil její jednoduchý úbor. Počítal, přemítal a víc a více ochládal. Obličej Emilčin také nezářil štěstím a spokojeností. Znal ji skrz na skrz a věděl, že by hrdě zvédala hlavu, kdyby jí kynuly peníze strýcovy a mohla se pochlubiti velkým věnem.

Hovor vedl se za těchto stísněných poměrů velmi mdle. Jediná paní Čiháková seděla u stolu nepodjatě a v očích jejich odlesk vnitřního štěstí i jasu se svítil. Švakr jí byl za hovoru slíbil, když si mu stěžovala, že jí dá částku peněžitou na zaplacení dluhů a tím jí sňal balvan se srdce. Cítila se zase volnou a dech blažené míry oníval její bědnou duši. Ona také nejveseleji hovořila. Strýc také jaksi byl stísněn, jakoby jej dusil jakýs tlak.

Pozoroval po očku barona a uvažoval, jak s nim má jednati. Byť z řeči své švakrové seznal dopodrobna stav věcí, a svým bystrozrakem dovedl přeměřiti i budoucnosť, která se za rodinou jeho bratra rozvírala tak neutěšeně. Viděl před sebou tu bezednou propasť rozmařilosti a lenošivosti, do které by jen házel své peníze, které si pracně vydělal. Té chvíle blahořečil tomu, že se oženil. Měl aspoň nyní oasu, kam se mohl uchýliti z této pusté pouště příbuzenských svazků evropských. Ano, měl rodinu, a k té měl svaté povinnosti. Toto vědomí jej sílilo k činu a vedlo k rozhodnutí, k jakému dospěl vážným přemítáním. Otázal se rozumu a umlčel srdce, které bylo slabé, a dojmy vznícené, když se ocitl ve staré vlasti a uzřel před sebou dceru svého bratra.

MUDr. VLADIMÍR TOMSA,

řádný profesor fysiologie na české universitě. Zemřel v Praze 4. dubna 1905.

"Pro ni, pro ni a pro bratrovu památku musím jednati moudře a rozvážně," řekl si. "Mám snad vyhoditi své, poctivou prací nabyté jmění do bezedného jícnu dvou sobců? Ne! Vyčerpávali by mne až na dno . . . Ne . . ."

Byl muž zkušený a postřehl dobře, že není lásky mezi baronem a jeho netí. Seznal to brzy. Jemu šlo o věno, jí o manžela. Jeho peníze by ji snad vehnaly do toho přístavu manželství, kde by mohla Emilka lodičku svou životní zakotviti. Ale jaký by to byl přístav?! Dnes, nebo zítra kolébala by se její loďka opětně na rozčeřených vlnách sama a sama . . . Neviděl nikde záruky pro to jejich manželské štěstí, ani v ní a v jejím vychování, ani v jeho povaze.

Při zákuskách, když víno bylo uvedlo hosti v živější náladu a rozvázalo jim jazyky, pozval strýc barona do vedlejšího pokojíka k malé rozmluvě. Emilka cítila, že se jí zaráží tlukot srdce.

"Teď nadešel ten okamžik! Co mi dá? . . . Jak se dohodnou?!"

Hovor rázem utichl po jejich odchodu. Všechny tři náhle ztichly jako pěnky. Čiháková sepjala bezděčně ruce; Emilka vyskočila a vzrušeně přecházela po pokoji; Mařenka vyňala svou zápisní knihu a něco si do ní zaznamenávala. Ale i její mysl byla upjata více k oběma mužům, již tam, za těmi zavřenými dveřmi, projednávali osud Emilčin.

Mařenka byla dobrá, obětavá a přála sestřenici toho daru, kterým ji chtěl otec její obdařiti, a proto s napjetím očekávala, jaký to bude míti výsledek. I ona cítila tu povinnost příbuzenskou, na kterou se otec odvolával, když v rodinném kruhu o tom bylo jednáno, že pojede do Čech, aby osiřelé dceři svého bratra zabezpečil budoucnosť. Ale nyní, co Emilku poznala a barona prohlédla, zdálo se i jí, že je té oběti škoda.

"My, dcery americké, vdáváme se bez věna, pracujeme, šetříme, a otcové naši by měli sem do staré vlasti, dovážeti, čeho nám nedají?! Totě převrácený svět!" rozumovala Mařenka.

Dlouho oba mužové vyjednávali. Konečně se otevřely dvéře a vešli. Emilka postřehla stín nevole na tváři svého snoubence, Mařenka mrak hněvu v obličeji otcově. Tedy se neshodli. Ještě ve dveřích pravil otec k baronovi:

"Dobrá. Zítra ráno vás očekávám . . ."

Baron se bez odkladu poroučel.

"Kam tak záhy?" zašveholila Emilka a přitulila se k němu.

"Spěchám . . . Mám službu . . ." omlouval se.

Chladný pozdrav, pravý to baronský, hrdý pokyn, oblažil na rozchodnou měšťanskou společnosť, ve které mu náhle bylo nevolno. Emilka ani necítila stisk jeho ruky.

Po jeho odchodu propukla Emilka v usedavý pláč a zalomila rukama.

"Ach, on ochladl, on si mne nevezme, já to tušila, já nebohá, nešťastná, zničená . . ." naříkala.

Čiháková zvedla oči ke stropu, a spínala křečovitě ruce. Štěstí rázem zmizelo ji z očí.

"Co říkal?" otázala se Mařenka otce, který si ku stolu sedl a bubnoval po něm prsty.

Mařenka věděla, že je to známka velkého hněvu a rozhořčení.

"Co?! Řekl, že Emilka je přepychumilovná, marnivá, že neumí pracovati, že si ráda hraje na velkou dámu a že tudíž potřebuje pro sebe ročně mnoho peněz. Jako paní baronka prý by teprve mnoho potřebovala, jelikož by chtěla vynikati a nádherou se stkvíti . . . On že si jí tudíž nemůže vzíti bez věna. Co jsem mu ročně nabízel, bylo mu málo pro ní. On že prý pro sebe nežádá ničehož a pečuje jenom o Emilku, a o česť svého jména, které by nerad vláčel v dluzích . . ."

"Bohdejť!" rozkřikla se Emilka. "Což není už skrz na skrz dluhy potřísněno!"

"Nevím o tom, nepochlubil se mi tím," odtušil klidně strýc. "Abych dopověděl tedy, nabízel jsem mu pak nějaké věno a tázal se, co asi žádá. Mínil, že očekával mnoho. Jinak by si prý nebyl s Emilkou známost učinil. Počítala prý na mne, vychloubala se s mými dolary a vábila ho. On že má nabídek dost a dost jiných . . ."

Tu přerušila Mařenka otce se srdečným smíchem:

"Je tedy dobré zboží, ten pan baron, když jde tak na odbyt! Nu, mně by se nelíbil?"

"Zdá se," svědčil otec, "nebo nejmenší jeho cena byla——padesáte tisíc! Počítal na sto tisíc, ale už by se tím spokojil, jelikož se mu Emilka líbí a rád by danému slovu dostál. Vysmál jsem se mu do očí a on se poroučel. I nabídl jsem mu ještě jistou částku a pozval ho, aby mne zítra navštívil, že se snad přece dohodneme a že on něco se svých požadavků sleví . . . Nu, a to jsem vyjednal!"

"A nesleví-li?" vyzvídala Mařenka.

Otec pokrčil ramenoma. Emilka usedavě plakala, Číháková seděla jako zdrcená hromovou ranou.

Mařenka soucitně přistoupila k Emilce, objala ji a chlácholila:

"Neplač, takový muž, který se prodává a smlouvá se o cenu, není toho hoden, aby jej děvče milovalo a jemu svou svobodu zadalo. Nemůže-li tě uživiti, co s ním?! Pusť ho s mysle! V srdci ho beztoho nemáš! A mohu-li ti raditi já, tebe mladší, tedy se něčemu vyuč, co by tě uživilo."

"To je moudré slovo Mařenko," chválil ji otec.

Emilka však nesvědčila. Plakala, hořce jen plakala a matka zoufale lomila rukama.

Po naději, po štěstí, po radosti!

VII.

Uplynul rok.

Opět je krásné, kouzelplné podletí; příroda dýše sílicí vůní a ptactvo zpívá hymny lásky.

Setkáváme se za jasného, krásného dne s našimi známými dámami Emilkou a Mařenkou, na peroně státního nádraží v Praze, kde očekávají příjezd vlaku, který má přivézti amerického pana Číháka. Přijíždí tentokráte bez pokladu do Čech, ale odveze si svůj nejdražší poklad do Ameriky zpět, svou drahou, milovanou Mařenku.

Mařenka už se těší domů. Líbilo se jí v Čechách a v Praze, ale nemohla přivyknouti poměrům ve staré vlasti. Zasteskło se jí nejednou, ale hrdinně přemáhala svoji touhu. Nyní však lhůta vypršela, a Mařenka, těšila se jako malé děcko na příjezd otcův a na svůj návrat do Ameriky.

Emilka v její společnosti a jejím vlivem oživla a vsála do sebe názory novodobé, kterými ji sestřenice americká seznamovala. Byla jejím andělem strážným, její útěchou a nejednou nazvala ji Emilka z hloubi duše a srdce svým americkým pokladem.

A byla jim pro Emilku skutečně. Nebýti Mařenky, byla by Emilka zahynula, nebo bídně živořila. Snad by byla propadla nejhoršímu osudu, morální zkázy, neb by se byla v zoufalství zahubila, nebýti americké sestřenice, která jí byla podporou a oporou v trudných dobách.

Pan baron jí poslal hned druhého dne velmi zdvořilý lístek, v němž jí krásnými slovy vyslovil svoje politování nad zklamáním, jakéž jim připravil ten polodivoch z Ameriky a přál jí mnoho štěstí k jinému ženichu. Prosil ji, aby mu odpustila a připomínal jí na rozličné případné hovory a na její výroky, kterými ji

dosvědčoval a usvědčoval, že i ona není pro život strádání, jaký by na ně čekal v manželství s nim, kdyby si nepřinesla věna, a nezabezpečila se pro každý případ.

Tu se ukázalo, že je Mařenka skutečným pokladem. Když Emilka na mysli klesla, když zmalátněle seděla ve své sklíčenosti a v zoufalém ztrnutí nevědouce si rady v ničem, tu Mařenka ji tak dlouho těšila, až Emilka se probrala z toho hrozného žalu a začala nazírati opět jasnějším okem do světa. Číháková podlehla všem těm strastem, jimiž byla zmítána a trýzni mateřského srdce. Naděje, kterou Emilka ji konejšívala, že osud jejich se změní, až ona se provdá a strýc z Ameriky jim pošle peníze, rozprchla se rázem v nivec a ubohá paní sklesla v úplnou beznadějnost. Už nebylo těchy, nebylo naděje. Nitka, na kterou ztrápená vdova byla zavěsila svou i dceřinu budoucnost' utrhla se a zmizela jako pavučina.

Ale s ní přetrhla se i nit' jejího života. Ulehla jednoho dne a více nevstala. Zánět plic ji vyrval ze seznamu živých.

Mařenka byla mladá, ale rázná, činná. Nebyla to zhejčkaná loutka, která se na drátkách vodí, a na krok s dohledu matky, nebo opatrovnice se nevzdaluje. To byla dívka samostatná, ve volnosti vychovaná, která si ve všem věděla sama rady a pomoci. Ona byla pravým dobrodiním a nejobětavější dobroditelkou Emilie. Obstarala pohřeb, zaplatila dluhy a uspořádala všechny poměry tak, že mohla Emilka volně dýchati a jednati.

Že ničehož, mimo dluhy po Číhákové nezbylo, netřeba vykládati. S matkou pozbyla Emilka i té malé podpory pense, i stála tu úplně osiřelá, chudá, opuštěná, všech prostředků k výživě zbavena. Žádala sic za plat z milosti, ale než se žádost' vyřídí, uplyne čas a žaludek nechce čekati tak dlouho.

Tu se otevřela pokladna strýcova do kořán a rozevřela se také dobročinná ruka americké sestřenice její. A když bylo nejhůře, získala ji Mařenka k výdělkové práci.

"Pojeď se mnou k nám, do Ameriky," vybízela ji. "a živ se u nás prací. Vidíš, já odjedu a co si zde počneš?! Naříkáš jen, věsíš hlavu a spínáš ruce. Co z toho máš?! Hlavu vzhůru zvedni a ruce ku práci! Jen kdo pracuje, žil. Vidíš, ty malé lidské ruce, a pohleď na ty obrovské práce v tom velkém světě. Není-li pak ta ruka pravou kouzelnicí?! Věř, že i tobě vykouzlí v práci blahobyt a štěstí!"

Emilka strachovala se odjezdu Mařenčina, který valem se blížil, nebo čas ubíhal i v strastech a žalu. Byla by ráda jela s ní do Ameriky, ale věděla, že strýc jedině dělnici by vezl do nové vlasti. Vždyť jí to přečetla Mařenka z jeho dopisu.

Na radu jeho naučila se zhotovovati rozličné krabičky a podobné práce lepenkářské a takto jsouc připravena očekávala s klidnou myslí příjezd strýce.

Setkáváme se s oběma tedy na nádraží a než jsme se s nimi zase obeznámili, ozývá se již hvizdot vlaku. Za chvilku vjíždí vlak umírňuje svůj let do zasklenného podjezdu.

Dívky vyhlížejí okem zbystřeným, ze kterého okénka vyhlédne hlava očekávaného hosta. Než vlak zastavil, Mařenka ho vystihla a jistě spěchala k vozu, ze kterého za okamžik otec vystoupil a sevřel svou dcerušku v náruči.

Pak se obrátil k Emilce a stiskl jí vřele ruku.

"Vypadáš dobře," podotkl.

A pravdu děl. Emilka zářila blahem.

"To děkuju Mařence a vám!" zvolala vděčně.

"Nejvíce *práci*," odmítal strýc lichoty.

"Ano. Práce mne vyléčila z ošklivé choroby a nerozumu. Přece jen jste mi strýčku přivezl z Ameriky v loni poklad. Pokladem tím byla Mařenka a práce."

Netrvalo to dlouho a zase se sešli ti tři na nádraží. Tenkráte se strojili k odjezdu z vlasti. Loučili se s českou zemí s okem zaslzeným, nebo nevěděli, kdy se sem zase vrátí.

Když ve voze usedli a vlak se hnul, zvolala Emilka:

"S bohem drahá vlasti má! Odjíždím, abych započala nový život v nové vlasti. Shodila jsem se sebe starého člověka a všechny starosvětské nectnosti! Zasvěcuju život svůj prací a do nového světa s novou sílou a vzpruhou spěchám k nové činnosti. Nezapomenu však nikdy na tebe, má drahá, česká vlasti!"

* * *

Emilka nalezla v nové vlasti americké nejenom práci, samostatnosť a výdělek, ale i to, po čem v Evropě tak bažila, a tak marně hledala: *manžela*. A vzal si ji bez věna.

Pracovala v jedné velké továrně na lepenkové práce ozdobné a krabice, kam ji strýc byl doporučil a měla slušný příjem. Byla sličná a že se ozdobila nyní i dívčími ctnostmi, zejména skromností, slušelo jí to mnohem lépe, než když se nádherně strojila a šlechtila výhradně jenom své tělo. Emilka si vedla po americku v sestavování svých úborů, šatila se vkusně, jednoduše, ale právě v této jednoduchosti krása její teprve vynikala, kdežto dříve všelikými ověsky a ozdůbkami byla stísněna a zastíněna.

Jelikož v Americe muž hledá především za choť dívku ctnostnou, mravně zachovalou a pracovitou, nevadí mu, je li nevěsta jeho dělnicí, jenom když je počestná a hodná. Proto také vyvedl Emilku z továrny do své domácnosti lékař, Čech, a neptal se po věnu.

Tu Emilka teprve poznala dosah a cenu práce. Poznala, jak práce blaží a šlechtí, i jak člověka povznáší.

Denně děkovala Mařence, že ji vysvobodila z okovů bývalé nečinnosti a starosvětských bludů i předsudků.

"Strýc mi přece jen přivezl z Ameriky poklad," říkávala blažená Emilka. "Přivezl k nám Mařenku a novodobou myšlénku ženské práce a samostatnosti."

A pokaždé, když Mařenku objala s přátelským citem lásky příbuzenské, žehnala jí v duchu a šeptala:

"Můj drahý, skvostný americký poklade!"

Vzor zbožnosti.

PAN Vojtěch Špaček je mužem velmi nábožným, manželství jeho požehnáno jest osmi dětmi, jenom že se nevyvedly zcela po jeho mysli. On nikdy nezanedbá nedělní návštěvy kostela; čtyři jeho hoši po tom sice příliš netouží, ale otcova přísnost nestrpí odmluvy. Je čas jít. Jdou tedy, jakoby v procesí, napřed mužští, pak ženské, po dvou, otec před hochy a matka před dcerami. Špaček, maje pod paží velkou, tlustou modlitební knihu, kráčí zvolna, s hlavou poněkud skloněnou — jakoby v nábožné pokoře.

Hoši ulevují si polohlasitými vzdechy a jdou co možno nejpomaleji před otcem; slunce svítí jim tak teple a svěže na kabáty, a kostel před nimi ležící, vypadá tak chladně a zasmušile. Přísný pohled otcův zrychlí jim krok, ale nohy jejich, které při hře v míč jsou tak hbité, vlekou se nyní mdle a omrzele po dláždění.

Octnou se v kostele. Celá rodina zasedne v dlouhé jedné lavici. Starý zpívá povýšeným třesoucím se hlasem; dcery se zvědavě rozhlížejí a šeptají si něco, hoši pak zpívají ještě hlasitěji než otec, neboť jim lepšího nezbývá; muka jejich započnou teprvé při kázání.

Jakmile vstoupí kněz na kazatelnu, opře se Špaček zády o lavici, aby, jak on praví, mu ani jedno ze slov „božích" neušlo; hoši jeho tvrdí ovšem, že pouze proto, aby mohl — pohodlněji spát.

Špačková má oči na kazatele strnule upřené; neslyší však jediného slova, poněvadž její myšlenky zalétly na zpět, v doby jejího mládí.

Jak šťastna byla co mladé děvče, jak ji těšil život! Nepřipadal jí jinak, nežli jako věčné jaro — zelené, kvetoucí a plné vůně. Aby vyhověla přání rodičů, vdala se a tu zbožnost mužova ulehla na všecky její radosti a jasný názor o světě jako studená, podzimní mlha, tak že z květů blaženého mládí zbylo již několik jen polozvadlých nedomřivých lupenů. Dcery potahovaly se za šátky a stužky svých klobouků, rozhlížely se po kostele a kývaly na své známé.

Nejmladší hoch sedí poloskrčen a zírá na andělíčky s troubami, kteří jsou vyřezáni na kazatelně. Přemítá v duchu, mají-li všichni andělé tak tlusté nohy a co asi jedí.

Vidí se v nebeské kuchyni, jak s andělíčky ukusuje uzenky bez konce a pije k tomu čokoládu. Druhý hoch čmárá do zpěvníku hlavy lví a medvědí, třetí konečně zavírá oči a nechá celý svět hádat, je-li pobožný anebo umdlen. Nejstarší provází v myšlenkách své soudruhy na jejich nedělní vycházce, skáče přes strouhy, chytá motýly a žáby a jen tak jedním uchem poslouchá kazatele, z jehož úst nade všechno mu sladce zní slovo: Amen.

Není slova, jež by více miloval a které by naň působilo větší silou.

Trpělivě poslouchá dlouhé kostelní modlitby, věda, že přece jednou vezmou konec. Při jednotvárném kázání však strachem celý trne, že je kněz prodlouží na půl věčnosti, neboť beztoho pořád mluví o jedné a téže věci, která pro hocha jeho stáří nemá té nejmenší zajímavosti.

Konečně vyřkne kazatel to kýžené: Amen. Špaček otevře oči a protáhne se. Pobožností mu vždy stuhnou trochu údy — spánkem ale též, to vědí jeho hoši velmi dobře.

Služby „boží" jsou u konce. Špaček poslal rodinu domů, sám čeká u východu na kazatele, jemuž vysekne hlubokou poklonu, stiskne ruku a ujišťuje jej, že dávno již neměl z kázání takový požitek jako dnes.

Kněz se usměje a zvedne hlavu trochu výše; podobné lichocení mu velmi lahodí. "Vy jste ale také ten nejzbožnější v mé celé obci" odpovídá, "v kostele nescházíte ani jednou".

"Ani má rodina ne", přidává Špaček.

"Vím, vím; vy jste jeden ze sloupů naší svaté církve; dejž bůh, abychom měli více takových. Jestit to povznášející pocit, když víme, že mluvíme k uším, které poslouchají a k srdcím, která rozumí".

"Mně neujde z vašeho kázání ani slovíčko, velebnosti", odpovídá Špaček, "celý týden o něm přemítám a moje rodina právě tak. Moji synkové musí každou neděli v poledne opakovat hlavní obsah vašnostina kázání; neučiní-li tak, odejmu jim oběd".

"Dobře tak; vychovávejte své dítky ve víře a bázni boží. Jeden věřící je mi milejší, nežli tisíc nevěřících, ba, rád bych byl, kdyby byli tito vyhubeni ohněm a mečem a celé lidstvo tvořilo jedinou obec věřících".

"To jest také i mým přáním", přikyvuje zbožný kupec, loučí se s kazatelem a kráčí pak zvolna, důstojně městem.

V odlehlé jedné kavárničce za branou se zastaví. Na hezkou kasírku kývá důvěrně a přívětivě; jeť v místnosti sám, neboť hosté přicházejí tam obyčejně až odpoledne.

Obličej Špačkův nabývá tu docela jiného výrazu, oči se mu lesknou a ústa hrají lahužnickým úsměvem.

"Jak je, Amálko?" hovoří, štípaje ji do tváře a se zálibou ji popleskávaje na plné paži. "Už jsem vás dlouho neviděl; zkazil jsem si nějak žaludek a vím, že není proto nic lepšího nad vaši hořkou. Ale ne—dnes mi nalejte rum", opravuje se, když kasírka snímá s police láhev s hořkou.

S tváří znalce vypije několik kalíšků rumu a sní pár koláčků a paštik.

"Já — já vám dám na nové šaty, Amálko", pronáší pak dušeným hlasem, sladce se při tom usmívaje, jestliže—jestli—"

"Já mám šatů dost", odpovídá děvče.

"Nebo nový šátek — klobouk nový. Co byste si jen přála, Amálko, mně se nemusíte bát, kočičko".

"Vždyť já se nebojím", Amálka na to, "jenže . . . "

V tom vchází do kavárny nový host. Špaček má zábavu pokaženou a v duchu posílá chlapa ke všem čertům. Ten se ale k tomu nemá, a tak se vidí Špaček nucen složiti obličej svůj zas do obyčejných, pobožných "faldů".

Rychle pije ještě jeden rum a sní koláč, načež se dá na cestu k domovu, krokem zdlouhavým a přiměřeně důstojným. Každý na něm ihned poznává, že je posud zabrán v myšlenkách o dnešním kázání.

Zároveň jsou ještě na cestě k domovu jeho čtyři hoši, všichni v trapných rozpacích. Ani jeden z nich si nedal pozor na kázání; obsah jeho však znát musí, sice—. A ztráta oběda by je bolela tuze, tuze.

V těchto nesnázích obrací se k jednomu spolužáku, který jim několikrát už v podobném případu pomohl. Mladík ten se chce státi kazatelem, pročež navštěvuje pilně kostel a dělá si vždy při kázání poznámky do knihy. Na neštěstí však nešel právě této neděle do kostela.

Teď stojí před ním naši nebožáci se zarmoucenou tváří; vědí, že otec nezná smilování.

"Já Vám z té bryndy přece pomohu" zvolá konečně spolužák. Otec Váš nebude beztoho všecko z kázání vědět; vybéřeme si tedy nějaké starší. Podívejte se—zde—je to už přes osm týdnů staré—jistě z postu—ale nic neškodí!"

"Ba že ne, to neškodí," volají všichni čtyři radostně, spolehajíce pevně na zdravý spánek svého otce. V rychlosti vyslechnou obsah kázání a kvapí domů.

Na štěstí jsou tam dříve než otec, který není právě v té nejlepší náladě. Bohoslužba, dlouhé kázání a strach, že si je nepamatovali, to vše jim spůsobilo notný hlad; oči jejich upřeny jsou na jídlo s dravou hltavostí.

Špaček to vidí. Rum, koláčky a paštiky mu mnoho chuti k jídlu nenechaly a kromě toho zkouší rád trpělivosť dítek svých i manželky co nejkrutěji.

Snad najde příležitosť, někoho potrestat. Jak, už víme. Odejme se zkrátka oběd. Tím něco uspoří, a, spořivost, vůči jiným až do krajnosti hnaná, tvoří jednu z hlavních ctností zbožného obchodníka.

Bezbožný svět nazývá podobnou spořivosť lakomstvím—víra však vtiskuje jí pečeť ctnosti.

Předčítá rozvláčně a s mnohými pomlčkami nejdelší stolní modlitbu, již zná, a pak ji musí číst hoši jeden po druhém. Polévka stydne—jemu to však nevadí, poněvadž nemá vášnivého hladu.

Po modlitbě teprv začíná výslech o kázání; hoši odříkávají jako když bičem mrská kázání staré a otec toho nepozoruje. Teď najednou vědí, proč otec v kostele při kázání vždycky zavírá oči.

Obědvá se bez další překážky, Špaček se ale nějak zlobí. Hned po obědě ulehá na pohovku a jeho celá rodina musí ze světnice, by ho nevyrušovala; rum jej poněkud unavil.

S netrpělivostí čekají všichni, až se probudí. Hoši by rádi ven, na čerstvý vzduch, manželka s dcerami do odpoledního koncertu v jedné zahradě za branou.

Zbožný muž spí. Když jej konečně probudí sezvánění k odpolední pobožnosti v kostele, předstoupí hoši s prosbou, aby směli ven. Oboří se na ně; vidí již v duchu roztrhané kabáty, ušlapané boty a zdvojnásobený hlad. To by tak ještě scházelo, kluci ho stojí tak už dost. "Půjdete pěkně se mnou na požehnání," odpovídá, a hoši opouští plačky světnici.

Vstoupí Špačková, ne bez váhání. "Milý muži" praví "slíbila jsem dětem" to myslí dcery "že s nimi půjdu do odpoledního koncertu, nestojí to mnoho, a—"

"Tys to slíbila—mnoho že to nestojí?!" přerušuje ji manžel, "což ty můžeš něco slibovat nežli jsi mluvila se mnou? Vydělávám ty tolik, abys mohla říci, že to mnoho nestojí? Já sám si ničeho nedopřeji—ani za groš ne. A ve svatou neděli jít ku světské muzice—snad tam budou ňání mladí páni, he? Nic tu, se mnou půjdete do kostela."

"Ale, milý muži" žebrotí ubohá žena.

"Ticho" vyjede si zbožný manžel "snad víš, že netrpím odmluvy."

Špačková mlčí a poddává se. Dcery i synové pláčou a s nechutí strojí se do kostela. Otec hledí na to vše nepohnutě, se srdcem chladným, lhostejným. A kdyby se uplakali, neříkal by nic—vždyť by tím hodně uspořil.

Když je konečně po kostele a celá rodina se navrací domů, dovolí kupec hochům na několik hodin ven a manželce s dcerami vyměří jednu hodinu na procházku—aby se tedy v neděli pobavila.

Hoši ztratili chuť ku hraní, děvčata jsou unavena dlouhou chvílí. Teď by už nejraději zůstala doma, když mají den zkažený, avšak—musí otce poslechnout a jít.

Špaček chvátá domů, chce býti sám; služka musí mu vařit černou kávu. Je v té nejlepší náladě. Tím, že poslal ženu a děti pryč, uspořil kávu pro ně, a mimo to má příležitost, darovat služce hedvábný šátek, který jí už dávno byl přislíbil. Ona totiž na jeho vybídnutí přistoupila ku spolku "Zbožných panen", a na to on velice drží.

Že členům své rodiny ztrpčuje pobožnůstkářstvím svým každou radost, že veselou, čistou mysl mladých dítek svých násilím přetvořuje, že je téměř vraždí věčnými modlitbami, předčítáním z kostelního zpěvníku a honěním do kostela—na to ani ve snu nevzpomene. On svého cíle dosáhl.

Každého roku při uzavírání účtů poznává na novo, že mu jeho zbožné smýšlení nese hezky do kapsy. Věřícím jeho rukoum svěřeno je obstarávání vína ke svatému přijímání a dodávání svíček pro dva kostely; sirotčinec a ústav pro opuštěné děti zásobuje *on* všemi potravinami,—kazatel i učitel kupují *jen* od něho víno, rum, doutníky, kávu a cukr—u něho kupuje celá "kostelní" strana, a on nezapírá, že se mu při tom vede jak náleží.

Kromě toho však zůstávají malé jeho náklonnosti necdkryty. Kdo by se také odvážil tvrdit, že muž tak zbožný může na něco takového jen zdaleka pomyslit,—anebo pít "whiskey."

Nešťastná žena jeho—i ona je obětí jeho spekulace. Cítí li se nešťastna, co je jemu potom—on patří k věřícím a víra činí blahoslaveným.

Tudíž—pozor na ty vzory zbožnosti.

NA STEPI.—Maloval Alfred Wiernsy-Kowalski.

Poslední lístek.

Napsal Alois Jandc.

TEDY zítra, zítra již!—Po tolik měsíců spěchal k svému cíli, že ztratil jej takořka z očí, šel k němu mechanicky, pozoroval spíše cestu nežli cíl, přemýšlel více o prostředcích nežli o tom, čeho jimi hleděl dosíci. Konečně u něho stanul, tak rychle a tak neočekávaně, byl téměř překvapen, že podařilo se mu přece dospěti k němu. Byl tolikrát zklamán již v životě, že pochyboval do posledních chvil o zdaru svého plánu a obával se stále něčeho, co jako jiní nazýval nešťastným osudem. Tentokráte přece nad ním zvítězil, a proč? Poněvač byl praktickým, poněvač poprvé nevšímal si svých snů a illusí, které vždy mihaly se před ním jako bludičky a sváděly ho na scestí.—Jakási hořkost kanula v duši z této myšlenky, cítil něco jako pohrdání k sobě samému. A přece musil tak učiniti, vždyť nemohl déle živořit v těch krušných poměrech, kde neustále tlačen byl ke dnu, může býti ještě povděčen osudu, že popřál mu vymaniti se z nich, že popřál mu získati ženu, která má peníze.—Nuže, co mu schází? Láska? Ale vždyť ona ho miluje, jak jinak by si ho vzala, člověka na polo ztraceného, a on? Bude k ní aspoň vděčen a bude k ní šetrným. Ostatně jaké hloupé to myšlénky dnes, kdy má tolik starostí, vždyť je to k smíchu, proč na to nemyslil dřív? Učinil tak, neboť musil tak učinit, není prvním ani posledním a může býti toliko hrdým na to, že to provedl. Pracoval po tolik roků a nedomohl se ničeho, několik měsíců ucházel se o děvče, a život jeho se teď vyjasní, bude žít v pohodlí a blahobytu, něco se konečně musí vždycky obětovat, ani štěstí není zadarmo. Je to vskutku směšné! V těch dobách, plných svízelů a strádání býval veselým a podnikavým, ze všeho zoufalství a sklamání vyvedla ho vždy naděje jako Ariadnina niť, a když nyní z toho tmavého labyrintu bídy vyšel na výsluní blaha, dívá se na vše tak polekaně jako vězeň, jenž po dlouhých letech žaláře má vyjíti na svobodu.

Mladý, asi osmadvacetiletý muž, jenž touto samomluvou probouzel se z ranních snů, provaluje se dosud v poduškách, náhle se opravdově zasmušil. Vždyť je to právě svoboda, kterou zítra pohřbíš—pomyslil, ale náhle se vzchopil. Co mně byla platna vždy ta svoboda a ta neodvislost přesvědčení? Byl jsem otrokem každému, a konečně, vždyť je to všecko hloupost! Protáhl se naposledy a vyskočil rovnýma nohama z lože, však opětně se na ně posadil. Rozhlížel se jaksi zádumčivě po skrovném svém bytu, v němž dneska spal naposled. Nechť přemáhal se jakkoli, jakási stísněnost se ho zmocňovala, a předtucha bolestná a trapná zaplavovala duši. Počal se strojiti chvatně, ne že by do opravdy spěchal, ale chtěl býti již venku, venku, cítil úzkost v tomto bytě, v němž prožil poslední chvíle

neodvislého života, cítil úzkost též před tím vírem všednosti, kam se spouští, bál se té nudné, vyšlapané cesty on, který uvykl slézati vždy jen trnité stezky života. Ale pomalu chmúry ty se rozptylovaly, a na tváři jeho rozhostil se ten potutelný úsměv člověka, jenž dobře provedl svoji věc. Ustrojiv se pečlivě, chtěl odejiti již, ale náhle se rozhodl jinak. K čemu poznovu se sem vraceti? Nemá beztoho mnoho času nazbyt. Svléknuv kabát, počal rovnati své věci, by byly úplně připraveny k stěhování. Teprve pak odcházel, poručiv domovníku, by vydal věci jeho tomu, koho pošle. Bylo mu náhle volno, odcházel vesel a rád z domu, v němž zažil mnoho trapných chvil, jakoby tím spadla s něho minulost plná strádání a nouze, odcházel krokem člověka spokojeného a šťastného, jenž udělal dobrou partii a jenž má učiniti poslední krok ku svému štěstí. Vše tonulo před ním v záři slunce a blaha, vše usmívalo se kolem, jakoby spokojeno s tím, co vykonal. Vzrůstající šum ulic byl mu příjemným, vzpomínal, jak kdysi v beznaději nazdařbůh bloudíval ulicemi, ztracený a nešťastný. Ano, tehdy unášel ho ten proud, z něhož přece vyplaval, a který mu dnes šumí pod nohama. A opět zapomínal, co vlastně zítra bude, celou jeho bytostí prochvívala radostná nálada, zapomínal na zítřek, cítil však, že třeba užíti toho dnes, užíti ho do poslední chvíle a celá jeho tvář tonula v úsměvu, spokojenosti a štěstí. V podobných případech, zvláště u podobných lidí nálada rychle se mění. U podobných—a kdo byl vlastně tento? Mohli jsme ho částečně poznati již z ranní samomluvy jeho. Byla to jedna z těch nesčíslných ztracených existencí, které posléze, vysíleny marnou námahou, zvedají ruce z proudů a nechají se vytáhnouti prvním, přijde li vůbec kdo. Náš známý (netřeba vždy věděti jména, známe-li kohosi) byl vytažen slabýma rukama ženy, jako mnozí, jimž osud ponechal slušnou tvář a něco ducha, vzav jim značný díl srdce. Žil v Praze po dlouhou dobu, nevěda ani sám jak, a na budoucnost nemyslil, neboť pro podobné lidi platí nejvíce věta "dosti má den na trápení svém". Studoval kdysi práva, ale spíše k vůli jménu nežli k vůli existenci, žil toliko pro hudbu a v dobách největší tísně živila tato jeho. Dával hodiny na housle v různých domech, zasluhoval však najisto více, nežli dostával, byl sice lehkomyslným ve všem, ale v hudbě byl svědomitým. Hra jeho dýchala citem a pravým uměním; jiný člověk byl by si vyhrál snad skvělou existenci, on sotva živořil. Konečně usmálo se naň štěstí též v podobě ženy asi pětadvacítileté, nehezké a vadnoucí,—dcery to bohatého měšťana, jichž synka vyučoval. Nestálo ho to mnoho námahy, dcera si jej sama přála, byli si jeden druhému navzájem jaksi poslední nadějí. "Až bude míti méně starostí, on se něčeho domůže", přemlouvala zdráhající se rodiče, až tyto konečně svolili. Jak jsme mohli poznati, byl dnešek již posledním dnem před svatbou. Toto zítra, zítra zrychlovalo kroky mladého muže a činilo ho nervósním. Viděl před sebou ten život pohodlný a spokojený, viděl svoji budoucnost, v kterou dávno nevěřil, jak náhle vstává z trosek sklamání vítězná a šťastná. Ano, jemu kyne nyní vskutku šťastná budoucnost, ozářená uměním. V myšlenkách těchto došel, nevěda ani jak, k bytu své nevěsty, náhle však stanul a jakýsi stín kmitl spokojeným jeho úsměvem.

K čemu kaliti si dnešní dobrý rozmar? pomyslil si, a vraceje se usmíval se stále víc a více, takže mnohý kolemjdoucí za ním se ohlédl. Bylo mu nyní k smíchu to, proč právě před chvílí poněkud se zasmušil. "Jsem dnes v dobrém rozmaru, poněvač se zítra ožením a nechci si dobrý rozmar kaliti přítomností své nastávající,—to je přece znamenité"—doložil skoro nahlas a nahlas se též zasmál. Vrozená lehkomyslnost vracela se mu do duše, v níž se rozléval jas veselí a naděje. Poslední chmúry mizely, byl šťastný, opravdu šťastný a náhle pocítil nepřekonatelnou touhu vyjádřit v tonech štěstí své, zrychlil krok a za nedlouho stál před bývalým svým bytem. Cítil, jak se mu ruce chvějí, by tiskly již struny, cítil jak z nitru jeho prýští melodie rozmarná, bujná. Vzav si u domovníka klíč vystou-

pil rychle po schodech, však domovník ho zavolal, podávaje mu malý jakýs balíček a dopis. "Listonoš to dnes přinesl hned jak jste odešel," doložil.

"Odkud to asi může být?" otázal se mladý muž sama sebe a vešed do bytu, pohodil balíček na stolek a otevřel dychtivě dopis. Náhle zbledl a zachvěl se, klesl na prázné již lože a dopis vypadl mu z rukou, jimiž zastřel skloněnou, bledou tvář. Vše zachmuřilo se kolem, mrtvé, příšerné ticho rozhostilo se v smutném tom pokoji, v jehož kouty tísnil se chudý nábytek, jakoby ustrašený náhlou nehodou, z holých stěn vystupovaly stíny zoufalství. Zdálo se, že i ruch z venčí ustal, jakoby místo to náhle přenešeno v říš smrti. "Je mrtva, mrtva!" splynulo po chvíli s bledých rtů muže a on zaplakal prudce a bolestně. Pak zdvihl lístek, díval se naň chvíli očima smutnýma, v nichž tkvěly horké slze, a počal čísti šeptem a zdlouha:

Ctěný pane!

Dcera naše, s níž jste se u nás asi před dvěma lety seznámil, před nedávnem zemřela. Nezmiňujeme se o příčině její nemoci a smrti, nechtíce činiti Vám výčitek, prosila nás za to ještě v poslední chvíli. Žádala nás rovněž, bychom Vám odeslali balíček, který měla již z počátku nemoci připravený. Byli bychom tak učinili již dříve, nebyla nám však adressa Vaše známa a dopátrali jsme se jí teprve po dvou měsících. Činíme tak nyní, neboť přání drahé naší zesnulé je nám svato. S úctou

manželé N. —

Dočetl, ale zdálo se, že šepot, jímž pronášel smutnou tuto zvěst, neumlkl, že plní jizbu truchlivým, bolestným ševelem. Chvějící se rukou rozbalil zásilku, z níž vypadla malá, ebenová skřínka. Otevřel ji a náhle ovanula ho mrtvá vůně uvadlých květů. Zachvěl se, bylo mu, jakoby stanul u hrobu. Nad uvadlými květy složen byl malý lístek nezaobalený, na němž znáti byly stopy slz. Přitiskl jej ke rtům, nemaje odvahy, by četl a když konečně jej pozvedl, nemohl číst, neboť mezi ty uschlé skvrny slz kanuly slze čerstvé a vše splývalo před ním v mlhu. Teprve po chvíli, osušiv oči, počal šeptem přečítati ty křivé, slzami rozplyzlé řádky, a před ním vznášela se bledá, chvějící se ruka té, která psala a umírala.

Drahý příteli!

Poslední chvíle mého života patří Vám, jako patřil Vám kdysi první záchvěv mělio srdce. Pamatujete se ještě? Sotva. Vím, že umřela jsem již dříve v srdci Vašem—a nyní umírám poznovu, nemohouc s Vámi žíti. Však nechci činiti Vám výčitek, o ne, naopak děkuji Vám za ty blahé chvíle, jež prožila jsem po Vašem boku, za to, že jste mě miloval aspoň na čas, za ty polibky, jimiž chvějí se mé rty i v umírání. Umírám ráda, neboť vím, že jste mě kdysi miloval, musím umřít, poněvač mě nemilujete víc. Zasílám Vám ty květy, jež trhal jste mi kdys a dopisy, které jste mi krátce po odchodu svém psával. Vrzte vše do ohně a spolu též poslední upomínku na mě a buďte šťasten! Ano, buďte šťasten! Toť modlitba má za Vás, již pronáším posledním dechem a přání umírajícího se vyplní.—"

Bolest, plna výčitek a pozdní lítosti zaplavila mu duši, sevřela hrdlo a drala se mu do očí slzami. Položil hlavu do dlaní a plakal, plakal tichým pláčem, slzy bohaté a horké splývaly mu po bledých lících.

"Umřela, umřela," to slovo, které chvílemi šeptal, znělo kolem něho jako hukot vln, celá jeho živoucí bytost tetelila se ve vzpomínce smrti. Viděl tu svoji mrtvou žijící v hrobě, jak patří naň vyčítavě očima plnýma slz a s bolestným úsměvem na sinalých rtech. Vše vymizelo mu z duše, pouze tato představa tkvěla v ní. Dlouho seděl tak bez myšlénky, dívaje se do otevřeného

JUDr. JAN KUČERA.

Zemřel v Praze dne 17. ledna 1868.

hrobu, který zel mu v duši. Nemyslil, co činiti mu dnes a co čeká naň zítra, zpráva tak nenadálá a bolestná zastřela náhle vyhlídku v život rouškou smrti.

"Umřela"—zašeptal opětně, vstal jako ve snu, stanul u stolku, vzal ebenovou skřínku a zadíval se na ty mrtvé, uvadlé květy. Neosvěžila je rosa jeho slz.

Díval se na ně, a pokoj jeho náhle se proměnil v krajinu utěšenou a krásnou, ale stemělou stínem smutku. Viděl tu vesničku spokojenou a šťastnou, v níž před dvěma lety o prázdninách zavítal, viděl školu s bílými zdmi a v ní starce se šedivou hlavou, skloněnou nad houslemi, viděl sebe sama po jeho boku a cítil, jak spočívají na něm ty sladké, něžné oči, jež zavřeny teď již na věky.

O blahé ty chvíle, kdy ona byla přítomna jich duettu, slyšíc v jeho tonech tajemnou hudbu lásky.

Ó blahé ty chvíle, kdy vyšli spolu ven, v podzimní kraj, plný melancholické krásy, která zdála se rozkvétati znovu při jich polibcích.

A ze všeho několik těch uvadlých květů,—a ona mrtva, mrtva!

Zavřel skřínku a duší jeho táhly vzpomínky v plném proudu. Všecky chvíle blahých oněch dob vracely se k němu, nesouce mu žal. Nikdy nebyl tak šťasten jako tehdy a nikdy smutnější nežli teď. Byl to nejkrásnější sen jeho života, jenž náhle z hrobu zapomění vyvolán smrtí. Nyní poznovu cítil, jak tehdy ji miloval, tu bytost tak něžnou, tak sladkou, tu bytost, které není víc.

A v duši jeho náhle zavzněla ona píseň, kterou tak často jí hrával a kterou ona tak ráda poslouchala. Spěšně, jakoby to bylo poslední ještě naději, sáhl po houslích a začal hrát. Každý tón chvěl se vzpomínkou blaha, bolestí, výčitkou a prosbou za odpuštění, mrtvá láska jich oživla v této písni, zdálo se mu, že ona jest mu zde na blízku a že naslouchá s jemným svým úsměvem, tušil, kdyby v chvíli té vyhlédl oknem, že by viděl úsměvnou věžičku kostela, která nahlédala do oken školy, viděl by doškové střechy, pod jichž čelem usmívala se dobrácká, nízká okénka.

A hrál a slyšel ve vlastních tonech šumění stromů, pod nimiž ji provázel, slyšel v nich zpěv ptactva, které zpívalo jim nad hlavou, když prvně ji políbil. A hrál a cítil, jak chvěje se celá jeho duše v těchto strunách, z nichž prýštily tóny plné beznaděje a litosti.

Již dávno dohrál onu píseň, hrál však stále a improvizoval svůj žal v truchlých melodiích.

Však náhle co sjelo to v jeho tóny? Jako skřek ptáka, jenž uchvácen supem, právě když prozpěvoval jásavou píseň. O vzpomněl, přítomnost jakoby ho udeřila do prsou. Tato melodie zněla mu v duši jako vítězný nápěv odvahy, když vstupoval dnes po druhé do tohoto bytu, rozjařen, vesel a šťasten.

O jaká změna v tak krátké chvíli! Odložil housle a přecházel pokojem, v němž rozestavený nábytek mu překážel a nutil myslit na přítomnost. Tam hrob a zde život, obojí vstávalo nyní před ním a děsilo jej.

Proč dnes, proč právě dnes a proč právě zítra?

Viděl jak osud jeho, jejž měl již za přemožena, vstává opět s vítězným pošklebkem.

Ona mu odpustila, ale láska se mstí a bude se mstíti věčně.

Věčně? Trpký úsměv pohrál mu na rtech. Tehdy, když odcházel, když loučila se s ním v slzách, tehdy přísahal jí též věčně—a zapoměl v několika měsících. Sáhl po svých dopisech, jež ukrývaly se pod uvadlými květy a pročítal je. Byly stále chladnější a chladnější, právě jako obraz její blednul stále více a více v jeho duši. Vyhledal dopisy její, obsah těch prvních byl mu tak znám, uměval je kdysi zpaměti, však ty další byly mu již cizí. A přece poznal, že právě dopisy oněch dob, kdy již zapomínal a na které často ani neodpovídal, byly tak vřelé, dýchalo z nich tolik lásky a tolik žalu. A přece? Ano, ona měla pravdu, umřela již vskutku v jeho srdci, a toliko smrt ji na čas vzkřísila. Proč nemohl by zapomenout mrtvé, když zapoměl živé?

Ona sama píše mu: zapomeňte a buďte šťasten, ano, on zapomene a bude, musí být! Při posledním kroku chtěly ho ještě illuse svést, vyrojily se před ním z hrobu a obklopily ho v klamané záři, nevšimne si jich a zmizí.

Vložil i její dopisy do skříňky, rozdělal oheň a po chvíli hodil ji do plamenů. Zachvěl se, zdálo se mu, že kdosi uchopil ho za ruku a strhl ji zpět. Úzkost pronikla celou jeho bytostí, avšak pouze na okamžik. Po chvíli díval se již klidně do ohně a když viděl, že skříňka již dohořívá a dopisy v ní mění se v troud, usmál se, však trpkost úsměvu toho byla affektovaná.

Procházel se opět jizbou a vzpomínal, leč ve vzpomínkách těch viděl již svoji budoucnost jako poutník vidí mlhou obrysy blízkých domů. Když zastavil se před kamny byla již skoro vychladlá a tměla se v nich hromádka popele a troudu.— Hle má mladost a její illuse—pomyslil si a zavřel dvířka. Po té podíval se na hodinky a zachmuřil se.

Trvala dost dlouho ta apotheosa minulosti, čas myslit na budoucnost.

Stanul u zrcadla a mezi tím co se upravoval, vymýšlel nějakou výmluvu, proč zdržel se tak dlouho. Cosi mu napadlo a usmál se tomu. Rozhlédl se pak naposledy po svém bytě a cítil jakousi radost, že se sem vrátil. Nechtěl sice vysloviti štěstí, ale řekl "byla to náhoda".

To snad mu vnutkla ona mrtvá, by se vrátil a moh' tu oslavit její vzpomínku tryznou jich dopisů.—

"Musil jsem upraviti ještě něco k stěhování", řekl domovníku, dávaje mu klíč.

Vyšel na ulici a na tváři jeho opět rozhostil se úsměv, kráčel lehkým, vznášejícím se krokem člověka spokojeného a šťastného. Kráčel rychle k domu své nevěsty, však nezastavil se již před ním, vešel do vnitř v jakémsi radostném pohnutí. Nic nevolalo ho již zpět.—

Choré srdce.

JAK choré dítě srdce v ňadrech pláče,
je duše písní uspává jak matka,
leč nadarmo, ať píseň její sladka,
ať truchliva, to srdce pláče, pláče.

Pak láska přilétne jak plaché ptáče,
s ní srdce hraje si, však ponze chvíli,
pak pustí ji a dále zase kvílí.—
Jak choré dítě srdce v ňadrech pláče.

Bez přístřeší.

Z českého venkova.——Vypravuje Dr. Vlad. Křížek.

Motto: Jen jednokrát Vám dáno umříti,
vše nevstanete k žití; v lásce ale
kdo umírá, vše jemu dám, co mohu.
Michel Angelo Buonarotti.

BYLA deštivá podzimní neděle. Sichravý vítr chvílemi zaháněl déšť do malých oken domku ševce Martina Halži a vyrušoval ho ze čtení evandělia, do něhož zdál se býti úplně zabrán. Žena jeho odešla do sousedstva ke kmotře, která nějak na nohy nevládla a již několik neděl ležela. Ve světnici bylo úplné ticho rušené jednotvárným tikem hodin zavěšených u dveří. U bočného okna vedle police urovnáno bylo nářadí a náčiní ševcovské i s hojnou zásobou kopyt a něco usní. Všude bylo viděti nedělní pořádek, který svědčil o dobré hospodyni.

Halža četl v evandělíu sv. Matouše a sice kázání o osmeru blahoslavenství a polohlasně opakoval:

"Blahoslavení lkající: nebo oni potěšeni budou."

"Blahoslavení tiší: nebo oni dědictví obdrží na zemi."

"Blahoslavení milosrdní: nebo oni milosrdenství dojdou."

"Blahoslavení čistého srdce: nebo oni Boha viděti budou."

Halža zadíval se do okna a zamyslil se nad těmito výroky písma. V duši jeho zdála se probouzeti se touha vniknouti v hluboký smysl těchto slov a nejenom jim porozuměti, nýbrž i jimi oživnouti u víře. Myslil na to, sám-li takový, aby na něm slova ta se splnila.

A zase zabral se do čtení a chvílemi ozvala se slova z jeho úst, když se mu místo některé obzvláště líbilo.

"Radujte se a veselte: nebo odplata vaše hojná jest v nebesích."

A zase:

"A prosícímu tebe dej; a od toho, kdo by chtěl vypůjčiti od tebe, neodvracuj se."

A dále:

"Protož když dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v školách (t. j. v synagogách) a na ryncích, aby chváleni byli od lidí."

Za tím déšť zhoustl, a ve světnici nastalo pološero. Halža zavřel knihu a úplně ponořil se v myšlénky o tom, co četl. Brzy vzpomínal, jak se učil, jak potom vandroval, jak nejednou měl hlad a trpěl zimou, jak vždy však nalezl nějakého dobrého člověka, který mu pomohl. Pán bůh neopustí ty, kteří ho milují.

Vzpomínal, jak se vrátil do rodné vsi a vzal si konečně za ženu hodnou a pobožnou Annu a šťastně s ní žil. V tom však jedno zkabonilo jeho tvář: neměl dítek! A zase se rozveselil v duchu, myslil na své tiché a dosti slušné živobytí. Co asi chudáků má hlad a trpí zimou jako on někdy trpěl . . . V tom zaslechl kroky v předsíni.

VÝJEV Z VÁLKY ČÍNSKO-JAPONSKÉ.

Obrátil hlavu v tu stranu, ale nikdo nevcházel. Tedy to není žena. Kdo by to byl?

Vstal, šel ke dveřím a otevřel. V předsíni stál muž celý promoklý, chatrně oblečený a třásl se zimou. Dlouhé vlasy draly se mu přes uši a když smekl, spadly mu poněkud i přes čelo. Líce jeho zarostlé byly bledým vousem kaštanovým. Stál tiše—ústa se pohybovala, ale nebylo slyšeti ani slova.

Halža se až ulekl. Ne že by se byl bál. Ale ten zjev byl tak podivný, v přítmí vypadal neznámý jako bytost z jiného světa, a to překvapilo mistra. Neznal toho člověka, ale zdálo se mu, že jeho po

dobu vídal velmi, velmi často. Konečně se vzpamatoval a zvolal: "Vítám vás!" Ale neznámý neodpověděl, zůstal státi a jen upíral zrak svůj na mistra, a v tom zraku bylo tolik smutku, tolik žalu, že se mistr až zachvěl. Kdo je to?

"Nu tak stojím ve dveřích a ani vám neřeknu, vejděte," pravil mistr hlasem nesvým, nýbrž posud nejistotou prochvělým.

"Nu tak, vejděte", a kynuv mu rukou ustoupil ode dveří.

Neznámý vešel a zase stanul. Mistr zavřel a teď teprve mohl si lépe prohlédnouti příchozího. Byl to muž asi třicetiletý, obličeje dosti slušného, ale vyzáblý, patrně bídou a nouzí. Vzrůstu byl prostředního. Šaty jeho byly velmi chatrné—patrně žebrák. Boty na nohou byly sem tam spravované, ale již ani ty správky nedržely, takže mu div s nohou nespadly. Jedno bylo na celém tom člověku nejdivnějšího, že mistru ani na pozdrav nepoděkoval, ani, když vešel, sám nepozdravil.

"Divný člověk," pomyslil si mistr.

"A proč jste k nám vlastně přišel?", přerušil mistr mlčení.

Žádná odpověď.

"A kdo jste?" tázal se mistr dále a hlasitěji.

Zase žádná odpověď, jen oči zdály se lesknouti jakoby slzou.

Pohled ten účinkoval na mistra, hlas jeho změkl a dodal: "Máte hlad?"

Příchozí mlčky zdvihl pravou ruku, přitiskl ji k ústům a zatočil s ní, jako dělávají děti; při tom ozvalo se z jeho hrdla stísněné: ma-ma-ma!

"Tak vy jste němý!" s úžasem zvolal mistr.

Tu němý místo odpovědi ukázal na ústa a žaludek: "ma-ma-ma," že má hlad.

Halža pochopil a nerozmýšleje se dlouho, otočil se k troubě, vyndal z ní kamennou misku s halužkami, se stolku vzal lžíci a obé podal cizinci. Při tom ukázal mu na lavici, aby se posadil. Ten pustil klobouk na zem, oběma rukoma chopil se misky, posadil se rychle a nedbaje ani mistra, ani čeho jiného, počal hltavě jísti. V několika minutách byla míska prázdna. Mistr s útrpností i zálibou hleděl na němého, jak mu chutná. Měl asi chudák notný hlad. Kdo ví, kolik dní třeba nejedl.

Němý položil misku se lžicí na kamna, jichž teplo tak příjemně oblévalo skřehlé jeho údy, několika posuňky a nesrozumitelnými zvuky poděkoval a shýbl se pro klobouk.

Tu vším si v koutě ševcovského náčiní, tvář jeho se vyjasnila, přiskočil k němu a ukazuje na sebe a na verpánek, dával mistrovi na srozuměnou, že je taky švec. Mistra to velmi překvapilo.

Jeho zvědavost a soucit s ubožákem zatlačily do pozadí to, že je to jen toulavý nešťastník, i jal se vším možným i nemožným uměním mimickým dorozumívati se s němým.

Němý neuměl mluviti ukazováním, jako ti, kteří jsou vychováni v ústavu hluchoněmých, a proto uměl jen velmi špatně ukazovati. Za to zdál se býti velmi vtipný a bystrý, neboť uhádl skoro vše, co mu chtěl mistr sděliti.

Když byli v nejlepším, otevřely se dvéře a vešla hospodyně.

"Dej pán bůh dobrý večer," pozdravila.

"Dej to pán bůh," poděkoval mistr a cizinec jen se na ni zahleděl.

Hospodyni v duchu to zarazilo, že ten člověk ani nepoděkuje, ale v tom již mistr jal se jí vykládati, kdo to je, jak přišel, že je němý, ubožák, že však ukazuje, že je švec a že se mu nezdá býti špatný člověk. Hospodyně otvírala víc a víc oči, hleděla na cizince, v jehož očích, ač bylo hodně šero, pozorovati bylo týž výraz smutku a žalu, který v nich ležel při jeho příchodu. Bylo jí ho líto, zvláště když slyšela, jaký měl hlad.

Ještě štěstí . . .

"Muži, nevěrníče—cizí ženský vlas na kabátě!! Ty štěstí, že *mamá* není doma!"

Ale dlouho se nezdržovala. Rychle se svlékla, rozsvítila lampičku, postavila na stůl a stranou ptala se muže, co s tím žebrákem budou dělati.

"Necháme ho tu přespat, kam by šel, venku je tak zle, a kdo ví, kde by dostal nocleh", vykládal mistr. "A víš," dodal, "je švec!"

Co hospodyně starala se o večeři, domluvil se mistr s němým o nocleh, z čehož měl tento nesmírnou radost, ukázal mu, aby svlékl mokrý kabát, půjčil mu všední kazajku a přinesl pantofle. Němý zářil radostí a již byl zut a převlečen. Své mokré křámy dal do předsíňky, patrně věděl, že jich nikdo nevezme.

Po večeři ustlala hospodyně némému na zemi vedle kamen a na přikrytí dala mu houni. On ulehl a brzy spal spánkem spravedlivých. Tu jal se švec vykládati své ženě, jak četl evandělium, jak se zamyslil, jak uslyšel za dveřmi šramot, a šel otevřít, jak tu stál podivný ten cizinec a že se mu zdál jako nějaký div divoucí. Ale přece zamlčel ženě, co si myslil při pohledu na jeho tvář a bledý vous a vlas.

"To je podivno s tím člověkem," přerušila ho mistrová. "Kdo asi je a odkud?"

"Kdož to může věděti," jako pro sebe odpověděl mistr.

"Snad se toho přece nějak zítra dovíme," dodala žena.

II.

Ale ani druhého dne nedověděli se ničeho. Němý nedovedl ani naznačiti své rodiště, ani své jméno, neměl u sebe nijakých listin průvodních a při své nevzdělanosti neuměl se s nimi nikterak dohovořiti. Oni také nevěděli, jak by se to dalo zvěděti.

Vrtalo jim to sice mozkem, ale co tu počíti?

Konečně mistr po snídani, zavolal němého k verpánku, aby se přesvědčil, jeli opravdu ševcem. Dal mu spraviti ženský střevíc a němý sice trochu neobratně, přece však uspokojivě vykonal tuto zkoušku.

"Je opravdu švec! obrátil se mistr k ženě. Co říkáš, mám li si ho tu nechati? Práce mám dosti, sotva stačím, on pak chudák asi hned tak by se někde neuchytil."

"Boží pravda, Martine, nech si ho, však on na živobytí si vydělá, a pak uvidíme, co se dá dělati," odpověděla hospodyně.

Mistr němého nechal u sebe. Odpoledne dal mu staré kalhoty a košili. Dali mu taky jméno Józa, aby nebyl tak jako ta němá tvář bez jména. Němý jevil radost, pracoval, až se mu řinul pot s čela, a ochotně poslechl, kdykoli mu mistr něco ukázal.

Sousedé se divili, když viděli nového tovaryše u Halži a což teprve, když slyšeli, že je němý a jak se dostal do práce. Ale brzy mu zvykli, jiné starosti

ovládly jich mysl a tak i u Halžů. Mistr i jeho žena rychle přivykli novému pomocníku, ba za několik neděl zdálo se jim, jakoby byl býval odjakživa u nich, jakoby patřil do rodiny.

Józa byl pilný a hodný člověk, svým dobrodincům byl by udělal vše, co mohl nejlepšího, jen aby ukázal svou vděčnost. Celý den nehnul se od práce a bylo viděti, že ho práce opravdu těší.

Mistr byl s ním velmi spokojen, zvláště když poznal jeho snahu po zdokonalení se v řemesle. A ku podivu, díla i při pilné obou práci neubývalo, spíše přibývalo. Někteří noví zákazníci přišli ze zvědavosti, jiní ani sami nevěděli proč. Tak se mistru vedlo lépe, ačkoli měl o jednoho strávníka více nežli před tím.

Když viděl Halža, že s Józou přišlo do domu i požehnání boží, měl z toho upřímnou radost, koupil mu staré šaty, aby mohl slušně na ulici, ano zavedl ho mezi sousedy na džbánek piva. Taky mu týdně dával několik desetníků platu, které si Józa ukládal.

Idylická samota.

AKADEMIK: "Alespoň jednou hubičkou oslavme tu idylickou samotu, slečno! . . . Jak že? Vy se zdráháte? A proč?
VÝLETNICE: "To já tak už ze zvyku . . ."

Tak utekl podzim i zima a s prvním jarem koupil si Józa nové šaty za uhospodařené peníze. Vypadal velmi slušně. Jediné, k čemu nedal se pohnouti mistrem, bylo, že nepřivolil k ostřihání vlasů do hola a k oholení vousů. Vždy zavrtěl hlavou a usmál se, takže konečně mistr si toho přestal všímati.

Když tak v neděli šel do kostela, ohlédla se za ním nejedna selská dcerka i hospodyně, ba i hospodáři pochvalovali si ho. On však jen smekl před každým a šel svou cestou. A když ho někdo třeba hrubě chtěl poškádliti, ku podivu choval se mírně, usmál se tak podivně, že škádlilovi přešla chuť k dalším šprýmům a Józa měl pokoj.

Pivo pil málo a kořalku nikdy. Ta mu byla tak protivna, že žida Gaudieba ani si nevšiml, protože ji prodával, a před jeho ženou Rebekou nejednou plivl. Proto měl na něho žid zlost, ale nemohl mu ublížiti, třeba několikráte na to žaloval Halžovi.

Jedenkráte kluk toho žida Smůlek hodil po Józovi kamenem a uhodil ho do hlavy. Tu se ponejprve Józa rozlítil, chytil žídě a počal je důrazně vypláceti. Na jeho křik vyběhl Srůl (Israel) Gaudieb i jeho žena a asi pět umouněných dětí a všickni s ohlušujícím křikem dali se do Józy. Ten se však ještě více rozlítil, odhodil židovku stranou a židovi vlepil několik poličků.

Tu žid boje se horšího, utekl i s celou rodinou do stavení, Józa pak pobouřen odešel domů. Zde ukazoval velkou bouli na hlavě a horlivě vykládal Halžovům, jak se mu to stalo a jak je vyplatil. Mistr mu konečně porozuměl, ostatek do-

věděl se od souseda, který mu to přišel povědět. Také žid přišel si na večer stěžovat, ale nepochodil. Mistr mu ještě pořádně domluvil. Když pak hrozil žalobou, řekl mu Halža, jen aby žaloval, že si ničeho na Józovi nevezme.

Tím skončila prvá srážka, kterou měl Józa se židem.

III.

Takto uplynula 3 léta v klidu a spokojenosti. Jen občas měli nějakou mrzutost se židem Srůlem, který nemohl zapomenouti, jak ho Józa vyplatil a jak mistr stál na straně svého tovaryše.

O dušičkách za chladného a deštivého rána se mistr Halža trochu nastudil. Nevšímal si toho, ale po třech dnech dostal silnou horečku. Dali mu heřmánek a bezové koření, ale to nepomohlo. Pátého dne již blouznil. Zavolali tedy doktora z Přibyslavě, který byl v celém kraji rozhlášený pro svou moudrost a vlídnost.

Doktor přišel a na první pohled poznal silný zánět plic. Tvář jeho byla velmi vážná, předepsal léky, nařídil, co bylo třeba a potěšil Halžovou:

"Bude zase dobře, panímámo, jen se příliš nebojte!"

Ale hlas jeho nejistým zvukem svým nedával mnoho naděje.

Mistru se ani již neulevilo. Panímáma i tovaryš ve dne v noci byli u něho, ale on skoro ustavičně blouznil, dýchal kratčeji a kratčeji, horkost nebylo lze ani studenými obklady, ani léky umenšiti.

Tu mohl pomoci jen bůh. A pomohl. Desátého dne měsíce listopadu v poledne mistr usnul na věky. Na svůj svátek měl pohřeb. Za jeho rakví kráčela panímáma a němý, oba hlasitě naříkajíce.

Když se účastníci pohřbu vraceli ze hřbitova, potkali ještě smutnější průvod beroucí se z přifařené vesnice Hříště. Na žebřinovém voze vezli hrubou špatně natřenou žlutou rakev; za vozem kráčelo bosé děvčátko asi čtyřleté, které vedla za ruku velmi nuzně ošacená bába. S nimi šli dva sousedé a asi pět ženských.

Lidé křižujíce se, zastavovali se a dívali se na smutný ten průvod.

Panímáma Halžová s Józou a dvěma kmotrami šla mezi posledními. Když spatřila nový pohřeb, sevřelo jí to u srdce. Člověk neštěstím stížený daleko je přístupnější bolestným dojmům nežli ten, jemuž dobře se vede. Soucit v duši naší ozve se mocněji v okamžiku, kdy sami po soucitu toužíme a projevy soucitu přijímáme. Podrážděná mysl je citlivější a novým dojmům přístupnější, takže tyto působí na ni mocí dvojnásobnou.

Panímáma Halžová cítila tu hroznou prázdnotu v duši, jaká se vzbudí v člověku stojícím nad hrobem, v němž zasypávají drahou mu bytost. Jí zdál se svět tak prázdný a pustý, život tak divný a bezcenný, když navždy rozloučila se s Martinem, s nímž osmnácte let žila v opravdové lásce a svornosti.

Nemyslila na přítomnost ani na budoucnost, nýbrž mlhavá minulost prodírala se vždy v jasnějším světle před jejíma duševníma zrakoma.

Ano, ano před osmnácti lety a dnes!

A tu viděla, že se lidé staví, že jede uprostřed cesty vůz a na něm—opravdu rakev. Jak smutný to pohled. Jiní taky trpí, taky jsou nešťastni!

Ale pro boha, co to, že za rakví jde tak málo lidí? A to dítě a ta bába? Kdo je ten mrtvý?

Myšlénka za myšlénkou rojila se v duši Halžové, její dobré srdce drážděno bylo soucitnou, šlechetnou zvědavostí.

"To je nádenice Baráčková z Hříště," prohodil kdosi.

"Přede čtrnácti dny pochovala muže," vykládal jiný.

"Ten na ni dlouho nečekal."

"I je jí tam lépe, co pak tu měla?"

"Ba lépe, ale co s tím ubohým červíčkem," připojila se k hovoru kmotra Zahrádková jdoucí s Halžovou, při čemž ukázala na dítě a bábu.

Halžová, která z hovoru zaslechla tato slova, náhle jakoby se vzbudila ze sna. Dívá se na dítě a na bábu, v očích znovu zaleskly se jí slzy, z prsou vydralo se jí křečovité škytnutí provázené mimovolným trháním hlavy. Kmotra vedla jí stranou a domlouvala, myslíc že znovu vzpomíná na nebožtíka Martina.

Panímáma však neplakala pro muže—v tom okamžení myslila jen na ubohé děvčátko jdoucí s bábou za vozem. O jak to je teprv opuštěno, jak to je nešťastno, nemajíc ani síly ani rozumu a snad nikoho na světě nežli tu bábu—žebračku! Konečně se upokojila, v duši zasvitla myšlénka, která jí náhle vrátila mír a klid do srdce: "Vezmu si za Martina toho ubohého sirotka, který je bez rodičů a bez přístřeší."

Nerozmýšlejíc se dlouho pověděla to Zahrádkové. Ta se na ní podívala, vzala jí za ruku a pravila: "Udělejte to, kmotra, však ona vám to, až doroste, všecko vynahradí." A tak se stalo.

Když viděli vcházeti do domku Halžovou vedoucí za ruku Toničku Baráčkových, nejedni pochválili její dobré srdce.

Jediný, komu se to nelíbilo, byl žid Srûl Gaudieb.

IV.

Srûl Gaudieb byl chlap špatného zrna. Jako všichni židé na českých vesnicích i on přišel do Modlíkova s rancem, v němž bylo něco mizerného střižního zboží, jímž napaloval selky. Náš lid je posud tak krátkozraký, že se domnívá, že u žida lépe koupí nežli u křesťana.

A proč? Proto že žid je dotěrný a nestydatě dovede své věci vychvalovati, řekne pětkráte tolik, zač věc stojí a potom polovici—sleví. Kupující domnívá se kdo ví jak dobře koupil, když tolik smluvil, ale žid se mu za zády vysměje. Srûl okrádal všecky své kupce drze a nestoudně. Kupoval obyčejně jen spuchřelé látky od židovských bankrotářů, stuchlé obilí, kávu a odpadky koření, vyráběl sám mizernou kořalku a j. Za to však bylo možno u něj koupiti laciněji, nežli u kteréhokoli poctivého kupce!

Ale tato cesta na olupování svých spolubližních zdála se mu pomalá. Jako horlivý, ač nevzdělaný talmudista, byl přesvědčen, že Jehova mu velí, aby hleděl

Ty mody.

MÁTI: "Vidíš, Amálko, ta radovic můra se už provdala, a ty posud ne!" DCERA: "Což mohu že-hlicha vyklepat z rukávu?" TATÍK: "Ba věru, skoro už by se tam nějaký vešel!"

zmocniti se statků prokletého Edoma. Naproti Edomu t. j. křesťanstvu nebylo mu třeba nic více ohledů a mravních prostředků nežli tolik, aby ho nemohli zavříti. Jeho morálka—jako všech židů na vesnicích i městech—určena byla jedině kriminálem!

Proto kupoval kradené obilí od čeledínů, kteří si dělali tchoře, i od selských synků a špatných hospodyní, vnucoval na dluh hospodyním módní tretky a dával si platiti máslem, vejcemi a j. v ceně desateronásobné. Sedláci stavěli se u něho na kořalku a on nejednoho dříve opil, nežli od něho koupil píci nebo obilí. Že ho při tom vždy podvedl, rozumí se samo sebou.

Chtěl li nebo potřeboval li někdo peníze, ihned byl tu Srůl se svou nabídkou a směnkou. Lichvařil tak hanebným způsobem, že v pěti létech po celém okolí měl dlužníky. A koho jednou dostal do spárů toho tak hned nepustil. Byl to upír, který za jasného dne ssál beztrestně krev svých bližních, byla to hyena, která nevyhrabávala mrtvoly, nýbrž živé zasypávala v předčasný hrob.

Ačkoli bylo známo, že se pro něho soused Troník oběsil, Pouchová jím svedena k otrávení zetě, Matěj Jakubců k vypálení "ze msty" svého hospodáře, který přišel na to, jak mu krade a židovi prodává, přece lid nebyl tím poučen, aby ho ze své společnosti vyvrhl. Naopak žid se tomu vysmál a sousedé uvěřili, že ne vlastně on, nýbrž oni nešťastníci sami svůj osud si zavinili. Bohužel lid náš špatně zná své pijavice.

Takový byl Srůl Gaudieb.

Ale ještě jednu zlou vlastnost židovskou měl tento kramář. Byl mstivý a úskočný do krajnosti. Koho jednou vzal si na mušku, toho hned tak s oka nepustil. A běda mu nabyl-li nad ním vrchu: pak ho nepustil z drápů, dokud ho nezničil.

Také Halžovi byli mu trnem v oku. Nebožtík Martin nepil kořalku a tudíž neměl u žida co hledati. Panímáma pak všecko kupovala v městečku u Skřivana, poctivého a rozšafného křesťanského kramáře, který sice nenadělal mnoho řečí, ani mnoho nesmlouval, ale také nikdy nikoho ničím neošidil a nepodvedl. U něho stokráte lépe bylo koupiti, nežli u Srůla Gaudieba.

Kromě toho měl na ně zlost, že si jich jiní vážili jako hodných sousedů a konečně, že přijali Józu do své domácnosti. Toho by byl utopil na lžíci vodě zvláště od té doby, co s ním měl onu mrzutost. Hleděl sice všelijak proti němu popuditi Halže, ano ve své nestydatosti ukazoval na to, že mistrová je jen o pět roků starší Józy, který byl dost slušný, aby toho ženská nepozorovala. Však ani touto cestou nepochodil. Nebožtíkovi, který byl v takových věcech prudký, nesměl s něčím podobným přijíti a jiní se mu leda vysmáli.

Ale tu umřel nenadále Halža. Co bude teď s hospodyní a Józou?

Žid viděl je spolu kráčeti za rakví a prohodil k vedle stojícímu košíkáři: "Těm je ho asi líto! Teď jim alespoň nebude překážeti."

Košíkář dělal, jakoby ho neslyšel.

Když se lidé vraceli ze hřbitova, stál ještě Srůl před svým krámem a kouře, jako výměnkář když peče chleba, rozprávěl tu s dvěma sousedy a ženou Rebekou. Ta byla jako vinná bečka a hubu měla jako meč. Její ošklivá tvář, široká ústa a odulé rty odpudivě pojily se s temnou, špinavou pletí v odporný celek. Šaty měla nečisté a neúpravné jako pravá židovka.

Tu šel okolo Józa, pozdravil po svém zvyku stojící sousedy, ale nikoho si z nich nevšímal. Byl příliš do sebe zabrán a pak spěchal domů, aby zatopil nežli přijde hospodyně.

Ten je jako ženich, posměšně za ním volal žid. Rebeka se tomu "vtipu" rozchechtala div se nezadejchala a pak dodala: Proč pak ne, teď bude sám panem mistrem!

K čemu se tu smát, prohodil soused, však on Józa je pořádný švec a hodný člověk, třeba byl němý. Za to on nemůže.

To je má řeč, pane Hromádko, obracel na oko žid, maje radost, že se jeho nápad ujímá.

A kdyby Srûl umřel, ozvala se jakoby žertem Rebeka, však já bych se taky hned po nějakém jiném ohlédla.

Při slovech těchto mihlo se cosi odporně ošklivého v jejích očích a rty její ještě více odulely, jakoby prozrazovaly, co se v její duši dálo.

"Ostatně Halžová k nám přijde se sotva poradit," vykládal žid sousedům.

"I ba, co by taky chodila, není žádná mladice a zlého na ni taky nikdo nemůže nic povědět," odvětil Hromádka.

"Uvidíme, pane Hromádko. Tiché vody břehy berou," prohodil Gaudieb.

V.

Hospodář sice odebral se na věčnost, ale hospodyně vedla dále živnost ševcovskou s Józou, který nyní cítil ještě větší vděčnost a úctu k své dobrodince. Z malé Toničky měli oba radost. Ona nejvíce hrála si vedle Józy u verpánku a on velmi opatrně po ní se ohlížel, aby jí nic neudělal, kdyby se neopatrně přiblížila. Také dával pozor, aby nevzala knejp nebo šídlo a něco si neudělala.

Hospodyně z počátku často plakala, bylo jí tím smutněji, že neměla ani s kým pohovořiti. Z nenáhla však nahrazovala si Martina Toničkou, která byla přítulná a ku podivu poslušná. Její chudí rodičové patrně dobře ji odchovávali pro život.

Tak přešla zima a nastalo jaro. Józa upravil mistrovi hrob, hospodyně naň nasázela trochu květin a osila travou. Do hlavy zasadili kus bezového keře. Na venku bývají jen jednotlivé hroby úpravnější a proto tím více se Halžův hrob mezi ostatními vyjímal. Také chodíval Józa jej zalévat.

Zdálo se, že vše ostalo při starém v domácnosti Halžových, jen hospodáře že vystřídal sirotek—Tonička. Táž svornost že tam žije, táž dobrá pověst že jí provází. Bylo to sice mnohým divné, že si Halžová u sebe podržela Józu, ale konečně sami uznali, že musí býti z něčeho živa a domek její bez polí že jí neuživí.

Však tu i tam ozval se hlas, který na to hleděl s jiné stránky.

Halžová ještě nebyla čtyřicet let, byla slušná a zdravá žena, která by se při své pracovitosti vždycky byla ještě slušně vdala. Ba Záruba, asi padesátiletý vdovec, tesař, dokonce dal se u ní poptati skrze kmotru Zahrádkovou, jestli by ho nechtěla.

"Sám pán bůh by se musel na mne hněvat," odpověděla na to Halžová, kdybych už pomýšlela na vdavky. Nejsem mladice, jísti mám, chvála bohu taky co. Nebožtík si toho nezasloužil, abych už koukala po jiném."

Ale tento vzkaz nelíbil se Zárubovi. Jednou seděl u Srûla na kořalce a tu přišla řeč na Halžovou.

"Eh co ta, ta má Józku," pravil žid.

"Neblázněte, vždyť je němý," odpověděl Záruba.

"Němý sem, němý tam," zase Srûl, "ale je mladý!"

"Hm, mladý, ale mrzák."

"Mrzák! Není urostlý, není tváře slušné," horlivěji vykládal žid. "A němý, co na tom, však oni se smluví. Vždyť už je tam čtyři roky. A pak—"

"Jaké a pak?" přerušil ho Záruba.

"Víte, pane Zárubo, já jsem poctivý člověk, důvěrnějším hlasem spustil žid. "Vy jste taky hodný a poctivý muž. Každý vás zná. Víte já nikdy nepomlouvám. Ale víte, lidé si tak povídají a já to slyším od nich; povídají si, víte, že už za nebožtíka— —Však víte, co chci říci. Mnoho lidí, mnoho vědí.

Teď se teprvé rozbřeskło Zárubovi.

"Tak ono je to takhle! Teď to teprve chápu."

"Ještě jednu mám nalít, pane Zárubo?" ptal se žid a již šel k láhvím.

"Třeba ještě jednu, ale s rumem," přisvědčil soused.

"Tak ono je to takhle!"

"Ano tak je to, tak, jak jsem řekl," dokládal žid.

"Proto ona nechce jiného.

"Koho pak?"

"No třeba mě—" dodal jako žertem Záruba. Ale při tom přece nedovedl polknouti kyselost přízvuku a tónu těch slov.

"Pravda" pane Zárubo. „Vy jste poctivý a pořádný muž, jste v nejlepších létech, zdráv a tu zlatku umíte taky vydělati. Ale kde pak, to ona raději takového tuláka a mrzáka, jen když je mladý," se zvláštním mlasknutím pravil židák.

Řeč ta lichotila sousedovi, jehož rozum kořalkou zrovna se nezbystřoval a jehož uražená sobělibost odřeknutím Halžové se dráždila.

Tu vešla do krámu Rebeka a hnedle poznavši o čem je řeč, vypravovala všelijaké podrobnošti o poměru mistrové a tovaryše, že až sám Srůl ji pro přílišnou nahotu výrazu napomínal. K tomu přišel zedník Matěj, jehož poznání mezi mým a tvým úplně bylo nevyvinuto, takže často objevoval se u žida s tím, co právě někde "našel".

Pěkný tento čtverlístek nenechal brzy na Halžové ani čistou spodničku a Józa vylíčen tu jako prohnaný ničema a darebák.

Když odcházeli, prosil je žid na oko, aby nikomu o tom nic neříkali a zvláště jeho a jeho ženu Rebeku do toho nepletli. Oba poloopilí sousedé slíbili mu to ovšem jedině v tom úmyslu, že to nepovědí, dokud někoho nepotkají.

"Štěstí jim opravdu přálo. Sotva přešli náves, potkali starou Vobornici, jejíž nadání sbírati nejnovější noviny a rozšiřovati je jakoby tiskem bylo v celém okolí uznáno a známo. Zastavili se s ní a za půl hodiny věděla toho více, nežli sama Rebeka Gaudiebová.

V sousedstvu objevily se klepy o domácnosti Halžovy, které na se braly stále větší a větší zevnějšek pravdivosti, takže i mnohá dobrosrdečná hospodyně nad tím zakroutila hlavou. Nikomu ani nenapadlo, aby se hleděl sám přesvědčiti o tom, co slyšel od Vobornice, nebo Záruby a Matěje, a zdali je to také pravda. Jak to na venku bývá, vyslechnou se takové klepy, povědí dále a nikomu se ani nezdá, že v tom je něco špatného, něco nemravného. Z úst do úst a za týden to nejen každý ví, nýbrž každý tomu i věří, i když se o to dále nestará.

Tak se to dověděla i kmotra Zahrádková. Nejprve se zlobila, neboť žila s kmotrou Halžovou v nejlepší shodě, že o ní takové pověsti roztrušují, ale znenáhla se jí zdálo, že přece to není dobře, když kmotra s Józou tak sama žije a hospodaří. Teprve teď zdálo se jí, že ta němota mu tolik nepřekáží, že je statný muž a konečně kmotra není tak stará.

"Slyšel-lis o tom, co se povídá o kmotře," pravila muži.

"I dej pokoj s takovými klepy."

"Inu ovšem klepy, ale—"

"Zlé huby o každého se starají i kdyby byl jako padlý sníh."

"Je to pravda, Vojtíšku, ale—"

"Co chceš pořáde s tím a l e —"

"Je to naše kmotra!"

"Tak když je to naše kmotra, nech ji alespoň ty na pokoji," zkrátka odbyl ji Zahrádka.

"No no, jen nebuď hned tak hrrhrr! Chtěla jsem jen říci, že bychom s ní měli promluviti a ji upozorniti," chlácholila ho žena.

UČITELKA MLADŠÍ: "Tak jak se vám zde o prázdninách líbí? Není-liž pravda, romantická to krajina? Vše jakoby člověku šeptalo: Má milá, pojď, přísedni blíž."

KOLLEGYNĚ STARŠÍ: "Vidíte, to mi tu neřekl ještě nikdo . . ."

"A nač pak? Lidé sami začali, sami přestanou, až je to omrzí a budou míti něco nového," odvětil Zahrádka. "Když nebožtík kmotr ujal se Józy, posmívali se mu a pomlouvali ho, že je takový písmák a že chce dělat evandělistu. On je nechal a oni—utichli. Když kmotra ujala se Toničky, pomluvili ji, ta že toho má zapotřebí. A dnes? Nikdo na to ani nevzpomene. A s těmi novými klepy je to zrovna tak."

Zahrádková musila přisvědčiti mužovi a mlčela. Nicméně zašla si ještě téhož dne ku kmotře a všecko jí pověděla. Ta se ale nad tím pranic nezarazila.

"Vím už o tom kmotra! To víte, co se člověk hned nedoví na vsi," pravila klidně Halžová.

"Ráda bych jen věděla, kdo to asi spískal," řekla kmotra.

"Hodný člověk to nebyl a zlému zacpi ústa a bude mluvit nosem."

"Hleď kmotro, Józa je u mně již čtyři roky a chová se tak spořádaně, pracuje tak pilně a svědomitě, že nejen pro sebe, nýbrž i pro mne a Toničku vydělá."

"Pravda, je to pilný tovaryš.

"Neubližíť nikomu a je ubohý mrzák. Proč tedy lidé o něm zle mluví?

"Sama nevím, proč to," odvětila Zahrádková.

"Povím ti to, milá kmotro!" řekla Halžová.—Zlým člověkem opovrhují lidé, nebo se ho bojí. Dobrého se nebojí, ale závidí mu, nemá-li zrovna nouzi a pomlouvají ho. U nás není sice ničeho nazbyt, ale chvala bohu, přece netrpíme nouzi, a to je, co lidem překáží.

"Máš pravdu, Nanynko," přisvědčila Zahrádková a zcela upokojena odešla. Byla ráda, že to tak dobře dopadlo a že to kmotru netrápí.

Ale když odešla, sedla si Halžová do kouta k oknu a dala se do usedavého pláče. Bylo jí líto, že i vlastní kmotra přijde jí s takovou, že nikomu nic zlého nikdy neudělala a přece takovou hanbu o ní roztrušují.

"Matičko sedmibolestná, co si jen mám ubohá počít," bědovala Halžová. "Proč jen i to trápení na mne bůh posílá, proč mě tak trestá!"

Tu přistoupila k ní Tonička, chytla ji za zástěru, do níž zakryla si tvář a počala taky plakati. Halžová pustila zástěru, vzala dítě na klín a pevně je k sobě tiskla. "Neplač, můj broučku, neplač. Vždyť ty za nic nemůžeš a já se na tebe nezlobím," chlácholila ji mistrová.

Tonička ovinula ji ruce okolo krku a s pod slzí usmála se na ní. Byl to andělský pohled. Mistrová utřela si slzy a zadívala se na holku. Ta se již docela smála a dala mamince—tak říkala své pěstounce—hlasitou hubičku a měla z toho radost, že to hodně mlaskło. Dítě je nejlepší těšitel v zármutku. Jeho nevinná prostota dovede nejlépe rozptýliti trudné myšlenky a zapuditi z duše přítomnost zlých lidí. Halžová měla pak dvojí útěchu. Byla Tonička dítě a byla zároveň ubohý sirotek, kterého se ujala a dala mu přístřeší u sebe. Dobrý skutek sám

sebou blaží, Halžovou pak dvojnásobně blažil, neboť měla konečně dítě, po němž se jí dříve nejednou zastesklo, a nejednou se za to modlila, aby jí pán bůh nedal umříti bez dětí.

Józa poctivou prací a Tonička dětskou přítomností desetkráte nahradili ji pomluvy zlých lidí. Úplně?

VI.

Všecko podlehá modě.

Náš venkov zdá houževnatě lpěti na starých mravech, zvycích a obyčejích, ale toto zdání není skutečností. I kroj i řeč i mrav mění se v různých dobách, ovšem že změny ty jsou jen částečné, méně nápadné a proto zdánlivě neviditelné. Ve městě alespoň dvakráte do roka promění lidé šat, vytvoří a zapomenou během pěti let řadu slov a obratů. Jen jádro ostává tvrdé, kamenné na venkově z žuly ve městě z mramoru. Vnější forma, tvar se otírá, tu povstanou hrany, onde se ohladí, tu drsná, onde zrcadlová vytvoří se plocha—jednou v modě koule, podruhé krychle, ale hmota je stále táž. Ubývání na mocnosti jádra dá se ovšem také pozorovati—vzdělanost či civilisace je zužuje: národ blíží se národu a v oběť toho sblížení dává část své individuality, své jedinečnosti národní i kmenové. Čech je podobnější celým bytem Francouzi nežli Rus, ale přece ne tak, aby nebyli od sebe naprosto rozdílni.

A nejen čím se lid baví a šatí se mění, nýbrž i čím se škádlí a hněvá.

Dobře řekl kmotr Zahrádka: „Lidé sami začali a sami přestanou, až je to omrzí a budou míti něco nového."

Také pomlouvání Halžové a Józka znenáhla utichlo, rozumější a poctivější lidé se styděli, že bez příčiny svou sousedku hanobili, a jiným konečně bylo to mlátit prázdnou slámu. Jen dvěma nezdálo se přestati, jak se říká v nejlepším. Byl to žid Srůl Gaudieb a tesař Záruba. V prvém kypěla ničemná zlovolnost, druhý nemohl Halžové odpustiti, že jeho námluvám odpověděla.

Záruba častěji nežli před tím objevil se v krámku židově na kořalce a měl tam znenáhla slušnou "sekeru" (dluh). Srůl byl k němu samá ochota a sladkost, živil a dráždil v něm nenávist k Halžové a měl z toho dvojí ďábelský zisk: získal na draze prodané špíně či kořalce, který zisk množil ještě připisováním k útratě, potom ulevil své pomstychtivosti na Halžové. Záruba byl příliš zabedněná hlava, nežli aby pozoroval pravý stav věcí.

Tito dva pečlivě starali se o to, aby kahan pomluv nezhasil a občas do něho přilévali oleje tlačeného v jich špinavých srdcích.

Tak ušly dva roky a Halžová vidouc, že, ať dělá, co dělá pomluv stavěti nemůže odhodlala se rázem utnouti strom ten ohyzdný u kořene.

"Kam pak, teta po svátku ve všídní," volal na Halžovou starý kostelník.

"K velebnému pánovi," odpovídala otázaná a mířila k faře.

Farář byl stařičký a dobrosrdečný kněz, k němuž Halžová chodila ještě do školy. V obci měli ho velmi rádi, byl jim nejen rádcem, nýbrž i spomocníkem.

"I vítám tě, Nanynko, vítám tě! Co pak tě dnes k nám přivedlo," přívětivě děkoval starý pán mistrové na pozdrav podávaje ji ruku, kterou ona políbila.

"Jdu na radu, velebný pane," odpověděla stísněným hlasem.

"Nu tak se poraď a pověz, co tě tísní," zval farář.

"Mám u sebe, jak víte velebnosti, němého Józu a Toničku. Oba byli ubožáci bez přístřeší, než se k nám dostali. Nebožtík Martin, dej mu pán bůh nebe, vyučil Józu dobře v ševcovství a on mně teď splácí dluh, že mne svou prací živí. Kdo ví co bych si počala„ kdyby u mně nebyl."

"Pravda, on je hodný člověk a ač chudák nerozumí tomu, co se v kostele děje, přece velmi zbožně si tu vede," přisvědčil ji farář.

"A přece sousedé o něm i o mně zle smýšlí a mluví," s pláčem dopověděla Halžová.

"Před bohem se neskryješ a pomluvě neujdeš," chlácholil ji farář.

"Velebnosti, chci tomu učiniti konec a raději se dám s Józou oddat," pokračovala v pláči mistrová.—Však on mi to nebožtík Martin odpustí."

Halžová hezkou chvíli nemohla se ani na domlouvání farářova utišiti.

Konečně nabyla tolik klidu, že mohla vyslechnouti radu farářovu. Ten ji nejprve napomínal, aby to nečinila, že to asi nepůjde, že je to člověk němý, že s ním nebude moci ani po křesťansku býti živa a podobně. Když však mu Halžová poctivě a sprostně zase vypověděla svůj úmysl a účel, musel přisvědčiti, že má konečně pravdu. I slíbil ji, že sám o to dopíše k úřadu a půjdeli to, že ji pak oddá.

S vroucími díky a s lehčím srdcem odcházela z fary, neboť pevně doufala, že ti páni nahoře budou stejně tak hodni, jako pan farář.

Farář dopsal ke konsistoři a ti ho odkázali na hejtmanství. Na hejtmanství odpověděli, že sice němota není právní překážkou sňatku manželského, že však je potřebí, aby ženich prokázal se všemi potřebnými k tomu doklady úředními: domovským listem, křestným listem, vysvědčením za vyučenou atd.

Farář však věděl, že němý při svém přijetí k Halžovům neměl vůbec žádných úředních dokladů o své osobě, ba ani nedovedl označiti, odkud je, a kde byli jeho rodiče a kde se před tím zdržoval. Na prosby Halžové učinil o tom farář obšírné podání na hejtmanství s otázkou, nedalo-li by se vzhledem k jeho poctivému a spořádanému chování za celých šest let, co je v obci, něco pro něho učiniti. Přišla záporná odpověď a tím věc na vždy skončena.

Mistrová viděla, že se jí dobrý její úmysl nezdařil, byla zádumčivá a často plakala jako po smrti svého muže. Mezi lidi chodila málo.

Ale věc ta nezůstala v tajnosti, ačkoli farář s nikým o tom ani slova nepromluvil. Přišel četník a ten to všecko pověděl u představených.

To byla nějaká novina. Bylo to jakoby do úlu holí šťouchl. Všude to bzučelo a hučelo, nejvíce ovšem u žida Srůla Gaudieba a Záruby.

Teď bylo viděti, že to bylo pravda, co tito dva před tím roztrušovali. Nikdo ani nevzdechl na to, že naopak klepy vyvolaly tento poslední nezdařený krok Halžové. Rebeka a Srůl jako o závod vymýšleli nové pomluvy a s bestiální nestydatostí každému je vnucovali, kdo k nim zašel nebo kdo šel okolo.

To byla zlá rána pro Halžovou.

Sám kmotr Zahrádka nad tím povážlivě kroutil hlavou a v duchu dával své ženě za pravdu, co mu tenkráte řekla. A takových i mezi hodnými sousedy bylo více. Domnívali se, že Halžová chtěla se vdávati pouze proto, že jí vdovský chléb nechutnal a že už zapomněla úplně na prvního muže, který byl ve všem řádný člověk. A přece už bylo čtyřicet dvě léta, té už toho nebylo zapotřebí, aby ještě bláznila, a k tomu po němém, neznámém člověku.

Snad by i tyto řeči konečně byly utichly, kdyby se v zápětí nebyly dostavily zlé následky. Halžová kde mohla vyhnula se lidem, kteří ji nevinně pronásledovali a pro nic za nic život otravovali. Byla to vždy hodná žena a nikdo nemohl říci, že by se byla s někým jenom pohádala nebo pohněvala. A přece titéž sousedé, kteří o ní nic špatného říci nemohli a kterým neublížila v ničem, znenáhla přestali k ní dávati dílo a než uplynulo půl roku, neměl nejednou Józa do čeho klepnout.

Skromná domácnost u Halžů musela se ještě uskrovniti, mistrová ku podivu scházela a Tonička, která chodila do školy, nejednou ostala doma, aby mamince pomohla, když si tato musila lehnout. Jindy jasné tváře tří dobrých lidí zachmú-

řily se žalem, jeden litoval druhého, ale nemohl se jeden druhému svěřiti a si uleviti. S Józou nešlo to pro němotu, s Toničkou pro nedospělost rozumu.

Tak přišla zima, ale v praskot ohně nemísilo se veselé klepání Józovo na nové podrážky, sotva že tu a tam syčela dratev na nějaké správce. Přišla bída. Halžová nevědouc si konečně jiné rady, poslala Toničku k Srûlovi pro mouku—na dluh! Stálo jí to hrozný boj duševní, neboť jinda neposílala tam ani za peníze, pamětliva řeči nebožtíka Martina: "Střež se žida jako čert kříže nebo krejcar-li ti půjčí o jiných tisíc tě okrade."

"Máte poslat mamince 2 kg černé mouky," vyřizovala Tonička.

"A kde máš peníze?" ptal se žid.

"Ona vám prý pošle, až dostane za boty," nesměle pravila holka.

Žid ji nevyhnal, ba ani se nezamračil, naopak rychle skočil k váze a ďábelsky se usmívaje vložil na něj pytlík a na pravo závaží 2 kg, přihodil na druhou mísku 3 deka, o které navážil méně.

"A až bude maminka něco potřebovat, jen ať si pošle," pravil žid Toničce podávaje ji mouku. Potom sáhl do sklenice vyňal cukrátko a dal je holce od cesty. Ta s nemalou radostí utíkala domů.

"Rebeko! Rebeko!" volal Srûl.

"Ca pak se děje?" ptala se vkolébavší se židovka.

"Novina, pěkná novina," mnul si ruce žid s rozšklebenou tváří.

"Jaká pak novina, Srûle?"

"Hádej kdo tu byl?"

"Záruba?"

"Hloupost!"

"Snad ne s fary?" ušklíbla se Rebeka.

"Víc než s fary! Tonička, ta Tonička, co si ji vzala Halžová za vlastní."

"Adonai! Co povídáš?"

"A k tomu ještě na dluh koupila mouku," vykládal horlivě žid.

"A tys jí, Srûle, počkal?" mračila se Rebeka.

"To se ví, že počkal," ušklíbl se znovu žid, vzal ženu za rameno a zvolal:

NÁJEMNÍK: "Tenhle byt nechci ani zadarmo! Vždyť tady se stropu teče voda!"
DOMOVNICE: "Inu, kdyby tu teklo pivo, vzal by si ten byt pan domácí sám."

"Však jí to přijde draho. Vždycky se krámu mému vyhýbala a ten Józa, víš co nám udělal. Teď mají hlad, však jsem jim pomohl a ještě pomohu, že jim nikdo nedá kousek práce. Ano v bídě se musí ke mně připlazit, mne, žida, toho prašivého žida—jako Edom říká—prosit a ten žid je vyssaje, vymačká jako citron, a až nebudou míti ani šindel na střeše, pak, ó pak je vyženu jako psy z chalupy! O já je naučím ty proklaté psy křesťanské, co dovede žid!"

Srûl mluvil rychle svým židovským způsobem a div se při tom nezadusil.

V přízvuku a tónu spočívalo nesmířitelné záští a zvířecí pomstychtivost, která se nelekala žádných překážek ani mravních ani hmotných. Tak daleko hleděl pomluvami přivésti Halžovou—nyní kdy byla v bídě, bylo hračkou ji zničiti. Ona ovšem netušila, že Srûl Gaudieb s Rebekou jsou hlavními strůjci všech pomluv, myslila, a velká většina s ní, že to byl Záruba, který se jí mstil pro nezdařené námluvy.

Když přišla Tonička s moukou, ukázala cukrátko a vyřídila, co žid vzkázal, byla Halžová nemálo překvapena.

„Tak vida," pomyslila si, "vždycky jsme se mu vyhýbali a on je lepší než mnohý křesťan. Kdo by to byl řekl, že bude tak ochoten a že se ještě nabídne. Inu žid je taky člověk, má taky srdce a zvláště ví-li sám, jak je bída zlá.

Panímáma bohužel malovala si celou věc v růžovém světle, jí ani nenapadlo ve snách, že v tom zdánlivém dobrodiní kryje se hanebný plán na její záhubu. Dobrý člověk nikdy neprohlédne v čas takovou ničemnost, jeho upřímnost nedává mu poznati úskok ničemníkův.

Bída je matka dvou dcer: ctnosti a ničemnosti. Miluje li prvou, uteče druhá k jejím nepřátelům a popouzí je proti ní; miluje-li druhou opustí ji prvá a hořem zahyne.

VII.

Záruba se sice vymstil pořádně za odmítnutí na Halžové, ale zapoměl, že vině v patách běží trest. Jeho časté návštěvy u Srůla Gaudieba přinesly i jemu zlé ovoce. Z počátku pil na zlost a později na radost. Srůl ochotně psal do špinavé knihy každou útratu, kterou často z 85 kr. doplnil na 1 zl., aby se to lépe "počítalo". V takových věcech býval od jakživa mistrem. Dlužník, který nemůže platit, jen zřídka hádá se se svým věřitelem. A s tím počítal i žid.

Kromě toho zanedbával mistr i řemeslo. Jeden den pil a nepracoval, druhý den nepracoval, že ho bolela hlava. Jednou udělal věc menší, podruhé větší, nebo nepřišel do práce vykonat tu neb onu zakázku. Lidé se tomu z počátku smáli odbývajíce to svým prostým vtipem, později nad tím kroutili hlavou, až nad ním konečně udělali kříž. "Je kořala," říkali "dejte s ním pokoj!"

Byl dlužen u žida na půldruhého sta. Ten uhodil naň týž den, co přišla Tonička pro mouku, aby zaplatil. Teď už ho nepotřeboval. Mistr se zarazil, že je zima, že nyní nemá, až na jaře, až bude práce. Žid se kroutil, že potřebuje peníze, že sám má platit za zboží. Konečně se dohodli, mistr slíbil, že na starý dluh podepíše směnku místo na 150 zl. na 180 zl., kterýchž 30 zl. počítal Srůl Gaudieb na úroky za uplynulou dobu a za následující čtyři měsíce. Ve skutečnosti byl to poctivý 60 proc. úrok.

Celý schlíplý šel ten večer tesař domů a přemýšlel, jak jen mohl udělati tak veliký dluh. "To mě ten chlap židovská okradl," pomyslil si v duchu, ale nahlas byl by se asi bál někomu to říci. Ba co bylo nejhoršího, neměl vskutku doma ani krejcaru a na výdělek ani pomyšlení. Jiná léta míval nějakou zlatku z letní práce uhospodařenou, ale co se staral o klepy a zapomínal na práci, nemohl nic ušetřiti. A tak nezbývalo nežli po celou zimu kupovati u žida a ještě se k němu zdvořile míti. Pravda umírnil se trochu v pití, ale nebylo-li jen už trochu pozdě!

Také Halžové dařilo se špatně. Sotva zlatku dluhu zaplatila, již zase dvě přidělala, nad čímž mnul si v zářivém pohledu žid Gaudieb ruce. Už dávno neměl tak dobré obchody.

Žid Srůl Gaudieb naučil se zvláštnímu umění, které zejména Halžové a Zárubovi bylo osudno. Psal totiž peníze za na dluh koupené zboží, jakož i splátky na dluh do jedné řádky a když toho byla plná stránka, sečetl to všecko dohromady a přepsal sumu na následující list. Kdyby byl na to někdo přišel, byl by mu jistě řekl, že se zmýlil, a dokázal svou "poctivost", že každý uplacený krejcar zapsal.

Celý dluh Halžové za tři měsíce dělal tímto způsobem asi 50 zl. Na neštěstí se však ke všemu ještě rozstonala. Útrapy posledního roku velmi podryly zdraví jinak silné ženy, takže vůčihledě chřadla, až ulehla. Teprvé o svatodušních svátcích zase se trochu vzpamatovala, takže začala choditi.

Józa na tu krátkou dobu taky velmi sešel. Celé hodiny, když neměl práci, vyseděl u lože hospodyně, ano ani v noci nespal, živil se skoro výhradně brambo-

rami na loupačku, jen aby ušetřil a raději přilepšil mistrové ve stravě. Vlastní muž byl by se nemohl o ní starati a více se pro ní obětovati. Taky Tonička byla vyhublá a zamlklá, někdy zalezla do koutka a tam tiše plakala z lítosti pro maminku nebo z hladu. Je pravda, že kmotra Zahrádková občas jim přinesla placku nebo vdolek, ale mnoho toho nebylo, sama byla chudá.

Józa neumělou rukou pouštěl se i do krejčoviny a spravoval na sebe i na Toničku, leč záplata díru zakryje, ale nezacelí. Ani prádla se neštítil, vypral na sebe i na hospodyni, ale za mnoho to nebylo. Poněvadž zima toho roku dlouho trvala, byla i v ostatních chalupách dosti velká bída a za práci sotva dostalo se trochu brambor nebo černé mouky.

Konečně nadešlo jaro. Všem vyjasnily se tváře. I Józa dostal trochu práce, takže zase veselej znělo v světnici jeho kladivo. Mistrová sedala na lavici nebo na prahu domku. Sousedé jdoucí kolem s ní promluvili, potěšili ji, že bude zase dobře a šli po práci. Jednou zastihl ji tu i Záruba. Byl o mnoho starší, šedivější, a hlava hodně vpadla mu do ramen. Pozdravil ji, ale šel svou cestou.

Oba to bodlo u srdce. Oba byli hodně za tu krátkou dobu sešli. Halžová v duši cítila zármutek pro jeho pomluvy a přičítala jim svou bídu a neštěstí. Záruba v duši vyčítal ji umíněnost a z té pochodící dluhy, do nichž zabředl. Oba se na vzájem vinili a ten pravý jich zhoubce—žid—vyvázl bez pohromy. Ba oba domnívali se, že on jim vlastně prokázal dobrodiní!

Když konečně Halžová se pozdravila tak, že mohla lehčí práci konati, zašla poprvé k židovi, aby spořádala svůj dluh.

Zle jí to svíralo u srdce, leč měla s sebou 10 zlatek, jež konečně Józa vydělal na dvojích vysokých botech.

"I to jsou k nám hosti," volal na vstupující žid Srůl a hned zavolal i Rebeku.

Jdu k vyrovnání, pane Gaudiebe," po pozdravu honem vysvětlovala Halžová.

"Jen se posaďte, na to je dost času, to neuteče," se strojenou vlídností pravila Rebeka a usmála se tak sladce, až mráz po zádech z toho Halžovou přeběhl.

"A jak dobře vypadáte," pochvaloval žid.

"Ba krásně," trpce odpověděla mistrová.

"Všecko zas bude dobře, paní mistrová, všecko bude dobře," řekla Rebeka.

"A tak už mi odpusťte," stísněně odhodlala se Halžová přejíti k věci, "že jsem posílala k vám na dluh. Nebyla jsem tomu nikdy zvyklá, ale přišla bída—"

"Kdo pak by o tom mluvil," řekl žid Srůl, "byl jsem velice potěšen, že jsem vám mohl posloužiti a budu míti z toho největší radost, když budeme dobří přátelé. Víte, jsem poctivý člověk a znám, víte, co je bída. Rád každému pomohu, víte, na mou duši rád!"

Rozprava tato trvala asi půl hodiny, načež žid vzal ušpiněnou knihu, našel jméno Halžové a začal počítati. Mezitím Rebeka hleděla odvrátiti pozornost panímámy od svého muže, ale tato plna úzkosti sledovala polohlasé sčítání.

Trvalo to trochu dlouho a z toho přišel na ni strach. Čelo rosilo se jí potem.

"Maličkost, panímámo, maličkost," konečně promluvil žid, "127 zl. 60 kr."

Halžová div nevykřikla. V očích udělala se jí kola, v uších jí hučelo a nežli se kdo nadál, omdlela. Jen že jí Rebeka uchytila před pádem a posadila na stolici. Rychle ji omyli octem, takže zase přišla k sobě.

"Pamatujte se panímámo, co se vám to jen stalo," volala Rebeka. "Je vám tu dusno, otevři přec, Srůle, dvéře. Tak! No ono to zase přejde."

"Nechtěla byste trochu výborné višňovky," nabízel žid, "mám výbornou domácí."

Halžová zavrtěla hlavou a poprosila konečně o trochu čerstvé vody. Rebeka se pro ní odkolébala a hnedle tu byla se sklenicí. Když se mistrová vzpamatovala tak dalece, že mohla opět vstáti; vyndala z kapsáře 10 zlatek a dala je Srůlovi na

splátku dluhu. Ten nechtěl ani slyšet, konečně je však přece vzal a uložil je do zásuvky.

Ale při jedné ráně zřídka zůstává. Když se Halžová vracela domů, běžela ji Tonička vstříc a s pláčem vypravovala, že si Józa uřízl prst. Mistrová zapomněla na sebe a okamžitou slabost a spěchala rychle do světnice. Tu stál u škopíčku s vodou Józa a držel v něm levou ruku, z níž se mu řinula krev. Honem chytila ho za ni Halžová a div znovu neomdlela nad silným proudem krve z ní se valícím.

Rychle uškubla kus staré košile visící přes bidélko, strhla dřívkem v předsíni pavučinu a přistoupivši znovu k Józovi, uchopila poraněnou ruku. Ukázala mu, aby jí silně stiskl v zápěstí na žilách pravou rukou, čímž proud krve se umírnil, pak ji čistě otřela a rychle přes ránu, jdoucí od bříška palcového přes celou skoro dlaň, položila pavučinu a jala se ji zavazovati. Při tom ji pomáhala Tonička.

V nebezpečí . . . .

Muž: Ženo, pro boha, schovej tu punčochu; jde okolo četník a ty nemáš *konečně lístek!*"

Když byly hotovy, ptala se mistrová, jak se mu to stalo. Józa ukázal, že přikrajoval přibitou podrážku, že se mu smekl knejp a zajel do ruky. Potom sedl znovu k práci a nedal se ničím zdržeti, aby podrážku nedokončil. Toho dne cítil jenom palčivost a myslil, že to přejde. Ale nepřešlo.

Ráno měl ruku silně naběhlou a cítil škubání. Ukázal to mistrové, ta mu to rozvázala a viděla, že je ruka zapálena. Ani nová pavučina nepomohla, druhý den měl ruku oteklou a musel do Přibyslavi s Toničkou k lékaři. Ten zle huboval a řekl, že je pavučina jedovatá a že z toho může míti Józa polízanou. Hned mu vymyl ránu v karbolové vodě, dal mu na to náplasť a vatu i pevně zavázal. Pak napsal recept na takovou vodu a poručil Toničce, aby za dva dni zase přišli, kdyby Józa cítil velkou bolest. Když mu pověděla, že jsou Halžovi, nevzal od nich ani krejcaru.

Józa nesměl pracovati, ba ani nemohl, neboť měl opravdu velkou bolest. Když si druhý den ránu opět vymyl, ulevilo se mu tak, že v noci dokonce klidně spal. Proto nešel už k panu dóktorovi, ale když nemohl pracovati, vzali lidé dílo od něho a dali je jinam.

Tak uplynuly tři neděle. Výdělek žádný, museli zase na dluh k židovi. Dluh opět rostl a při praktice Srůlově dostoupil za několik neděl 140 zl.

Dvě ubohé mouchy zapadly v jednu pavučinu. Vyprostí-li se?

VIII.

Tak uplynulo léto. Na podzim pochovali stařičkého faráře, při čemž na kolik hodin cesty sešli se lidé dohromady. To byla událost, která rozvlnila mocně klidnou hladinu vesnického života. Kdo bude jeho nástupcem? Lítost po starém a zvědavost po novém byly předmětem denních hovorů.

Jediný z osadníků, který měl radost ze smrti dobrého kněze, byl žid Gaudieb. Byl totiž starý pán velkým nepřítelem Srůlovým, ani ne proto že byl žid, jako že byl špatný a podlý chlap. On věděl, že žid poctivě nebohatne, a věděl, že ti, které přivedl na mizinu, nebyli jen sami tím vinni.

Nový administrátor byl odchovanec nynějšího směru. Pobožnůstkář, všecko dělal jen na oko, za větrem však přestal klopiti zrak a odložil svatý obličej. Ba aby ukázal svou "křesťanskou" pokoru, nevyhýbal se ani židovi, mluvil s ním, ba do konce i od něho kupoval. Tím žid nabyl ještě větší smělosti ve svých "obchodech", ba aby si naklonil velebného pána, dal mu jednou 2 zl. na chudé.

V zimě vdal žid svou nejstarší dceru Rút za vzdáleného příbuzného z Německého Brodu, Galgenknechta Morice, a za věno přenechal mu obchod i s domkem a polemi, v němž posud bydlel. Sám strojil se přestěhovati do Jihlavy. Měl dosti již "nahospodářeno" a mohl si zařídit větší a pohodlnější obchod.

Avšak tyto změny měly v zápětí, že počal dobývati na dlužnících své pohledávky a tak došlo mezi jinými i na Zárubu i Halžovou.

Od Záruby měl celkem tři směnky. Prvou na 180 zl., druhou na 240 zl. a třetí na tři sta. To stalo se tak. Když Záruba nemohl prvou zaplatiti; dal novou o 60 zl. větší a starou židovi ponechal. A tak bylo i s třetí. Tu však Srůl Gaudieb tvrdil, že mu je dlužen za všecky tři, tedy dohromady 720 zl. Záruba div si nezoufal. Nadával mu, proklínal ho, hrozil žalobou, ale žid jen krčil rameny a stál na svém: "Platte!"

Pak spočetl dluh Halžové a napočítal všeho dohromady 266 zl. 29 kr. Přišel k ní, pověděl jí proč přišel, že se odstěhuje, že potřebuje peníze a že žádá, aby mu zaplatila.

Když jí oznámil sumu 266 zl. 29 kr., celá zdřevěněla.

"To není možná!" vyrazila ze sebe.

"Nu, snad jsem vás neokradl," uražen pravil žid.

"To já neříkám, ale to není možná, snad jste se zmýlil, pane Gaudiebe," dodala se zalitýma očima Halžová.

"Já a zmýlit se," pyšnil se žid. "Nikdy v počtech jsem se nezmýlil ani o trojník. Inu ono se vám nezdá, jste tři a za dva roky se něco spotřebuje. Kdo za to může, že jste si vzala dva darmojedy do chalupy."

"Tvrdá ta řeč dopadala jako kamení na hlavu vdovinu. Tak to je ten dobrodinec, co je zachránil od hladu. Cukrátko dal Toničce a vzkázal, aby zase přišla, až bude něco maminka potřebovat!

"Prosím vás, pane Gaudiebe, počkejte ještě; nemohu vám hned zaplatiti, kde bych to ubohá vzala," s pláčem prosila žena.

"Musím taky platit a nemám čím, jsem v nouzi o peníze," vymlouval se žid.

"Pro boha vás prosím, posečkejte aspoň do nazimy," se sepjatýma rukama prosila ubohá vdova.

"Nemohu, panímámo, sám bych musel se vydlužit na veliký úrok," krčil se žid.

"Pro boha vás prosím, počkejte, sama vám úroky ty zaplatím," třesoucím se hlasem žebronila vdova.

"Nu to je jiná, nesmíte říci, že mám kamenné srdce, počkam vám a sám se někde vypůjčím," úlisně šklebil se žid.

Potom vyndal blanket směnečný, napsal naň sumu 300 zl. a dal takto vyhotovenou směnku podepsati Halžové.

Pohledávku u Halžové i Záruby dal si vtěliti do kněh.

Halžová byla ztracena. Její otřesené zdraví předešlými událostmi, tím úplně podryto. Chodila jako stín, často dlouho modlívala se v kostele nebo doma v koutě plakala.

Žid Srůl Gaudieb sice opustil vesnici, ale dal za sebe náhradu ještě horší. Když došla směnka Halžové, objevil se u ní poprvé Galgenknecht a připomenul jí, že má platiti. Vdova naň hleděla jako vyjevená, ani mu neodpověděla. Hrdlo jí to zadrhlo a jediné, co dovedla, byl křečovitý, zoufalý pláč.

"To na mne neplatí, panímámo," zvolal bezcitný žid. "Máte platit, tak plaťte!"

Ale ať mluvil zprudka nebo mírněji, nedostal od ní odpovědi, takže odešel s nepořízenou. Dal to svému advokátovi. Několik neděl před tím učinil to i se Zárubou. Záruba dostal obsílku od soudu z Přibyslavě. Přiznal se, že všecky tři směnky podepsal vlastní rukou, že jsou tedy pravé, ale vykládal, jak ho při nich Srůl Gaudieb podvedl. Poněvadž nemohl to prokázati svědky, byl odsouzen k placení a kromě toho podal na něho žid žalobu pro urážku na „cti".

Tak se mu odměnil za to, že mu pomáhal k ukojení pomstychtivosti nad Halžovou.

"Zde se mluví anglicky, francouzsky a rusky"

stálo napsáno na velikém skleněném okně jednoho pražského hotelu. Přišel tam lord Beefsteak a chtěl udíleti rozkazy ve své mateřštině, ale nikdo z domestiků mu nerozuměl.—"A kdo pak zde mluví ty tři řeči?" tázal se lámanou němčinou, vida, že se bez ní v Praze neprotluče.—"Číšníci," odpověděl čiperný sklepník.

I tato dostala obsilku k soudu, ale nedostavila se. Sklátilo ji to na lůžko a Józa i Tonička nejen zármutkem stíženi, nýbrž i obavou, co z toho bude. Teprve teď, jak mohla a uměla smluvila se hospodyně s Józou, oč se vlastně jedná. Zdálo se, že pochopil, neboť se dal do pláče, který podobal se zvířecímu řevu.

Halžová v nepřítomnosti odsouzena a výměr jí doručen. Když jí ho poslíček přinesl, ani ho nečtla. A k čemu by ho čtla, věděla, že nemůže platit, že je tudíž ztracena. Jen o jedno prosila, aby ji pán Bůh nedal té hanby dožíti, aby jí z vlastního domku vyhnali.

A Bůh ji vyslyšel. Jediné čeho se dočkala, bylo odhadnutí chalupy. Téhož dne byli i u Záruby. Ten hrozně proklínal a láteřil, pak se ale utišil a byl jakoby úplně proměněn.

Odpoledne přišel ponejprv ve svém životě k Halžové. Ta se mu nemálo podivila, ale když jí odprošoval a všecko vyznal, jak jí ublížil a sebe zničil, podala mu vyzáblou ruku a pravila:

Odpouštím vám, sousede. Slyšte, nebožtík Martin říkával: Kdo se od žida krejcar vypůjčí, toho o tisíc okrade! Byla jsem v bídě slepá a vy v záští. Oba jsme za to krutě potrestáni.

Svatá pravda, sousedko, smutně dodal Záruba.

Halžová odpustila i Zárubovi ba i židovi. Ale Záruba chodil, s nikým nemluvil a zdálo se, že ustavičně na něco myslí.

Dražba domku ustanovena dne 16. listopadu na 11. hod. dopol. Den před tím přijel na vlastním lehkém kočárku Gaudieb k svému zeti, ale jak se podivil, když uslyšel, že zítra má Halžová pohřeb. Pak mluvilo se jen o "obchodech."

Druhého dne o 9. hodině ranní byl pohřeb Halžové. Celá vesnice přišla, neboť každý chtěl ubohou trpitelku odprositi za to, čím jí pro nic a za nic ublížil. Teď se teprve ukázalo, jak nevinně ji pronásledovali, teď teprve viděli, že vlastně byla vzorem svou láskou k bližnímu i svou trpělivostí v hoři a žalu.

A když se hnul průvod a za rakví s hrozným nářkem objevil se Józa a Tonička, nebylo v celém průvodě oka, které by se nebylo zarosilo.

Ještě pohnutější scéna odehrála se na hřbitově. Když chtěli spustiti rakev do hrobu, chopil ji Józa oběma rukama, vyl jako zvíře a za živý svět nechtěl ji dáti pohřbiti. Byla to scéna srdcervoucí. Také Tonička plakala, až jí srdce usedalo a s ní všecky ženy a nejeden muž.

Konečně Józu odtrhli a rakev zasypali. Když se všickni rozešli, zůstal na hřbitově jen Józa s Toničkou.

Jediný, kdo na hřbitově neoslzel, byl Záruba. Stál tu jako sloup, oči jeho svítily zimničním leskem, a celý se třásl. Bůh ví, co se v duši jeho dálo.

Když se vrátil s ostatními do vsi, potkal na návsi žida Gaudieba.

Zloději, tys mě okradl, zvolal na něho a zůstal státi.

Pane, jak se můžete opovážit mně to říci, z vysoka odpověděl žid.

A ji jsi zabil, ničemo, pokračoval Záruba jako šílený.

Lidé začali se kolem obou kupiti a pozorovali hněvnými pohledy Gaudieba. Ten však náhle obrátil se na představeného a zvolal:

Pane představený, vy jste mi svědkem na to, co mi řekl Záruba!

Ale v tom, co se obrátil od Záruby zvolal tento: Dám ti svědka na pamětnou!

A nežli mohl tomu kdo zabrániti, vystřelil naň z pistole a trefil ho do boku.

Adonai, já jsem zabitý, zvolal žid a sklesl na zem.

Když zapadlo slunce, vrátil se Józa s Toničkou ze hřbitova do vesnice. Přišli k svému obydlí. Bylo zamčeno. Nový majitel patrně se ho již ujal.

Józa sedl si na práh, přitiskl Toničku k sobě, a oba plakali.

Byli podruhé bez přístřeší!

Z dob otroctví v Texasu.

Dle Jul. Schuetze pro kalendář "Amerikán" upravil Josef Buňata.

ILLUSTROVAL E. V. NÁDHERNÝ.

ZRUŠENÍ otroctví ve Spoj. Státech stálo národ ohromné oběti na životech lidských i majetku a doba nynější se pilně vynasnažuje o setření posledních stop tohoto krvavého dramatu v historii národa. Všeobecně se pohlíží na otrokářství americké co na černou skvrnu této veliké republiky, ba nyní i Jihané sami neradi o tomto předmětu rozprávějí. Nesčíslné spisy byly napsány o ukrutnosti otrokářův a jejich dozorcův, o nelidském zacházení s černými otroky, o krutém pronásledování a štvaní uprchlíků, ale málo kdy se člověk dočetl něčeho, co by vrhalo aspoň slabý paprsek světla do té temnoty otrocké doby. A přece měla i tato otrokářská instituce také nějaké světlé body.

Nynější postavení pracujícího lidu se četně porovnává s otroctvím. Jsou však i tu veliké rozdíly mezi zaměstnavateli. Kdežto jeden jest bezohledným vydíračem, jest druhý lidumilem. Jeden zaměstnavatel pohlíží na dělníky své co na materiál, z nějž chce vyzískati bohatství, kdežto jiný považuje dělníky své za spolulidi, s nimiž také po lidsku zachází. A ne jináče to bylo na jihu v době otroctví. Vedle krutých a bezohledných otrokářů byli také páni citelní, vlídní, kteří hleděli svým otrokům osud jejich ulehčiti co nejvíce. Takovýmto vlídným otrokářem byl také alabamský plantážník Simeon Murray. Netrýznil své otroky, ba v domě jeho nebylo ani karabáče, bez něhož se otrokář žádný neobešel.

Simeon Murray měl slaboučkou ženušku, něžné to stvoření, jíž v domácnosti ve všem vypomáhala statná otrokyně Elisa. Bylo to v dobách otroctví něco zcela obyčejného, že černé otrokyně kojily dítky pánů svých a tak to bylo také v domě Murrayově. Když slaboučká paní dala život děvčátku, odkájela je otrokyně Elisa, která měla právě také několik dní starého chlapečka. Takto vyrůstalo dítko pánů s dítkem otrokyně pohromadě, odkájeni těmitéž prsy a živeni v stejném domě a za stejných okolností. Když pak paní Murrayová brzy po porodu s životem se rozžehnala, nastoupila otrokyně Elisa úplně v práva mateřská nad malou Marií. Otrokyně měla pak ještě jednoho chlapce, pětiletého a tu žila v domácnosti Murrayově co hospodyně i s dětmi svými, věnujíc veškerou péči malému osiřelému děvčátku svého pána.

Takto plynula léta, až dítko plantážníkovo se vyvinulo v spanilé, ale po matce velmi slabé děvče. Synové černošky pak vzrostli v statné muže, z nichž starší byl vyučen kovářství, mladší pak kolářství. Černá hospodyně zvána byla

ode všech domácích "tetou" Elisou, ona pak dítě pánovo nejmenovala jinak než slečnou Mary.

Tento idyllický poměr rodinný byl však konečně přerušen, když slečna Mary se provdala za doktora Bella. Byl to muž nevalné krásy, za to však vzdělaný a mravův ušlechtilých. Ten pak se rozhodl, že za příští své působiště si zvolí stát Texas, do nějž se v letech padesátých osadnictvo se všech stran hrnulo. Starý plantážník dal mladým novomanželům do začátku $1000 na hotovosti a starou chůvu, tetu Elisu i s jejími dvěma syny. Dr. Bell se usadil r. 1852 nedaleko řeky Guadalupe, kdež založena byla malá osada zvaná Mission Valley. Při hlavní cestě, vedoucí z Victorie do Mission Valley, zakoupil si malý kus pozemku, na němž na jedné straně cesty zbudoval pro sebe skrovný, avšak útulný domeček, na druhé straně pak zařídil pro své dva otroky dílnu kovářskou a kolářskou.

Ač v době tehdejší bylo málo lékařů v Texasu, přece dr. Bell neměl valných příjmů ze své lékařské prakce. Kdyby byl měl rodinu svou vyživovati ze svého výdělku, byla by tato musila žíti o suchém kukuřičném chlebě. Ale v domě doktorově nebylo nijakého nedostatku, ano i výborných nápojů líhových se tu vždy v hojnosti nalézalo, jichž pan doktor byl velikým milovníkem. Mladé paní pak pro zábavu a ukrácení chvíle dáno i piano do pokoje, pro Texas za dob tehdejších to luxus neslýchaný. A veškeré to pohodlí doktora Bella i jeho rodiny záviselo na oněch dvou mladých, statných otrocích, kteří v dílně tam přes cestu od časného jitra až pozdě do noci pilně pracovali. Starší bušil do kovadliny, mladší buď mu přitloukal, nebo spravoval různé věci ode dřeva a poněvač to bylo na hlavní cestě, měli oba řemeslníci stále plné ruce práce. Oni ale nelenili. Pracovali zcela svobodně, pánu svému odvádějíce $100 měsíčně a ostatní náleželo jim.

V rodině Bellově veden byl tentýž patriarchální život jako dříve v rodině Murrayově. Stará černoška zvána tu byla "tetou" Elisou, a vládla v celé domácnosti neobmezeně. Paní Bellová pak zůstala jak pro tetu tak i pro oba její syny "slečnou" Mary jako dříve. Otrokyně i synové její pak lnuli velikou láskou ku mladé paní, již by byli takořka na rukou nosili. Když pak panička vyběhla ne dosti oblečena ven, tu jí teta Elisa vypeskovala, jako to kdysi činívala, pokud byla malou slečinkou Mary. A mladá paní jen se usmívala a říkala: "Dobře tak, teto Eliso, jen mi vyhubuj!" Ba i do pana doktora se někdy stará černoška pustila, že se nic nešetří a mnoho pije, že by měl k vůli "slečně Mary" lépe své zdraví šetřiti. Když pak mladí řemeslníci zanechali práce, tu přišli do domu čistě převlečeni, pomáhali matce vodu nositi, dříví štípati a vše, čeho třeba, do pořádku uváděti.

Dlouho do noci se pak hovořilo a smálo, jako by tu nebylo žádného rozdílu v postavení a pleti.

Po čase se dostavilo robátko do rodiny Bellovy, maličké to děvčátko, jemuž taktéž dáno jméno Mary. Což tu bylo nových radostí v domě. Stará teta i její synové závodili mezi sebou, aby matce i dítku všemožné pohodlí připravili. Tu teprve bylo stále slyšeti káravý hlas staré otrokyně, která nechtěla dopustiti, aby mladá matka se jen na vlas odchýlila od předpisů v takovémto stavu vyžadovaných. Mladí černoši pak zase se drali o malé novorozeně, chtíce je každý co nejvíce pochovati. Často odeběhl některý z dílny pod záminkou, že matka potřebuje nějaké pomoci, zatím však, aby se jen pohledem na malé to robě pokochal.

Do této číše radosti však brzy skápla značná dávka pelyňku. Mladá matka po porodu dítka stále postonávala. Dříve již slaboučká její postava se stále více ztrácela, po vždy bledá pleť dostávala barvu pergamenovou a něžný kdysi hlásek toho jemného stvoření proměnil se v pouhý šepot. Tak chřadla paní Bellová ponenáhlu, a než dítko její dosáhlo plného roku, uložena mrtvola její do lůna země na hřbitov v Mission Valley.

Po pohřbu mladé paní šlo zase vše dále v obvyklém pořádku. Doktor si však více všímal svých lahví s lihovinami než lahviček s léky; za to stará otrokyně i její synové věnovali veškerou svou lásku tomu malému tvoru, který byl nevinnou příčinou smrti matčiny. Kdežto doktor utápěl bol svůj v lihovinách, hleděli jeho otroci zvýšenou laskavostí k dítku nahraditi jemu i sobě ztrátu tak vroucně milované bytosti. Jinak ovšem pracovali mladí řemeslníci ve své dílně dále jako před tím a stará teta spravovala domácnost, jako si to již po dlouhá léta navykla. Doktor pak pil a tím více zanedbával své pacienty, jichž ovšem v řídce obydlené krajině ani mnoho nebylo. Takto uplynulo několik let.

Pojednou se dr. Bell přestal opíjeti a nápadně věnoval více pozornosti své osobě. Lépe se strojil, častěji se holil, ba neobmeškal ani jediné neděle, aby do kostela nešel, což se dříve zřídka stávalo. Tuto změnu v životě Bellově vyvolala nová láska k ženě, kteráž v brzku vrcholila v sňatku manželském. Když bylo malé sličince Bellové sotva čtyry roky, přivedl jí tatínek novou maminku domů. Nová paní Bellová byla žena slušného zevnějšku, avšak její úzké a sevřené rty, jakož i příliš tenký nos poukazovaly na povahu vášnivou, ne li docela zlomyslnou. Za to však byla mladá paní velice nábožná, přidržujíc se houževnatě učení starých puritánů, zakladatelů této republiky.

Od vkročení nové paní do domu Bellova se vše rázem změnilo. K vůli ní se již doktor dříve vzdal pití lihovin, neboť jinak by si byl přízeň mladé methodistky nezískal, a nyní ovšem, když měl paní v domě, se ani neodvážil lahve s lihovinou se dotknouti. Stará teta Elisa ovšem také vedla dále domácnost, ale ne již co hospodyně, nýbrž co otrokyně. Synové její pak do domu téměř ani vkročiti nesměli. Jen co nějaká nutná práce vyžadovala, směli se v domě zdržeti a to jen v kuchyni nebo v předsíni, do pokojů se ani odvážiti nesměli. Kde dříve sídlila veselost a bodrá mysl, tam se zahnízdila zamlklost, tesknota, jako v přírodě před krutou bouří.

Stará otrokyně i synové její, jsouce od mládí v otrocké kázni vychováni, se ovšem podrobily bez odmluvy rozkazům mladé paní. Hůře však s malou Mary. Ta lpěla na staré pěstounce i synech její, za to však nové matky se bála. Děcko jsouc jen samou laskavostí obklíčováno, nemohlo pochopiti, že by mělo pochopiti přísného rozkazu macešina. A mladá paní neznala slov lásky nejen pro černé otroky, nýbrž ani pro malé dítko. Chtěla jen poroučeti, bez ohledu na to, komu poroučí, a tak malá Mary brzy seznala, co to jest míti zlou macechu. Dítě se utíkalo před matkou k otrokyni a ta je chránila, jak dalece její moc stačila a postavení její dovolovalo. To pak tím více popouzelo vášnivou ženu jak proti otrokyni, tak proti děcku. A dr. Bell, který měl tu dělat poručníka nebo smírčího soudce, nemohl vyhověti žádné straně. Dítku nemohl vnutiti do mladého srdéč-

ka lásku na místě nenávisti k té ženě nevlídné a manželku zase nespokojil tím, když jí domlouval, aby jen ponechala malou Mary tetě Elise a nestarala se o obě. Vylíčil ji, že vlastně oni tři otroci, matka a její synové, jsou majetkem malé Mary, po matce a dědovi zděděným. Snažil se spřáteliti mladou svoji choť s poměry, jaké v domě jeho i tchánově panovaly mezi pány a otroky. Veškeré jeho úsilí se ztroskotalo na té zaryté, pobožnůstkářské povaze ženině, která i slovem božím, totiž biblí dokládala, jak mají dítky rodičů býti poslušny, a kterak otroci byli od boha ustanoveni k tomu, aby bez odporu vůli pánů svých plnili.

Za takovýchto poměrů se napnutost v domě Bellově stupňovala, téměř den ze dne. Paní konečně sáhla ku prostředkům násilným a hleděla trestem malou Mary k poslušnosti přiměti. Tím se však napnuté poměry v domě ještě více zhoršily, neboť stará otrokyně nemohla to snésti, aby její miláček trestán byl. S počátku se obmezovala jen na to, že vlastním tělem chránila dítko před bitím, zadržujíc rány, jež na to útlé tílko dopadnouti měly. Čím dále však, tím více rostla odvaha černoščina, tak že se opovážila dokonce mladé paničce prut, jímž malá Mary trestána býti měla, z ruky vytrhnouti a přelomiti. Rozvzteklená žena pak, nemohouc jinak svůj hněv ukrotiti, běžela k manželi a s pláčem mu vypravovala, co se stalo, hledíc ovšem provinění otrokyně zveličiti. Nevěda si jiné rady, zakázal dr. Bell tetě Elise zasáhati v práva mateřská a pohrozil jí trestem. Uplynulo jen málo týdnů, co nová paní do domu Bellova přišla, ale krátká doba ta stačila úplně ku převrácení někdejšího ráje v peklo. Mladá paní byla pevně odhodlána provésti vůli svou až do krajností, stará otrokyně však byla také odhodlána chrániti miláčka svého před trestem děj se co děj. Postěžovala si synům svým, že jí pán vyhrožuje výpraskem, pakli se opováží malou Mary chrániti, ti pak ujišťovali matku, že na to nedají dopustiti, kdyby i životy své ztratiti měli.

Brzy na to opět mladá paní volala děvčátko k sobě do pokoje, to pak v obavě před trestem, uteklo k tetě Elise plačíc a skrývajíc se za ní před zlou macechou. Ta však bez okolkův uchopila silný prut a hnala se po děvčátku, chtíc je bitím k poslušnosti přiměti. Stará otrokyně se snažila z počátku jen domluvou rozezlenou paní uchlácholiti, a domlouvala dítku, by poslechlo a šlo k mamince. Dítko však tím těsněji se vinulo do šatů tetiných hořce plačíc, což rozkácenou ženu tím více popudilo, tak že se jala šlehati po dítku bez ohledu kam rány dopadají. To otrokyně snésti nemohla a vrhnouc se na paní, vyrvala jí prut z ruky, zlomila jej a zahodila. Paní Bellová pak v nejvyšším stupni pobouření, s křikem a pláčem se rozběhla do pokoje manželova, žalujíc mu, že otrokyně nejen dítko bránila, nýbrž i na ní, na paní, ruku svou vztáhla. To

Dítko však tím těsněji se vinulo do šatů tetiných, hořce plačíc.

konečně přivedlo doktora z rovnováhy a on uchopiv karabáč, běžel do kuchyně, kdež beze všeho rozmyslu počal starou otrokyni trestati. Nejen bolest tělesná, nýbrž i lítost nad bezprávím, jež se jí dělo, vynutila z hrdla staré černošky bolestné výkřiky, kteréž zaletěly přes cestu do kovárny, kdež synové zaměstnáni byli. Jako rozkácení lvi vrazili oba tito obři do domu, kovář v ruce kladivem mávaje a ještě zahlédli, kterak doktor karabáčem do staré matky jejich nemilosrdně práská. Jediný okamžik jen a doktor Bell se skácel s rozbitou lebkou na podlahu, udeřen jsa kladivem statného kováře. Na okamžik nastalo tichohrobové přerušené jen smrtelným sténáním raněného muže. V okamžení se však matka i synové vzpamatovali a hned jim na mysli tanul osud, jaký očekával každého otroka, který se odvážil vztáhnouti vražedně ruku svou na pána svého. Matka v bolesti lomila rukama a objavši syny jednoho po druhém, nutila je k útěku, aby se před trestající spravedlností zachránili. Synové pak, políbivše matku, dali se na útěk do lesů, vroubících břehy řeky Quadalupe.

Jediný okamžik jen a doktor Bell skácel se s rozbitou hlavou na podlahu.

Rychlostí blesku roznesla se zpráva o tom, co se v domě dra. Bella událo. Sousedé se všech stran se sbíhali, aby zločin otrokem tu spáchaný potrestali. Tu nebylo žádného vyšetřování a pátrání po příčině, tu byla jen vražda, jíž otrok spáchal na pánu svém. To byl ten nejstrašnější zločin ve státech otrokářských. Těžce raněný doktor přišel ještě ku vědomí a domlouval sousedům, aby s mladými otroky mírně zacházeli, že on sám nese toho největší vinu; prosil, aby otroci zachováni byli malé Mary co její majetek, neboť bude nyní osiřelá. Zakrvácení mozku však brzy učinilo konec životu jeho. Sousedé pak zorganisovali stíhací tlupu, vsedali na koně, pustili slídící psy po stopě uprchlíkův a hnali se do lesů, kam se mladí černoši uchýlili.

Takovéto stíhání uprchlých otroků velmi zřídka se minulo výsledkem. Kam se mohl uprchlý černoch utéci před slídícími psy, aby stopu jeho nevyčenichali? Kam mohli utéci před jezdci na rychlých koních? Tak také naši dva otroci daleko neunikli, když doslechli smečku psů za nimi se hnáti. Věděli dobře, že další prchání je marno. Psům by se byli ubránili, avšak věděli, že psi jsou následováni jezdci dobře ozbrojenými. Nalézali se nedaleko břehu řeky Quadalupy, kteráž se tu hlubokým skalnatým řečištěm prodírá. Zrychlili běh svůj až dorazili na pokraj

skaliska, pod nímž řeka dravým proudem přes četné balvany a naplavené kmeny k moři se valí. Tu se objali a očekávali stíhatele své. Ti se brzy objevili a volali na uprchlé, že se jim nic nestane, aby se jen vydali právu. Mladí otroci však nevěřili slovům těm, neb dobře věděli, jaký osud čeká vraha otroka. Držíce se takto v objetí, vrhli se rázem ze závratné výše do dravého proudu řeky Quadalupe, kteráž pohltila jejich mrtvoly. Zločin otroků byl usmířen, avšak původkyně všeho toho zla, nábožná paní Bellová, ušla beze všelikého trestu. Stará otrokyně Elisa pak se vrátila se svým miláčkem, malou slečnou Mary, na plantáž pana Murraye, kdež se opět věnovala obvyklému domácímu hospodářství, vzpomínajíc často na syny své v dalném Texasu.

Dcera podloudníkova.

Črta ze života pohraničního.—Vypravuje M. Mašek.

ILLUSTROVAL JAR. K. KOŠAŘ.

JEST tichá podzimní noc. Malý srpek měsíce právě vynořil se přes hory a osvítil matným leskem svým písčitou step, která k západu téměř do nekonečna se táhne. Hvězdy na blankytu nebeském jen se třpytí; jest vskutku pohled na jižní nebe za noci čarokrásný. Divák zapomene na chvíli na své zemské obydlí a sleduje v duchu pouti dalekých těch světův. Mimoděk napadne mu, zda-li i tam na těch hvězdách žijí lidé podobní nám, lidé s vášněmi našimi i utrpením; zda li i tam je slzavé údolí, ten klopotný život lidský.

Lehký větřík zavane časem od dalekých hor západních, zašelestí v korunách stromův a zase dále odletí. A ty stromy staré jednou probuzené šumí dále, jako by mezi sebou si povídaly pověsti z časů dávno minulých. Mohli by ovšem starochové tito povídati o časech, kdy pilní Aztékové vzdělávali okolní půdu, že téměř zahradě se podobala. Mohly by povídati o národech barbarských, přišlých z dálného severu, jak s mečem v ruce vraždili napořád pokojné Aztéky a zbytky jejich zatlačili daleko na jih. Po dřívější bohatosti půdy bylo veta. Přišla strašná zemětřesení a krajina jindy přeúrodná stala se pouští. Však naší velikáni do té doby zapustily své kořeny příliš hluboko a přestály beze škody všechny změny. Mnohokráte ještě v pozdějších časech odpočívali pod nimi unavení bojovníci bílí, kteří byli on jihu přijeli. Odpočinuli pod jejich korunami stinnými, stále ukazujíce k severu: tam hojně zlata, tam budou odměněni za vše strádání. Mluvili řečí neznámou. Šat a vůbec všechna výprava jejich byly kdysi nádherné, ale dlouhými pochody a úpalným sluncem vše vybledlo. Mnohý kabátec z těžkého hedbáví již se trhal a oni daleko byli ještě od svého cíle.

Vypravují si dále, jak v krátkém čase titíž houfové vraceli se v divokém kvapu zpět. Řady jejich prořídlé, na všech tvářích zděšení a úzkosť. Neodpočinuli tentokráte na dlouho a dobře asi věděli, proč. Sotva že odtáhli, přijeli na malých hubených koních Apačové, ukrutní to Beduini pouště. Běda přemoženým, jest li se jim nepodaří útěkem se zachrániti. Nikdy více pak nedoví se Cortez v ladném sídle Montezumově o osudu výpravy, od které byl tolik si sliboval slávy a zlata. Nejlepší synové Kastilie, jichž předkové s Maury po celý život se bili, byli výpravy té účastníky. Za zdar její modlitby a mše svaté konány; sám král španělský v úzkosti očekával zprávy.

Konečně dorazila malá tlupa do sídelního města a brzy rozlehl se po městě pláč a zoufání.

Matka oplakává syna, dcera bratra nebo milence. Tam na těch severních pláních, někde v těch místech, kde Colorado mohutné vlny své k Tichému moři valí, tam na těch nekonečných písčinách zatím leží těla jejich miláčků na pospas prerijním vlkům.

Takové pověsti vypravuje si stromoví za tiché oné noci podzimní. Časem slyšeti jest jakoby zakvílení, snad sova nějaká z úkrytu svého vyplašená, nelibost svou projevuje.

Větřík zatím duje silněji a silněji a vzbudí ze spánku i ten poměrně mladý podrost lesní a nyní i ten súčastní se rozmluvy rozpředené od starých jejich druhů. Ač život jeho není příliš dlouhým, přece i on by mohl mnoho vypravovati. Za své mladosti viděl i on mladíky i starce se zanícenými zraky a vlídnou tváří bráti se tudy; byli ponejvíce samotni nebo s malým průvodem. Modlitební kniha a kříž v ruce bylo jedinou jejich zbraní. Někdy odpočinuli pod stínem jejich mladých větví a se zraky obrácenými k jasnému blankytu nebes, prosili vroucně vládce všehomíra o zdar své pokojné výpravy.

Podobné myšlénky táhly asi hlavou jezdce, který rychlým klusem skrze nízké porostliny k hranicím mexickým ujížděl. Ujel již bezpochyby hezký kus cesty, ježto vraný kůň jeho bílou pěnou byl pokryt; ale vzdor tomu přece jako s větrem o závod ku předu se hnal. Kůň i jezdec skýtali pohled příserný, zrovna jako by z onoho světa nějaký kavalír španělský byl přijel nemoha pro mnohé krvavé činy za živa spáchané po smrti klidu nabýti.

Jsa zadumán, ujížděl jezdec pustou krajinou . . .

Pověrčivý Mexikán vida jezdce zajisté by se pokřižoval a pomodlil k svaté Panně Quadeloupské za klid a pokoj ducha hříšného.

Bledá tvář jezdcova ve slabém lesku měsíčním zdá se ještě bledší. Sedí na koni nepohnutě, celé jeho vzezření prozrazuje jezdce zkušeného. Černý klobouk se širokou střechou má vtlačený do čela, světle modrý plášť pak zahaluje celou jeho postavu. Jest ještě mlád, sotva dvaadvacet jar přeletělo přes kadeřavé vlasy jeho. Oči jeho jiskrné, jindy plné lesku, dnes jaksi netečně hledí před sebe. Úzda zatím volně leží vraníkovi na mocné šiji, ale koník uhání známou mu cestou dále; nesl tudy pána svého již mnohokráte.

Jako duchové hnali se po nekonečné planině, v letu přelétli hluboké úvaly a přec na žádném z nich znáti nějaké únavy.

Cesta začíná nyní stoupati a brzy bude našemu jezdci překročiti vysoký hřeben horský, za kterým cíl jeho cesty, mexické městečko Santa Cruz. Koníkovi na kamenité stezce z podkov jiskry jen srší, dlouhá hříva jeho větrem plove a při silnějším zavanutí jezdcovy tváře se dotýká. Mladý muž jako by z těžkého sna probuzen rychle chopí se uzdy, na vše strany se ohlédne, jako by přesvědčiti se chtěl, v kterých místech povědomé cesty se nachází. Pak pohladí vraníka lehounce po krku a úzdu k zdlouhavější jízdě mu přitáhne.

"Jenom zvolna, Ibrahime, mléčná cesta na nebi okazuje teprv na desátou hodinu, a my skoro již na místě, ač já označil půlnoc co dobu příjezdu mého. Bojím se, že jest to naše poslední jízda. Jindy když jsme sem jezdili, nemohl jsem se ani dočkati, kdy setkám se s mou drahou Rafaelou a dnes zase bych si přál, by cesta ta trvala co nejdéle."

Mladý jezdec na to slezl s koně, ježto stezka byla čím dále tím strmější a věrný kůň jeho opatrně jej sledoval. Na první pohled každý by poznal ve štíhlém tomto muži vojína od jízdy Spojených Států, jež v malé pevnosti asi 40 mil odtud byla již delší dobu posádkou. Vzal si dovolenou na tři dny od svého velitele pod záminkou, že jede na lov, ale ačkoliv honba byla jeho zalíbením, přece jen láska k dívce zbožňované byla u něho mocnější. Seznámil se s děvčetem tím záhy z jara roku loňského při pohřbu dvou soudruhův, ubitých od Apačů, na hřbitově Santa-Cruzském.

Plakala tenkrát jako by jí rodné bratry zahrabávali. Když pak již každý smutné ono místo opustil, zůstala dívka ona v modlitbu pohřížena u hrobu klečeti.

Mladému vojínu, který dívku z povzdálí pozoroval, zdála se býti zjevem nadzemským.

Přiblížil se k ní a dotknul se ramena jejího.

Dívka slabě vykřikla, však sotva že uzřela vlídnou, osmahlou tvář vojínovu, nachový růměnec polil bledé tváře její a jakýsi bolestný úsměv bylo znáti na její rtech.

"Nech mne, vojíne, cítím se zde tak volnou, jako nikde jinde. Tam naproti v rohu, kde vidíš ty dva velké kříže, odpočívají moje rodiče. Nemám na tomto širém světě nikoho, než starou tetu, a ta mne jako zřítelnici oka svého ošetřuje."

Slova tato promluvila dívka v čisté angličině a bylo vojínovi s podivem, jak dívka sotva osmnáct jar čítající, v ryze mexickém místě znalosti angličiny nabyla.

Vyzval ji, by ukázala mu místo v okolí, kde by mohl polního kvítí natrhati, by položiti mohl věnec na hrob druhů předčasně v chladný hrob sklácených.

Dívka na okamžik se zamyslila; pak jaksi vzdorovitě hlavou pohodivši, až husté její jako noc černé vlasy se jí po bělostné šiji rozpoutaly, kynula vojínovi, by ji následoval.

Kráčeli za sebou mlčky. Mladý bojovník nebyl téměř slova mocen; jakýsi dříve nepocítěný pocit zaujmul celé nitro jeho.

Tolik krásy a zároveň tolik něžnosti neviděl posud v mladém žití svém. Zraky svými zrovna pohlcoval dívku, která před ním krokem lehounkým jako laňka se vznášela. Vedla mládce úzkým údolím, které čím dále kráčeli, tím více do hor se ztrácelo, až konečně přišli ku skále, z níž malý pramen vody vytékal.

Zde mladá Španělka konečně se zastavila a oslovila vojína hlasem, jenž mu připadal jako hudba andělská:

Dívka v modlitbu pohřížená zdála se býti vojínovi zjevem nadzemským.

"Odpusť smělosti mé, že tážu se tě po jménu tvém. Jsem dívka prostá, neznající úskoků světa a proto též neváhala jsem s tebou jíti. Však ráda bych svěřila pěstounce dobrodružství toto své a proto, líbo-li ti, sděl mi něco o sobě. Mne nazývají Rafaelou a po otci mé příjmení jest Martinez."

Vojín nebyl schopen slova, tak jej ta prostoduchosť dívčina okouzlila. Nebylo přetvářky v tomto dítku přírody, plynula slova její z duše čisté, ze srdce světským pokrytectvím ještě nezkaženého.

"Rafaelo, nazývej mne napříště Pavlem. Dle šatů zajisté uhodla jsi, že jsem vojínem a že jsem právě v poli proti divokým Apačům, kteří i tvému lidu od dob nepamětných tolik běd byli připravili."

"Ano", odvětila Rafaela, viděla jsem posledním časem mnoho tvých soudruhů v našem okolí, ale věř mi, že bych raději viděla, kdyby žádný z vás nezavadil o naše starobylé městečko. Trudné upomínky vždy při pohledu na vás probouzejí se v duši mé.

Pavel spatřil při slovech těch, jak slzy derou so dívce do očí a ona počala tiše štkáti. Neosmělil se vyrušiti jí z jejího zármutku, ač příčinu jejího žalu si vysvětliti nemohl.

Po chvíli Rafaela se ztišila a své smutné zraky na Pavla upřela.

"Považuješ mne zajisté za dětinskou, ale změníš úsudek svůj, až sdělím ti osudy rodu našeho. Vidím na očích tvých, že jsi upřímného srdce a snad politueš dívky opuštěné. Prosila bych jen, bys vše, co ti vypravovati budu, u sebe jako tajemství podržel. Pojď, Pavle, přisedni blíže, by ani slovo z vypravování mého ti neušlo!"

Vojín pokynu dívčinu s ochotou vyhověl. Usedl vedle ní na plochém kameni na úpatí skály a oba pohlíželi snivě do krajiny pod nimi rozložené. Pohled, který se jim naskytoval, byl vskutku čarovný.

Patřili na to starobylé městečko Santa Cruz, tak tiché, jako by bez života. Jenom minaret s nějakým tím muezzinem k tomu scházel a člověk by myslil, že stojí uprostřed syrských pustin a patří na pohřbenou slávu bohaté jindy Palmyry.

Však nebývalo Santa Cruz vždy místem tak pustým. V době nedávné ještě mohl jsi slyšeti v úzkých ulicích jeho dusot mnohých koní, na nichž bohatí kavalírové okolní se proháněli. Mohl's tenkráte spatřiti mnohé odvážné jízdecké výkony, jimiž druh druha hleděl předstihnouti. O velkých svátcích církevních skvělé zápasy býčí se odbývaly a k nim mnohdy zavítali diváci až z bílého Hermosilla, anebo ještě ze vzdálenějšího Guaymas.

Tenkráte ještě dcery Santa Cruzské odívaly se v drahé hedvábí, chodily v střevíčkách safianových zlatými nebo stříbrnými přeskami zdobených.

Byly tehdá doby pokojné. Severní sousedé žili s nimi v míru, okolní hory pak v hojnosti zlata a stříbra poskytovaly.

Však dnešní doby vše změněno. Přihnala se tudy za poslední dvě desítiletí lítice války mnohokráte a to vždy na škodu města. Dále za městem prostírala se alkalická step, porostlá nejpodivnějšími tvary obrovských kaktusů. A vše jako v rámci uzavřeno v dáli modravými horami. Slunce vysýlalo horké paprsky na naše mladé diváky, čtveračivá veverka s blízkého stromu zvědavě si je prohlíží, však tito zdají se býti lhostejni ku svému nejbližšímu okolí.

Konečně Rafaela ujala se slova.

"Nedomnívej se, že místo této bylo kolébkou mou. Rodina moje pochází ze státu Leon, kde můj děd na začátku let čtyřicátých vlastnil veliké statky. Byli jsme spříznění s těmi nejpřednějšími rody ve státu. Tu ale vypukla neblahá válka s tvými krajany. Můj děd ovšem spěchal k ochraně vlasti ohrožené a vzal i syna svého, sotva dětským létem odrostlého do války s sebou. Průběh zápasu toho znáš asi lépe nežli já. Jenom podotknu, že děd můj v bitvě u Contreras byl smr-

telně raněn a od svého syna, mého otce, v stavu umírajícím na náš dědičný statek přivežen. Nežil dlouho, ale před smrtí ještě vynutil na otci mém slib, že nikdy ve svém životě neodpustí nepřátelům národa jeho, že jeho život bude jen stálou mstou smrti dědovy.

Pochovali ho na rodinném hřbitově a otec můj ujal se spustošeného hospodářství sám. Však jsa ještě mladý a nezkušený v řízení tak rozsáhlých statků, hospodařil se sestrou svou špatně a čím dále tím více chudnul. Krom toho po válce mnoho dobrodruhů skrývalo se v horách a ti přepadali bohatší statkáře a jen za velké výkupné je propouštěli na svobodu.

Na jedné projížďce byl i otec můj polapen a teta moje dostala zprávu, by v krátkém čase velkou sumu peněz složila, chce-li bratra svého na živu spatřiti. Teta ovšem tomu vyhověla a otec můj na těle i na duchu zmořen vrátil se domů.

Rozmrzen nad trudnými zkušenostmi let minulých, odhodlal se prodati zbytky majetku svého a odstěhovati se v kraj cizí, kde by začíti mohl život nový. Podařilo se mu najíti vhodného kupce a za krátký čas přidal se k tlupě dobrodruhů, kteří ubírali se do hor západních, o jejichž bohatosti na zlato a stříbro až báječné pověsti kolovaly. Teta moje a starý věrný služebník byli jedinými, co jej následovali. Tlupa tato sestávala asi z 20 mužů, většinou ženatých. Starý Christobal byl jaksi jejich vůdcem a náčelníkem, jehož poslouchali na slovo. Ten po mnohých pochodech konečně vyhledal příhodné místo k osazení se celé tlupy. Vyvolil si východní svah hor Siérra Madre, jichž vrcholky můžeš odtud vidět v dáli se bělat, a co mému otci nejlépe se líbílo, na blízku hranic nenáviděných od něho půlnočních sousedů.

Starý náčelník měl jedinou dceru, již nade vše miloval a tuto dívku zamiloval si otec můj a vskutku také svolení otcova obdržel.

Jako malá holka slýchala jsem mnohdy od matky mé o svatbě hlučné, jíž v té krajině doposud nebylo rovné. Kněz oddávající je musel obtížnou čtrnáctidenní cestu podniknouti; však hojně odměněn vrátil se zase mezi chudé své osadníky.

Radovánky prý trvaly po deset dní. Zde v těch horách spatřila jsem světlo světa, zde též byla jsem od kočovního missionáře pokřtěna. Ach, kéž by se vrátila ta bezstarostná léta mládí, jež jsem v té osamělé osadě prožila. Nebylo šťastnější dívky nade mne. Po celý den ztrávila jsem v té volné přírodě. Nebylo skály dosti příkré, abych byla na ni se nevyhoupla, nebylo koně dosti bujného pro mne. Ano i v střelbě jsem nabyla zručnosti. Na večer pak, když umdlena vstoupila jsem do skrovné naší chatrče, tu matinka jala se mne cvičit v náboženství; otec pak hleděl, by aspoň to nejdůležitější pro život vpravil v mladou hlavu mou.

Žili jsme takto spokojeně několik roků a otec, zdálo se, že začíná zapomínat na ony trudné doby, kterých zažil ve svém rodišti.

Jednoho jitra ale záhy z jara, když všechno mužské obyvatelstvo již odešlo do dolů, dále v horách položených, rozlehnul se v středu osady naší ryk válečný, a my s hrůzou patřili, že Indiáni severní, o nichž jsme již byli tolik slyšeli, přepadli osadu naší.

Byl to pověstný Cochise, o němž již jako děcko jsem slýchala od zlatokopů našich pověsti co možná nejhrůznější.

Zděšení, jaké mezi ženami povstalo, nelze ani vypovědíti. Lomily rukama, dítky své k sobě tiskly a vše nahízely za zachránění jejich životů. Divoši kromě surového týrání nevzali žádný život lidský, ale za to pobrali vše zlato a stříbro, které v chýších našli a všechny koně i dobytek náš s sebou odvedli.

Když pak muži k večeru domů se vrátili a viděli tu spoustu v osadě a jak jejich několikaletá píle v nivec uvedena, zmocnila se všech jakási skleslosť mysli. Tušili dobře, že Apačové jednou vyslídivše jejich sídla, po krátkém čase se vrátí a je opět o všechen majetek připraví.

Sešli se k poradě a tu ujednáno bylo, by osada byla zanechána a nová sídla hledána.

Naložili jsme tedy skrovný náš majetek na několik oslů a s druhými obrátili jsme se k severozápadu. Na cestě sešli jsme se s tlupou podloudníků, kteří obchod svůj na hranicích provozovali a výborně si chválili. Brzy podařilo se jim přemluviti většinu z naší družiny, že se k nim přidali. Otec můj poslouchal s napnutím všechny ty odvážné činy podloudníků. Nelekali se ani vraždy, šlo-li o zachránění jejich životů a zboží. Mnoho prý vojínů a úředníkův amerických již sprovodili se světa.

Otec při vypravování tom maně připomněl si slib daný dědu na jeho smrtelném lůžku a tu se domýšlel, že snad všechno to neštěstí na něj přišlo, že nedbal přísahy tak slavnostně složené. Však přece zbojníky ty v prvním okamžiku neuposlechl. Pověděli mu místo, kde by vždy mohl se s nimi sejíti a odjeli směrem severním.

My pak s otcem pokračovali v naší cestě, až dorazili jsme do tohoto města. Zde umdleni po dlouhém pochodu, odpočinuli jsme. Matka moje mezitím stále churavěla. To leknutí při vpádu Apačů jí dodalo. Od té doby chřadla neustále a zde v Santa Cruz roznemohla se nám na dobro. Otec téměř nehnul se od lůžka jejího. Lékařů u nás není, ale za to staré naše ženy vědí o všelikém léčivém koření v horách a tu otec můj často dlouhou cestu musel podniknout, by přinesl matce mé kořen neb listí vzácného keře, jak mu byla ta neb ona mexická žena byla poradila.

Však nic nebylo platno. Když přiletěly podzimní větry ze západu, odletěla s nimi i duše mé drahé matky a my pochovali jí v rohu hřbitova, jak jsem ti již dříve byla pověděla. Poznala jsem velmi brzo, co jest to ztratiti srdce mateřské.

Otec můj po pohřbu málo se doma držel. Stále o něčem přemýšlel a mnohdy několik dní v horách ztrávil. S ubledlou tváří a se zanícenýma zraky vracíval se zpět.

Po jedné takové jízdě sdělil tetě mé, jež naši skrovnou domácnost vedla, by připravila mne na cestu do Tucsona, kdež hodlal mne v klášteře ponechati nějaký čas, bych vycvičiti se mohla poněkud nejen ve vědách, ale i ve všem, co by dívce v jejím osiřelém stavu jednou mohlo býti prospěšným.

Tím vysvětlíš si, že s tebou mluviti mohu řečí tvou rodnou.

Byla to trudná dvě léta v mém životě. Zvyklá od dětství na volný, nevázaný život v přírodě, byla jsem nucena tráviti čas svůj v tmavých chodbách klášterních. Po celý ten čas neviděla jsem úsměvu na tvářích učitelek mých a tím se stala z dívky jindy veselé během dvou roků bytost docela jiná. Zvykla jsem samotě a uzavřenosti, s mými družkami jsem se nepřátelila. Po mém příjezdu domů jedinou zábavou mi bylo, když mohla jsem si vyjíti k hrobu matčinu nebo k této skalní studánce, kde mnohdy celé hodiny jsem prosnila.

Otec můj navštěvoval mne v klášteře málo kdy a vždy, zdálo se mi, jako by měl na spěch. Byl vždy jaksi rozechvělý, na otázky mé odpovídal jen z polovice. Pamatuji se, že jednou přišel s obvázaným ramenem, ale na otázku mou, kde k tomu poranění přišel, vymluvil se, že při krocení bujného koně na ostrý kámen byl svržen.

Brzy však po mém příjezdu domů vše se mi vysvětlilo. Otec za mé nepřítomnosti přidal se k podloudnické tlupě, o jejíž úkrytu byl již dříve zpraven. Jednak nedostatek jiného zaměstnání, jednak touha po pomstě na nenáviděných od něho tvých krajanech, o nichž se domníval, že jsou příčinou všeho jeho neštěstí, byly mu k tomu pohnutkou. Myslel pak také, že při tom dobrodružném životu zapomene poněkud na matku mou, již tak vřele byl miloval. Život takový, jak sám uznáš, jest nanejvýš nebezpečný a tu se stalo, že při jedné srážce s pohraniční

stráží vojenskou, byl otec můj těžce do ramena raněn. Přišla tehdáž tlupa o všechno zboží své; to je nezastrašilo, nýbrž k tím větší činnosti pobídlo, by uniklý jim zisk co možná nejdříve si nahradili a na nenáviděných vojácích se pomstili.

Otec můj přede mnou svůj obchod tajil a vždy vymlouval se mi, že jen jezdí do hor na prohlídku, zda-li by nějaké stopy po drahém kovu nalezl.

Však já dobře tušila všechno. Co bezsenných nocí jsem ztrávila, co vroucích modliteb za něj obětovala. Ku zázračné sošce svaté Magdaleny dalekou a obtížnou pouť jsem konala a to vše nadarmo. Teta moje nebyla mi útěchou žádnou. Ta, zdálo se mi, že otcovo jednání ještě schvaluje. I u ní zakořeněna byla hluboká nenávisť proti vám. Však jednou v noci zastavilo před naší chatrčí několik jezdců a ti opatrně složili s koně raněného muže a přinesli jej do naší světnice. Zdálo se, že všechen život z něj již uprchnul; bledý obličej jeho zbrocen byl krví. Já měla tu noc strašný sen, jehož vyplnění tak v krátce mělo následovati. Probudivši se s výkřikem vrhla jsem se na bezvládné tělo otcovo. Zdálo se mi, že smyslů pozbudu. V tupé zoufalosti sledovala jsem stále krátící se dech otcův.

Když pak slunce vyšlo, probudil se otec můj ze své strnulosti na chvíli. Zavolal mne mdlým hlasem k sobě a pohladiv rukou zimničně rozpálenou vlasy mé, zašeptal:

"Rafaelo, cítím, že života mého jest na krátce a proto rád bych svěřil ti něco dříve, než bude pozdě . . . Ó kéž bych jen umříti mohl v té volné přírodě, již jsem tak za svého života miloval. Přitáhni aspoň lůžko mé k oknu, bych popatřiti mohl naposled na to slunce, na ty hory milené."

Když pak jsem jeho přání vyhověla, nemohl se ani nabažiti pohledu na tu nezměrnou step v září ranního slunce pohroženou. S radostí naslouchal tklivému zpěvu divoké hrdličky, která v blízkém dubovém lesíku po svém druhu toužila. Byla to jaksi pohřební píseň otcova.

"Dceruško má, ujal se po chvíli otec zase slova, především odpusť mi vše, čím jsem se proti tobě provinil. Uznávám nyní sám, že kráčel jsem po bludné stezce životní. Vždy myslel jsem si, že naposledy podnikám odvážnou jízdu svou. Vždy sliboval jsem si, že zanechám toho nebezpečného obchodu, při němž i nevinnou krev jsem prolil. Však slib daný dědu tvému a pak strach před mými soudruhy mne od dobrého mého úmyslu odvracovaly. Nyní jest již pozdě. Slib mi, Rafaelo, že ty aspoň v životě svém budeš hledět napravit, čím já jsem se provinil. Vzpomeň si při tom vždy na otce mukami svědomí před smrtí trýzněného."

Tím vysvětliti si můžeš počínání mé dnes ráno při pohřbu tvých soudruhů. Leží jich zde z poslední války již několik a pokaždé doprovodila jsem je k jejich poslednímu odpočinku.

Otec můj krátce na to ducha vypustil a my pochovali jej vedle matky mé. Já zasadila v hlavách jeho mladý doubec a vlastní rukou urobila hrubý kříž na rov jeho."

Dívka skončila vypravování své.

Pavel doposud téměř oka s dívky nespustil; s obdivem sledoval osudy děvčete těžce zkoušeného. Pln soucitu uchopil pak Rafaelu za ruku a mimoděk ji stisknul. Láska k hrdinné dívce té probudila se najednou v duši jeho.

Rafaela však, jako by náhle se vzpamatovala, vyvinula malou ručku svou ze svalnaté pravice jezdcovy a hlasem truchlivým vybídnula ho, by pospíšili si s trháním květin a vitím věnců, neboť slunce již stálo vysoko a teta její by mohla po ní se shánětí.

Brzy natrhali dostatek kvítí pestrého a dovedná ruka Rafaelina v krátkosti uvila z nich dva věnce prosté.

Nastoupili pak cestu zpáteční ku hřbitovu a zde věnce ty složili na čerstvou zemi rovů mladých vojáků.

Po krátké procházce hřbitovem, kterou opět ruku v ruce konali, přiblížila se doba rozloučení. Pavel věděl, že dlouhý čas ještě uplyne, než bude mu lze spatřiti dívku milovanou. Kdo ví, kam jej další průběh války zanese a zdali živ a zdráv konce výpravy se dočká. Možná dost, že již v nejbližších dnech proradný divoch ustele mu v chladný hrob.

Pln soucitu uchopil Rafaelu za ruku a mimoděk ji stisknul.

Když přiblížili se k městečku, zastavila se Rafaela a trudně pohlédnuvši na Pavla, pravila:

"Jdi s bohem a vzpomeň si někdy na mne sirotu opuštěnou. Nemyslím, že ještě někdy se spolu sejdem, ponecháme to našemu osudu."

Na to podala mladému jezdci ruku svou na rozloučenou a tento tisknul ruku její horoucně, pohlížeje při tom pevně v oči dívčiny.

Rafaela při tom sklonila zraky své a růměnec zbarvil tváře její. Byl aspoň Pavel jist, že i on není dívce lhostejným a od té doby nespustil se té naděje, že někdy bude nazývati svou dívku tuto hrdinskou a při tom tak něžnou.

Konečně se rozešli.

Rafaela bez ohlédnutí se kráčela lehkým krokem ku své chatrči. Vojín nespustil zraků svých s ní, až ztratila se mu v křivých uličkách městských; pak z hluboka si oddychnuv, bral se i on volným krokem zamyšlen ku svému ležení, nedaleko městečka se nalézajícímu. Odpočinula zde jeho škadrona po včerejším boji s divochy, aby pohřbu se mohlo dostati padlým soudruhům.

Pavel nalezl ležení vojenské téměř opuštěné. Každý hleděl odpočinkem ve stínu stromů nových sil k těm nezměrným útrapám dalším nabýti. Vychrtlé koně pásli se po stráních na sporé travičce, které slunce tropické ještě ušetřilo.

Pavlovi bylo toto vítaným; aspoň mohl nevyrušován klidně pustit uzdu myšlénkám svým. Dobrodružství dnešního dne změnilo jindy veselého soudruha v člověka uzavřeného, samotářského. Nikdy více nesúčastnil se rozmluv a žertů soudruhů, vždy na večer kolem velkého ohně shromážděných. Raději uchýlil se v nějaký odlehlý koutek a tam oddával se snění. Viděl se v duchu zase na blízku toho starého městečka, viděl opět ty truchlivé černé oči Rafaeliny na něj obrácené; ve vání větru, v šumotu stromů cítil její dech, slyšel její tklivý hlas.

Škadrona jeho mezi tím neustále byla na pochodu, však v krajinách daleko od Santa Cruz vzdálených. Až teprve pozdě na podzim výprava skončena a prořídlé čety jezdců vracely se zase do svých stanic, by přes zimu odpočinuli si a připravili se k výpravě nové. Tak tomu bylo po mnoho let. Rok co rok opětovaly se nájezdy Apačů, rok co rok též musely malé posádky v pohraničních pevnostech opustiti pohodlné stanice své a po 9 měsíců snášeti svízele druhu nejhoršího.

Tentokráte ale zdálo se, že divoši dají delší čas pokoj, ježto ti nejhorší z nich byli odvezeni na dálný východ, kde jako vězňové váleční měli v nezvyklém jim podnebí zdlouhavou smrtí umírat.

Pavlovi rozkaz navrátiti se domů mnoho se nelíbil. Myslel si vždy, že třebas náhoda šťastná přivede jej opět na blízko jeho milované.

V stanici vojenské ale naděje mu nezbývalo žádné. Jednotvárný život v stanici jej mrzel. Soudruzi jeho a důstojníci brzy spozorovali změnu na něm, ale nikdo z nich netušil pravou příčinu její. Domnívali se, že nemoc nějaká hlodá na zdraví jeho. Pavel pak počal zanedbávati službu, a mnohdy pohrožen mu trestem od jeho představených.

Tím spůsobem měly se věci při našem Pavlovi po celou zimu.

Rafaele zatím nevedlo se lépe. Hned po odchodu Pavlově seznala dívka, že stala se s nevinným srdcem jejím změna. Tesknosť nevýslovná zmocnila se duše její. Seznala, že miluje mladého jezdce více, než si sama myslila. Šla a vyjevila sladké tajemství své starému knězi domácímu. Padre Alfonso byl muž zkušený a od svých chudých osadníků vážený. Utíkali se oni k němu ve všech svých potřebách o radu a kněz ten skutečně poraditi uměl.

On znal dobře osudy rodu Rafaelina a považoval toto jakési za prst spravedlnosti božské.

Byl přesvědčen, že Rafaela řízením osudu vyvolena jest, by usmířila vinu otcem jejím spáchanou. Vysiechl klidně milou žačku svou a pak hlasem až do dna duše pohnutým k ní promluvil.

"Učinila jsi dobře, dcero, že přišla jsi ke mně o radu. Mohu čísti v srdci tvém jako v zrcadle a vím, že láska tvá k onomu jinochu jest čistá, jako lilie hermosilská. Vím též, že i rejthar onen jest lásky tvé hoden. Zachovej mu jen věrnosť a ponech vše řízení božskému."

S lehčím srdcem vracela se dívka domů a s odevzdaností čekala nějaké zprávy od svého milence.

Mnohokráte v těch dlouhých letních měsících přehnali se městem jejím vojáci jezdci a tu Rafaela vždy přehlížela si řady jejich, zdali mezi nimi neuzří svého milovaného Pavla. Jedenkráte osmělila se i osloviti starého strážmistra hlasem třesoucím, zda-li ví něco o jejím milenci. Otrlý voják se jen prosté její otázce hrubě zasmál a Rafaela potom již nikdy více mezi zdivočilou chasu vojenskou se neodvážila.

Tak plynuli pomalu dnové pro Rafaelu, dnové smutní, ztrávení jednak v naději, jednak v nejistotě o osudu jejího milence.

Přiblížila se dobrá noc (buena noche), vánoce mexické se všemi těmi pověrami v její krajině obvyklými. I Rafaela nemohla odolati kouzlu těchto čar a skutečně podařilo se živé její fantasii objeviti na celý rok budoucnosť svou. Pozorovala totiž *nový měsíc v době půlnoční* a z mraků kol něho sestavených hádala své osudy. Zpočátku vše zjevilo se jí ve světle růžovém, ale ty nejzazší tmavé mraky nevěstily nic dobrého.

Teta poslední čas stále postonávala; kdo co radil, Rafaela ji snesla, ano i pro divotvornou vodu do San Lazara jí došla. Však úlevy znáti nebylo. Na radu faráře a k její nevýslovné radosti měla býti teta poslána k vojenskému lékaři v nejbližší stanici arizonské.

Krotký osel připraven pro tetu a Rafaela provázela ji na svém plavém koníku, kterého byl jí otec krátce před smrtí daroval.

Jak zdlouhavá jí byla cesta ta; jak často v duchu přála si, by byla sama, jak by tu s větrem o závod letěla, by co nejdříve miláčka svého spatřila.

Se zdlouhavým oslem cesta jim málo ubývala a potom ještě teta nemocná stále si naříkala. Přece ale druhého dne k večeru přijely k cíli své cesty a zastavily se před vojenským špitálem.

Byl to divný průvod. Stará žena na smrt nemocná v průvodu dívky svěží, co jarní květ. Udivení vojáci zvědavě prohlíželi si obě cestovatelky a Rafaelu téměř svými zraky pohlcovali. Dívka celá zmatená kolem sebe se rozhlížela, jakoby mezi diváky někoho hledala. Jakýsi hlas vnitřní jí pravil, že on, její miláček, na blízku.

Přišel pak v brzku přívětivý lékař vojenský a hned poručil stařenu opatrně snésti s osla a dopraviti do nemocnice. Rafaela je následovala. Okolo nemocnice postavena byla krytá pavlač, na které nemocní za chladnějších dní si hověli. Bylo tu viděti několik bledých vojáků pozdravujících se, kteří zvědavě na příchozí hleděli.

Sotva že Rafaela jednoho z nich uzřela, vzkřikla radostně a vrhla se mu do náručí.

"Pavle můj, takhle se tedy shledáváme!"

Řeč další uvázla ji v hrdle. Nával citů radostných byl příliš náhlý, aby citlivá duše dívčina je mohla snésti. Jenom pláčem usedavým hleděla uvolniti srdci stísněnému. S hlavou položenou na prsou Pavlových vyplakala se a pak tiše vedle něho se usadila. Celý svět byl pro ni v této chvíli zapomenut. Nedbala ani sténání udivené tety, ani vyjeveného pohledu doktorova. Pro ni jen Pavel

existoval. Vypravovala mu vše, co od jeho odjezdu zažila, jak jen naň myslela, za něj se modlila.

Pavel jenom tisknul ruku dívčinu, byl tak pohnut láskou a oddaností její, že nebyl téměř mocen slova.

Lékař zatím, prohlédnuv nemocnou tetu, uznal za dobré ji nějaký čas v ošetřování podržeti; ošetřovatelkou měla jí býti Rafaela. Zvláštní světnice pro ně snadno v stanici se našla.

Pavel uzdravoval se velmi rychle a v krátkém čase byl zase tak svižným, jakým býval dříve. I jeho veselá rozmarná nálada se mu vrátila.

"Pavle můj, takhle se tedy shledáváme!"

Den co den téměř scházel se s Rafaelou a spolu si plány do budoucnosti dělali. Krajina okolní byla pro mladé milující zrovna stvořená. Hluboké úvaly lesní, skalnaté stráně, vše vábilo je k sobě mocí tajemnou. Za měsíčních večerů vystoupili vždy na vysoký vrch a odtud skytala se jim vyhlídka čarokrásná.

Rafaela při té příležitosti zapěla Pavlovi starodávné ballady španělské, kterým se byla již jako děcko od matky naučila. Pavel pak zase navzájem vyprávěl jí o severním jeho domovu, o staříčké matce, která dosud na skrovném pozemku od vlády zabraném sama hospodaří a čeká jen na něj, by brzy z vojny přišel a jí ve starosti její ulevil.

Tak plynuli dnové mladým lidem v samé radosti, ale než se nadáli, doba rozloučení zase nastala.

Teta dovedností lékařovou značně se pozdravila a sama usilovala o brzký návrat. Pozorovala velmi dobře horoucí lásku, s jakou její neteř k mladému vojínu lnula. Myslila, že vzdáleni od sebe zapomenou.

Však naši milenci měli již plán udělaný.

Velitel pevnosti rád udílel vojínům svým dovolení na několik dní za příčinou lovu a tu zdálo se Pavlovi maličkostí navštíviti Rafaelu. Ovšem muselo se to státi vždy za noci, ježto ve zbroji nesměl se přes hranice za jasného dne odvážiti. Ustanovili se tedy na tom, že Pavel vždy každého druhého měsíce, když nový měsíc na nebi se ukáže, přijede za noci k skalní oné studánce, u níž byl slyšel vypravování osudů Rafaeliných. Dívka ale měla vždy hlídati vzdálenou skálu, na jejíž vrcholku Pavel vždy velkým ohněm již den před tím jí oznamoval svůj příjezd.

Tím spůsobem scházeli se milenci naši po celé léto.

Brzy ale obdržel Pavel neblahé zprávy z domoviny své o těžké nemoci matčině, která jej k sobě volala, by aspoň jí zatlačil oči po smrti. Hrozný tu nastal boj mezi láskou synovskou a láskou k dívce. Však matka zvítězila. Požádal si o dovolenou na dobu dvou měsíců, ale chtěl ještě dříve promluviti s Rafaelou a s ní se rozloučiti.

A při této jízdě setkáváme se s Pavlem na začátku našeho vypravování.

Když byl strmý hřbet horský překročil, vyhoupnul se opět do sedla a rychlým klusem ujížděl k cíli své cesty. Brzy odbočil stranou z hlavní cesty a po stezce jenom jemu známé dorazil k skalní studánce. Odsedlal svého koně a pustil jej, by dle libosti užil volné chvíle, než nastoupí zpáteční jízdu. Věděl Pavel, že věrný jeho vraník od něho se nevzdálí a na zavolání k němu přikluše.

Usedl na obvyklé místo a složiv hlavu do dlaní, oddal se hlubokému přemýšlení.

Hodlal totiž při dnešní schůzi požádati Rafaelu za její ruku. Obmýšlel vzíti ji s sebou ku své matce a tam měla ona naň čekati, až by on vojenskou službu odbyl. Věděl dobře, že potká se u dívky s odporem.

Byla dívka příliš uvyklá na místa tato, k nimž mnohá upomínka ji poutala, než aby vyměnila slunný, teplý jih za studený sever. Zdálo se jí vždy, že by nemohla v tom ledu a sněhu ani žíti.

Vojín vyrušen ze svého dumání slabým zaržáním koně a v okamžiku na to držel již Rafaelu ve svém náručí.

"Zdá se mi, Pavle," pravila po chvíli dívka, "že něco ti leží na srdci, co by's se mnou rád sdělil. Nuže, neváhej; již předem buď ujištěn, že u mne najdeš srdečnou soustrast ve všem, cokoli by tě potkalo."

"Ano, Rafaelo, dnešní noci snad vidíme se naposledy."

"Zadrž, Pavle můj," vzkřikla dívka a smrtelná bledosť pokryla její obličej. Ruka její v ruce Pavlově rozčílením se jen třásla.

"Krutý žert dovoluješ si se mnou. Není možno, by mladá láska naše tak náhlého vzala skončení."

"Buď pokojna, záleží vše jen na tvém rozhodnutí. Přijel jsem dneska, bych požádal tě o ruku tvou. Odjedu v několika dnech do svého domova, matička moje těžce nemocná volá mne k sobě. Máš-li mne skutečně ráda, pojď se mnou a buď zatím, než já dosloužím, společnicí matky mé. Buď ujištěna, že ona s otevřenou náručí tě přijme."

"O, Pavle můj, ty mne překvapuješ; hlava se mi točí nade vším, co jsi mi sdělil. Jak bych tak najednou ti mohla odpověděti? Nebylo by mi lze opustiti najednou tetu, jedinou příbuznou mou na tomto světě. Popřej mi času, bych si vše řádně rozmysliti mohla."

"Vím, Rafaelo, že prosba má jest poněkud smělá a neočekávaná a proto ponechám ti času k rozhodnutí. Ve dvou měsících se zase vrátím a pak přijedu si k tobě pro odpověď určitou."

Rozmluva další vázla poněkud, každý z nich byl zabaven svými myšlénkami. Brzy pak ukázala se na východním nebi hvězda jitřní a tu uznal Pavel, že má nejvyšší čas k odjezdu, chce li ještě za tmy hranice překročiti.

Přivedl koně svého a osedlal jej v rychlosti. Pak obrátiv se k Rafaele, vroucně ji obejmul a polibek vtiskl na bílé čelo její.

"Buď s bohem, dívko milená, skutečně nerad odcházím od Tebe, však povinnosť mne volá. Ale dá bůh, že se ještě shledáme; jenom zůstaň mi věrna a nepochybuj nikdy o lásce mé k Tobě. Život svůj bych za tě položil."

"O, Pavle, jímá mne jakýsi strach o tebe. Četla jsem již dosti o světě a jeho svůdnostech. Jsi pevným dosti, bys odolal všemu? Kdyby nějaké pokušení se tě vzmáhalo, vzpomeň si vždy na dívku v kraji dalekém, která po tobě touží, která v duchu všude tě sleduje, pro tebe trpí."

Pavel na to, aby ukrátil trapné ty chvíle, vyšvihnul se do sedla a pozdraviv ještě dívku, rychlým co možná krokem odtud odjížděl. Sotva ale dostal se na rovnější cestu, popustil vraníkovi uzdu a s větrem o závod k hranicím se ubíral.

Vraník jako na rozloučenou hlasitě zařehtal, až se to všude v okolních skalách rozléhalo. Byl to jaksi poslední pozdrav pro Rafaelu, která dosud na skále nepohnutě stála a ujíždějícího jezdce zanícenými zraky sledovala.

Když pak již neslyšela více dusot koně, hluboce si povzdechla a krokem lehounkým jako duch do svého obydlí spěchala a hned na lůžko své se odebrala. Přišla tak tiše, že příbuzná její neměla ani tušení o jejím nočním výletu.

Pavel pak zatím rychle ujížděl k stanici své a při slunce západu dlel již zase mezi svými soudruhy. V několika dnech pak žádosť jeho o dovolenou schválena přišla zpět a druhého dne spěchal již k nemocné matce své v dálném Oregonu.

Matka byla v tom hůře, než si sám představoval; viděl na pohled, že života jejího jest na krátce. Hleděl matce co možná nejvíce její poslední dny ulehčiti. Vypravoval jí o svém životě v cizině dálné, o divných lidech a ještě divnějších krajích. Zmínil se jí i o lásce své k Rafaele a prosil ji, by požehnala mu i za ní. Co tu matka se jej na ní navyptávala! Jak vyhlíží, jaké má vlasy, oči; i ty nejmenší podrobnosti musel jí Pavel vypovědíti. Matce zatím bylo čím dále tím hůře a v krátkém čase ducha vypustila. Pavel želel pro ni upřímně, takže v prvních dnech i poněkud zapomněl druhé lásky své.

Však konečně uznal, že matku svým želem více nevzbudí k životu a že mu jest mnoho ještě opatřiti věcí důležitých, než odejde zase k vojsku.

Především umínil si, že prodá domovinu svou a že za stržené peníze zakoupí někde pozemek v teplejší Californii, jejíž podnebí téměř s mexickým podobným jest. Myslel při tom na svou Rafaelu, která by jistě studenou zimu severní nepřežila. Prodal, začmohl a rozloučiv se ještě s matkou u rovu jejího, spěchal zase k svému pluku.

Rafaele zatím vedlo se zle.

O velikonocích přijeli dva úředníci z pohraniční celnice mexické do Santa Cruz, aby vykonali v staroslavném chrámu tamějším svou pobožnosť. Jsouť Mexikáni v ohledu náboženství velmi přísní. Při té příležitosti starší z nich, jménem Fernando, spatřil na malém náměstí před kostelem Rafaelu, která při té slavnosti dle zvyku dávného v bílé šaty byla oděna. V černých vlasech zastrčenou měla vkusně bílou růži, malé ručky v hedvábných rukavičkách vězely.

Nebylo vskutku krajší dívky v celém Santa Cruzu. Oči všech byly jen na ni obráceny.

Však Rafaela ani očí se země nezdvihla a rychlým krokem jako víla po službách božích domů se ubírala. Starý Mexikán téměř očí s ní nespustil a pozdálečí ji následoval. Uzrál v něm úmysl, že dívka tato musí býti jednou jeho. Dověděl

se o ní od její sousedů bližší podrobnosti. Pověděli mu, že jest sirotek a že žije život chudobný, jemu pak na statcích pozemských nescházelo.

Za několik dní zajel opět do města na bujném koni, na němž sedlo a řemení zlatými a stříbrnými kroužky bylo ozdobeno. Sám pak vyšňořen byl dle zvyku mexického co nejnádherněji, chtěl tímto spůsobem učiniti na dívku dojem. Hned po svém příjezdu ohlásil se u tety její a žádal otevřeně o ruku dívčinu. Stará žena neměla námitky žádné, byla ráda, že neteř její dostane se za muže tak bohatého a váženého. Však vilný Mexikán zapomněl počítati se srdcem dívčiným. U dívky, místo laskavého přijmutí, dostalo se mu jen chladných odpovědí. Ani bohaté dary nic nespomohly.

Rafaela rozhodně všechno zamítla.

Oči všech byly jen na Rafaelu obráceny . . .

Señor Fernando brzy ztratil trpělivosť s tvrdošíjnou dívkou; hleděl nápotom násilím ji k svolení pohnouti. Co jej zvláště hněvem rozpalovalo bylo to, když Rafaela mu svěřila, že zadala již lásku svou mladému jezdci americkému a tomu že až do posledního dechu věrna zůstane.

Marné zůstaly všechny prosby a hrozby Mexikánovy. Marně namáhala se teta, marně namáhali se její sousedi ji k jinému náhledu přivésti.

Když ale Fernando za poslední návštěvy ji sdělil, že nebude-li jeho ve dvou měsících, že nebude též žádného jiného, dostala Rafaela skutečně strach. Věděla dobře, čeho krajané její láskou zaslepení jsou schopni.

Slíbila mu tedy, že ve dvou měsících bude jeho, ale aby mezi tím časem se jí nepřibližoval. Doufala pevně, že zatím Pavel se vrátí a ji z tohoto postavení vysvobodí. Měla v Pavla důvěru neobmezenou. Každý večer od té doby hlídala vzdálenou skálu pátrajíc po znamení od milence. Procházky své ku skalní studánce konala pravidelně. Zde jedině zapomněla poněkud na strasť svou. Zde

domnívala se býti svému Pavlovi na blízku. Zde s pozorností naslouchala, zda nepřijíždí její milenec, zda li ji nemíní překvapit.

Starý kněz, její zpovědník milý, se soustrastí naslouchával stezkům dívčiny a ze všech sil snažil se ji potěšiti.

Konečně jednoho večera na začátku máje uzřela Rafaela na skále veliký oheň, jisté znamení, že s Pavlem příští noci se sejde. Zimničné rozčílení zmocnilo se jí; věděla, že rozhodná doba v jejím životě nastává.

Druhý den hleděla tetu laskavými slovy co nejdříve k spánku uložiti. Pěla jí oblíbené její písně, láskala se s ní a teta ničeho netuše i ji na lůžko brzy poslala.

Rafaela zatím sebrala vše potřebné na cestu, všecky památky po matce a otci ssebou vzala a pak vyšedši ven, osedlala si svého plavého koníka a beze všeho naň lehce se vyhoupla, zajela na hřbitov a tam rozloučila se s milými rodiči, poplakala si usedavě a téměř násilně od jejich rovů se odtrhla. Vzala pak koně svého za uzdu a volným krokem ubírala se ku skalní studánce. K mladému doubci přivázala koníka a pak usednuvši na oblíbeném ji místě, klidně očekávala příjezd svého milence. Vycvičené ucho koníkovo brzo postihlo dupot vzdáleného jezdce a nepokojem svým dával velitelce na jevo, že ten, na něhož čeká, již se blíží. A vskutku také v krátkém čase bylo viděti na úpatí vrchu štíhlého jezdce rychle do vrchu stoupati a než se nadála, svíralo dívku dvé silných paží a mocně ji k sobě tisklo.

Zimničné rozčílení zmocnilo se jí.

"Milenko má, co má znamenati tvůj kůň zde na tomto místě, a i ty zdáš se mi býti úplně na cestu připravena. Vysvětli mi vše."

"Ano, Pavle, povím ti v krátkosti vše, co se mnou se poslední časy událo. Uznáš pak, že jednala jsem moudře."

Na to jala se vyprávěti Pavlovi o záletech Mexikánových a své poslední odpovědi jemu dané a o jeho hrozbě. Dodala pak:

"Jsem nyní odhodlána jíti s tebou třebas kraj světa, život další zde byl by mi stálou mukou. Po tvém boku hůře mi býti nemůže. Zamítneš li mne, vzala jsem

s sebou malou dýku a tou ukončím mladý život svůj. Vím, že myšlénka ta jest hříšnou, však život bez tebe neměl by ceny pro mne žádné."

Pavel za řeči té dívku k sobě ještě těsněji přivinul.

Byl v strašných rozpacích co činiti. Všechny své peníze, ovšem měl při sobě ale přísahu zrušit též se mu nezdálo. Dívku do stanice k sobě vzíti nemohl, neboť byl jist, že by žárlivý nápadník brzo ji vypátral a on ji vydati musel. Zde ponechati dívku bylo úplně nemožné, nechtěl-li Rafaelu na dobro ztratiti. Čas kvapil, rozhodnouti se musí co nejdříve.

Všeliké plány kmitaly hlavou jeho.

Po dlouhém uvažování uznal, že nejlépe bude, když zajede s Rafaelou v daleké cizí kraje a tam pod jiným jménem začne život nový, spokojený.

Vyzvednul tedy Rafaelu něžně na jejího koně a sám též svého veda za uzdu, s vrchu sestupoval. Jakmile sešel s vrchu na rovnější půdu, vyšvihnul se i on na koně a pak po boku dívčině volným klusem ku hranicím ujížděl. Když dostali se na rozcestí, chtěl vraník Pavlův známou mu cestou dále se bráti, však jezdec jeho mocným trhnutím uzdy mu dal na jevo svou nelibost a v jiný směr hlavu koňovu obrátil. Jaksi vyčítavě obracel vraník své velké oči na jezdce, jako by mu říci chtěl, že pro hladkou tvář dívčí zapomíná přísahy složené, že pro lásku stává se sběhem.

V Pavlovi uzrál úmysl co nejdříve z kraje ujeti a bude li možno, do jižní Californie se dostati a tam se usaditi. V jakém směru by se bráti měl, ovšem věděl, ale že mu bude přejeti nekonečné pustiny, které jen dobře zásobené karavany zlatokopů překročiti se odváží, na to nepomyslel. Spoléhal při tom nejvíce na svého silného věrného koně, jenž otužen byl k jízdě takové v míře dostatečné. První den jeli téměř bez oddechu, potravu poskytovalo jim divoké ovoce polní, na úpatí hor mohli pak žízeň svou uhasiti. Mluvili spolu málo, oba byli zabráni svými myšlénkami.

Malý koník Rafaelin statečně se držel, nohy pod ním jen hrály, zdálo se, že ani necítí lehkého břemene svého. S druhem vojenským též brzo se seznámil.

Na večer odpočinuli někde při malém potůčku horském, Pavel pak vždy za dne něco k snědku ulovil, neboť byl výborným střelcem. Při ohni sedíce bavili se jak mohli. Rafaela vyprávěla staré pověsti mexické a někdy i zapěla hlasem tak tklivým některou tu romanci španělskou, že Pavlovi nad tím až hlava přecházela. Přál si, by žíti mohl život takový na vždy.

Tak pokračováno v cestě, až přiblížili se k okraji pouště, kterou jim bylo ještě přeraziti. O její rozměru neměl ubohý Pavel ani ponětí. Opatřili se vodou, co nádoby jejich mohly stačiti a též potravou. Koně pak ráno napily se do sytosti. Byl to poslední nápoj v jejich životě.

S hrůzou vydali se do nezměrné pouště Arizonské. Vzduch zrovna jako rozžhavená výheň, písek pak jemný co mouka téměř je oslepoval. Však přece ten den cestovali neustále. Na koni Rafaelině bylo již znáti únavu.

Nastala noc, však pro oba naše cestovatele bezsenná. Tušili oba, že mají se obávat toho nejhoršího; však jeden druhému zdráhal se své obavy sděliti.

Ráno zase osedlali koně své, značně již vychrtlé a v cestě pokračováno. Malý koník dívčin během dne tak seslábnul, že musela Rafaela s něj slézti a Pavel nucen byl ji k sobě na svého silnějšího koně vzíti. Koník pak zvolna ubíral se za nimi, ale ne na dlouho. Žízní a horkem přemožen klesnul, aby vícekrát nevstal. Pavel, by ukrátil jeho trápení, dobře mířenou ranou učinil konec jeho životu. Rafaela se slzami v očích ohlížela se po věrném koníku svém, však pomoci nebylo.

Ujížděli tedy nyní dva na jednom koni. Pavel držel Rafaelu v náručí; těšil ji slovy, kterým sám již netroufal si důvěřovati. Žízeň nesmírná je trápila. Měli ještě něco málo vody, ale té šetřili až bude nejhůře. Mnohokráte za dne viděli

rozličné vzdušné přeludy v té poušti bezměrné. Brzy viděli loď s plachtami silným větrem nadmutými, brzy zase město výstavné. Tu zase zdálo se jim, že vidí v dáli stříbrné vody jezírka kol kolem stromy ohraženého.

Jsou vskutku tyto přeludy pravou mukou žíznivého cestovatele v poušti.

K večeru i kůň Pavlův začal jevit na sobě únavu a všude kam oko dohlédne, jen písek bílý, nekonečný.

Na zejtří myslel Pavel, že přece musí doraziti do krajin lepších a s touto nadějí ulehl ku krátkému spánku. Ráno ještě dlouho před východem slunce byli již na cestě, ale věrný Ibrahim jen s namáháním ku předu se bral. Pavel, by mu ulehčil, skočil s něho a pěšky vedle něho šel.

Však i Rafaele a Pavlovi ubývalo sil a nepřijde-li brzo spása, nebudou s to nadlouho vydržeti tu strašnou žízeň.

Žízní a horkem přemožen klesnul, aby více nevstal...

Na západním obzoru viděti bylo skálu rozměrů obrovských, která v paprscích slunečních jen se leskla, jakoby z mědě byla složena.

K této skále naši dva milenci obrátili kroky své. K večeru teprvé dorazili k ní a zde umínili si přenocovati. Odsedlali koně a usadili se na úpatí skály. Pojedli něco a vypili poslední doušek vody a bez naděje uložili se k odpočinku.

Když se začalo rozednívati, rozhlédnul se Pavel po koni ale jaké bylo jeho ustrnutí, když seznal, že kůň vždy tak věrný nepochopitelným způsobem zmizel. Větřil snad v dáli vodu a pudem zebezachování puzen, vzdálil se a stopu zpět asi naléztí nemohl. Osud našich milenců byl nyní zpečetěn. Pěšky dále se vydati bylo nemožno; lépe zde v stínu skalním očekávati smrt než v tom horkém písku.

Sdělil Rafaele vše a ku podivu jeho ona jen bolestně se usmála a ruce své kol šije Pavlovy ovinula.

"Umřeme aspoň společně; smrti se nebojím, ano byla by mi i vítanou. Jen tebe, miláčku můj, je mi líto, že skrze mne k takovému konci docházíš. Odpusť mi, věř, že jsem doufala vždy lásku tvou ke mně splatiti ti měrou vrchovatou. Však nebylo mi toho dopřáno."

"Rafaelo, netrap sebe výčitkami, kterých nezasluhuješ; byl to snad již náš osud. Však o jednu jenom věc ještě tě prosím, bys zazpívala mě onu krásnou píseň, jíž jsem vždy tak rád naslouchal. Budiž to naší písní svatební a zároveň i pohřební."

V objetí se držíce a oči k nebi majíce upřeny, očekávali smrt.

Rafaela láskyplně pohlédla na Pavla a hlasem tklivým, jenž v tomto tichu pouště tím více dojímal, jala se zpívat dotčenou píseň.

Když dokončila, navrhoval Pavel dívce, by raději smrtí násilnou skončili, ale náboženský cit Rafaelin se proti tomu vzpíral.

"Nemysli, že jsem zbabělá, však trestu věčného se bojím."

Když poslední paprsky slunce temeno skály líbaly, odpočívalo na úpatí jejím dvé mladých lidí. Drželi se v objetí a oči jejich obráceny byly k nebi.

Po létech teprvé přišla tlupa zlatokopů na jejich mrtvoly, jež suchým vzduchem téměř neporušeny zůstaly. Ti vyhledali skalní rozsedlinu a tam oba milence k poslednímu odpočinku uložili.

Vzpomínka na majora Ed. Preise.

Napsal Hugo Chotek.

V MĚSÍCÍCH únoru, březnu, dubnu a květnu vyhlíží to v městečkách středního Texasu velmi smutně. Myslím totiž v oněch městečkách, která na míle obklopena jsou farmami přičinlivých rolníků přistěhovalých z Evropy, zejména rolníků českých a německých. V těchto měsících nemá přičinlivý rolník kdy, aby častěji zajel si do "města" a oživoval jeho ulice, nebo "saloony" a přijedeli přece, nutká ho k tomu zajisté potřeba velenutná a on, vyřídiv spěšně své záležitosti, spěchá k domovu, kde čeká na něho práce. Je to doba, kdy bavlna vyžaduje mnoho péče a nesmí se zanedbati. Ulice proto jsou pusty a obchody a saloony prázdny a obchodníci zívají dlouhou chvílí, nebo sejdou se v oblíbeném saloonu k šestašedesátce, k tarokám nebo kulečníku. Tu pak přetřásají se události denní, povětrnost, vyhlídky na úrodu, záležitosti hospodářské, politické a národní a vůbec krátí se dlouhá chvíle podle možnosti.

Jinak ovšem vypadá to v městečkách, kolem nichž bydlí většina "starých Texanů", původu amerického nebo irského. Tu jsou ulice městečka stále oživeny a ze saloonů vyznívá hrůzné klení, hlasitý smích a hlomoz, jakoby dvacet pastuchů zkoušelo sílu svých hlasů.

Blížíme-li se k některé z osad těch, poznáme již z daleka, jaký živel tu převládá. Jsou li ploty dobré a pevné, domky úhledné a barvené, stáje a stodoly postavené ve stínu košatých stromů, pod dobrou střechou; je-li nedaleko domku pěkná zahrádka se záhony pro zeleninu a květiny; je-li tu sad ovocných stromův a v něm mnoho úlů; je-li dobytek tlustý, a hemží-li se to všude drůbeží; je-li všude čisto a vše na svém místě; jsou-li veškeré stroje hospodářské čisté a nacházejí se pod ochrannou střechou; jsou-li blízko stájů stohy sena a sušeného kukuřičného listí pro zimní píci a jsou-li konečně pole prosta kamení, tu můžeme směle říci, nebo vsaditi se třeba o deset dolarů, že tu bydlí—Čech nebo Němec.

Vidímeli ale všeho toho opak—ohrady rozbité a zpuchřelé, stavení na sesypání, drůbeže málo a dobytek hubený—zahrádku buď pustou nebo zcela žádnou, po stromech ovocných ani památky—málo nebo z hola žádnou píci pro zimu a majitele všeho toho ležeti na galerii a obklopeného pěti nebo šesti psy honícími—tu taktéž směle můžeme říci, že bydlí tu "starý Texan."

Na patnáct až dvacet mil kolem městečka Schulenburgu, v okresu Fayette, bydlí několik set farmářů českých, bodrých, poctivých, dobromyslných a přičinlivých Moravanův.

Představí-li si nyní laskavý čtenář krásnou, vysokou prérii s přebohatou půdou, barvy čokoládové a na ní několik set takových farem, jak jsem je prvně vylíčil, může učiniti si slabý pojem o poloze a kráse okolí městečka Schulenburgu.

Městečko samo, obývané bodrými obchodníky—z nichž většina jsou Čechové—roste a kvete.

Bylo to v květnu roku 1883, kolem deváté hodiny ranní, když do maličké mé lékárničky vkročil vysoko rostlý muž, hubeného, osmahlého obličeje, s plnovousem, hnědých, jiskrných očí a prošedivělých vlasů. Oblek jeho byl více než jednoduchý—vlněná, hrubá košile, hrubé kalhoty z polobavlněné tmavé látky, takovátéž vesta, místy již hodně sedraná a hrubý tmavý kabát. Na hlavě měl plstěný klobouk se širokým okrajem, kolem krku pestře barvený šátek, na rameni visel objemný vak a v pravici držel těžkou pádnou hůl. Provázen byl velkým a silným psem ovčáckým.

Já četl právě došlou "Svornost", odložil jsem ji však rychle a vítaje neznámého, tázal jsem se po jeho přání. Neznámý zahleděl se mi upřeně v obličej, po chvilce teprve usmál se srdečně a podávaje mi ruku pravil: "Na zdar, pane Chotku!—Zrovna tak jsem si Vás představoval v duchu."

"Já jsem Edward Preis!"

Jméno to ovšem bylo mi známo z častějších prací literních, uveřejněných ve "Svornosti", "Amerikánu" a zejména z jeho cestopisu "Kolem Světa", kterýž uveřejněn byl v kalendáři "Amerikánu" z r. 1880 a otištěn v pražském "Světozoru" v roce 1881.

Já již dávno toužil seznati neúnavného cestovatele toho osobně a proto s radostí stisknul jsem podávanou mi pravici a srdečně vítal jej ve svém maličkém závodu. Musil složiti vak a přistavil jsem mu židli.

Nevím ani, proč muž ten byl mi při prvním projevu tak sympatickým. Já nevítal jej také obvyklým při takové příležitosti: "Těší mne, že mám tu čest vás poznati" a podobnými frázemi, nýbrž pravil jsem krátce, jako ku starému známému: "Odložte a udělejte si pohodlí, jak se to dá zde dělat!"

A on také krátce, jako u starého známého odložil vak a hůl a usednul do židle s lenoškou.

"Uf! Jak je člověku hned volněji, může-li tu tíhu ze sebe shodit!"

"Přicházíte z daleka?" táži se.

"Jak se to vezme. Míníte-li to všeobecně, tu ovšem z daleka, neboť jsem na cestě již mnoho, mnoho roků. Dnes ale urazil jsem teprve šestnáct mil. Vyšel jsem ve čtyry hodiny."

"Budete tedy jistě hladov a žízniv. Je právě doba "lunče" a Schuhman bude míti jistě něco dobrého na zub. Pojďte se mnou."

"Dobře—já ale nemám—"

"Jste mým hostem a tu netřeba starati se vám o nic!" přerušil jsem jej rychle.

Hostinec Němce Schuhmana byl přímo naproti mé maličké lékárničce—židovská Vrba dlel tehdy ještě na farmě a neměl ani tušení, že kdysi bude hostinským v Schulenburgu—a já nemusel lékárnu ani uzavírati, neboť odtud viděl jsem

každého, kdo chtěl vejíti. V hostinci byli obyčejní denní hosté, blízcí obchodníci a jejich prodavači—můj zámožný konkurent a tajný nepřítel Brayman, jenž hrál na kulečníku, prodavač v obchodu Walterově, pan Gallia, starý p. Russek, známý přeplavní jednatel a více jiných, kteří přišli na zákusek a sklenici piva.

Usedli jsme ke stolu—já tak abych viděl na vchod do svého závodu a Preis mně naproti.

Brayman často pohlédl úkosem k našemu stolu, k němuž ihned přisedli přítomní, jmenovaní již přátelé, Russek, Gallia a ženiální vynálezce různých strojů na ničení zhoubné housenky, p. Pitner, a usmíval se pohrdlivě. Já seznámil přátele s Preisem a za chvíli bavili jsme se nenuceně a upřímně, jak to v Texasu v kruzích českých je obyčejem. Preis byl velmi zdrženlivý, jak v jídle a pití, tak i ve vypravování. Na otázky kladené odpovídal vlídně, ale stručně. Jeho mluva, výraz a každý jeho pohyb projevovaly vzdělání a ušlechtilost, jakož i zvyk pohybovati se v kruzích vyšších a mezi lidem vůbec.

Já s radostí pozoroval, že Preis přese svůj více než ošumělý zevnějšek učinil na přátele mé dojem velmi příznivý—pan Russek šel posléze tak daleko, že pozval Preise na několik dnů do svého domova, začež vzdal jsem mu jménem Preisovým dík, pravě že tentokráte právo pohostinské připadá mně. Pan Russek uspokojil se jen pod tou podmínkou, když mu dovolíme „častovat" třikrát po sobě. Proti tomu neměli jsme ovšem ničeho. Jeť "častování" v Texasu zvykem zrovna tak zakořeněným, jako v Chicagu, Clevelandu a jinde na severu a ač psáno proti němu dosti, nedá se vykořenit.

Jelikož každý musel nyní po svých záležitostech, i já odebral se do svého závodu, provázen Preisem. Dříve ale poslal jsem malého hocha hostinského k mé žínce se vzkazem, že k obědu přivedu hosta, aby se připravila. To přiházelo se ostatně často, skoro obden, a žínka moje byla tudíž na podobné "překvapení" vždy připravena. V tu dobu přijíždí do města blízcí farméři pro své potřeby, neboť od 10. do 4. se málokdy v poli pracuje pro přílišné vedro a já měl trochu práce. Nemohl jsem se tudíž s hostem svým příliš zaměstnávati. Po poledni však uzavřel jsem lékárnu a vedl jsem jej do svého, jen několik "blocků" vzdáleného domova.

Žínka moje, jak obyčejně, čekala u vratek ohrady, držíc za ruku malou Olgu. I ona byla překvapena pohledem na hosta, nedala však na sobě ničeho znáti, nýbrž po krátkém, vlídném a srdečném pozdravu předcházela nás dovnitř malého, ale prostorného a útulného domku.

Tu teprve seznámil jsem ji s majorem Eduardem Preisem. Znala i ona jméno to, neboť od roku osmdesátého často mluvili jsme spolu o dobrodružném tom cestovateli. Takto si jej ale nepředstavovala—já, upřímně řečeno, také ne.

Preisovo uctivé, avšak sebevědomé vystoupení, jeho půvab a lehkost v pohybech, které získají se jen stálým pohybováním se ve volné přírodě, jeho uhlazenost v řeči, svědčící o vyšším vzdělání a jeho přímý, upřímný pohled získaly mu i její sympathii v plné míře. Po obědě nacpali jsme si dýmky, vypili koflík kávy a šli opět do mého závodu.

Preis rozevřel tu svůj tlumok a vyndal z něho celou haldu rozličných knih poučných pro naše farmery a naší mládež českou ze závodu p. Geringera, které mu byly tímto zaslány ku prodeji a vlastnímu upotřebení, aby si mohl přilepšiti a snáze cestovati. Pravil, že půjde je hledět rozprodati.

Já upozornil jej, že v sedm hodin večeříme a žádal jej, aby do té doby se vrátil, což on přislíbil.

Odpoledne bylo mi velmi dlouhé a já těšil se na večer a na rozhovor s milým hostem. Byl jsem zvědav seznati jeho příhody životní, jakož i jeho naděje a jeho cíl pro budoucnost.

"Není skoro ani možné," pravil jsem k sobě, "aby člověk tak intelligentní a zkušený v šedesátém svém roce nepomýšlel na to, kde by usadil se trvale a kde by těch několik zbývajících mu dnů života dokončil v klidu a odpočinku. Jestli kdo, tož jistě on má odpočinku zapotřebí, po životě tak pohyblivém, bouřlivém, pestrém a nepokojném."

Krátce před sedmou přišel Preis zpět a bylo znáti na něm, že je vesel.

"Hleďte," pravil, "prodal jsem vše a za cenu neobyčejně dobrou. Podívejte se jen," při tom vytáhl z kapsy plnou hrst' drobných peněz stříbrných—"tak bohat nebyl jsem již dávno! Za to koupím celý Schulenburg!"

Já sám byl potěšen z toho, vida tuto přímo dětinskou radost a za veselé nálady ubírali jsme se k mému domovu, kde přivítáni byli jsme vlídným pohledem a sladkým, srdečným úsměvem mé drahé žínky.

Po večeři vynesli jsme si židle na galerii. Bylo již skoro osm hodin a ona ohnivá koule nebes, která po celý den vrhala žhavé paprsky na zemi, mizela pozvolna v rudé záplavě na obzoru západním. Na blankytu nebes objevovaly se první hvězdy a my s rozkoší ssáli v sebe ten líbý, vonný vzduch pásma polotropického. Večery v Texasu jsou vskutku lůzné, krásné. V tom tajemném přítmí se to tak hezky sní—též i vypravuje a poslouchá.

Preis nechtěl sednouti si na židli, nýbrž rozloživ si tlustou, vlněnou přikrývku po celé šířce galerie, ulehl na ni pololeže, podepíraje loket o vak a podepřev si hlavu dlaní. "Tak je mi nejvolněji," pravil.

Já usadil se blíže něho, žínka moje pak usedla do houpáku těsně při otevřených dveří, aby měla světlo z lampy na ruční svojí práci, háčkování. Neúnavné ruce její ani tu si neodpočinuly — musely stále něco pracovati, stále tvořiti, jako neúnavně pracují a tvoří podnes.

Ovčácký pes Preisův ulehl si u jeho nohou a nespustil oči ze svého pána. Preis upozornil nás, abychom se ho nedotýkali, neboť pes jeho mohl by se na nás vrhnouti a nás pokousati. Ve dne že je jako ovce, jakmile ale nastane večer a on ulehne, nepřipustí k němu nikoho.

Na galerii bylo ticho, neboť každý sledoval chod svých myšlének. Já rád zahloubám se do snění, když jsem o samotě, ve společnosti ale je mi ticho protivné a trapné. Zdá se mi, jakoby anděl smrti, Azrael, dlel mezi námi a jakoby dech jeho vanul středem naším. Proto také přerušil jsem brzo trapné ticho.

"Zdáte se býti unaven, příteli," pravím.

"Lůžko je připravené a pan Preis může kdykoliv odebrati se na odpočinek" dodala má choť.

"Unaven?" odvětil Preis. "Já nejsem unaven nikdy. Neupírám však, že vždy je mi jaksi nevolno, dlím-li pod střechou. Jsem příliš uvyklý nocovati ve volné přírodě."

"To zní skoro, jako byste byl nepřítelem civilizace a lidí vůbec", pravila moje žínka.

"Ó nikoli, ctěná paní, právě na opak. Jsem velkým přítelem civilisace, pokroku a osvěty a za svatá práva lidstva, za jeho osobní i duševní svobodu bojoval jsem až do únavy a dosud jsem hotov proléti za ně krev svého srdce, pakli bych tím mohl pomoci. Avšak pohybuji se stále ve volné přírodě, a tu stala se mi úplná volnost druhou přirozeností. Ó, vy neznáte ten půvab jasné teplé noci v šíré prérii, nebo v pralese podnebí tropického, neb polotropického. Spánek činí z každého člověka pašu, praví anglické jedno pořekadlo. Úplný smysl jeho pochopí ale jenom ten, kdo prodlí několik nocí pod blankytným nebem teplého jihu. Ulehneli tu člověk, není trápen myšlénkou na zítřek. A v tom leží největší půvab. Vy zahlédíte se v ten nekonečný prostor nebes, v ty třpytné kmytavé světy našeho systému slunečního a můžete sníti tak dlouho jak chcete, nejsouce trápeni myšlén-

kou, že časně z rána vybouří vás ze sna zvonek mlékaře, pekaře, nebo pronikající vřeskot jiných podomních prodavačů, že přijde k vám věřitel s účtem, a v pádu nezaplacení že způsobí vám mrzutosti, že čeká na vás úmorná, nemilá práce nějaká, že musíte nechati se holit a vyhovovati všem požadavkům civilizace. Na to vše vy tu nemusíte myslet, všeho toho jste tu sproštěni.

Vy můžete cele odati se svým myšlénkám a sníti až do únavy—nic nevyruší vás z toho, neboť vůkol panuje velebný klid a nad vámi prostírá se blankytná klenba nebes. Usnete blaženě a až do čtyr hodin kolébáni jste lůznými sny. Zpěv ranních ptáčat vás probudí a první pohled váš padne na uhasínající hvězdy, které kývají na vás, jakoby přály vám dobrého jitra. Vyskočíte, protáhnete údy a s nevýslovnou rozkoší ssajete v sebe ten vonný vzduch, prosycený dechem miliony vonných květů a sílicích travin. Rozhlédnete se po tom širém, krásně zeleném prostoru a každá struna duše vaší zachvěje se v blahém cítění, že jste neobmezeně volnými, že jste pány celé té šíré krajiny a že můžete úplně a zcela jednati podle svého popudu, nikde nejsouce obmezováni pravidly společenskými, které, nejsouce zbudovány na základu přirozeném, člověka tak často tísní, zúžují a obmezují. Tu teprvé se cítím pravým člověkem, pánem nad zemí a tvorstvem, tu teprvé vím, že jsem svobodným a ne otrokem cizí vůle, nebo špatně uspořádaných poměrů společenských. Jsem volný a svobodný, jako ten pták ve vzduchu, nebo ten jelen v pralese a prérii. Vy neznáte tu rozkoš toho pocitu, neboť příliš zvykli jste na své čtyry zdě a na ochranu, jakou skýtá vám společnost." Zasmál se potupně a umlknul.

"A nelekáte se v té samotě, za noci tmavé, bouřlivé?" tázala se moje choť.

"Lekati? Koho? Čeho?" tázal se Preis zpět.

"Divoké zvěře, jedovatých plazů, hmyzu a lupičů. Brr! Vzdor vašemu, tak poetickému líčení nechtěla bych přece přenocovati v šíré prérii, sama a vzdálena lidské společnosti."

"Věřím rád!" usmál se Preis. "Něžná žínka a láskyplná choť a matka pohlíží na volnost osobní a krásu přírodní ze stanoviska zcela jiného, jako já. Co se týče ale divé zvěře, tu můžete mně věřiti, když řeknu, že nejnebezpečnější zvěří je člověk. Já v posledních třiceti letech poznal mnoho národů a lidí, vzdělaných a nevzdělaných, krotkých i divokých, setkával jsem se s nimi, když byli v dobré náladě, i když nacházeli se pod vlivem zhoubných náruživostí a přišel jsem k tomu náhledu, že člověk v celku je ten nejmizernější, nejpodlejší a nejkrvežíznivější ze všech tvorů."

"To je ale čiré škarohlídství," pravím, "člověk v přirozenosti své je dobrý, poměry ale a špatná společnost činí jej zlým a špatným."

"Myslíte?—Chachacha! Právě na opak, příteli. Od přirozenosti je člověk zlý, zlomyslný, ano bestiální a pouze vychování, věda a umění jej zušlechťuje a mírní v něm všeobecné vášně, nebo potlačuje vrozenou bestiálnost. Pozorujte jen malé dítě. Není jeho největší radostí, když může vše, co nachází se v jeho dosahu poškozovati a ničiti? Nejsou kluci nejšťastnějšími tehdy, když mučiti mohou kočku, psa, ptáka nebo hmyz? Jak září oko jeho, když může psu nebo kočce uříznouti ocas a uši, když může vybrati hnízdečko ptáka, netopýra přibyti na dvéře, nebo brouka uvázati za nožičku a jím škubati tak dlouho, až zahyne? Jakým blahem chvěje se mladé srdce jeho, když může topiti koťata, štváti psa na kočku nebo utrhnouti hlavu polapenému vrabci? A takovými jsou, s nepatrnými jen výminkami všechny děti. To je důkaz, že člověk od přírody je zlomyslným, ukrutným a krvežíznivým.—Avšak nechme toho a vyprávějme si něco veselejšího."

"Ó, ano; vyprávějte nám něco ze svého života, prosím!" žádala moje choť.

Preis se zamyslil a přes jeho tvář přelétl výraz bolesti.

"Něco ze svého života? Co? Mám vyprávěti vám o svém mládí? O svém domovu a svých rodičích, nebo o svých cestách a svém životu dobrodružném?

"Co chcete—vše bude pro nás zajímavé" pravil jsem, hoře netrpělivostí, aby již začal.

"Já narodil se v Praze roku 1823. Na otce se nepamatuji, neboť zemřel, když jsem byl příliš malým ještě. Za to ale ta dobrotivá, ušlechtilá tvář mé matičky vryla se mi hluboko v srdce a paměť. Zdá se mi, jakobych ji viděl před sebou, jakobych slyšel ten milý, jemný hlas její, volající mne k návratu. Bratří a sester jsem neměl, což bylo dobře pro máti, jelikož jmění naše bylo pranepatrné a sotva stačilo na výživu nás dvou. Já býval hochem vtipným ale strašně neposedným, vznětlivým. Obrazotvornost má byla veliká a když dosáhl jsem let jinošských, tu představoval jsem si svět a lidi v barvách nejrůžovějších. Já práhnul zrovna po seznání krajů dálných, zámořských a s horečnou přímo horlivostí vyhledával jsem cestopisy, jichž obsah jsem skoro pohlcoval. Marné bylo všechno napomínání starostlivé máteře, abych vpravil se do poměrů stávajících, studoval pilně a zvolil si stav, který poskytoval by mně výživu a zabezpečil budoucnost. Já studoval sice, více ale snil jsem o dobrodružstvích v cizích krajinách, o divoších australských a Indiánech severo amerických. Kromě cestopisu ze všeho nejvíce poutaly mne dějiny národů a z nich ssál jsem první svoji nenávist jak proti církvi a kněžím, tak i proti šlechtě a soustavě monarchické vůbec. Kněžo a královláda byly mi hnusnými daviči pokroku a osvěty lidstva, potlačitely každé svobodné myšlénky a lupiči osobní svobody každého člověka jednotlivého. Já byl tehdy jinoch ohnivý, pln posvátného nadšení za svatá práva lidská a pln horoucí nenávisti proti všem, kdož práva tato šlapali v prach a z lidí svobodných dělali otroky nebo duševní mrzáky.

Můžete si tudíž představiti, s jakým zápalem vrhl jsem se ve proud povstání uherského. Konečně tedy nadešla doba, kdy smělými činy dokáži tomu svepépému utlačovateli národů, jak horoucí je má nenávist vůči krutému a bezohlednému despotismu a jak soucítím s lidem ujařmeným, pronásledovaným a katanovaným. Já jásal radostí, že sezuámím se s rekovnými, obětavými vlastenci, kteří vlasti své a blahu lidu v oběť přinésti chtějí statky své i životy a že s nimi zároveň, bok po boku, bojovati budu za nejdražší statek člověka—za svobodu.

Když prvně představen byl jsem Lájos Košutovi, tu div jsem nepokleknl před ním a nezlíbal tu ruku, která odvážila se vmésti rukavici ve tvář zbabělého tyrana rakouského a vysoko pozvednouti prapor svobody a práva lidskosti.

Avšak brzo doznal jsem prvního hrozného sklamání. Poznal jsem, že ne všichni povstalci byli zároveň i vlastenci. Velká část těchto vstoupila pod prápor svobody z pohnůtek osobních, ctižádostivých, nebo prospěchářských. Tu sevřelo se mi srdce bolestí a já div nezaplakal. Výsledek povstání je vám znám. Šlechetný a ženiální Košut prchnul a s ním všichni ti, kteří neupadli v ruce vítězného tyrana. Na hlavu naší—i na moji—vysazena cena. Já prchl do Turecka a vstoupil do služby ottománské co důstojník proto jen, abych zachoval si svobodu a pojistil si prostředky životní. Z těch příčin také musel jsem přestoupiti k mohamedanismu, kteréž ostatně je daleko lepší víry křesťansko-katolické.

Můžete si mysliti, jak mně bylo asi, když já, již tehdy rozhodný atheista, musel spřáteliti se s věroukou Mohameda a sloužiti despotu ještě krutějšímu, nežli byl onen, proti němuž bojoval jsem ještě před nedávnem. Nenesl jsem ale ta pouta otrocká dlouho, nýbrž, jakmile zachoval jsem si postačitelných prostředků, odcestoval jsem do New Yorku. V Turecku, kde dostoupil jsem hodnosti majora, obdržel jsem několik dopisů od mé drahé matičky; v New Yorku taktéž

čekal na mne dopis od ní. Mám ty drahé listy pečlivě uschované a dám vám je ku přečtení zítra.

V New Yorku prodlel jsem jen krátkou dobu, neboť nestálost má a neukojitelná touha po seznání jiných krajů a národů, má touha po dobrodružství hnaly mne mocí neodolatelnou od místa k místu. Já nikde nemohl nalézti klid a onu duševní rovnováhu, která víže nás k jednomu místu a činí ty pro nás posvátným.

Tu prvně pojal jsem myšlénku, cestovati kolem světa. Bylo to v roce 1851, a já byl tudíž osmadvacet roků stár, když podnikl jsem první svoji cestu pěšky přes celou pevninu americkou až do San Franciska.

Jelikož prostředky mé byly cestou úplně vyčerpané, musel jsem pomýšleti na získání nových a chopil jsem se tudíž každé práce, která se mi nahodila. Byl jsem kuchařem, pral prádlo—pradlen a vůbec ženských bylo v Kalifornii tehdy po řídku—pomáhal vykládat lodě a tomu podobné. Tímto spůsobem vydělal jsem si hodně a jelikož byl jsem šetrným a obmezoval se na to nejnutnější, zachoval jsem si obnos dosti značný. Proto přece ale vyhledával jsem příležitost, abych bez výdajů přeplul okeán a dostal se do Australie, což se mně také podařilo. Tu žil jsem plných deset roků, zkoušeje své štěstí v zlatodolech i polích diamantových, avšak štěstí mně nepřálo, neboť výtěžek byl příliš skrovný. Ostatní je vám známo. Popsal jsem stručně cesty svoje v Japonsku, Číně, v Egyptě, můj pobyt v Cařihradu a Londýnu, cesty v Texasu, Mexiku, Peru a Brazilii. Zítra nebo pozejtří budu vyprávěti vám—budete-li si totiž přáti—některé zajímavé podrobnosti z mých cest. Musím dříve uvyknouti blízkosti lidí vzdělaných a seřaditi své myšlénky, abych vyprávěti mohl souvisle."

"Budu vám velmi povděčen za to," pravím, avšak dříve, nežli odebéřeme se na odpočinek—teď ještě příliš brzo—dovolím si jednu otázku."

"Jen se tažte, a budu-li moci, zodpovím otázku vaši úplně."

"Vy procestoval jste skoro celý svět, byl jste ve všech pěti dílech světa a seznal jste celou řadu různých krajů a národů. Řekněte mně upřímně, kde líbí se vám nejlépe a kde přál byste si skončiti poslední dny svého života ve blahu a štěstí."

Preis zamyslil se na chvíli a pak odpověděl:

"Kde je nejkrásněji? Kde skončiti bych chtěl poslední dny svého života ve blahu a štěstí? Hm, je mnoho krásných míst ve světě, zemí, kde odpočinouti sobě, naplňuje člověka rozkoší. Nejkrásnější ze všech je ale jenom jedna země —střední a jižní díl starého Mexika. Tu, poblíže Paxaca, znám vysoké jedno údolí, které směle mohu nazvati rájem. Krása jeho nedá se vylíčiti, ona musí býti viděna, aby mohla býti pochopena a pocítěna. Vše, co zde vidíte, má zvláštní svůj ráz, svou zvláštní lahodu a svojí zvláštní, nikde jinde nevídanou krásu. Člověk může procestovati celý svět pohlížeje na jeho krásy a zůstati při tom chladným—nikoli však tuto. Tu noha cestovatele stane jakoby přimrazena kouzlem a udivený jeho hled sotva pojmouti může tu krásu dosud nevídanou. Vskutku překvapující charakteristika mexické flóry je bohatost a hlubokost barev její květů. Jsou-li červené, tu barva zrovna hoří a září; je-li barva žlutá nebo nachová, je nejbohatší; je-li bílá, je bělosti nejčistší. Není dne v roce, aby nebylo tu hojnost překrásných květů a přerůzného ovoce. Přestane-li kvésti jeden druh, dva jiné rozevrou své krásné kalichy a květy, vydýchajíce vůni přímo omamující. Máte tu růže nejkrásnější; macošky jako dlaň veliké; lilie různobarevné, některé jako vějíře; geranie, vysoké z výše muže; sladký hrách, heliotropy, kamelie, překrásné květy máku tak veliké jako talíř a zářící jako onen pověstný mák indický. Nejpozoruhodnější ze všech květů je ale tak zvaná "el arbol de las manitas" (stromek malé ruky). Zářivě rudý její květ má skutečně podobu dobře vyvinuté malé ruky lidské. Je to květina léčivá a Indiáni užívají jí proti vadám srdečním.

Roste divoce, ale velmi zvolna, takže úplně doroste teprvé za devadesát roků. Tulipánů jsou tu tři druhy. Překrásná jest též květina zvaná "Flor de noche buena" (květina vánoční a latinsky: Poinsittia pulcheraina). Roste do výše asi čtyř metrů a má překrásný, pestrobarevný květ. Začíná kvésti o vánocích a kvete po dva měsíce. Indiáné užívají jí co lék proti různým chorobám žaludečním. Představte si nyní údolí, pokryté všemi těmi květy a v nich skupiny obrovských palem, háje pomerančové a citronové, stromy fíkové, banánové a palmy kokosové, různé druhy jablek, hrušek, třešní, višní, blům a mnoho ovoce jiného, jakož i obrovské keře sladkého vína. Nad vším tím klene se věčně modrý blankyt nebes a v dáli modrají se vrchy mohutného řetězu hor, z nichž nejvýše zasněženou hlavu svoji vypíná mohutný vrch Prizaba. A tak jako květena, je i zvěřena a ptactvo. Tu baví vás pitvorné si počínání opic a štěbetání asi deseti druhů papoušků, onde opět se zalíbením spočine pohled váš na překrásně opeřené rájce. Dlouhé chvíle tu nepocítíte a vy s pravou rozkoší ssajete v sebe ten lahodný, libovůní prosycený vzduch. To je ten kraj, v němž chtěl bych si odpočinouti a zemříti, toť ten kraj, jenž v pravém smyslu toho slova oplývá mlékem a medem."

Preis ustal. Zářivé oči jeho hleděly ku klenbě nebes a obličej jeho přelétl záblesk blaha. Bezpochyby zřel v duchu ten tak poeticky líčený ráj.

I my byli rozechvěni, jsouce zcela pod vlivem dojmu, jaký na nás popis ten učinil.

Milá choť moje přerušila konečně ticho slovy: "Já nemohu pochopiti, že při vznětlivé vaší povaze, při vašem hlubokém citu a vašem vyvinutém smyslu pro krásu a soulad netknulo vás to ku stálému se usazení v tomto ráji a ku zařízení vlastního domova. Mně by i v ráji bylo smutno a teskno beze společnosti těch, jež miluji. Tesklivost a touha po společnosti lidí záhy vyhnala by mne z ráje toho. Co je život bez lásky? Co je do všech krás, nemám-li nikoho, s nímž bych je sdílela? Já jsem toho náhledu, že člověk, jejž neblaží kruh rodinný a jenž nemá nikoho, jemuž by věnoval celé své srdce a celou duši svoji, jenž v oblažení jeho vyhledával by i svoje blaho, že člověk taký nikdy nemůže se cítiti úplně blaženým, neboť on minul se nejkrásnějšího svého cíle—šťastného života rodinného. Jsem přesvědčena, že kdybyste byl poznal lásku a s celou něhou svého srdce přilnul k bytosti milené, že byste se dnes cítil blaženějším."

Zdálo se, že Preis ani neposlouchá, neboť stále hleděl vzhůru ku třpytným hvězdám, jakoby chtěl spočítati, kolik těch světů as pohybuje se v dohledu oka našeho. On ale dával dobře pozor na každé slovo, neboť pravil po chvíli:

"Zcela správně, paní Chotková, zcela správně. Já nedivím se tomu, že nemůžete pochopiti, jak samota může člověka oblažiti. Je vůbec málo lidí na světě, kteří do myšlénky podobné mohou se vpraviti a z těch opět zcela pochopiti ji mohou zase jenom ti, kteří na všech svých cestách životních dožili se úplného sklamání. Nemyslete si však, ctěná paní, že proto stáváme se škarohlídy, nebo nepřátely lidstva, nebo dokonce zfanatisovanými poustevníky, kteří zálibu nacházejí v trýznění těla, pojídání kořínků, líné nečinnosti a odloučení se od lidstva. Právě naopak. Já chci užívati, hodně užívati a sice toho, co nejlepšího nám příroda podává. Já též nechci býti osamocen, protože miluji život a bujnou, přirozenou radost tvorů živých, jakož i jejich společnost. Že tu dávám přednost zvířeti před člověkem, tomu se nedivte. Kdo tak, jako já, seznal lidi s jejich nešlechetnými vášněmi, s jejich titěrnou modou, s jejich směšnými nadějemi a s jejich klamným cílem—a seznal oproti tomu tu vznešenost přírody, tu příchylnost a věrnost některých zvířat alespoň, ten povznášející klid, jaký panuje vůkol, ten krásný soulad, jaký panuje tam, kam vše ničící ruka člověka nebyla zasáhla ještě příliš hluboko, ten jistě dá přednost poslednějšímu."

"Vy tudíž, soudím-li ze slov vašich dobře, lidmi opovrhujete?" táži se já.

"Ani to ne," odvětil Preis, "jsou mně jenom nesmírně lhostejnými."

"To je nepochopitelné!" zvolám, "což není lidstvo hodno sympatií, nepobádá šlechetný a krásný jeho cíl, k němuž spěje, každého jednotlivce k tomu, aby s veškerou svojí silou tělesní i duševní a vším svým cítěním a věděním přispíval k dosažení jeho?"

Slova ta vyrušila Preise z dosavadního jeho klidu. Vztýčil se trochu a pravil s důrazem:

"Sympatií? Nikoli! Lidstvo nezasluhuje žádných sympatií a také po nich ani netouží. Ta bída té obrovské massy a labužnictví a rozkošnictví menšiny mnou nyní již nehne. Je to běh života každého tvora. Jedni trpí a strádají, druzí opět žijí v rozkoši a přebytku. Nač tu třeba sympatií?"

"A není naší svatou povinností, abychom pracovali k tomu, by nepoměr ten se urovnal tak, aby ti co trpí a strádají měli podílu na rozkoších života právě tak, jako ti, jimž Štěstěna do klínu složila požitek veškerý?" odporuji já. "Zcela oddati se poměrům a nechovati žádných nadějí v jich zlepšení, je fatalismus. Následky jeho poznal jste zajisté z dostatek za vašeho pobytu v Turecku a Indii."

"Já dobře rozumím, nač narážíte a v odvetu řeknu vám jen, že tu nesrovnalost společenskou nevyrovná žádný člověk, žádný národ a žádný věk. Bude panovati po tak dlouho, dokud bude lidstvo žíti, neboť ona zakládá se na přirozenosti lidské a je neodlučitelně s ní spojená. Lidstvo co celek nebude šťastno nikdy a čím větší výše dostoupí věda a umění, tím nešťastnějšími se stanou massy lidu trpícího.

Obzor náhledů se rozšiřuje, též práce lidská se výzkumy praktickými zlehčuje, individualita člověka nabývá více platnosti—vše to je pravda. Ale já táži se vás: Jsou ty massy lidu šťastnější? Nikoli! Jsou, možno-li, ještě nešťastnější, protože rozšířením jejich obzoru duševního, rozmnožily se i jejich požadavky, jejich tužby a jejich přání a naděje. Jaký byl cíl lidstva ve staro- a středověku? Individuální i duchovní svoboda! Tohoto cíle dostoupilo lidstvo alespoň v některých částí země, na příklad zde ve Spojených Státech. My zde jsme úplně svobodni, jak tělesně, tak i duševně—můžeme jíti kam chceme, konati co nám libo a věřiti co uznáme za dobré. Rozhlédněte se vůkol a řekněte mně upřímně, nacházíteli šťastnou tu massu lidu? Cíl lidstva podle našich názorů dosáhne se tehdá, až nastane úplná rovnoprávnost všech jednotlivců, individuální láska, úplná snášenlivost a sbratření všech národu. Je to sice utopie, ale, dejme tomu, že toho lidstvo dosáhne—bude potom úplně šťastným? Nikoli, neboť budou lidstvem vládnouti zase přání jiná a jednotlivci zase honiti se budou za jiným přeludem."

"Vy tedy nevěříte v konečné dosažení úplné blaženosti lidstva v jeho celku?"

"Nevěřím," zněla rozhodná odpověď.

"A máme ruce složit v klín a nečiniti ničeho pro duševní i hmotný pokrok lidstva?"

"To neříkám. Nechť ale každý hledí, aby napřed sám byl šťasten podle svého způsobu a nehoní se za přeludy. Přerážeti pouta, v něž sepjat je duch lidský, je práce záslužná zrovna tak, jako je práce, směřující k vyrovnání nesrovnalostí společenských. Kdo to činí, toho si vážím, protože umírňuje bídu. Zvýšuje li ale při tom štěstí, a blaho, to jest otázkou."

"Co tedy představujete si pod štěstím a blahem?"

"Úplné štěstí a blaho nedá se zobraziti, protože obé je pouhý pojem, pocit jakési rozkoše, vycházející z uskutečnění všech našich tužeb a přání. Je to stav úplné spokojenosti, v němž člověk nemá žádných přání dalších."

"A nemiloval jste nikdy?" tázala se moje žínka.

"Zajisté! Miloval jsem a miluji dosud: svět, květiny a svého dobrého, věrného psa, jenž tuto leží u mých nohou."

"Tak jsem to nemyslela. Já ráda bych věděla, miloval-li jste kdy dívku nebo ženu onou láskou, jak já si jí představuji a jak já ji pociťuji."

Tvář Preisovu obestřela chmůra. Sklonil hlavu, pak se nadzvedl a posadil, podepřel lokte o kolena a ponořil čelo v dlaně. Pozoroval jsem, že je mocně pohnut, neboť zcela zjevně se zachvěl. Choť má svojí přímou otázkou rozzvučela struny dávno asi umlklé a dotkla se asi nejbolestnější rány jeho srdce. Pohlédl jsem na ni s jemnou výčitkou. Porozuměla mi a s chvějícím se hlasem dodala:

"Odpusťte, milý pane, jestliže nediskretní rukou dotekla jsem se rány, o níž neměla jsem ani tušení. Buďte jist, že vícekráte se tak nestane."

Pozvedl hlavu a zahleděl se ve tvář mé drahé žínky, která dosti jasně osvětlena byla světlem velké lampy stojící na blízkém salonním stolku.

"To vás nermutiž," pravil měkce. "Jste tak mladá ještě a soudíc podle zářivých očí vašich a podle výrazu spokojenosti a blaha v něžném obličeji vašem, nepoznala jste posud ten bezměrný bol, jaký působí sklamání. Ó, ano, já miloval, miloval z celou duší svojí a byl bych za zástoj své lásky obětoval poslední krůpěj krve svého srdce. Byla to dívka spanilá, tak něžná a nevinná, jako holubice, tak krásná jako květ lotosu. A přece v krásném těle tom sídlel duch zrády a ďábel pronevěry a šíleného rozkošnictví. Ó, co vytrpěl jsem tehdy, když obdržel jsem důkazy její zrády a pronevěry, to zúplna vylíčiti mně není možno. Vůbec není mně možno dnes o zástoji tom promluviti—jsem příliš rozechvěn, pohnut. Promiňte mi tudíž. Až myšlénky své seřadím, až mysl má se poněkud upokojí—třeba zítra večer—budu vyprávěti vám dopodrobna o své první a také poslední lásce."

"Ó, já nebudu se moci dočkati večera zítřejšího," zvolala moje žena.

"Takové jsou ženy!" trpce usmál se Preis. "Ony sní o lásce, ony rády slyší o ní vyprávěti, láska zaujímá celou jejich jsoucnost a přece právě ta jejich láska zasazuje nejtěžší a nejbolestnější rány."

Hodiny odbíjely jedenáctou hodinu.

"Jakže, již tak pozdě? Jak nám ten čas minul! Půjdeme spat, neboť i náš milý host jistě toužiti bude po odpočinku," pravím.

"Lože pro pana Preise je připraveno," odvětila má žínka. "Budeš tak laskav a okážeš mu je?"

"Zajisté, drahá! A nyní, příteli, prosím, byste mně následoval a sobě odpočinul."

"Nemyslíte snad, že budu spát uvnitř a lehnu si do vašich měkkých, kyprých peřin? Co vás to napadá? Po více jak po čtvrt století nespal jsem jinde, jak venku v přírodě, maje nad sebou blankyt nebes a třpytivé hvězdy."

"A což v zimě?"

"Tu bývám vždy v krajích tropických, kde zimy není. Nechte mne jen, prosím, žíti podle svého způsobu—tak nejlépe mne pohostíte."

"Jsem vzdálen toho, chtíti vás v něčem obmezovati. Přijměte ale několik vlněných pokrývek, aby se vám to leželo měkčeji. Ta podlaha je tak tvrdá!"

"Nikoli! Děkuji vám srdečně, avšak moje pokrývka stačí mi úplně."

"Jak chcete. Spěte tedy blaze a nechte si sníti něco krásného. Dobrou noc!"

"Dobrou noc!"

Když byl jsem se ženou svojí o samotě, pravila tato:

"Je to přeci jen podivín. Jaká to myšlénka, dávati přednost tvrdé podlaze a sychravému vzduchu před měkkým lůžkem v pěkně upravené jizbě!" Dlouho nechtělo vyjíti jí to z paměti.

Den druhý uplynul nám jako prvý. Večer pak seděli jsme opět pohromadě jako v den předešlý a po krátké, povšechní rozmluvě začal Preis vyprávěti nám o své první lásce.

Naslouchali jsme s napjetím plynnému vypravování a rozechvění do té duše, odebrali jsme se krátce před půlnocí na odpočinek.

Na třetí den chtěl Preis cestovati dále, na moji a mé choti žádosť prodlel tu však ještě jeden den. Očekával novou zásilku knih od pana Geringera, s nimiž chtěl podívati se do osad českých v okresích Fayette, Austin, Lee, Washington a Brazos.

A opět seděli jsme večer útulně pohromadě.

Preis ulehl na svoji pokrývku, maje nerozlučného čtvernohého svého druha a hlídače u svých nohou. Já seděl v "houpáku" a pouštěl modravé obláčky do lahodného vzduchu a žínka má háčkovala.

Já v brzku zavedl hovor na Mexiko. Jeť mi země ta v mnohém ohledu velmi sympatická a její politické, hospodářské, společenské i náboženské poměry zajímaly mne již dávno.

Preis seznal zem tu i lid z pozorování vlastního a stýkal se jak s Indiány, tak i Španěly a Mexikány všech tříd společenských. Byl bych věru hřešil, kdybych příležitost tu nechal si ujíti.

"Vám tedy líbí se Mexiko velmi?" táži se.

"Zajisté. Je to krásná země—pravý ráj. A v ní bydlí lid dobrý, upřímný a pohostinný, že podobný mu naleznete málokde."

"Já soudil dle popisů cestovatelů a dle zpráv časopisů zcela jinak," pravím. Zejména podle pramenů posledních měl jsem až dosaváde za to, že lid mexický je až příliš horkokrevný, úskočný, zlodějský, ukrutný a krvežíznivý, jakož i na nejvýš líný a nestálý. Proti všem těmto nectnostem je jediná jeho dobrá vlastnost—pohostinnost—špatným těžítkem."

"Nedivím se, že i vy máte zcela chybný náhled o lidu mexickém, neboť čerpal jste poučení z pramenů lidu tomu nepřátelských. Nevěřte jim. Tak jako každý národ dělí se na různé třídy společenské a má svoji chátru, své vývrhele a svoji sběř, která nezasluhuje ani jména "člověk", tak i tuto. Italie má své bandity a lazarony—odsoudíte proto národ celý? Věřte, že Mexikán na hranici Texasské a onen žijící ve státech středních, nemají spolu nic společného vyjma řeč. Máte vidět mexického "haziendaro", nebo obchodníka, řemeslníka, nebo umělce a učence v jeho domovu a žasl byste nad jeho ušlechtilostí, jeho jemností, jeho vzděláním a citlivostí. Je horkokrevný, pravda; to ale přináší s sebou klíma. Že je lenivým? Ba není! On pracuje, ale pracuje pro sebe a ne pro monopolisty a vydírače boháče. Lehká práce je pro něho zábavou a práce vskutku těžké není zde příliš mnoho, jelikož štědrost přírody tu nevyčerpatelná a bez námahy poskytne člověku vše, co k existenci potřebuje. A těch potřeb je tu tak málo! Proč by dřel se až do únavy, proč staral se až do sešedivění? Že je ukrutný? Jděte a pozorujte jej v jeho domácnosti, v jeho rodině. Není něžnějšího a starostlivějšího manžela a otce a láskyplnější ženy a matky nikde v celém širém světě. Že je rozený revolucionář, to je spíše jeho ctností. On z celé duše miluje svobodu a nenávidí každé obmezování, nechť je to již ve smyslu státním nebo náboženském. Proto také každý pravý Mexičan je svobodář a rozhodný protivník hierarchie i monarchie. Zejména prvnější nenávidí z celé duše a bouří se proti každému presidentu, jenž dostal se na stolec presidentský vlivem kněžským. Proto ty časté revoluce. Je to boj světla proti temnosti, boj za svobodu a práva lidská. Cizince nenávidí proto, že se jej bojí, aby neoloupil ho o nejdražší klenot —svobodu. Máť s cizinci trpkých zkušeností. Francouzové oloupiti ho chtěli o jeho samosprávu a zcela podříditi vůli kněží, Američané pak chtěli ovládati jej

obchodně. Ostatně nejsou ty revoluce tak četné, jak se všeobecně má za to. Obyčejně započnou na hranici texaské a tu se také skončí. Hlavní příčina bývá podloudnictví. Znázorním vám to příkladem. V devíti případech z desíti nejsou původcové revoluce praví Mexikáné, nýbrž cizinci—Američané, Židi, Němci nebo kterýkoliv jiný bohatý obchodník, jenž sídlí v městě, v němž je hlavní sídlo celního úřadu. Obchodník ten rád by přepašoval ohromný náklad zboží beze cla. Jedná se tu o veliký obnos peněžní. On zná "generála" Jose Maria Švingulanta, profesionelního revolucionáře, rváče, pobudu a zloděje, jenž přidržuje se směru protivládního, je přítomně bez peněz a bez "práce." Vyhledá ho v některé z nízkých krčem a za jistou cenu domluví se s ním o vyhnání celních úřadníků z města. "Generál" Švingulanti, maje dosti peněz, najme čtyřicet nebo padesát banditů, jichž ve vrších na hranicích Texaských je hojnost, přepadne městečko a vyžene z něho úřady a těch několik vládních vojáků. V nastalém zmatku přepašuje obchodník své zboží beze cla a vydělá při tom několik tisíc. Vláda pak vyšle na rychlo své vojsko proti "povstalcům" a tito bez krveprolití rozutekou se do hor. Je po "revoluci". V anglických a amerických časopisech píše se ale hned o "nové hrůzné revoluci v Mexiku". Skutečných, velkých povstání, na nichž bral podíl celý národ, nebylo v Mexiku tak mnoho. Poslední—na dlouhá leta, jak soudím, bylo ono proti kněžovládě a její podporovatelům, Francouzům. O Maxmiliánovi nemluvím, protože byl jenom loutkou v rukou zlosyna Napoleona. Maxmilián byl dobrý hlupák a slaboch. Co měl on na práci v Mexiku? Čím ublížil mu ten národ mexický, že znovu a mocí chtěl přivésti jej pod jařmo kněžské? Hlupák! Neprohlédl zrádné pykle kletého zlosyna Napoleona a lačnost Římu po opětném dosažení nadvlády vMexiku. Ženiální Benito Juarez a s ním za jeden provaz táhnoucí svobodáři a vlastenci mexičtí, jako: Melchior Ocampoz, Señor Navarez, d'Escobar, Ignatio Mariscal a mnoho, mnoho jiných, jež znám osobně, hodně přistřihli drápy tomu tygru římskému. Proto se vztekal a řval, že bylo ho slyšeti po celé Evropě. Hlupák Maxmilián šel do Mexika, aby pro římského tygra vybral kaštany z ohně. Nebylo divu, že popálil si ruce."

"Bylo s ním nakládáno příliš příkře, zrovna katansky," pravím s nevolí. "Ten Indián Juarez— —"

"Posečkejte, příteli!" přerušil mne Preis. "Četl jste důkladné a nestranné dějiny Mexika z posledního půl století? Znáte toho šlechetného vlastence a lidumila, rozhodného opravce a svobodáře Benito Juareza?"

Já se zahanbením musil doznati, že nikoli.

"Vidíte!" pravil Preis vyčítavě. "A vy chcete odsuzovati jeho činy! Nemám vám však za zlé, neboť je málo Čechů, Němců a Američanů, jimž známy jsou veškeré jednotlivosti tohoto velkého boje za osobní i duševní svobodu lidu mexického. V českém a německém písemnictví nalézáme o tom jen málo a ve francouzském je vše zkomoleno v pravý opak.

Bude-li vás to zajímati, vypovím vám životopis tohoto šlechetného Indiána, kteréhož znal jsem osobně. Poznáte z něho celou tehdejší situaci."

"Jen začněte, já poslouchám."

"Benito Juarez narodil se dne 21. března 1806 v indiánské vesnici San Pablo Gueltaco. Tehdy čítala víska ta asi 200 Indiánů, klidných a pilných. Víska jest vystavena na skalnatém výběžku mocného horstva Sierra Madre ve státu Oaxaca, blíže pobřeží moře Pacifického. Znám visku dobře. Pozůstává z jedné úzké, nepravidelné ulice a leží ve středu lesních stromů, tropických květin a rozkošných sadů ovocných, v jichž širokém stínu postaven starý kostel. Nedaleko je rozkošné jezero, v jehož třpytných hlubinách odrážejí se stíny vroubících jej rostlin tropických a kteréž připomíná zároveň romantické, i stinné a krvavé tradice minulosti.

Rodiče Benito Juareza obdělávali svých několik akrů půdy a pěstovali dobytek. On nepoznal lásku matky, která zemřela při jeho narození a ponechán byl na starosti své babičky a svého strýce. Tu prožil, vlastně proskotačil své mládí až do svého dvanáctého roku a byl tak pravým Indiánem, že neznal jediného slova španělského.

A právě v tu dobu obrátil na sebe pozornost váženého jednoho občana z Oaxaca, jenž vzal jej do své služby a poznav v hochu neobyčejnou jarost ducha, rozhodl se, že dá mu vychování co možná nejlepší.

Dal jej do semináře kněžského, chovaje naději, že vystuduje na kněze. Mladý Benito ale, jemuž se kněžství protivilo, záhy se sebe shodil kutnu a oblekl se raději v řízu právnickou. Vstoupil do právnické koleje v Oaxaca, kde brzy stal se jedním z nejpilnějších a nejvynikajících žáků. Hmotné potřeby zaopatřil si kondicemi. S nejvyšší ctí graduoval po několika letech a v roce 1834 připuštěn byl k praksi právnické. Veda život vzorný a vynikaje věhlasem právnickým, stal se brzo oblíbeným a zahájil rozsáhlou praksi. Záhy ale stalo se právnictví u něho vedlejší a on skoro cele věnoval se záležitostem politickým. Studoval pilně poměry země a brzo přišel k náhledu, že zemi, má-li prospívati, třeba velkých a rozsáhlých oprav a radikálních změn.

Konservativci jej za to nenáviděli a několikráte jej i uvěznili, protože vyslovil se přímo, zjevně a bez ohledu na osobnosti. V roce 1842 stal se vrchním soudcem republiky, kteréžto čestné místo podržel tři roky. V roce 1847 jmenován guvernérem státu Oaxaca. Tu teprvé byl ve svém živlu a zaváděl opravy a novoty ve směru novodobém a liberálním.

Jsa rozhodným nepřítelem každého despotismu, nechť jevil se tento ve formě jakékoli, byl Santa Annou vypovězen ze země a usadil se ve Spoj. Státech, v Novém Orleánu, kde po dva roky žil v největší chudobě, trpě často i hlad. Když ale lid nabažil se úskočnosti nesvědomitého a bezkarakterního pohůnka kněžského, Santa Anna a nastala revoluce (v roce 1855), vrátil se Juarez zpět a připojil se k Alvarez'ovi, jenž velel vojsku revolučnímu a vítězně skončil boj proti katu hrdinů Alamo'ských, Santa Anna. Alvarez stal se presidentem a Juarez povolán do ministerstva. Prvním jeho činem—a to v dobách tehdejších zajisté velmi odvážným—bylo, že zrušil z vláštní, ohromnou mocí vládnoucí *soudy církevní* a vojenské a postavil se na stanovisko práva všeobecného. Kongres potvrdil všechny ty důležité změny jednohlasně a lid osvobozen tím jedním rázem od strašně tížících jej okovů.

Kněžstvo zuřilo ovšem a kulo pykle proti ženiálnímu opravci a lidumilu, nemohli mu ale ublížiti, protože tento stál příliš hluboko ve přízni lidu.

Teprvé, když po Alvarezovi nastoupil na stolec presidentský Comonfort, byl tímto učiněn konec jeho liberálnímu snažení přesazením ho co guvernéra do státu Oaxaca. V roce 1857 však udála se opět politická změna, v níž liberálové obdrželi vrch. Hned na to ustanoven Juarez předsedou nejvyššího soudu—ta samá hodnost, jako ve Spoj. Státech náměstek presidenta—a v roce na to zvolen skoro jednohlasně presidentem republiky mexické. Od té doby byl život jeho jediným řetězem bojů a utrpení a musel stěhovati se z místa na místo až do roku 1861, kdy na hlavu porazil vůdce kněžské strany, generála Miramona a zmocnil se hlavního města Mexika.

A nyní teprvé zahájil činnost, za níž celé věky mu budou vděčnými. Jal se potlačovati kláštery, v nichž bujely jen lenost a neřesti všeho druhu, konfiskoval statky církevní, které vydřeny byly ukrutným a katanským způsobem na lidu nevědomém a faktický oddělil církev od státu. Dále zastavil výplaty národního dluhu mocem zahraničním, čímž ale popudil proti sobě Francouzsko, Anglicko Španělsko. Velmoce ty se spojily ku vpádu do Mexika a jejich lodě přistály také

za nedlouho ve Vera Cruz. Avšak Juarez zaručil se, že zájmy věřitelů budou šetřeny a vyjma Francouzska, spokojili se tím všichni. Pod záminkou, že chce chránit zájmy občanů francouzských, zaplavil na rozkaz císaře, generál Forey vojsky svými luhy mexické a první jeho čin byl dobytí města Pueblo (v r. 1862). Francouzům nejednalo se ale ani tak o ochranu zájmů svých občanů, jako spíše o zřízení monarchie pod jejich protektorátem, o poražení a zničení republikanismu a o znovuzřízení a utvrzení panství kněžstva.

Řím a císař měli v prach zašlapati myšlénku svobody ducha a udržeti obecný lid v temnotě duševní. Papež a Napoleon III. měli býti skutečnými vládci, nástrojem jejich ale Maxmilián, jehož nastolili na stůl pomocí bodáků vojska francouzského.

Plány ty se však nevydařily—dík Spoj. Státům americkým—a již v roce 1867 opustil Bazaine Mexiko a dne 19. června 1867 byli Maxmilián a jeho generálové, Miramon a Mejia ve Queretaro zastřeleni.

Juarez byl znovu zvolen za presidenta v roce 1871. Zemřel ale dne 19. července 1872.

Ač měl sterých příležitostí ku zbohatnutí, zemřel přece chud, což je nejlepší známkou jeho karakteru.

Že oddělil církev od státu, a že církvi vykázal hranici její působnosti—že značně zmenšil její moc a od její zhoubného vlivu alespoň z části osvobodil lid obecný, za to zaslouží si nelynoucí dík nejen svého národa, ale všech svobodářů vůbec."

Preis ustal a teprve po delší chvíli se tázal:

"Nuže, co říkáte nyní? Takový byl muž, jejž vy s opovržním nazval jste krutým Indiánem.

Radil bych vám, abyste studoval historii Mexika. Jeť tak zajímavá, bohatá a krásná, jako historie zubožené vlasti naší české. Na nás, co na jednotlivce, také pohlížejí jiní národové jako na nějaké nižší plémě, jako na cikány a zloděje a přece jak vysoko stojí národ náš na tom žebříku kulturním!"

Já neměl co namítati více. Bylo příliš těch myšlének, které dobrodružný tento cestovatel vzbudil v duši mé. Nezapírám, že já i drahá moje žínka byli jsme unaveni myšlením. V srdci našem zněly dosud dozvuky jeho vypravování o "první jeho lásce" a nyní opět celý chaos zvuků jiných, nových a nám přece tak sympatických. Dojmy střídaly se příliš rychle a bylo jich příliš mnoho na jednou.

Druhý den, hned po snídani nastalo tklivé loučení. Milý nám host cestoval dále—do osad českých, slíbiv nám "svatosvatě", že staví se u nás na zpáteční cestě své do Mexika.

* * *

Uplynuly dva měsíce.

Bylo záhy z rána, když podle předpisu lékařského zhotovoval jsem pilulky a lék pro nemocné děcko v rodině zámožného farmáře, přítele J. Mladěnky, jenž bydlel nedaleko Schulenburgu.

Před mojí lékárničkou počíná kupiti se houf dětí, výskajících a jásajících. Z protějších obchodů a saloonů vybíhají "klerci" a ranní zákazníci, pohlížejíce vesele na zvláštní "ekypáž", která zastavila zrovna před mojím závodem.

Byl to maličký, šedý oslík, zapřažený do malé, dvoukolé káry, jejž řídil vysokorostlý, osmáhlý muž, provázený velkým a silným psem ovčáckým.

V muži poznal jsem ihned majora Edwarda Preise.

"Nu, jak se vám líbí moje "ekypáž?" pravil vesele, vstupuje do mé lékárny.

"Však byl již čas, abyste měl něco podobného," odvětím tonem žertovným. "Nohy šedesátníka potřebují již trochu odpočinku."

"Myslíte? Hm, ty vydrží ještě více, jen kdyby nebylo toho nákladu na ramenou. Tu to vadí. A jen pro to je mi "ekypáž" tato pravým dobrodiním!"

"A jak jste k ní přišel?"

"Laskavostí pana Augusta Geringera. Před nedávnem obdržel jsem od něho druhou zásilku knih, kteréž v českých osadách jsem rozprodal. Maje peníze, použil jsem příležitosti laciného kupu a ještě zbyl mi obnos, s nímž vystačím na dlouhou dobu. Díky za to šlechetnému dárci!"

Preis nechtěl se v Schulenburgu zdržeti přes večer. Spěchal, aby před nastávající zimou dostal se do středního Mexika, neboť při Rio Grande a ve vrších severního Mexika v prosinci počíná býti již chladno. A jemu do té doby bylo uraziti mnoho, mnoho set mil.

Na úsilovné mé přání zůstal ale přec.

"Kdož ví, uvidíme-li se v životě ještě jednou," pravil v neblahé předtuše. "Toho ale buďte jist, že na vás a vaši ctěnou žínku nezapomenu nikdy a často budu vás vzpomínati. A věřte, že bude to jedna z těch málo světlých vzpomínek, jaké provází mne na mé dráze osamocené."

Večerní zábava točila se po nejvíce kolem otázek, týkajících se budoucnosti. Pro mne byla trapnou myšlénka, že tento novodobý Ahasver nemá žádný cíl před sebou, že zcela ovládá jej pud ku stálému cestování, pud, kterýž žene jej z místa na místo, neunavně, bez odpočinku.

Byl jsem tudíž mile překvapen, když na dotýčnou otázku mi odpověděl:

"Ano, mám cíl před sebou a plán, jak dostati se k němu, je již vypracován Tato je poslední má cesta světem. Jsem již šedesáte roků stár a pociťuji únavu. Také již není kraje, jenž vábil by mne k sobě a jejž jsem neviděl."

"Smíme věděti, jaký stanovil jste si cíl?"

"Zajisté, neboť před vámi nemám žádných tajností. Odtud půjdu rovnou cestou do Mexika, kdež v malém mém ráji, o němž vypravoval jsem vám již, si odpočinu. Mám tu mnoho známých Indiánů i Mexikánů. Pak odeberu se do Vera Cruz. Tu budu hledět pohnouti některé z bohatých loďařů, nebo firmy importérské, aby vešli se mnou v obchodní spojení. Plán můj je totiž následovní: Za mého pobytu v Brazilii a Peru seznal jsem kraje neobyčejně bohaté na vzácné dřevo, užitečné kůry a drahé koření. Noha bělocha o půdu tu ještě nezavadila a nachází se tu tudíž vše ve svém přirozeném stavu. Kraj ten je dražší, nežli nejbohatší zlatodol —ale jen pro toho kdo zná tamní poměry a dovede z nich těžiti. Pro mně by doprava drahocenného zboží toho až k moři nebyla nemožnou, neboť znám půdu, na níž je mi pracovati, tak dobře, jako svojí dlaň. S pohlaváry tamních kmenů indiánských nacházím se na noze velmi přátelské a ti všichni byli by mne alespoň nápomocni ve všem. Největší překážky by tudíž pro mne nestávalo. Jedná se mi jen o prostředky, jaké k podniku takovému jsou potřebny a o dobré spojení s nejbližšími trhy americkými, mexickými a evropskými. Obého dosíci doufám ve Vera Cruz, kde mám mnoho známých. To je nyní můj cíl dosáhnuli ho, pak stále usadím se buď mezi bodrými rolníky českými v Texasu, nebo v Mexiku. Do velkého města nepůjdu. Není pro mne! Já nesnesl bych ten ruch, to horečné honění se za tím všemocným dolarem a to pokrytectví, jaké všude staví se na odiv. Nikoli! Chci býti osvobozen toho všeho, žíti svobodně a v čistém, jasném vzduchu venkovském. Zdaříli se můj plán, pak se uhlídáme ještě, to vám slibuji.

* * *

Tentokráte zůstali jsme pospolu dlouho do noci. Preis vyprávěl mnoho zajímavého, což uvedu v příštích pracích svých.

Noci té spal jsem nepokojně. Snilo se mi o velkých nákladních lodích, plných skvostného dřeva a drahého koření. Viděl jsem Preise obklopeného bohatstvím a žijícího v blahobytu, z něhož hojné dary dává pro účely šlechetné a lidumilné. "Kéž by sen ten se vyplnil," přál jsem si, když jsem se probudil.

Když jsem ráno vyšel z ložnice, čekal Preis již na nás, připravený na cestu. Jeho "ekypáž" stála na ulici před domem.

Viděl jsem, že spěchá a proto pobídnul jsem žínku, aby spěchala se snídaní. Loučení bylo tklivé, bolestné a dlouhé, zrovna jakobychom tušili, že v tomto světě neuvidíme se vícekráte. Preis kráčel vstříc svému osudu, ukrutné smrti násilné, která stihla ho také podle všeho dne 4. února roku 1884.

Pokoj budiž jeho popeli!!

Práce našich matek.

Rozjímá V. Lužická.

PRÁCE našich matek.

Tento název se stkví nad jedním oddělením průmyslového musea páně Náprstkova v Praze.

Vstoupíme a srdce naše zabuší zvláštním pocitem, když před námi zastkví se obraz prostorného sálu, v němž vyloženo veliké množství skvostných výšivek a jiných prací, pilnou rukou ženy vyrobených.

Jest to pocit sladký a líbezný, který nás, ženy, prochvívá. Jaké mravenčí píle bylo třeba, než se tyto skvostné výšivky upracovaly, a jaké obětavosti, neúnavné píle, než se sem snesly, srovnaly a upravily!

Ženská práce, ženská píle! To jsou dvě čaromocná slova. Přihlédneme-li blíže k výšivkám našich matek, neubráníme se myšlénce, že největším kouzlem světa, jest *kouzlo pilnosti.* Ano, kouzlem se nám to býti zdá, co naše oko snímá zrakem zbystřeným, co naší pozornosť poutá, mysl baví a srdce jímá blaženosti i rozkoší.

Ruce našich pramatek vykouzlily tyto divy ruční práce z oboru umění jehly a byly to ženy z lidu, ženy prosté, neučené, které o těchto výšivkách pracovaly a tyto vzory vkusné, slohové, ozdobné i bohaté si předkreslovaly.

Z lidu, z jádra národa vyšly tyto práce krásné, které právem vzbuzují obdiv a proto je nazýváme národními výšivkami a označujeme toto umění jehly názvem: "vyšívání národní."

Mnozí a mnohé soudí, že i technika vyšívání je zvláštní, a pouze těmto pracím vlastní. Tomu však není tak. Technika je nám sice na některých kusech neznámá, zvláštní, svérázná, pozoruhodná, tak že se náhle setkáváme se stehy a švy tak neobyčejnými, které náš obdiv budí a nás překvapují, ale nelze přece s určitostí tvrditi, že je původní a výhradně jen národním výšivkám vlastní. Zejména v mřížkování, pletanině a uzličkování jest to bohatství stehů přímo báječné, které nám předvádí. Ale znalec světového vyšívání sezná přece jen, že všechny ty výběžky a odnože vypučely z kořene kmenového: On také dovede roztříditi, kam a do jaké doby ta která technika vpadá, ze které říše světa a ze kterého dílu

k nám přišla, kdy a se kterým národem se stěhovala při tom velikém stěhování lidu.

Co se týče ornamentů, setkáváme se však s obdivuhodnými, svérázными, ano skutečně ryze národními vzory, které nemají soupeře ani v kráse, ani ve slohové dokonalosti a vkusu. Jsou tak původní jako naše písně a pohádky. Srdéčka, jahlíčka, vějířovité květiny, kohoutky a všechny ty svérázné kresby, které naše národní výšivky označují, vyšly z jádra lidu našeho.

Byť i jsme snad znamenali ve složení ornamentu při mnohých působnosť světových druhů slohu, jako: byzantinského, orientalního a podobně, tož přece musíme doznati, že jsou to původní, naše národní vzory. Proto také jest na místě název: "Národní vyšivky."

Více však než technice a ornamentu obdivujeme se té vzácné píli a trpělivosti, které je vykouzlily. Staneme v úžasu a nazírajíce na skvostné práce, tážeme se:

"Kde jen vzaly naše matky tolik času?!"

Čas, ano čas! Snad i píle, i umělosť, i zručnosť by se nalezla v řadách novodobých žen; ale kde vzíti na všechno čas?!

Nám nestačí! Vždyť letí tak rychle jako blesk. Věru, často mi to připadá, jakoby hodiny byly kratší a den častěji se střídal s nocí.

Jak jen bylo možno, aby starosvětská hospodyně vyšila při své práci domácí takový pracný kus?! Zejména posoudíme-li povinnosti starosvětské hospodyně s nynějšími povinnostmi novodobé řiditelky domácnosti. Jaký to rozdíl!

Dříve hospodyně zastupovala i několik řemesel v domě svém. V domě se vařilo mýdlo, lily svíčky, pekl se chleba, předlo se, tkalo, opatřovalo bělidlo. Ve větší domácnosti bylo mnoho čeledě, o kterou musela pečovati. Podobalať se často taková domácnosť malému státu, který řídila a v něm vládla moudrá hospodyně, třímajíc žezlo vlády v ruce pilné a silné. Bylo tu třeba také bystré mysli a jasné hlavy, aby všechno přehlédla a všemu vyhověla. I srdce musela míti na pravém místě a skvíti se ženskými ctnostmi.

A všechny ženské ctnosti, které ženu šlechtí, takměř nám zobrazují národní naše výšivky. Hlásají nám o skromnosti, trpělivosti, pilnosti, domácné ctnosti, jemnosti, něžnosti, věrnosti, prostotě, vnímavosti, jakož i hlubokém citu, o lásce k přírodě, o smyslu pro krásno těchto pracovnic.

Obrazivosť naše může při pohledu na tyto výšivky rozvinouti své nejúchvatnější obrazy a perutě své rozpjati k rozmachu.

Není-li pak to vlastně vyšívaná historie žen, kterou psaly pilné pracovnice samy, jehlou a nití?! Co nám všechno vypravují ta drobná kvítka vyšitá, ty lístečky jemné! A což ta srdéčka, bez nichž takměř není ornamentu!

Není-li to sama láska, která v této kresbě se vtělila?! Láska k lidstvu, k národu, k dětem, k manželu, milenci, rodičům?! A s láskou i věrnosť.

Bylyť naše pramatky pravé ženy. Ony pracovaly, svých povinností věrně plnily, v úkrytu domácností svých udržovaly český mrav, zachovávaly nám českou řeč, českou píseň, českou pohádku. Jim také patří zlatý list v knize národa našeho.

Ony byly duší a srdcem svého domu. A tím má také každá hospodyně býti. K tomu netřeba učenosti z knih čerpané. K tomu třeba jen dobré výchovy dívčí, aby pochopily, co je povinnosť a jak se má plniti. Aby v práci a blahodárné činnosti nalezaly jakousi sladkosť a blažené uspokojení. Aby vniterního života duše nepodceňovaly, nehonily se jenom za zevním pozlátkem, ale v srdci svém hledaly jádro života a štěstí.

Vidíme před sebou různé výšivky. Jedny jsou na hrubém plátně i silnou nití vyšité, jiné hedvábím, ještě jiné nejjemnější nití na tenkém tkanivu. Vidíme,

jak ornament tu a tam poset je perličkami, onde krumplován jest ve zlatě a stříbře. Vedle holubinky, jejíž půda poseta je uzlíčky, z nichž byla vytvořena, nebo mřížkou pokryta, stkví se nádherný čepec zlatý, drahokamy posázený.

V tom zobrazuje se nám život oněch dob a všechno svědčí o tom, že byly ženy, jaké jsou až dosud, milovnicemi krásného úboru.

Prostá žena z lidu vyšila si silnou nití vzor na plátně hrubém, na které si byla přízi upředla, bohatčí měšťka sáhla již po tenčí látce a po hedvábí, vznešenější stavy po zlatě a nejjemnější tkanině.

Výšivky též svědčí, že nepracovaly o nich jedině ruce mozolovité, upracované a drsné, ale ručičky jemné, hebké, které pouze jehlou se zabývaly.

Jiné kraje, jiné vzory, jiná technika, jiná nit' i látka. Kde postřehly ženy z lidu u bohatších a vznešených přepych, nádheru, tam také i lesklé cetky a libůstky převládají ve výšivkách.

Věru, myslitel a znalec dějin našich vidí v těchto památkách celou naši minulost'.

Avšak ještě něčemu učí nás tyto výšivky. Jsoutě svědkyněmi, že již v dávných dobách naše ženy, jak z lidu, tak vyšších stavů pracovaly za výživu. Výšivky svědčí, že ruce, které o nich pracovaly, nabyly té neobyčejné často zručnosti jenom cvikem a stálým vyšíváním.

Byly to vyšívačky, které se tím živily. Byly vyšívačky z lidu, úplně to prosté ženy i vyšívačky městské, vzdělané a polovzdělané.

Známo, že se vyšíváním zabývaly klášternice a šlechtičny. První v uzavřených domech, druhé ve hradech. Oboje vyšívání však ozdobilo chrámy. Tyto národní výšivky zdobily byty a úbory žen i mužů.

Tak druhdy seděla žena pracovnice za rámem vyšívacím, jako nyní za psacím stolkem v úřadovně, ve škole, nebo u telegrafního aparátu.

Časy se mění. Jehla, která bývala žezlem ženiným, zaměnila se za péro. Nyní pracuje také ženin duch a její hlava.

Jenom něco kdybychom z těch výšivek a ze starodávných dob mohly si vzíti a přenésti na naše časy! To jest ona *vytrvalost, pilnost a lásku* ku práci, které na nás z každého ornamentu takořka vyzírají. A k tomu pak kéž by se přidružila i ona ženskost', která pramatky naše zdobila, ona okouzlující ženskost', které není tam, kde není *cudnosti, mravnosti a věrnosti!*

Vyčtěme si z těch vyšitých vzkazek, z těchto prací našich matek, jak má žena žíti, jakou má býti, aby zůstavila nehynoucích upomínek, aby žila v práci své dále a dále na příklad a vzor.

POVZDECH . . .

Šťastní dnové, šťastní dnové,
škoda, že vás bylo málo,
a že tolik slz to stálo,
zapomnít vás — šťastní dnové!

Trapná léta, trapná léta,
na vás nelze zapomenouti,
budete se stále klenouti
černým mračnem — trapná léta!

Život noci, smutnou nocí
a v ní štěstí — měsíc bílý —
zakmitne se pouze chvílí
a zas dál jdem smutnou nocí.

A ta chvilka, kdy jsi šťastný,
proto jenom kmitne kolem,
abys poznal temno kolem,
cos tím ztratil — chtít být šťastný.

Al. Janda.

Stávka muzikantů 300 roků před Kristem.

Napsal Fr. B. Pecka.

LIVIUS v knize IX., kap. 30 vypravuje o první starořímské stávce. Událost ta spadá do roku 312 před Kr. Jest dosti veselou, že by z ní mohla býti pěkná staroklasická humoreska. Jest také významnou v ohledu kulturně historickém, ač Livius, netuše budoucí úkol stávek, věc tu co "docela nedůležitou" poznamenává, kterou bychom mohli "mlčením odbýti, kdyby nestála ve spojení s náboženstvím."

Stávkáři byli totiž flétisti (tibicines), kteří již za krále Numy tvořili cechovní společenstvo a dle pojmů římských nebyli považováni za "umělce", nýbrž za obyčejné dělníky, zrovna jako tesaři neb kováři.

Pišci na flétnu či flétisté již od nepamětných dob požívali právo ročně jednou na účet státu v chrámě Jupitera pořádati hostinu. V roce 312 nalézal se Řím ve veliké finanční tísni. Časté války pohltily miliony. Právě také Etruskové chopili se zbraně, aby vzrůstající moc Říma obmezili.

Nově zvolení censoři byli tudíž toho náhledu, že část peněz, již každoročně flétisté na výšině kapitólu projedli a ještě více propili, mohla by býti státu zachována. A proto sdělili představenstvu společenstva muzikantů, že z ohledu na těžký politický stav a finanční krisi tentokráte obvyklá hostina v zájmu státní pokladny odpadne.

Ale muzikant a nepít! To by ten svět divně vyhlížel. Muzikanti v starém Římě již před Kristem nebyli o nic lepší nežli dnes. Toť se rozumí, že toto rozhodnutí narazilo u veselých a na ten boží truňk zvyklých muzikantů na odpor.

Flétisté stáli na svém právu a poněvadž censoři své usnesení nechtěli vzíti zpět, vydalo představenstvo cechu heslo: "Kdo nedovede pišce flétny ctíti, nesmí také žádnou hudbu chtíti."

Ve velikém zástupu s cechovním praporem v čele, táhli hodní tibicinové do nedalekého Tiburu, s tím pevným předsevzetím, že se do Říma dříve nevrátí, dokud censoři své bezpráví nenahlédnou a jim se nezaručí, že muzikantskému cechu, dle starodávného podání v chrámě Jupitera Aptima Maxima hostinu vystrojí.

Tohle bylo pro Řím velice povážlivé!

Zrovna nyní, kdy byla válka přede dveřmi, byla zapotřebí pomoc bohů.

Ale bohům nemohlo se holdovati bez muziky a muziku dělali flétisté při všech bohoslužbách, jak soukromých, tak veřejných, čili státních.

Senát vyslal deputaci k městskému úřadu v Tiburu se žádostí, aby uvážil žalostný stav, v jakém se město Řím nalézá a aby rada města Tiburu zatvrzelým muzikantům do duše promluvila moudré slovo a zaburácela jich neposlušným svědomím. Řím prý nemůže zvláštní vydání muzikantům povoliti, poněvadž potřebuje peníze na vojsko, ale je volno muzikantům jisté morální privileje udělit, poněvadž nebudou město nic stát a ostatně bude na všecky ty pískající syny vlasti srdečně vzpomínati.

Občané tiburští přijali deputaci s velkou úslužností a slíbili učiniti vše, co jim bude možného.

Úřady města Tiburu počaly ihned se stávkáři vyjednávati. Flétisté však všemu vyzívání města Tiburu odporovali, zrovna tak jako všemu lákání Říma.

Tu napadl tiburským radním pánům skvělý nápad.

Mnoho času k vyjednávání nezbývalo. Flétisté museli za každou cenu býti dopraveni do Říma, neboť druhý den měla býti v Římě velká bohoslužba ve pro-

spěch šťastného výsledku války a to bez muziky nešlo, bohové neudělali nic bez pískání na flétny.—Musela pomoci lest.

V radním sklepě byla hojná zásoba vína, ne sice drahocenného, ale dosti silného a řízného a tudíž k pití zrovna vyzívajícího.

Výrok Geibelův: "Hrdlo muzikanta jest otevřenou dírou" bylo již tenkráte v platnosti; Livius sám podotýká, že "tato sorta lidí (genus) byla po pití celá posedlá (ferme avidi).

Nalezena záminka, by římští flétisté několik kousků zahráli. Aby si k tomu mohli hrdlo navlažiti, čepováno jim toto státní víno a sice v takovém množství, že jak Livius praví, byli muzikanti "těžce plní."

Když celé společenstvo muzikantů úplně opilé se válelo po zemi, tiburští naložili je na vozy a odvezli je pomalu do Říma, kde vozy s muzikanty nechali státi na světoznámém forum.

Tam, v blízkosti kapitólu vyspali se muzikanti ze své nehorázné opice a probudili se teprve druhého jitra za jásotu shromážděného lidu.

Když stávkáři setřásli se sebe kocoura, hleděli kolem jako vyjevení, poznavše, že byli přelstěni i činili přípravy, vzdor olympickému naladění P. T. publikum, okázati sedmipahorkovému městu opět záda. Z tisíce hrdel zavznělo prosebně bouřlivé: "Zůstat!" Slavný magistrát počal vyjednávati a slíbil něco tak zřetelného, že se to podobalo na vlas našemu modernímu "přídavku", tak že muzikanti tak velice prokázanou přízní byli přemoženi.

Když censoři na nátlak P. T. publikum prohlásili, že jsou volni znovu zavésti jupiterskou hostinu pro muzikanty, uvolili se flétisté prohlásiti stávku za skončenou a chopili se zase svého povolání. Co "přídavek" obdrželi povolení 13. června pořádati v městě maškarní průvod a vybírati od P. T. publikum kontribuci.

Za doby Livia tento zvyk ještě stával.

Toužebně očekávaná bohoslužba obětní mohla se nyní konati a hra tibicinů po té nehorázné opici musela se bohům náramně líbiti, neboť o dva roky později Fabius Maximus porazil vojsko Etrusků.

DVĚ SONETTY VLASTENECKÉ.

I.

Má vlasti drahá, stále v duši nesu
tvých krajů obraz prostě vábivý,
tvých ptáků zpěv, již vzlétly nad nivy,
tvých květů vůni a stín tvojích lesů.

Má vlasti drahá, stále v duši nesu
paprsků tvojích úsměv zářivý,
však slyším též tvůj povzdech truchlivý
a slyším jej, ať v žalných dnech, ať v plesu.

A zdá se mi, ten povzdech nám že platí,
k nám úbohá, že zvedáš ruku svou,
a v hořkých dobách žádáš pomoc z venku.

Jsme hrdi sic, že můžeme ji dáti,
však mnohdy bývá pouhou almužnou,
jíž odbýváme matku na výměnku.

II.

Jak jindy zápal čistý jen a ryzí
nám nestačí teď býti obětaví,
my chceme trochu zisku též neb slávy
a bez toho i vlastenectví mizí.

Jen roků několik—vše zdá se cizí,
co drahé bylo dřív, a kdo dál pravý
cit uchoval, ó toho záhy znaví
ten posměch, který místo vděku sklízí.

A mnohých chloubou zapomníti brzy
a samým sobě pouze účty klásť,
z nich každý hned se za svým ziskem honí.

A opět jiného, jak zdá se, mrzí,
že za mořem mu stará zbyla vlasť,
že časem oběť musí přinést pro ni.

Al. Janda.

PRO SMUTNÉ CHVÍLE.

Vyrovnání.

"Milý příteli, ty mi musíš pomoci. Už mi teče do bot."

"To jsi padl, holenku, na pravého; já jsem se octl na suchu."

Zbožné přání.

"...Jedenkrát stotisíc dolarů ať vyhraje, ale ať je vydá v lékárně" pravil v hněvu pan A. o svém známém.

Odbyt.

Starý mládenec: "Vidíte, paní Folbrechtová, miluji chytrost a ožením-li se jednou, nevezmu si za ženu nikdy dívku, která by byla méně chytrá nežli já."

Paní Folbrechtová: "Tak, tak! Chcete tím bezpochyby říci, že jste odsouzen k věčnému mládenectví!"

Přece něco.

Paní doktorová: "Přeji štěstí, milá přítelkyně—váš muž obdržel zase první cenu na své učené dílo."

Paní profesorka: "Mezi námi řečeno, milá doktorová, jest to pravé štěstí, že můj muž alespoň a vždy něco rozumí—v domácnosti vám ho nemohu upotřebiti k pranicemu!"

"Nepochopuji, jak se tato zelená barva dostala na mé prsty!"

"Bezpochyby jsi se škrábal za ušima."

V domácnosti horlivého profesora.

Manželka: "Pomyslí si, služka rozbila zase kus krásného nádobí."

Profesor: "Ať píše za trest stokráte: "Nebudu žádného nádobí více rozbíjeti!"

Vzala ho za slovo.

"Slečno, váš hlas jest roztomilý. Chtěl bych jej slyšeti každý den!"

"To—to musíte promluvit s maminkou."

"Prosím, dvakrát mraženou!"

"Dvakrát? Pán jest přece sám!"

"Sám—ale nemohu přece k vůli pěťáku žádat, abyste mi zaměnila padesátidolar!"

Pomsta.

Syčák (kterého z hospody vyhodili): "Tak, to se mi líbí! Nejprvé vlídný až po uši, a když mu řeknu, že jsem si zapomněl doma portmoné, tak mne vyhodí... Fuj... Ale nechť! Zůstanu zde ležet celou noc, aby lidé ráno viděli, jaká holota do tohodle salonu chodí. Já vás naučím, vy sloto!

Věrohodné.

Zloděj: "Věřte mi, mám vždy radost, vidím-li policistu."

"Pročpak?"

"Zloděj: "Protože je to povždy lépe, nežli kdyby viděl on mne!"

Temné.

"Milý strýče! K tvému svátku posílám ti mimo nejlepší svá přání tato husí játra. Pochutnej si dobře. Jest ta dar malý, ale přicházl od srdce tvé věrné neteře

Idy!"

Vybídnutí.

Dva páni dostanou se do prudké hádky. "Pane" zvolá konečně jeden "vy jste v mých očích největší darebák. Rozumíte mi?... Jakožto čestný muž budete snad věděť, co jest vám činiti."

Na horách.

Vezměte si naučení,
měšťáci,
hleďte jací v horách žijí
chytráci.

Posvícení když přinese
opici,
hostinský jen na stranu dá
čepici.

Provaz silný ihned napne
s hůry v důl,
zjedná chlapů na pomoc si
tuctu půl.

A protože nápad dobrý
velice,
svážejí se střízliví
i opice.

Za kladky je zavěšují
na provaz,
strkají je do údolí
ráz na ráz.

A když potom přijde řada
na bolky,
chlapci smějou se, že vidí
po——slední soud.

Těžký úkol.

"Sdělím vám tajemství, slečno, ale jen tehdy, když je ponecháte při sobě."

"Zajisté."

"Ze zasnoubení slečny Emilie nic není."

Ty děti!

Malý Rudolf: "Slyšíš, až vyrosteme budeme spolu chodit do divadla.

Malá Pavla: "Jen nebudou-li potom naše děti doma plakati."

Špatný obchodník.

Slečna: "Prosím zaměňte mi tuto píseň za jinou."

Obchodník: "Platila jste za ni $1.50?"

Slečna: "Nikoliv, $1.20. Jsem učitelkou hudby a dostávám tu vždy srážku."

Obchodník: "Lituji, ale při výměně nemohu srážku počítat."

S obalem.

Pán: Milostivá paní jest den ke dni mladší a hezčí. Kdybych neměl to potěšení vás znát, měl bych vás za vaši slečnu dceru.

Karel (v hostinci): "Tatínku ti sklepníci mají ale asi dluhů— všichni lidé volají: sklepníku platit!"

Ujec: "Blaženko, byla jsi ale také hodná ten celý čas, co jsem tu nebyl?"

Blaženka: "Byla, ujče.

Ujec: "Víš tedy už, jakými mají hodné děti být?"

Blaženka: "Ano. Hodné dítky nesmějí se hned ptát: Ujče co jsi mi přivezl, ony musí čekat až něco dostanou.

Učitel: "Oči mám k vidění, uši mám k poslouchání a nos——

Žák: "K šňupání."

Ochotná.

Sběratel: "Odpusťte, my děláme sbírku na stavbu vyhořelého—

Paní (volá do kuchyně): "Františko, zbylo tam ještě trochu polévky?"

Šlechetná pomsta.

Pán: "Ta dáma vás asi těžce urazila, že za ní tak opovržlivě pohlížíte. Mohu-li vás pomstít, milerád to učiním."

Dáma: "Ó kdybyste to chtěl. Poslala mi včera své snubní oznámení—pošlete jí moje!"

Ze zkušenosti.

Když byla se žena hněvala, plakala a omdlévala, aniž něčeho od muže dosáhla, začne se usmívat a—zpívá.

V manželství.

Muž: "...což pak nebude se nikdy díti po mém náhledu?"

Žena: "Zajisté, holoubku. Jsmeli jednoho náhledu, jde vždy po tvém."

Vznešené.

"...Proč pak nechceš ten pokoj najati?"

"Jest mi příliš laciným!"

"To přece není žádná chyba!"

"Ba jest. Tak malé nájemné nebudu moci dlužovat. Člověk aby se při té malé částce ostýchal!"

Různý prostředek.

Domácí paní: "...Jak jsem nečest' vypudila? Zcela jednoduše. Pronajala jsem byt studentovi a když on nikdy na noc domů nepřišel, přešla štěnice trpělivost a zmizely.

Bezděčná sebeobžaloba.

Hodinář (fušař): "...Slyšíte, ještě jednou opovažte se říci, že jsem špatný hodinář! Kdo si jednou nechá hodinky u mne spravit, ten vždy zas přijde.

Svrchovaný výkon.

Bývalý zpěvák (basista): "Nynější pěvci nemají žádné síly. Ujišťuji vás, děti, zpíval jsem jednou v Paříži "Sarastra" tak, že jeden pán v přízemí ohluchl. A nelitoval toho.

Svrchované.

Dr. Smith jest takový držgrešle, že si ani při své nemoci nic nepředepíše, protože nedostane žádný honorář.

Podivné.

Knihovník (prohlížeje vrácené knihy): "Stránka 47—díra, stránka 48—už zase díra?"

Smůla.

"To je děsné. Tak jsem dnes dal do obchodu vědět, že nemohu přijít, maje bolest zubů a teď jsem bolení vskutku dostal. A pak aby se někdo těšil na výlet do San Joe!"

Potrestaná zvědavosť.

Paní Dóra byla zvědavá,
jak to pan zahradník dělává,
že mu jako vějíř z hadice,
vytéká proud vody široce.

Zavře vodu a v své ochotě,
vysvětluje paní Dorotě,
přístroj zvláštní vnitř že uschován,
Zatím Věna zrádný kuje plán.

"Stiskni tě jen", praví zahradník,
ale vodu pustil Věna uličník,
studená pak lázeň věru dost,
potrestala její zvědavost.

Těžká otázka.

Zlobí se více muž když přijde domů a nemá jídlo hotové či žena když má jídlo hotové a muž nejde domů.

Obchodní lest.

Pán: "Co, tyto nákrčníky stojí 50c. kus? Takhle 30c. to bych je koupil."

Kupec: "Já taky. Přineste jich co chcete a koupím je všechny po 30c."

Pán: "Těší mne velice. Jsem cestujícím firmy McCussak & Co. z Chicaga a dovolím si tedy zaslat vám jich sto tuctů."

Moderní lékař.

Baron z Nemanic: "Milý doktore, musíte mi udělat něco k vůli. Krejčí Burjan, můj hlavní věřitel, mne stále pronásleduje. Vy jako lékař mohl byste mu všechen pohyb zapovědit."

Paní radová: "Assessor D. jest přece vaším klientem, doktore, či ne? Víte, on nás navštěvuje a zajímá se o moji Vlastu. Nemohl byste mu říci, že to jeho zdraví vyžaduje, aby se oženil?"

Módní dáma: "Můj muž má rýmu, doktůrku, a přece jde za mnou, jakmile něco v městě nakupuji. Řekněte mu, prosím, že se dnes na žádný pád ze světnice nesmí hnout!"

Poručík: "Vidíte, pane zdravotní rado, onen tlustý majitel dvora, jehož léčíte, jest mým sokem u krásné Klárky. Nařiďte mu, prosím, aby se nechal tak namazat, aby nemohl osm dní hnout kloubem.

Heč!

První hoch: "Tvůj otec jest kupcem; co píše celý den?"

Druhý hoch: "Upomínky!"

První: "A můj otec si je *dá psát* a posílat, heč!"

Škodolibý.

Koketa: "...Ano, pane barone, řeknu vám nelíčeně (baron zvoní na sluhu)— proč zvoníte?"

Baron: "Chci vám poslat pro mýdlo a vodu."

U té naší branky....

1.

"Preclíky, preclíky!" křičel celý den,
pak na brance usnul unaven.

2.

Vlak odjel a kmotr Kudlifát
táh' s brankou i Tondu za kabát.

3.

A tyčka jde nahoru, výš a výše
a Tonda jen chrápe a těžce dýše.

4.

v tom bác! říhnul do tvrdé silnice
smáli se lidé mu z vesnice.

Tak to nemyslil.

A: "Tak v tomto bytě se kdosi jednou zastřelil; není tu nevolno?"

B: "Teď už nikoli, ale první čas byl jsem často obtěžován."

A: (nechaut) Není možná, snad tu ten nebožtík chodil?"

B: "Hlouposti; ale každou chvíli se po něm nějaký věřitel ptal."

Výkřik od srdce.

Sedí Yankee v baringroomu,
dopijí svou porci rumu,
hledí sklence ke dnu—
v tom tu slyší mami,
že prý Indiáni
všecky ženy, všecky děti
odvlékli jsou do zajetí,
až na s t a r o u jednu,
ježto chytrá byla,
v čas se někam skryla.

Yankee zbledne,
s hrůzou zvedne
k nebi ruce svoje:
"V š e c k y.....kromě j e d n ě;
Bože, aby byla to t a m o j e!

Velmi čerstvá.

"Sklepníku, jest ta srnčí pečeně taky čerstvá?"

"Úplně!"

"A to je vždy tak laciná?"

"Nikoli, prvních 6 dní jest jedna porce o 30c dražší!"

Zkouška lásky.

"Jak najmu služku, vím vždy ihned, je-li zamilovaná."

"Jak to?"

"Vezmu jednoduše kartáč na boty a přejedu jí ním ve spaní ústa. Odstrčí-li jej, není zamilována. Sešpulí-li však ústa, pak jest zamilována—neboť pokládá štětiny za *knězy svého milého*.

Obchodník: "Tisíc kulí a granátů, teploměr jest už zase rozbit!"

Příručí: "Tomu včera ten vaječník od naproti už na dobro docelsioval."

Omyl.

"Kdyby to věděl váš otec, ten by se v hrobě otočil!"

"Myslíte v popelnici; vždyť on byl spálen!"

Andělé čertům.

"Milý příteli, vaše dcery jsou andělské bytosti."

"A přece bych je rád poslal ke všem čertům, jen kdyby je chtěli."

Učitelka: "Promluvíme si dnes o čáp. Čáp náleží..."

Žákyně (ji přerušivši): "Ale slečinko, to je přece jenom báchorka—vždyť žádný čáp není!"

Pěkné porovnání.

"Dante byl muž, který jednou nohou stál ještě ve středověku, ale s druhou již pozdravoval vzejití nové doby."

Chladnokrevnost.

Dáma: "Hrozné, pane X., vyť jste si sedl na můj klobouk! Vstaňte přece."

Pan X: "Nač, milostivá? Teď jest přece už anyway pozdě!"

Stálá poznámka Felixe Vorlíčka.

Letos narodilo se nám děvčátko dne 12. října.

Uvízl.

"U čerta, teď nevím: měl jsem se dnes sejíti s Paulinou na Emma ulic anebo s Emmou na Paulina ulici?"

Prozrazena.

Milovník (který by bratříčka své milé rád vystrnadil z pokoje): "Tak, Jiříčku, tu máš desák a kup si něco za něj!"

Bratříček: "A jenom desák?—od toho druhýho dostanu vždycky čtvrtník."

Naivní.

Paní (prohlížejíc služčina vysvědčení): "Co to, vy jste byla všude jenom tři až čtyry neděle!"

Služka (se směje): "Vy jste asi myslila, že jsem nějaká stará škatule?"

Višňovka a "tramp."

Nekrvavé drama ve 5 odděleních.

1. V tu chvíli zjevila se hlava paní Čiříkové, na pavlačku dala gallon kbelíčky višňové.

3. Proč pak ne? Odvrce hošík. Prak hned natáh' gumový, mířil dobře, aby trefil prostředek gallonový.

2. "Jaká rozkoš!" pravil k sobě tramp, jenž uhlédl náhodou, "Hej synáčku, chtěl bys střelit tamhle na tu nezdobu?"

4. Vtak! A již se na žlab fine hustá, vonná kobalka, trubkou stéká dolů, kde ji chytá v dlaň "tramp", ožralka.

3. Ochutnav ji, pravil: "Bože,
toť je rozkoš nebeská!
Teď, jen teď, ty vonná ambro,
kde ty's, tam se nestejská."

Sebepoznání.

Pán: "Což už nevíš, že jen mně máš co děkovat za svoje dobré místo, ty zapomětlivá ovce jedna, ty osle!"

Sluha: "Ach ovšem, milostivý pane, čím jsem, tím jste mne jen vy udělal."

Deklamátor (přednáší Horymírův skok):

"Co lid všechen spěchá k Vyšehradu,
co ten všechen shon as znamená?
Rytíř jeden spáchav hroznou zrádu,
mečem skončiti dnes život má."

Paní R. (k svému muži): "Prosím tě, proč se ptá, když to ví?"

Neporozuměl.

Obchodní rada: "Osobně bych proti tomu nebyl, abyste si vzal mou dceru; ale řekněte mi, jak je to s vašemi poměry?"

Důstojník: "Dal jsem všem kvinde, pane rado."

Není co odpouštět.

Pán: "Odpusťte, slečno, jmenuji se Březina!"

Slečna: "O prosím, to nic nedělá."

Učitel: "Kdo z vás dovedl by mi v rychlosti říci nějaké jméno začínající s M."

Žák: "Emil."

Jediná útěcha.

Vdova (vracejíc se z pohřbu): "Teď alespoň budu vědět, kde tráví noci."

Zapomnětlivý.

Professor Kadanka: "Nějaké dopisy pro mne?"

Listonoš: "Jak se jmenujete?"

Professor: "Já—já—ke všem čertům, teď si nevzpomenu, jak se jmenuji. Že tady není moje žena, professorka Kadanková! Ta by vám hned mohla říci, jak se jmenuji!"

Děsné neštěstí.

C: "Slyšel jste už o tom nejnovějším neštěstí, které herce R. potkalo?"

F: "Nikoliv. Co pak se mu stalo?"

C: "Moje žena s ním včera uprchla!"

Stěhování duší.

Věříš v stěhování duší?
Nevěřím—což ty?
Já jsem o tom přesvědčen!
Tak—a co jsi byl tedy dříve?
Osel.
Kdy?
Když jsem ti půjčil $20.00.

Lesť

Pan Jaroslav P. sedává každý večer dlouho v hospodě a zanedbává svou ženu. Když se zase jednou pozdě vrací a klíčem dvéře přední světnice otevírá, šepce mladá paní klíčovou dirkou: "Jsi to ty, Václave?"

Od té doby se pan Jaroslav P. vracel domů mnohem dříve.

Jasné jako slunce.

Umíte plovat?
Ovšem.
Kde jste se tomu naučil?
Ve vodě.

Právnický důvtip.

Státní návladní: "Vy tedy přísaháte, že nejste otcem děcka a žalobkyně přísahá, že jste jeho otcem. Jeden z vás patrně křivě přísahal."

Zástupce: "Slavný soude jest ještě jedno možné, že dítě pochází od jiného otce a od jiné matky....?"

Z kasárny.

Hejtman: "Rypáčku, řekni mi české přísloví."

Rypáček: "Poslušně hlásím, pane hejtman, já žádné neznám."

Hejtman: "Tak—! Neznáš žádné? Hlupáku! Řekni mi ty nějaké Růžičko!"

Růžička (po chvíli): "Já—já také žádné nevím."

Hejtman: "Což ty Kadeřábku!"

Kadeřábek: "Poslušně hlásím, že jsem jedno věděl, ale zapomněl jsem je!"

Hejtman: "Tisíc kulí a granátů, jste vy ale pytlem praštění. (K Rybovi) Rybo, ty víš přísloví nějaké, vidím ti to na očích!"

Ryba: "Poslušně hlásím, pane hejtman, vím."

Hejtman (udiven): "Že víš! ven s ním!"

Ryba (usmívaje se): "Člověče, nezlob se!"

Diblík.

Pán (vypravuje o svých cestách po Americe): "Mohu vás ujistiti, že jsem nalezl v pralese strom tak tlustý, že to trvalo celou hodinu, nežli jsem ho obejel."

Slečna: "Tomu se pranic nedivím. Viděla jsem vás jednou v neděli jeti po koni."

Jsou si rovni.

On: "Milá Kačenko, dej mi hubičku, jen jednu jedinou."

Ona: "Já se stydím. Já jsem ještě nikdy nedala mužskému hubičku."

On: "Já také ne, věř mi Kačenko!"

Paní: "Nevím co budu dnes vařit."

Pán: "Zeptej se Rettigovy kuchařky."

Paní: "Eh, tam stojí jen stále: vezmi —ale kde to mám vzít, to nestojí."

Duchaplná.

Maminko, proč kočí zastavil?

Musíme platit mýto.

Ale kdo platí mýto, když je kočár prázdný?

To nevím, synáčku, já jsem ještě nikdy v prázdném kočáře nejela.

Věrné zvíře.

Které zvíře, Tomáši, jest k člověku nejpřítulnější.

"Pijavka!"

Velký obchod.

Cestující: "Nemáte o rozsahu našeho obchodu ani pojem. Pomyslete si, při poslední inventuře jsme teprvé shledali, že nám schází dva pokladníci."

Chytrost' žádné čáry.

Paní: "Nechtěli byste mi laskavě přenésti ta dvě jelita přes celní čáru?"

Jak důdové oklamali slavný celní úřad.

Starostlivý otec

přeptává se u tety svého nastávajícího zetě na jeho povahu.

"Roztomilý člověk", praví teta, "ale jednu chybu má."

Jakou?

Neumí hrát karty...

Tím lépe!

Lépe? Vždyť proto stále prohrává.

Otec (při obědě k malému Otakarovi): "Tak ani telecí pečeně ti nechutná. Když jsem já byl tak malý jako ty, dostával jsem jen polévku a brambory.

Otakar: "Viď, tatínku, to se máš u nás teď lépe!"

Dvojsmysl.

Růžena (k přítelkyni, jejíž matka jest vdovou): "Co, ten starý baron ucházel se o tvou ruku? A co jsi mu řekla?"

Julie: "Řekla jsem mu, aby se raději zeptal matky!"

Je to pravda.

Hraběnka: "Ale Johann, proč pak panu hraběti nenaleje víno?"

Sluha: "Není to nic platno, paní hraběnko, on to vždycky zase vypije!"

Těžká odpověď.

Mladá paní (v divadle při představení Fausta): "Ale, Václave, proč pak si vlastně Faust tu Markétu nevzal?"

Tatínku, už vím co ti koupím příště k narozeninám.

Co pak?

Malovanou hlavičku k dýmce.

Ale vždyť já mám velmi krásnou!

Tu jsem právě rozbil.

Dopis z ředitelstva místní dráhy.

Majitele pozemků sousedících s naší dráhou upozorňujeme v zájmu dobré dopravy, aby na pozemcích svých neseli jetel, jelikož se často stalo, že cestující hledali čtyřlupenový jeteliček a tím se doprava velice zdržela. Ředitelstvo.

Prořekl se.

Lékař: "...Především musíte každý den po vstávání hodinu se procházet!"

Student: "Ale večery jsou tak chladné!"

A: "Piji-li na noc černou kávu, nemohu spát."

B: "U mne jest to zrovna na opak. Když spím, nemohu pít žádnou černou kávu.

Hluchý manžel.

Z německého THEODORA PLÖWITZE od ANTONA JURKY.

SOKRATES byl zajisté moudrý muž; to dosvědčuje již ta okolnost, že kladl velmi malou váhu na jídlo a pokrmy i že od svých soudců požadoval doživotné zaopatření v Prytaneum. Proto jest nanejvýše ku podivu, že se nemohl ubrániti své ženě Xantippě a nenalezl prostředku, aby jí stále zlolající a hanebnou švádu zacpal.

I žil-tě až do nedávna v jistém sídelním městě starý kancelářský rada se svou manželkou, od kteréžto bylo milému hrdinovi hrozně mnoho vytrpěti. Konečně ale vynalezl přece cestu, která mu, když ne navždy, tedy alespoň na čas přinesla úlevy od trápení se strany ženy jeho. Pan Timpl byl sice již od jakživa flegmatik, a nikdy se pro nic mnoho netrápil, byť tedy také snášel trýzeň své "staré" vždy se stoickou lhostejností, aniž by jej tato rušila v jeho pohodlí a dobrém trávení. Tak ku příkladu pil každodenně po obědě svůj kofilček černé kávy, přikuřoval k tomu dobrý doutník, a obé mu velice dobře chutnalo, ačkoliv paní Antonie Timplová právě onu chvíli po obědě považovala za nejvhodnější, aby spustila své řeči palčivé a mravokárné, a uzlobila se skoro na smrt, že starému "oslovi", jakž jej pojmenovat se jí někdy ráčilo, káva a doutník tím lépe snad chutnaly, čím více ona se durdila, a zlostí překypovala.

Když však se stávala paní Timplová stále starší, a to i ono se dostavilo se stářím, i také její zdraví scházelo, tu nepřestávaly křik a váda, a konečně stávalo se řádění její tak obtížné, že i dobromyslnému a flegmatickému kancelářskému radovi hrneček trpělivosti překypěl.

Zase jednou srkal náš starý pán svou "černou" a vypouštěl notné kotouče dýmu z úst svých, anaž paní Timplová spustila svou obyčejnou.

"To snad přece není třeba, abys bafčil jako chalupník, když chleba peče, a mně záclony celé začmoudil," vyjela si na našeho přítele.

Pan Timpl jakoby nic, ani brvou nehnul.

"Nemůžeš mi odpovědět, když se tě táži, ty starý osle?" opětně se tázala rozzlobená panička.

Zase ani muk.

"Ty starý měchu, budeš odpovídat nebo ne—sic tě—" a již hrozivě zdvihala ruku.

Starý pan Timpl sebou ani nehýbal. Paní Timplová zůstala zdřevěnělá udivením. Takové smělosti nebyla se u svého manžela nikdy nadála.

Posud uvažovala, zdali má svému milému mužíčkovi hoditi něco na hlavu, anebo jej vlastnoručně pocuchat, když tu vstoupí služka, pokročí k milostpánovi a praví:

"Nějaký pán by s vámi rád mluvil, pane rado. Smím jej vpustit?"

Pan Timpl obrátil zrak ku děvečce, ale neodpovídal a kouřil dále. Služka, opakujíc svou otázku a sice hodně nahlas, a neobdrževši opět žádné odpovědi, ztrnula leknutím a pravila k paní Timplové: "Zdá se, milostpaní, že milostpán vašim stálým křikem ohluchnul." A rychlostí blesku byla již ze světnice; a ne bez příčiny, neboť ruka paní radové byla pádná a trefná.

Paní Timplová zařvala ještě několik otázek muži svému zrovna do ucha, a když nedostala z něj ani slůvka, posláno na rychlo pro doktora.

Ctihodný doktor, který poměry v domácnosti pana Timpla důkladně znal, a panem radou skoro opovrhoval pro jeho zhaběłost, prozkoumal nemocného velmi pečlivě, a přesvědčil se úplně, že sluch jeho jest bezvadný a úplně v pořádku. Jsa příliš dobrosrdečný, aby prozradil starého pána, rozhodl se ujistiti jeho manželku o jeho hluchotě, avšak zároveň jej potrestati za jeho nimrovatví.

"Váš pan manžel, milostivá paní," započal doktor, "skutečně ohluchnul, a bude třeba největší šetrnosti, má-li vůbec opět sluchu nabyti. Nesmíte jej ničím rozčilovati, nic se ptáti, nic se vaditi. Zkrátka musíte s ním velmi mírně nakládati, milostpaní, sice mu nebudete jakživa moci vůbec něco říci."

"Ach, to je strašlivé, pane doktore!" hořekovala paní radová hlasem zoufalým; a málem by byla přidala: "Koho mám teď trýznit, koho okřikovat, když můj muž neslyší?" Ale potlačila tuto myšlénku, a prosila doktora o radu, jak se má s nemocným zacházet."

"Pan Timpl nesmí po nějakou delší dobu píti žádnou černou kávu," nařizoval doktor a koukal se do rtů spatřiv, že starým pánem to při těch slovech hrklo. "Kouřit však může pan rada směle dále."

Dobrý doktor nesměl se pustit příliš daleko, nechtěl-li riskovat, že starý rada, kdyby mu bylo i kouření zapovězeno, by se raději celé své hluchoty vzdal.

Ode dne tohoto zavládl úplný klid v domě páně Tiplově; pouze služebnictvo trpělo více méně vrtochami paní radové. Déle než dnů tří žádná služka u ní nevydržela, ačkoliv se paní Timplová úzkostlivě střežila, aby nekřičela a se nevadila.

Jednoho pak dne zašli si pán a paní Timplové, s kteroužto poslední se rada pouze posuňky dorozumíval, a sice již po několik měsíců, do kavárny. Paní Timplová vypadala bídně; zdali proto, že jí bylo ubohého mužíčka přece jenom líto; anebo proto, že musela po ten celý čas zlost a veškerou žluč v sobě dusit, nemožno říci.

Přisedli ku prázdnému stolu a začali číst noviny. Paní Timplová poručila si kávu, po kteréž pan Timpl, jemuž přinesena sklenice mléka, toužebně a s povzdechem pokukoval. Náhoda tomu chtěla, že domácí doktor, kterýž svého času byl potvrdil hluchotu pana rady, zašel si taktéž do kavárny, a přisedl k našim známým. Zočil útrapy, jakýmž byl svého pacienta vydal, odřeknuv mu pití zamilovaného jeho nápoje, totiž černé kávy, a zželelo se mu starého pána. Nakloniv se k paní radové, pravil potichu: "Není již žádné nebezpečí, milostpaní, můžete ode dneska dovolit panu manželi zase kávu!"

"Sklepníku!" zvolal nyní pan Timpl hlasem túřím," přineste mi ihned koflík s černou!"

Spolky v budoucnosti.

Pro kalendář "Amerikán" napsal Josef Buňata.

SPOLČOVÁNÍ lidu dělnického počalo již v dobách dávných a přispůsobuje se stále novým okolnostem. Staré cechy zanikly, aby v jich šlépěje vstoupili spolkové noví, potřebám doby vyhovující. Ale hlavní zásada cechů, spojení se pracovníků stejného zaměstnání v jednu organisaci, ta zachována jest i v době nynější. Ba zásada ona ještě více jest prováděna nežli dříve u cechů. Tak tvořil cech krejčí jediné těleso, kdežto nyní jsou jednoty těchto řemeslníků různé. Střihači mají svoji unii, zakázkoví krejčí také, tak zvaní "shop-ovní" krejčí, dělající obleky pro skladiště, jsou též zvláště zorganisováni, ba jsou i jednoty ženských neb dělníků vykonávajících jen jistou část práce krejčovské. Každá z těchto jednot se řídí sice sama, avšak v záležitostech důležitých jednávají společně.

Spůsob výroby, vynálezy strojů a rozdělení práce přeměnily celou soustavu a dle toho byla také organisace lidu dělného změněna. Každý dělník rozumí své práci nejlépe a tu je zcela přirozeno, že dělníci stejného oboru práce tvoří své zvláštní jednoty, spravujíce výhradně svůj obor a nezasahujíce v obory práce jiné. Některé zájmy však mají přece s jinými druhy dělníků společné a proto jednají společně tam, kde toho prospěch všech vyžaduje. Tak měli strojvedoucí železniční své zvláštní bratrstvo, nestarajíce se o druhé dělníky na dráhách zaměstnané. Stávalo se však, že místa stávkujících strojvedů zaujali topiči, kteří se v řízení lokomotiv též vyznali. To konečně pohnulo strojvedy k zorganisování topičů, tak že tyto dvě jednoty se nyní vzájemně podporují. Ostatní zaměstnanci železniční, jako konduktoři, brzdiči, výhybkáři atd., zorganisovali se též a nyní se pilně pracuje o to, aby všecky organisace železničních zřízenců tvořily společné těleso, jednající společně při sporech vzniklých mezi dělníky a kapitalisty.

U řemesel stavebních jest snad nejvíce různých oborů práce a tu se nejlépe osvědčila zásada organisace novodobé. Nejprve spojeni byli zedníci, kameníci a tesaři. Poznenáhla však, přičiněním těchto jednot, zorganisovali se i ostatní dělníci, na stavbách zaměstnaní. Tak jsou přidavači, pokrývači, zavaděči plynu a vodních rour, stavební truhláři, stavební kováři a zámečníci, natěrači, malíři a čalouníci spojeni mezi sebou a všecky tyto různé jednoty tvoří celek, nazvaný skupinou stavebních řemesel. Tato rozsáhlá organisace dodělala se ve velkých městech nejlepších úspěchů. Osmihodinová doba pracovní provedena jest již v mnoha velkých městech při všech stavebních řemeslech a opatření bezpečnostní jsou prováděna při stavbách, ať již to zákon státní předpisuje či nic. Tu se také nepřipouští ku práci mládež, která do školy náleží, neboť při stavebních řemeslech jsou i učňové kontrolováni.

Takovéto skupiny řemeslné se tvoří stále u větší míře. Horníci tvoří několik různých jednot. Tak uhlokopové v antracitových dolech mají svou zvláštní jednotu, horníci měkké uhlí dobývající také. Kovkopové železnou rudu dobývající jsou oddělení od těžařů stříbra, zlata a jiných kovů. Jednoty uhlokopů jsou již spojeny, avšak ostatní horníci nemají společných úmluv a nyní se pilně na tom pracuje, aby veškeré dělnictvo těžařské se spojilo a pracovalo společně v otázkách všech se týkajících. Lodníci a dělníci na lodích zaměstnaní pracují též o podobné sdružení. Tovární dělníci již tvoří podobné jednoty, neb jsou spojeni po celé zemi vždy od téhož řemesla. Tyto skupiny však, jakož i jednotlivé unie, spojeny jsou opět ve větší těleso, zvané Federace práce.

Stopujemeli běh těchto družstev, shlečáme v nich tvorbu nové společnosti lidské. Máme nyní politické obce, okresy, státy a Spojené Státy a nějak podobně se tvoří organisace práce. Tesaři příkladně jsou zorganisováni v jednu unii po celých Spoj. Státech s odbory v každém místě. Avšak titéž tesaři náležejí také do skupin stavebních řemesel, tvoříce s nimi aspoň ve velkých městech jedno těleso. Nyní však v každém větším městě jsou zase veškeré unie dělnické spojeny v ústřední těleso, zvané buď ústřední jednotou, nebo radou, nebo federací.

Po celých Spoj. Státech zase jsou všecky tyto jednoty spojeny v tak zvanou federaci.

Tyto jednoty tvoří jaksi stát ve státu a zdá se, že tento nový, teprve se tvořící stát, vstoupí na místo státu nynějšího a bude jeho funkce vykonávati v budoucnosti. Již nyní vidíme tyto dva státy spolu zápasiti a v zápase tom vždy podléhá stát polititický. Osmihodinovou dobu pracovnou se snaží zaváděti stát politický, ale nedaří se mu to. Vyšší soudy obyčejně zákony podobné zvrhnou, nebo aspoň účinky jeho oslabí. Zorganisované dělnictvo však jde krok za krokem ku zkrácení doby pracovní a provádí své vymoženosti daleko lépe než stát. U některých řemesel jest osmihodinová doba pracovná již dávno zavedena a provádí se beze všech ústupků. U jiných řemesel však se provádí zkrácení doby pracovné za jistých okolností a časem se i doba pracovná prodlouží. Tak příkladně pekaři pracují v různých městech 8—9 hodin denně, ale v sobotu, nebo před některými svátky, se pracuje o 2—3 hodiny déle. Mnohá jiná řemesla prodlouží dobu pracovnou za zvláštních okolností a na jistý čas, když toho nutnost vyžaduje. Zákonem státním nelze nikdy provésti takové pravidlování výroby, ten je neohebný, zkostnatělý, anebo zase podajný tak, že zlu neodpomůže, aniž dobro nějaké způsobí.

Co se toho již napsalo a namluvilo o práci ženské a dětské. V různých zákonodárnách byly přijaty již všeliké zákony, jimiž se mělo zabrániti zneužívání práce žen a dětí. Příští generace má býti prý chráněna státem před mrzačením na těle i duchu. A čeho se docílilo zákony podobnými? Byly-li ponechány jedině státu a jeho zřízencům ku provádění, zůstaly mrtvou literou. Jen tam, kde zorganisované dělnictvo nad prováděním zákonů těch bdělo, byly prováděny. Ba možno spíše říci, že unie dělnické docílily zlepšení postavení žen a dítek pracujících bez ohledu na zákon. Dělníci v unii zorganisované vědí nejlépe, která žena a které dítě pracovati musí a které ne. Tito dělníci mohou dítky nezletilé a ženy nemocné z dílen odstraniti, když toho za dobré uznají a kde se to nutným osvědčí, mohou je v práci podržeti, ano jim ji ještě zaopatřiti.

Zákonodárci si již mnoho hlav nalámali otázkou zdravotnickou. Tu nezdravá práce, tam nezdravé byty a továrny, onde zase nezdravé potraviny životy lidu dělného hubí. Naštěstí v dolech, při stavbách, strojích a na dopravných prostředcích hubí zdraví a životy dělnictva po tisících v každém roce. Jak lze tomu odpomoci zákony? Stát přece má za povinnost chrániti zdraví a životy svých občanů. Dokázalo se nějaké nápravy v ohledu tomto na cestě politické? Pramálo a tam, kde se úspěchů jakých docílilo, byly drahe zaplaceny. Organisace dělnické však odpomahají zlu bez náhrady a s lepším výsledkem. Spojení horníci, shledají li, že se v dolu nešetří pravidel bezpečnosti, ihned se o to postarají, aby zlo bylo napraveno. Dělníci nespojení jsou obyčejně bázliví a kdyby ihned viděli, že tu či onde hrozí nebezpečí, obávají se to oznámiti, aby z práce nebyli propuštěni. U zorganisovaných horníků však je jinak. Ti ve schůzi své poukáží na vady a unie zvolí výbor z dělníků zcela jiných, který správě dolů na vady poukáže. Ředitelstvo dolů pak, kdyby se ihned zákona neobávalo, vyhoví dělníkům, aby předešlo sporu. Podobně se děje na stavbách i při strojích. Stává se zhusta,

že dělnická organisace poukáže ve veřejném časopise na nebezpečí, hrozící v dole, továrně nebo na stavbě dělníkům a hned se stane náprava a odvrátí se katastrofa.

Nejdůležitější jest bezpečnost na prostředcích dopravných, kdež tisíce lidí může býti zahubeno následkem nedbalosti. A tu se osvědčily organisace dělnické také lépe než zákony. Tak jednota řidičů parovozů bdí nad svými členy přísně, aby se neopíjeli. Strojveda má tu vlak a na něm třeba sta lidí na zodpovědnosti. Člověk pití oddaný se k takovému povolání zcela nehodí. Jednota řidičů parovozů vyloučí ihned člena, jakmile sezná, že jest pijan a vyloučení z bratrstva má za následek i ztrátu zaměstnání. Mnohé železniční společnosti uzavřely úmluvu s bratrstvem jen pro tuto příčinu. Společnost ví, že strojveda z bratrstva jest člověk střízlivý, opatrný a že svému povolání rozumí. Kdyby bylo na všech dopravných prostředcích podobného zařízení, zajisté by se neštěstí obmezilo na míru co nejmenší.

Nyní si vezmeme blahobyt lidu dělnického na zřetel. Bylo již nesčíslnými fakty dokázáno, že organisace dělnické dopomáhají nejlépe ku blahobytu. Když byly hádky o vysoké neb nízké clo na denním pořádku, dokázáno bylo nezvratně, že organisace dělnické více účinkují než clo ochranné. Výška mzdy nezávisí od výšky cla dovozného, nýbrž od toho, jak který obor práce jest zorganisován. Jednoty dělnické pečují tedy především o slušnou mzdu pro své členy a tam kde dělník jest slušně placen, nebude obývati v nezdravém příbytku a nebude kupovati laciné a nezdravé potraviny. Dělníku takovému jest umožněno pomoci si ku vlastnímu obydlí, když ne samostatně, tedy ve spojení s jinými v tak zvaných výpomocných nebo stavebních spolcích.

Není však žádné jednoty dělnické, v které by nebylo postaráno též o nemocné, znešťastnělé a pozůstalé po zemřelých. Každá jednota má zavedenou podporu v pádu nemoci, neštěstí a smrti, ba i v pádu zahálky. Tu jest tedy dělník kryt pro všeliké případy. Ba i některé jednoty mají domovy pro členy práce neschopné i pro sirotky. U některých jednot se o dosažení téhož cíle všemožně pracuje, tak že po čase budou všecky organisace dělnické míti své domovy pro práce neschopné členy nebo nezletilé sirotky. Co se v Německu a Rakousku nadělalo rámusu se zařízením výpomocných pokladen a my je zde máme bez jakékoliv pomoci státní. Až pak organisace dělnické pokročí ještě dále a stanou se všeobecnými, pak nebude o bídě, hladu a tuláctví ani slechu. Nyní jest sotva asi desátý dělník členem nějaké jednoty a jak velkých výhod se docílilo; až bude aspoň většina dělnictva zorganisována, pak teprve se ukáže výhoda spolčování v plném světle.

Dělníci spolčení si všude zařizují své knihovny, čítárny a spolkové budovy, kdež se poučují, lépe seznamují, se i baví s rodinami svými, tvoříce tak rodinný kruh. V takových místnostech panuje život zcela jiný než jinde. Tu jest ta pravá rovnost a skutečné bratrství. Sporů zde bývá málo a vypukneli jaký, bývá buď rychle a smírně vyrovnán, nebo jeli to spor o nějakou zásadu, nemívá nikdy za následek nepřátelství. Co však jest zvláště hodno povšímnutí, že tyto spolkové místnosti dělnické bývají plny v neděli, kdy ostatní lid v kostelích se modlí. Místnost spolková nahražuje dělníkům i chrám.

Všecky unie dělnické shromažďují kapitál, který v některých sahá až do statisíců. Kapitály tyto jsou určeny z největší části pro podporu členů v pádu stávky. Čím však jednota jest mocnější, tím méně stávek mívá. Jest všeobecně uznáváno, že stávka je zlem a sahá se k ní jen v případech nejnutnějších. Zaměstnavatelé pak, vědouce, že jim jest počítati s mocnou organisací dělnickou, také se neradi v zápas pouštějí a raději povolejí, kde to jen trochu možno. Sebevědomí dělnické pak proniklo všecky vrstvy národa a při strajkách napomáhají dělníkům strajkujícím i ti, kteří v zápase žádného zájmu nemají. Tak

se stává, že neústupný zaměstnavatel jest pronásledován a majetek jeho ničen od lidí, kteří na stávce žádného podílu nemají. To jsou okolnosti, které padají těžce na váhu při stávce a s nimiž kapitalisté počítati musí. Proto si to každý dvakráte dobře rozváží, než vyřkne poslední slovo, jež má za následek stávku. Tak se stává, že stávky jsou vždy řidší a řidší u dobrých jednot dělnických a následovně kapitál jejich roste.

Co s tím kapitálem? Nahromadí-li se v pokladně některé jednoty velký kapitál, pak buď se příspěvky sníží, nebo se něco podnikne. Ale o snížení příspěvků nebývá nikdy ani řeči, spíše se vždy hledí něco nového podniknouti. A tu se přichází ku kooperaci, k svépomoci. Jednota typografická vlastní již několik časopisů zařízených od členů. Skláři zorganisovaní přejali již před několika lety sklárnu kdesi v Pennsylvanii. Jednoty pekařské na různých místech zařídily své kooperativní závody. Doutníkáři také již dávno jednají o zařízení dílny jednotě náležející. Tyto ojedinělé případy budou se vždy více a více opakovati a není pochyby, že po čase všecky unie budou míti své závody. Stalo se již v Anglii na více místech, že továrník nabídl dělníkům svůj závod ku převzetí, když požadavkům jejich vyhověti nemohl. Však i v této zemi se již podobné případy přihodily.

Organisace dělnické, až ještě více zmohutní, provedou tu sociální revoluci, o níž dnes tak zvaní anarchisté sní. Bude to však revoluce nekrvavá, pozvolná, tak zvaná evoluce. Vše to, o co se nynější stát marně zasazuje, provede lid sjednocený hravě a uváže se v dědictví jak státu tak kapitálu. Poznenáhlu přejde kapitál v ruce zorganisovaného dělnictva, které bude vyráběti společně. Mezitím se i rolnictvo vzmuží a zorganisuje, načež povstanou dvě armády, dva tábory lidu pracovného. Tyto dva tábory nebudou mezi sebou válčiti, nýbrž vyjednávati, se vzájemně podporovati. Továry ze surovin zemědělských budou se spracovávati na místech, kde byly z půdy vydobyty.

Průmysl a zemědělství se blíží; povstanou totiž továrny všude po venkově a veliká města se buď odlidní, nebo aspoň šířiti se nebudou. Organisace se poznenáhlu promění v družstva výrobná a výměna produktů jak průmyslových tak zemědělských bude prostředkována také od družstev. Bude to ten sociální stát, o němž socialisté sní, ale ne ten kasárnický, nýbrž volný. Majetek nebude společný, nedílný, nýbrž každý podílník bude volným akcionářem, bude moci v každý čas svůj podíl odprodati a do jiného družstva vstoupiti, nebo třeba z kapitálu žíti. K takovým koncům asi povede všeobecné spolčování lidu dělnického v městech i po venkově.

Úvahy o všeličems.

Pro kalendář "Amerikán" napsal J. Č.

MÁM za to, že výpravy do Čech mají pro nás Čecho-američany jakýsi význam, kdyby v jistých kruzích byly sebe více podceňovány.—Ty jisté kruhy ostatně podceňují a bagatelisují vše, co nepožádalo o jejich povolení.—Jsou pro náš národní život zde dosti důležity. Jsme-li již jednou odsouzeni k národnímu zahynutí a já věřím, že ta doba přece jednou přijde, není zrovna třeba, abychom smrt svojí uspíšovali; člověk ví, že musí zemřít a věda lékařská přece namáhá se, aby nějakým spůsobem život lidský prodloužila. Proto i naši národní lékaři namáhají se, aby prodloužili existenci živlu českého v zemi této. Používáno k tomu

bylo a jest mnoho prostředků, utíkáme se k divadlům, národním slavnostem, k českým školám, leč dle mého náhledu na vzpružení ducha národního nic tak nepůsobí, jako občasná návštěva vlasti. Mám hlavně na zřeteli náš dorost. Čech, jehož kolébka stála v Čechách, tak snadno se zde neodnárodní, ba ani takový ne, jehož povolání den co den přivádí jej ve styk s cizími živly. Takový Čech ví, že národ český, třebas byl národem malým, přece jenom v mnohém stojí na rovni s národy velikými, a národní hrdost neopouští jej ani po dlouholetém pobytu v zemi této. Jsou ovšem výminky, ale odřezance nalezneme i v samých Čechách. Jinak jest ale s českou mládeží, zrozenou v Americe. Ta zná českého jenom to, co my ubozí vystěhovalci jsme s to vytvořit — a tu musíme se přiznati, že to všechno není s to, aby sneslo porovnání s tím, co jsou s to vykonati národnosti jiné— počtem i bohatstvím stojící vysoko nad námi. A dle toho ta mládež si také tvoří svůj úsudek o všem českém. Porovnává naši činnost—činnost hrstky vystěhovalců s činností velikého a bohatého národa amerického—a tu ovšem porovnání takové nesvědčí v náš prospěch. Jest to zcela přirozené. Mládež česko-americká soudí dle toho, co vidí—a můžete jí o vlasti otců vyprávěti sebe nadšeněji, co oko jejich nevidí, to srdce jejich necítí. Ale vezměte mladíka nebo dívku, umožněte jim navštíviti Čechy—a oni vrátí se do Ameriky plní národního nadšení a větší úcty k svému původu. Znám mnoho takových příkladů. Po svém návratu nezakrývají více původ svůj, ale s nadšením vypravují svým americkým spoluobčanům o té zemi „Zpěvu a poezie," jak kdysi v Chicagu jeden americký právník Čechy nazval—a my máme o celou řadu zastanců českého jména více. Tolik, co jsem chtěl říci o významu výprav do Čech pro nás. Pochybuji ale, že by výprava Čechů amerických měla takový dalekosáhlý význam pro Čechy samé, jak se o tom často dočítáme v českých listech. Jest to sice hezké, když český lid americké poutníky nadšeně uvítá, ale mám za to, že by mohlo zůstati při pouhém srdečném — rázu více soukromého — uvítání a při pouhé zmínce v novinách. Ty básně, ty dlouhé články, to deklamování o tom, že „dějiny národů nevykazují nic podobného," musí u vážných cizinců vyloudit trpký úsměv. My v hromadné návštěvě nevidíme nic neobyčejného. Naučili jsme se do Čech jezdit hromadně proto, že to méně stojí, za čtvrté, že se to lépe cestuje, že ti nezkušenější nemají cestou tolik nesnází —neboť vše za ně obstarávají pořádatelé výprav, jimž odměnou za vše bývá podezřívání—a ani nám ve snu nenapadne, že konáme něco tak neobyčejného, něco tak hrozně velikého, ba jsme přesvědčení, že „dějiny národů" vykazují podobných výprav celé řady—jenom že se o nich tolik nedeklamuje. Naši skandinavští spoluobčané konají výpravy do vlasti každého roku. Německých výprav bylo již několik. Ostatně, hlavní příčina, proč jsou nám ty slavnostní fanfary proti mysli jest, že to vše přece jenom nejde od srdce. Kdo súčastní se výpravy, jest v dnech slavnostních zbožňován, obdivován, veleben, on sám se diví tomu, jaký velikán se z něho pojednou stal—ale po dnech slavnostních klesne náhle na obyčejného smrtelníka, jehož si pak málo kdo všímne. Znám případy, že do vlasti zavítali Čecho-američané o národnost skutečně zasloužilí, občané, kteří dobyli si o Češství v Americe nemalé zásluhy—ale v kruzích pražských dostalo se jim velice chladného přivítání. Cesta jejich do vlasti, jejich touha po staré domovině, neměla takového významu, jako když jede více lidí pohromadě a to často lidí, kteří z rámce praobyčejných lidí vystoupili pouze tím, že—súčastnili se výpravy. Tu jsou předmětem ovací, na počest jejich pořádány jsou večírky, jsou zváni sem, jsou zváni tam a my pochybujeme velice, že na Němce v Čechách činí výprava taková opravdu dojem, jak dočítáme se v českých listech. Ba divil jsem se nemálo, jak z obyčejného smrtelníka stal se rázem výtečník, jemuž již chystáno bylo místo v dějinách a to vše jen proto, že súčastnil se výpravy. Jak jsem řekl hned z počátku: Těší nás, když nám český lid vyjde s láskou a upřímností vstříc, ale na

jednom srdečném uvítání, na stisknutí ruky a obejmutí by se mohlo přestati. My nikdy více neočekáváme, ba věru, bývají obyčejně účastníci takových výprav jako „u vidění." Jsem jist, že výprav do Čech bude více—nemohl by budoucí pořádající výbor v tomto smyslu do Čech vždy napřed psát?

* * *

Mezi naším lidem převládá nyní náhled, že Američané jako národ mají zakořenělý předsudek proti Čechům a následkem toho také neradi se původem svým prozradí. Názor ten jest zcela mylný. Pravý, inteligentní Američan vítá zde každého řádného přistěhovalce, ať si on náleží k národnosti jakékoliv. Jedinou výjimku činí u Číňanů. Inteligentní Američan—nezná-li dějin české země podrobně, ví aspoň tolik, že nejsme žádný národ inferiorní a chová se jako gentleman ke každému Čechu, chová-li se ten Čech jako gentleman. Známe celou řadu Čechů, kteří zaujímají vynikající postavení mezi Američany, netají se svojí národností a jsou vysoce váženi. Američan nehledí tak na národnost—on posuzuje nás dle toho, jakými se mu ukážeme. To měli bychom si vštípiti hluboko v mysl. My si často z některých vlastností Američanů děláme blázny—a zmíní-li se některý o některých vlastnostech našich, jest oheň na střeše, svoláváme schůze a děláme resoluce. My často Američanům říkáme „temperenciářští kostelíčkáři," —a řekne li některý z nich, že my moc pijem, jsme hluboce uraženi a přece přílišné pití zavinilo na světě více zla, více bídy, zničilo více nadějných lidí, nežli přílišné temperenciářství. Ať nikdo nevykládá si, že snad pisatel zavrhuje pití lihovin a velebí přemrštěný temperenc. Chtěl jsem jen poukázat na to, jak nedůtklivými jsme my a jak rádi často posuzujeme dosti ostře jiné. Že anglický tisk o nás ví, vykonáme-li něco opravdu kloudného, o tom měli jsme již několikráte příležitost se přesvědčiti. O českém dnu na světové výstavě psány byly celé sloupce—český den zaznamenáván byl veřejným tiskem jako jeden z nejlepších dnů výstavních—a to stalo se beze všeho prošení, bez častování zpravodajů, bez vysýlání delegací do redakcí. Píšou-li o našem dru. Dvořákovi, píšou o něm s tou největší úctou, veškerý tisk projevoval tu největší lítost nad tím, když se prohlásilo, že dr. Dvořák zamýšlí opustit new-yorskou národní konservatoř—a jest všeobecně známo, že je on Čech, a k tomu upřímný, věrný Čech.—Co tu bylo nářku, že Američané ani neznají podrobně dějiny české země—otažme se mnohéhoČecho-Američana, který si na Američany stále stěžuje, mnoho-li zná z dějin Ameriky? Nechci tvrditi, že jest americký lid lepší nás—má on své vady a předno sti, jako každý jiný národ; chtěl jsem tak mezi čtyrma očima čtenáři povědít, jak často stěžujeme si bez příčiny a jak často málo dbáme toho, aby nějaký ten předsudek proti nám, je li kde jaký vymizel; vytkne-li nám někdo něco, co nás dnes nešlechtí—ohánime se dějinami, Žižkou, Husem a ostatními velikány a při tom zůstaváme takými, jakými byli jsme až doposud. Přáním mým by bylo, kdybychom po příchodu do této země odložili některé vlastnosti nepěkné a ponechali si ty české vlastnosti dobré—od Američanů pak abychom přijali ty jejich vlastnosti dobré a ponechali jim zase ty špatné. Žel však, že mnozí naši krajané dělají to zrovna naopak. Jaké to pěkné působení pro veřejný tisk .....

* * *

Když už jsem se tak dotkl veřejného tisku, můžeme si též o něm trochu pohovořit. Často si stěžujeme, že ty naše časopisy nejsou takovými, jakými býti mají—že jsou plny ohledů, že chválí a zatracují ne dle zasloužení, ale dle okolnosti. A když o tom „rozvedeme řeč," bouchámě na stůl plni rozhorlení a voláme: „S pravdou by se mělo ven." Ale když má list přinésti kus perné pravdy o nás, když dopustili jsme se nějakého pokárání hodného skutku, tu jako splašení letíme

do redakce a prošením, slibováním a vyhrožováním snažíme se pohnout vydavatele k tomu, aby „o tom pomlčel." Ba stalo se nejednou, že časopis, jenž odvážil se pronésti trpká slova pravdy, měl co dělati, aby se udržel—s takovou zuřivostí byly jeho základy podkopávány. Proto každý vydavatel, jenž byl do novinářského podniku vložil veškeré své úspory, jest nucen jednati opatrně—neboť ti, kteří mají stále plná ústa „jen s pravdou ven"—jsou s to zničiti celou jeho existenci, jakmile by se list odvážil dotknouti se jich—třebas zaslouženě.

* * *

Chci na konec ještě dáti krátkou radu inteligentním mladíkům, kteří poměry nuceni jsou opustiti vlast a hledati si domov v zemi této. Mnozí z nich — a těch bývá velká většina—myslí, že bez jejich působení by Češství v zemi této přes noc zahynulo. Vynajdou si mnoho věcí, které se jim nelíbí a chtějí vše rázem zreformovat. Jsou samá schůze, samá komise, samý výbor—práce od rána do večera a když konečně dostaví se doba, kdy mají se postarati o své životní potřeby, zůstávají v rozpacích státi, nevědouce kudy kam. Malý průmysl český není s to všechny takové síly zaměstnati a dále nemohou—schází jim nevyhnutelná angličina. Kdyby tací mladíci za první úkol si vytkli přiučiti se anglickému jazyku, prospěli by velice nejenom sobě, ale i národnosti, o kterou jeví vždy hned po svém příchodu takovou starostlivost. Domohli by se pak pomocí svého vzdělání a řečí neodvislého postavení na širokém poli americkém—a pak by mohli mnohem vydatněji působiti ve prospěch Češství. Známe mladíky, kteří hned po svém příchodu do této země nevšímali si ničeho a obrátili všechnu svoji energii na důkladné obeznámení se s jazykem anglickým a dnes mohou národnosti své mnohem více prospěti, nežli ustavičným zakládaním nových a nových spolků a slavnostním deklamováním. Mají neodvislé postavení a jsou všeobecně váženi. Známe též mladíky—a těch jest žel, většina—kteří vrhli se s celou zuřivostí do života národního a dnes nejsou ničím. Veškeré jejich vzdělání jim nic neprospívá, jelikož neznají řeč a oni často dosti bídně živoří. Pročež ti, kteří zde hledají domov a přináší si s sebou vzdělání, měli by z těchto dvou příkladů těžiti ve svůj prospěch.

PO ČASE.

Jsou smutné chvíle, kdy vše kolem cizí,
kdy zdá se, láska že uprchla světu,
kdy všecky touhy v beznaději mizí,
a není nadšení a není vzmětu.

Den každý kamsi v neurčito splývá,
proč žil jsi jej a proč žít budeš zítra?
Vždyť život se jak sfinga v prázdno dívá,
a zdá se, kdos že srdce vyrval z nitra.

Jen vzpomínky se na duši nám věsí
jak prach, a nelze setřásti je,
zní truchlou ozvěnou to "kdysi, kdesi",
ví člověk sic, že žil, však ne že žije.

A v zpomínkách ty chvíle zjeví se ti,
až nových roků uplyne kol příval,
ty řekneš pak: "Jak ten čas rychle letí,
a jak jsem tehdy, tehdy šťasten býval!"

Tak zdá se, proto, že jsme mladí byli,
bychom ve stáří vzpomínali na to
a proto šťastni, aby v smutné chvíli
jsme počítali, co nám bylo vzato.

Al. Janda.

Američtí Čechové a Národopisná výstava.

(K TITULNÍMU VYOBRAZENÍ).

NÁRODOPISNÁ výstava pořádaná r. 1895 v Praze, ono veliké kulturní dílo, které národ československý uprostřed těžkých národních a socialních bojů vlastní silou si vytvořil, vzbudila i mezi americkými krajany našimi živou účast. Na půl čtvrta sta věrných synů národa českého podniklo společnou výpravu do staré vlasti a mnoho bylo těch, kteří jednotlivě odejeli ku velikému svátku národnímu.

Byla to už čtvrtá hromadná výprava do staré vlasti a jako způsobní občané —tak vyslovil se při uvítání pan Ort—poslali američtí Čechové napřed svoji návštívenku, postavili na národopisné výstavě své vlastní oddělení.

Dne 15. června přijeli výletníci po lodi "Kaiser Wilhelm II." šťastně do Brém. Jménem krajanů českých vítal je dr. J. Ryba, redaktor "Národních Listů" a po krátké prohlídce města unášel je vlak za zvuků tklivé národní hymny nevlídným německým krajem na jihovýchod. V Drážďanech pozdraveni byli výletníci švarnými Sokoly, kteří podali americkým dámám množství hezkých kytiček růžových.

V Podmoklech čekali již na hosty zástupci výkonného výboru výstavního p. Ort a dr. Kopista a obklopeni ohromným zástupem podmokelských a děčínských Čechů i Američanů pronesli vřelé a jádrné zdravice na prahu vlasti. Jako zástupce středočeského Sokola promluvil p. Motyčka a jeho řeč provázena hlučným souhlasem. Američtí řečníci odpověděli a na celém peroně hlučný potlesk, mávání šátků, tisknutí pravic a nejsrdečnější celování. A stejné nadšení plálo ve zraku Čechů, kteří vítali naše výletníky v Ústí nad Labem, v Hrobci, Roudnici, Bečkovicích, Jenšovicích, ve Veltrusích, Nelahozevsi a Kralupech. Všude růže, vlastenecká hudba a hřmění hmoždířů z blízkých vrchů.

Vladimír hrabě Lažanský,
předseda výkonného výboru Národopisné výstavy Československé v Praze.

Do Prahy přijel vlak v neděli dne 16. června. Před budovou státních drah v Jezdecké ulici nadšení bezměrné, nepopsatelné panovalo šířic se do ulice Hybernské a dále na Příkopy až k Žofínskému ostrovu. Příjezd vlaku nebyl přesně určen a proto nepřehledné zástupy obecenstva tísnily se již dávno před dvanáctou hodinou polední před nádražím, nedopřávajíce si ani oběda, jen aby nadšený hold vzdáti mohli přibylým hostům.

Zástupy každou minutou rostly; stále přicházeli lidé všech stavů, aby účastenství brali na opravdu upřímném, srdečném přivítání. Komuni-

kace v Jezdecké a Hybernské ulici v tu dobu úplně byla přerušena. Kočáry počtem přes 87, byly čerstvými květinami a stuhami národních barev ozdobeny Některé povozy byly vyzdobeny jakoby ku květinovému korsu. Kočí měli oblek slavnostní, na klobouci a na prsou červeno-bílé kokardy a stužky, do hřívy koňů vpleteno bylo množství stužek barev národních.

Před východem z nádražní budovy panovala tlačenice, že jablko k zemi by nepropadlo. Přístup na perron byl na míru nejmenší obmezen. K žádosti policie nebyly vydávány lístky ke vstupu na perron, kamž jen s velikou námahou dostali se američtí krajané, kteří do Prahy již dříve přibyli.

Kromě těch dostavili se na perron pořadatelé pp. J. S. Vilímek, Storch, Jech, Havlík a Parůžek, ředitel Národního divadla p. Šubert, obyvatelé americké osady na výstavě a malý počet obecenstva.

Deputace na perron připuštěny nebyly, ba ani posl. p. Březnovskému strážníci na perron vstup nedovolili. Zde vykonávali dozor četní policejní strážníci pod dozorem policejního komisaře p. Knahla a značný počet tajných policejních zřízenců. U hlavního východu z nádraží do Jezdecké ulice k udržení pořádku stálo několik městských strážníků.

Úderem jedné hodiny odpolední oznamoval nádražní zvon příjezd zvláštního vlaku. Nepřehledné zástupy v Jezdecké a Hybernské ulici se tísnící jakoby na povel propukly v burácející provolání "Slávy" a "Na zdar!"

Za několik okamžiků na to vjel zvláštní vlak do nádraží. Americká kapela hrála národní hymnu "Kde domov můj?", kterou tisíce hrdel na ulici opakovalo. Ku zvláštnímu pokynu musela však hudba býti skončena.

Jakmile vlak úplně stanul, dvířka vagonů rychle se otevírala a již za hromového provolání "Slávy" spočívali Američané v náručích svých přátel a příbuzných. Zde slzy radosti nad šťastným shledáním kanuly, venku opět ronily se slze nadšení.

Sotva otevřeny široké veřeje do Jezdecké ulice a v nich objevili se první krajané z daleké cesty, neznalo nadšení míry. Péro je nedostatečné k vylíčení tohoto nadšení. Mužové klobouky mávali, dámy opět šátky a kyticemi a z tisíců a tisíců hrdel ozývalo se upřímné vítání amerických Čechů. Vše tlačilo se, aby drahým rodákům ruce tisklo.

Američtí krajané pozdravy opětovali—se zarosenými zraky. Nemohli odpověděti na záplavu bouřlivých pozdravů jinak, než máváním praporci se znaky Spoj. obcí severoamerických a květinami. Celou hodinu to trvalo, než všichni Američané vsedli do kvítím bohatě ozdobených povozů. A po celou tu dobu z nespočetných hrdel ohromného toho zástupu provoláváno bylo "Na zdar!"

Jedné chvíle nastala před východem z nádraží tak značná tlačenice, že nikdo nemohl vstoupiti ani do vnitř ani ku předu. Strážníci zavřeli skleněné dvéře v domnění, že bude možno tímto způsobem zjednati volnější průchod ke kočárům, opatření to minulo se však účinkem, neboť tlakem dvéře bezmála mohly být vyvráceny.

Průčelní okna do ulice Jezdecké a Hybernské byla hustě obsazena. Ba odvážní vylézali až ku skleněné střeše nádraží, na drožky a vozy tramwaye, které stály v Hybernské ulici.

Nekonečná řada povozů, kterou zahájil p. J. S. Vilímek s pí. Kreslovou v kočáře prvém, mohla jen pomalu jeti ku předu. Bylo již po 2. hodině odpol., když poslední povoz mohl se hnouti dále.

Byla to jízda triumfální uprostřed jásajícího a nadšeného obecenstva, které po obou stranách tvořilo živou hradbu až na Žofínský ostrov, kdež vykonala se teprvé vlastní slavnosť uvítací. Mluvil tam první náměstek starostů a otec Sokolů dr. Podlipný, koncertovala hudba propůjčená městskou radou a účinkoval pěv. sbor Lumír. Za americké Čechy poděkoval starý vlastenec krajan Petrtýl.

A stejně nadšené byly i slavnosti pořádané na počest Čechů amerických, a vítání jich všude, kdekoli se objevili. První officiální návštěva platila ovšem národopisné výstavě, tomu ústředí české kultury a její dokončenému obrazu dějinnému.

Byl krásný den 17. června. Hosté američtí shromáždili se před hlavní branou výstavní, kamž se sjížděli po různu v kočárech, a v půl jedenácté vešli pospolu hlavní branou do výstavy. Hlučné "Na zdar!" a "Vítejte nám!" pozdravilo z řad obecenstva vzácné příchozí.

Hustým špalírem a za radostných pozdravů kráčel jejich průvod, členy výkonného a zábavního výboru vedený, podél oddělení spolkového a zahnul pak před palác národopisný k hudebnímu pavilonu, odkudž jej přivítaly trojnásobné fanfáry orchestru výstavního.

Místopředseda výkonného výboru pan ředitel F. A. Šubert vystoupil po té do hudebního pavilonu a vřelou řečí drahé hosty oslovil. V jásavý ohlas, jejž bratrské jeho pozdravení vzbudilo, zazněla mohutná hymna "Kde domov můj?!", již vyslechlo shromáždění s obnaženými hlavami a provázelo novým jásotem.

Po té hnul se průvod k oddělení americkému.

O 6. hod. byl večerní symfonický koncert výstavní kapely na jejich počet a pak šly slavnosti co rána na ránu. V úterý dne 18. června 1885 v 9 hod. dopol. prohlédnutí radnice, Týnského chrámu, městské spořitelny, musea království českého, chrámu sv. Ludmily, oběd v Národním domě na Král. Vinohradech a odpůldne návštěva výstaviště. Večer o 8. hod. přátelská společná hostina, při níž účinkovala hudba pražského Sokola řízením kapelníka p. K. Šebora a promluvil řízně dr. Vojt. Frič. Ve středu dne 19. t. m. o 9 hod. byla schůze na Malostranském náměstí, návštíven chrám sv. Víta, dále prohlídka Hradčan a královského hradu. Odtud šli hosté do Rudolfína a na to oběd v Měšťanské besedě v Praze. Odpoledne o 4. hod. návštívili Náprstkovo museum, a večer o 7. hodině přítomni byli slavnostní představení "Prodané nevěsty" v Národním divadle s proslovem od E. Mužíka a živým obrazem. Po představení divadelním byl společný večírek v Měšťanské besedě. Svátkem zdál se také tento třetí den, svátkem zdál se každý den, jejž ztrávili američtí Čechové v kruhu inteligence pražské, kteráž s nevšední okázalostí a s radostí nelíčenou, provázenou nejopravdovějšími projevy upřímné lásky, přivítala je všude, kdež se objevili, aby zase alespoň na okamžik— vžili se do půvabů rodné vlasti a pokochali se krásou jejího srdce . . .

Žel že do všeobecné radosti padlo také několik krůpějí mrzutosti a s potěšením konstatujeme, že ji výletníkům nespůsobili krajané naši zaoceánští, nýbrž nepřátelská vláda a našinci sami. Míníme ono bezpříkladné rozpuštění schůze pořádané v Měst. besedě staroslavné Hory Kutné na počest Američanů, kamž praktikant okr. hejtmanství dr. Polák v průvodu četníků vnikl, míníme zápověď policejní, že američtí občané nesměli oslaviti národní svůj svátek, ba ani o něm přednášku odbývati, aby bratří naši nenačichli svobodou, míníme onen trudný okamžik, kdy jinak probudilá žena americká snížila se před hraběnkou Thunovou způsobem tak nedůstojným. Ale ve světě není ani vlásku beze stínu. Bratří naši viděli rádi nás, my osvěžili se ku další práci na rodné půdě své a v tom leží hlavní význam výprav a návštěv.

Ačkoliv Česko-národní oddělení, jehož obrázky jsou na titulním listě kalendáře, nebylo venkoncem takovým, jakým býti mělo, nic méně doznati dlužno, že s těmi prostředky jakými výbor vládl, vykonal více, nežli kdo očekával a zasluhuje za svou práci všecko uznání. Oddělení Česko-americké líbilo se všeobecně a tak mnohá zvláštnosť budila tam pozornosť a obdiv. Americké oddělení, které dle plánů pp. architektů Fr. Randáka, Jos. Krčila a Ant. Charváta z Chicaga provedl krajan Jos. Strnad, sestávalo z české farmy se srubem a kravínem, residence bohatého amerického Čecha a saloonu.

Nejlepší částí byla bez odporu residence, která zevnějškem i vnitřkem jasné vydávala svědectví o tom, jak velice se změnily poměry, co první Čech Augustin Heřman přistál r. 1633 do Nového Amsterodamu, jak se tehda říkalo nynějšímu New Yorku. Residence měla dole hovornu, čítárnu, kuchyň, koupelnu, jídelnu a nahoře vzdušné ložnice. Tapety, koberce, umělý nábytek, luxuriosní předměty svědčily o tom, že zde bydlí Čech, kterému se podařilo svým úsilím nabýti slušného jmění. Hořejší místnosti věnovány byly vlastní výstavě, kde viděti bylo fotografie amerických škol a spolkových místností svobodomyslných Čechů, diagrammy a dějiny spolků podpůrných, ohromné mapy, model lodi Emže, Edisonův vlastnoruční podpis, školní knihy a ukázky soukromých knihoven.

"Česká farma," zbudovaná na výstavišti nedaleko "Residence" blíže hradební zdi, byla jednopatrová. Obsahovala malou verandu a tři místnosti, sloužící za ložnice; v prvním patře síň, kuchyni se spíží, jídelnu a ještě jednu světnici obytnou, jichž ovšem nebylo užito k účelům svrchu podotčeným, ale pro výstavu různých hospodářských předmětů. K farmě družil se „srub" a „kravín". Srub, zrobený z hrubých klád, opatřen byl nejnutnějším nábytkem zálesáckým. Uvnitř něho plnokrevný Indián vyráběl různé zvláštnůstky svého kmene, které český mladík z Michiganu, mezi Indiány vyrostlý, obecenstvu prodával. V kravíně pak jakož i v kolně k němu přiléhající vystaveny byly různé amer. stroje hospodářské a jiné pomůcky farmářovy ku zdělávání "panenské" půdy.

Americký saloon zřízený věrně dle amer. vzoru měl dlouhý výčepní stůl (bar) buffet a nalévací stojan se vším příslušenstvím i s plivátky pro ty Američany, kteří žvýkají tabák. Zde prodávalo se víno p. Korbela z Kalifornie, pivo z českého pivovaru z Chicaga, kudrnatý "Jean Kudla" naléval rozličné americké "cocktails", a p. Matas z Chicaga posloužil všeho druhu lunčem. Před barem byla řada bíle prostřených stolů, kde venku sedali známí a ctitelé Američanův a dávali si vypravovati o poměrech v nové vlasti zámořské.

Tělocvična a plovárna Plzeňského Sokola v Chicagu, Ill.

K TITULNÍMU VYOBRAZENÍ.

V CHICAGU, Ill., na Ashland ave., tedy v samotném středu české osady chicagské—v Plzni— vypíná se český ústav, po jakém již dlouhá léta jsme byli toužili. Jest to tělocvičný ústav a plovárna Plzeňského Sokola, který konečně splnil, co byl veřejnosti české dávno již sliboval. Tělocvik dobyl si dnes u všech národů a ve všech vrstvách společnosti lidské již takového uznání, že nejpovolanější autority lékařské pokládají jej za přímo nezbytný pro výchov mládeže obojího pohlaví—jmenovitě mládeže městské a tvrdí, že kdyby mládež v útlém věku *nucena byla* tělocvik pěstovati, že bychom neměli takové řady chorobných žen a zženštilých mužů. Ale má-li tělocvik býti tělu opravdu prospěšným, musí pěstován býti v místnosti vzdušné, která všem požadavkům zdravotním vyhovuje. Doby, kdy mělo se za to, že tělocvik jest prospěšný i když pěstuje se v místnostech podzemních, neprovětraných, dávno již minuly—nová doba činí vyšší požadavky a Plzeňský Sokol jest prvním sborem sokolským v Americe, který ústav, všem moderním požadavkům vyhovující, pro českou veřejnost postavil. Tělocvična jeho, která jest jednou z nejprostrannějších tělocvičen v městě, opatřena jest nejnovějším nářadím a též zaopatřeno bylo nářadí, na kterém pěstuje se jen síla a zdraví, kde možnost úrazu jest úplně vyloučena, nářadí, kde dítky obého pohlaví mohou svalstvo své otužovati a tak osvojiti si sílu a zdraví pro budoucí

zápas životní. Pod tělocvičnou jest plovárna, kde dítky budou v době letní vyučovány plování a v ohledu tomto vyrovná se tudíž tělocvičnému ústavu Plzeňského Sokola málo který ústav v této zemi. Není tomu příliš dlouho, kdy jmenovaný sbor byl na pokraji finančního úpadku; když ošizen byl o své úspory— zmohla se členstva ochablost a v jedné době došlo to již tak daleko, že panovaly obavy, že se sbor musí rozpadnouti. Ale přední členové se opět vzchopili, pustili se do díla s horlivostí v pravdě sokolskou a dnes sbor ten vlastní majetek, mající ceny $18.000 a hotoví se k dokončení díla, které bude celkem míti ceny $60.000. Málokterý sbor v Americe může se honositi takovým úspěchem a zásluhu za to má vedle horlivosti členstva onen malý sbor důvěrníků, jimž finanční správa sboru byla svěřena a kteří po delší dobu jmění sborové spravují s větší bedlivostí nežli své vlastní. Plzeňský Sokol před třemi roky postavil, jak známo, jen přízemek na svých třech lotech a letos rozhodl se dílo dokončit. Budova jest o třech poschodích na pozemku 72x125. V přízemí zřízena jest plovárna velikosti 20x75 a hloubka vody jest od 4 až přes 8 stop. Voda zahřívána jest parou, aby udržována byla stejná teplota. Kolem basénu jsou cementové chodníky a za těmi na jedné straně kabiny pro převlékání. Za těmito jsou dva pěkné kůželníky, které jsou zdrojem zábavy pro starší členstvo, které tělocvik již nepěstuje. Na straně jižní od plovárny jsou převlékárny pro cvičící členstvo a žactvo, ostatní pak zaujímají kotle a stroje pro elektrická světla. V 1. poschodí nad plovárnou jest tělocvična velikosti 65x72 st., beze sloupů a jak shora udáno, opatřena jest vším moderním nářadím. Kolem tělocvičny pne se galerie, která pojme lehce přes 400 osob. V sokolně jest též platforma pro možné případy, jako jsou koncerty a p. Chodba vedoucí k hlavním schodům jest 12 st. široká a stěny vestibulu jsou kryty mramorem; též schody jsou mramorové a zábradlí bronzové, takže vchod do místnosti jest v pravém slova smyslu svojí výzdobou oslňující. Strop vestibulu jest zdoben různými okrasami sádrovými. Zadní část budovy až pod střechu zaujímá jen tělocvična, která jest 34 st. vysoká. V druhém poschodí přední části jest jídelna, kuchyň, místnosti toiletní, byt jednatele a šermírna. V poschodí třetím jest velká místnost ložová s potřebnými předsíněmi, síň klubovní pro členstvo, čítárna a knihovna. Průčelí jest stavěno dle italské renaisance; první poschodí jest z bedfordského bílého kamene, ostatní poschodí pak ze žlutých cihel, s různými ozdobami z terra cotty. Střecha jest úplně železná a krytá taškami. Kopule na průčelí jest provedena dle vzoru kopule na administrační budově na výstavě, takže celá budova jest svému okolí skvostnou ozdobou. Plány pro budovu tuto vypracoval známý architekt p. F. Randák a dal si zvlášť na tom záležeti, aby celá budova byla svědkem jeho dovednosti. Zednická práce zadána byla starému a obětavému sokolu F. Layerovi a br., práce tesařská sokolu Topinkovi, kamenická sokolům Hlínkovi a Kašparovi, práce železářská p. Bitzovi a plumbařská p. Hoisovi. Jak vidět, bylo tohoto dbáno, aby vše konali Češi.—Sbor měl z počátku nemalé obtíže s uzavřením půjčky, neboť peněžníci neradi půjčují na místnosti podobného druhu. Až konečně vypomohl sboru známý právník Th. Schintz, který při uzavírání půjčky vyslovil se, že Češi jsou vždy dobrými zákazníky, jelikož jsou lidmi skrz na skrz poctivými a proto se ani nelekal půjčit větší sumu na českou veřejnou budovu. Zapůjčil sboru $28.000, ostatní nedostávající se peníze kryje sbor dobrovolnými sbírkami a akciemi, které jsou nyní v prodeji a nesou 4 proc. úroků.—Sokolům Plzeňským není tajno, že učinili odvážný krok—ale oni pevně doufají, že česká veřejnost bude je v snaze podporovati. Sbor zdárně pokračuje, má dětskou tělocvičnou školu, jakou málo který sbor může se pochlubit a v těchto nových místnostech může lépe a důkladněji konati úkol, který si byl obral ku cti a povznesení jména českého v tomto městě. Sbor v tomto jeho předsevzetí provází stále naše přání nejvřelejší!

"Bohemia."

ČESKÁ OSADA NA LONG ISLAND, NEW YORK.

Dle historie JOSEFA F. TŮMY, spracované pro řád Roháč z Dubé, č. 139 Č. S. P. S. za obcalánim Národopisné výstavy.

ASI 50 mil od města New Yorku na "Dlouhém ostrově" (Long Island) nalézá se malá osada čítající 66 domků, školu, dva kostely, doutníkářskou továrnu, hasiéskou stanici a veřejnou budovu k odbývání schůzí i divadel, kteroužto poslednější postaviti dal český hospodářský spolek.

Školní budova a dítky s učitelkami v Bohemia, L. I., N. Y., roku 1893.

Osada tato až na dvě rodiny obydlena jest samými Čechy a také zakladateli jejími byli krajané: Jan Vávra, narozený r. 1819 ve Zvanovicích u Kouřími a rodáci Ondřejovští (v okr. Čer. Kostelec), Jan Koula a Jan Kratochvil. Všichni tři přijeli do Ameriky ku konci r. 1854, zanechavše ve staré vlasti čestnou po sobě vzpomínku pro účastenství své v povstání r. 1848. Z počátku dařilo se jim špatně. Práce nebyla i vydělávali si jako pouliční hudebníci své živobytí. Počátkem března 1855 se Vávra roznemohl a k radě lékařů hledal nějaké místo venkovské. Brzy je našel a koupil. Bylo to 5 akrů od Alex. H. Wallisovy Lakeland farmy prostřednictvím jistého Pugla. Na mapě bylo vše hezké. Ale ve skutečnosti na místo zahrad, budov a továren daleko se prostírající les, na místo dobré prsti—mour po nedávném lesním požáru, jinak vše nános mořský. Přece se tam odstěhovali, Vávra i jeho oba přátelé s jeho hmotnou pomocí.

Vávra s Koulou začali stavěti prkenné domky. Koula jsa truhlářem, pracoval na stavbě a ostatní se zabývali kopáním pozemků a kácením lesa. Nejvíce namáhání

činil Koulovi komín. Cihel nebylo a když jej postavil z prken, začaly tyto chytat. Kratochvil měl pozemek asi míli od obou. Chtěl-li přátely své v podvečer navštíviti, musel vylézti na strom, aby viděl v kterou stranu jíti....

Avšak po čase byly peněžité prostředky u konce a bylo třeba ohlédnouti se po práci. Šli po hukotu, který již delší čas od poledne strany doznívat a po 1½ hodině stanuli u farmy col. Wm. Ludlowa, u břehu Great South Bay a Atlantického oceánu. Posuňky se domluvili a obdrželi práci za 50c. denně, které musili vybrati v životních potřebách. Tak chodili do práce společně tři roky. Vzájemně návštěvy řídly a když se v noci navštívili, musili upotřebiti pochodní ze smolného dřeva. Kdysi zapomněli koupiti sirky a musili nandati do kamen hadrů a hoblovaček, do nichž zamýšleli vystřeliti, při čemž ženy měly do toho foukati. Rána padla, ale Koulová místo foukání u kamen leknutím se skotila. Hoblovačky vyrazily na ni. Vzkřísili ji ovšem a také oheň rozdělán. Po čase nabídnuto Kratochvílovi i se ženou místo u Ludlowa a strávil tam týž plné dva roky. Vrátiv se na svůj pozemek, začal stavět domek ze svých úspor. Mezitím se Koula odstěhoval za bratrem do Bostonu a zůstali jen dva. Pro mléko chodili střídavě do Holybrooku, 3 míle daleko. Kdysi na této cestě paní Vávrová zabloudila v lese. Celá vysílena přišla do Central Islip. Usednuvši vedle dráhy, hořce plakala a lidem seskupivším se stále ukazovala na západ. Právě jel tam vlak dráhy L. I. a konduktor upozorněn lidmi, ustrnul se zavezl ženu do Brooklyna; odkud teprve se dostala domů.

Na jaře r. 1859 usadilo se v místech těch dalších 11 rodin: Jos. Dvořák, Matěj Nohavec, Jan Nohavec, Josef Jedlička, Matěj Wilda, Jan Rosa, Matěj Fišer, Josef Kohout, Tomáš Bucháček, Václav Ryba, Voj. Spálený, kteřížto poslednější dva opět v roce se odstěhovali. Nyní pomýšleno na to, pojmenovat osadu "Tábor". R. 1862 přibyli: Jakub Karšík, Antonín Benedikt, Jan Honzka, Blažej Kovanda, Vác. Šejtka, Jan Jendele a František Laně, vesměs od Hořaždovic. Cílem jejich byl Boston, Mass., ale na radu Koulovu odebrali se do Tábora, L. I. Nyní počala osada zkvétat, ale nesnází bylo stále dosti. V Lakeland chtěli děti Táborské míti ve školách a v Sayville též a obě strany vymáhaly školní daň.

Jan Vávra v Bohemia.

Později se přistěhovali do Tábora Jan Pouska, rodiče Jana Kouly a Josef Koula s manželkou. Roku 1865 zemřela poslednější, ale nebylo hřbitova, kde ji pohřbíti. Odebral se tudíž Jan Rosa do Sayville ke kazateli rev. Clarkovi a tento svolil ku pohřbení na kongregačním hřbitově. Při prvním tomto pohřbu odbývány modlitby v české řeči a Jos. Koula ml. přibylý na pohřeb z Bostonu hrál na varhany. Od té doby se počal Clark o osadu zajímati, byl tam každou neděli a u Jana Nohavce zpívány národní písně. Také sbírky na školu začal Clark v Sayville konati a každý týden odbýváno učení u jiného osadníka. R. 1866 vymožen neodvislý školní okres, ale nebylo pozemku a peněz pro školu. Clark obrátil se na Alex. H. Wallise, majitele Táborských pozemků a ten daroval dva akry na

školu a 2 na hřbitov. A zase nebylo peněz na stavbu. Ale Těl. Jed. Sokol, která z New Yorku sem pořádala výlety, pořádala na účel ten divad. představení, jehož čistý výnos $150.00 odevzdán důvěrníkům; Clark přidal svou sbírku $200.00. Během roku vystavena za $600.00 škola, jejíž první učitelkou byla Elisa Green za $6.00 týdně. Časem tím pracovali osadníci nejvíce v továrnách na vyrábění oleje z ryb na t. zv. Fire Island. Přicházejíce více do styku s Američany, nazváni Bohemians a jejich osada jednoduše jmenována "Bohemia village". Tábor přišel k zapomenutí.

Jan Kratochvíl v Bohemia.

Od roku 1868—1871 opět se usadilo několik rodin v Bohemia village, většinou českých doutníkářů z New Yorku. Eliah Grieswald z Ronkonkoma dověděv se to, postavil v Lakeland doutníkářskou dílnu. První český spolek byl: "Střelecký spolek" a jeho prvním kapitánem Jos. Jedlička. Spolek trval od r. 1868—1884. R. 1872 založen "Český hospod. spolek" Václavem Kroupou, Josefem Novotným a Tomášem Bucháčkem. Účelem bylo půjčovati členům proti záruce na mírné úroky a splátky peníze. Příspěvky činily 25c. Nedůvěra z počátku panující, později pominula a dnes čítá spolek 12 údů s $5000.00 jměním.

Odtud stala se změna jen nepatrná. Sem tam přibyl domek, přenešen majetek některý, přistěhoval se nebo odstěhoval někdo. R. 1885 založil Josef Stránský s jistým Schlosserem republikánský klub a vlivem politickým zaveden v osadě poštovní úřad. Prvním poštmistrem byl Josef Nohavec, syn Jana Nohavce. Teď bylo třeba dáti osadě definitivně jméno, aby mohla býti zanesena. I svolána schůze, kdež usneseno se na jménu "Bohemia".

R. 1884 musila býti zvětšena školní budova a zároveň dán na ní zvon. R. 1887 založen 3. ledna klub, který 28. května 1887 uveden do Jednoty Č. S. P. S. co č. 139 Roháč z Dubé.

Prvním českým úředníkem voleným v townšipu byl Jos. Šašek, který roku 1889 stal se konstéblem; od toho času se krajané počali podíleti na politice. Roku 1890 spojil se Roháč z Dubé s Českým Hosp. Spolkem za postavením pomníku mistru Janu Husi. Poslednější povolil hned $30.00, řád $35.00, Jos. Jedlička $25.00, Jos. Nohavec $25.00 a Matěj Karšík $15.00. Mimo to pořádány ve prospěch toho účele zábavy. R. 1892 rozeslány Jos. F. Tůmou po všem Češtvu americkém oběžníky o příspěvky, což vyneslo $300.00. Pomník ten, práce franc. stavitele La Valleye byl také 28. září za velkého nadšení odhalen a oba zakladatelé, Jan Kratochvíl i Jan Vávra (neboť Jan Koula r. 1886 zemřelý, k vlastnímu přání odpočíval již v Bohemia na Union Cemetery), ronili slzy radosti, že dopřáno jim spatřiti prvního reformátora sochu na půdě, která se jim před 38 roky stala druhým domovem. Dne 1. listopadu 1893 v hrob uložili Jana Kratochvíla, dne 8. června 1893 zemřela Janu Vávrovi žena a když se manželka zesnulého Kratochvíla odstěhovala do Riverhead, zůstal Vávra jediný ze zakladatelů v Bohemii u svých milých na živě a když mladí hudebníci se cvičí pod řiditelstvím br. M. Karšíka, poluskuje prsty a dává po straně rukou takt.

Zbývá ještě dodati, že r. 1892 postavil hosp. spolek nákladem $2000.00 veřejnou budovu k odbývání schůzí, divadel atd., jaké není v townšipu rovno a v březnu roku 1893 založen v osadě hasičský sbor. Následkem vzrůstu osady byl školní okres zvětšen a přičleněním klubu politického a obětavostí Antonína Švandy ml. i Jos. F. Tůmy povolen byl nový volební okrsek pro Bohemia. Prvními volebními dozorci byli Ant. Švanda ml. a J. Vilda. Dne 10. dubna 1894 zvolen byl krajan Vil. Švanda konstéblem.

Paměti českých osadníků v Americe.

MYSLÍME, že není člověka, jenž by rád nenaslouchal vypravování dějů minulých. Vždyť i ten divoch s úctou naslouchá líčení slavných skutků jeho otců a již i nejstarší národové ve veliké vážnosti chovali dějepisce, aneb pěvce, kteří při dumném zvuku strun slovem nadšeným vylíčovali skutky předků, jich slávu, blahobyt, boje a utrpení. Mladší pokolení zajisté vždy čerpala z toho mnoho poučení a začasté úryvek dějepisný, neb historická píseň, v čas volená, rozněcovala v prsou junáků jiskru ctižádosti, by jméno národa nejen slavným zachováno, nýbrž i novými vavříny ozdobeno bylo.... Kde docíleno tolik, tam zajisté vždy národ obstál a třeba z těžkých ran krváceje, přece zachoval si svoji samostatnosť, neb aspoň individualitu a vždy jako Phoenix vznesl se k novému životu nad troskami minulosti.

Dějiny, zvláště dějiny národní, předním a nejmilejším zdrojem zábavy a poučení by býti měly každému synu, každé dceři národa, neb z nich čerpati může mladistvá a vnímavá mysl poučení, kde skutků a příkladu předků následovati, neb, kde chyb a poklesků jejich se vystříhati jest záhodno.

My, Čechové američtí, svých vlastních, zvláštních dějin nemáme, neb jsouce zde jenom nepatrnou troskou v moři národa jiného a nemajíce rozhodujícího vlivu v řízení záležitostí veřejných, přispůsobili jsme se okolnostem a splynuli jsme s národem vládnoucím a jeho dějiny v posledních as 50 letech jsou tudíž i dějinami našimi. Spokojujeme se tím, že se zálibou čítáme o zkušenostech našich nejstarších osadníků zdejších. Než i zde nalezneme mnoho dobrých rad a pokynů a zajisté nejeden krajan náš, jenž snad již doufati přestal v šťastný obrat, pronásledován jsa osudem neblahým, novou sílu, odvahu a vytrvalosť čerpal z vypravování těch šedovlasých mužů, kteří v letech padesátých, neb šedesátých ku břehům této pevniny přistáli a zde prodělati musili krutý boj o existenci, neb nenašli zde mohutných osad českých, v nichž dnešní přistěhovalec rázem se cítí jako doma, nýbrž byli nuceni vydělávati si pracně tu skývu chleba mezi národem cizím, jinou řečí mluvícím. Že však i za poměrů tak nepříznivých pevná, nezdolná mysl česká, neunavná pravice česká, stejný krok s národy jinými udržely, svědčí to, že ve většině případů všichni ti plonéři čeští žijí ve svém stáří pokojně a pohodlně a na sklonku života zajisté s hrdostí pohlížeti mohou na svoji činnosť, již zasvětili blahobytu této nové naší vlasti, na rodnou matičku, vlast českou, ovšem ani na okamžik nezapomínajíce.

Kalendář "Amerikán" přináší každého roku několik životopisů prvních našich zákopníků a já na svých cestách po Unii jsem seznal, že lid náš nalézá v nich veliké záliby. Pokusím se tedy letos opětně načrtnouti životní zkušenosti několika starých osadníků českých, s nimiž jsem se na svých cestách po různu setkal a jichž vypravování nemálo mne zajímalo.

Oxford Junction.

v okresu Jones, Iowa, jest pěkné a živé městečko na dráze Chicago, Milwaukee & St. Paul. Čítá něco přes tisíc obyvatelů a zdejší česká osada jest poměrně silná a stará. Češi tamní požívají již dávno pověsť co nejlepší, jak pro jich bodrou povahu, tak zvláště pro jich ryze svobodomyslné přesvědčení a jest vskutku milo mezi nimi pobýti.

Jedním z nejstarších osadníků tamních jest:

Václav Vilímek. Týž narodil se r. 1823 v Kostelci nad Orlicí, v Čechách. Jeho otec, starý vojenský vysloužilec, který prodělal všecky hrůzy a útrapy válek napoleonských, byl kožešníkem a řemeslu tomu vyučil i syna svého Václava. Dle tehdejšího zvyku pustil se Václav "na zkušenou", když se byl řemeslu dostatečně přiučil a procestoval velkou část Evropy. Po několika letech, obohacen neocenitelnými zkušenostmi, navrátil se opět do rodného místa. V krátkém čase na to se oženil a žil život spokojený, věnuje se stále svému řemeslu, kožešnictví, až do r. 1854. Tenkráte, jak známo po výbuchu let osm a čtyřicátých, nastala úplná reakce a každé svobodnější hnutí a smýšlení nemilosrdně bylo potlačováno. Vilímek nemohl stavu podobného snésti, neboť na svých cestách byl si osvojil jistou samostatnosť a nepodajnosť mysli a poněvadž právě týmž časem Amerika stala se opětně útočištěm politických provinilců a nespokojenců vůbec, odhodlal se i on setříásti ono nesnesitelné jho rakouské poroby a vskutku, krátce na to, vidíme jej i s rodinou vstupovati v Brémách na plachetník, který dopraviti je měl do země, kde květinka svobody v nejbujnějším květu se skvěla.

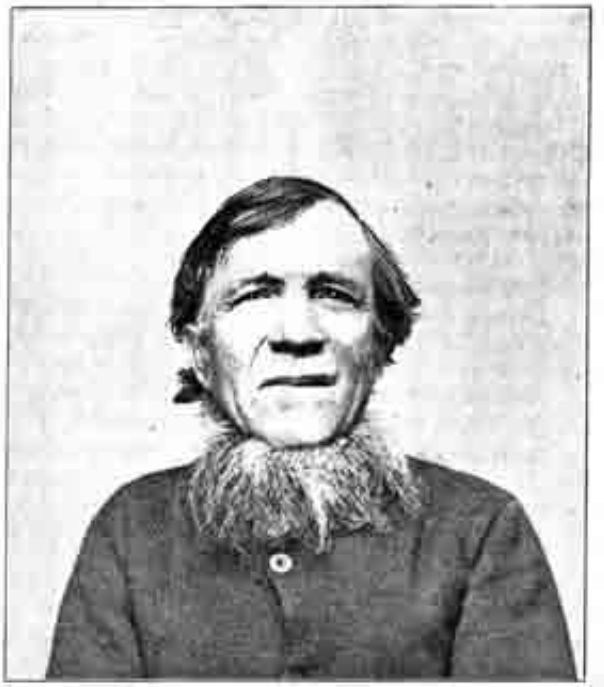

Václav Vilímek.

Po úmorné, desetinedělní plavbě a utrpeních, o nichž dnešní přistěhovalec nemůže si ani přibližného ponětí učiniti, přistáli v městě Quebeku, odkudž odebrali se do Buffalo, N. Y. Odtud plavili se po jezerech do Chicaga, nevelkého ovšem tehdy města. Zde zdrželi se krátký čas, načež nastoupili cestu další v povozech ve společnosti několika jiných přistěhovaleckých rodin. Tu jim však nastalo to pravé utrpení! Nepříznivé počasí a nedostatečná výživa zavinily, že se jim na této cestě dítky roznemohly neštovicemi a proto, když přijeli ku městu Sabule na řece Mississipi, nebyli dovnitř města vpuštěni a bylo jim tudíž chtěj nechtěj cestovati dále s dětmi těžce nemocnými.

Po nesnázích a bědách, které není možno podrobně vypisovati, dostal se Vilímek s rodinou do okolí městečka Fremontu, v okresu Jackson, kde se též usadil a sice společně s jinými pěti českými rodinami.

Usadili se uprostřed rozlehlých lesů a bylo jim neunavně pracovati od rána do pozdního večera pilou a sekerou, by obdělali si ten lán půdy, který měl jim poskytnouti výživy. V prvních letech ovšem, chtěl-li se Vilímek s rodinou svojí uživiti, byl nucen za bídnou mzdu pracovati u starších, zámožnějších farmářů a tak mnohdy se stalo, že, když na smrt znaven domů přišel, nemohl si žádoucího odpočinku dopřáti, neb práce na jeho vlastním skrovném políčku neměla býti zanedbána, chtěl-li nějaké sklizně dosíci a proto v noci na místě spánku týral opět tělo, těžkou prací beztoho na smrt zemdlelé.

Byly to hrozné svízele a vyžadovalo to zdraví železného a ducha nezlomného, by člověk neochabnul. Vilímek měl na štěstí obě zmíněné vlastnosti a pomalu, však jistě, počínalo se mu lépe dařiti. Po jedenáctiletém pobytu v oné krajině vyprodal a zakoupil více půdy v okresu Clinton. Pracně postavil chýži z neotesaných klád a sotva, že byl s prací tou hotov, byl též volán, by zaměnil sekeru a pluh za pušku

a pomáhal vítěziti spravedlivé věci Severu. Furie občanské války zasáhla i toto jindy tiché zákoutí.

Vilímek se dlouho nerozpakoval, neboť vojenská krev jeho otce kolovala i v jeho žilách. Byl si jist, že po čas jeho nepřítomnosti manželka jeho dohlédne na vše s opatrností a přičinlivostí jí vrozenou. Byl zapsán ku 15. pluku státu Iowa, setnina F a sloužil celkem 9 měsíců. Na podzim r. 1865, po skončení války bylo mu povoleno navrátiti se ku opuštěné rodině.

Po té věnoval se Vilímek s celou energií farmaření a jeho neúmorná píle brzo se mu odměňovati počala. Vychoval tři dítky, které vesměs dobře zaopatřil a sám v pozdějších letech odstěhoval se do Oxford Junction, kde žil na výměnku klidně se starou svojí družkou v útulném domečku až do nedávna, kdy stihla nás zpráva o úmrtí její... Když pisatel těchto řádků meškal v onom městečku, byl nemálo dojat přichylností a láskou, jakou tito staří manželé k sobě jevili. Řekl bys, že to párek zamilovaných! Tehdy též byl svědkem dojemné hádky, kdo že z nich obou dříve zemře. Prvenství nechtěl jeden druhému dopřáti. Nuž, jest to rozhodnuto.

Jedinou radostí Vilímkovou jest četba a každého jitra spatříte jej ubírati se poměrně rychlým krokem na poštu a pokud nepřečte si "Svornost" od počátku až do konce, neradno jej vytrhovati.

Svobodářem byl vždy, a jím zůstal až dosud.

Sousedem Vilímkovým v Oxford Junction jest jiný starý osadník a sice

M. B. Vosoba, jenž narodil se r. 1839 v Klukách u Písku. Otec jeho byl rolníkem, nežil však v poměrech skvělých, neboť nevlastnil mnoho půdy a kromě toho jest krajina ona poměrně chudou, kde nesnadno nějakého výdělku se dopíditi, a proto bylo pro něho těžkým úkolem vyživiti dosti četnou rodinu.

Dal tudíž synka svého vyučiti se zedničině. Při řemesle tom vytrval Vosoba až do 22tého roku svého stáří, kdy též byl k vojsku odveden. Než, těsný vojenský kabát se Vosobovi brzo znechutil a proto po tří měsících, nemoha snésti hrubé a nelidské jednání se strany představených, umínil si, že odhodí okovy, které hodny bývaly otroka, ne však člověka trochu uvědomělého. Vskutku podařilo se mu uprchnouti a dostal se šťastně až do Bremen, kde zdržel se delší dobu, očekávaje příchodu ostatních členů rodiny. Otec jeho s nemalými nesnázemi uspořádal všechny poměry a konečně shledali se všichni šťastně v Brémách, odkud plavili se do Baltimore, kteréhož přístavu též šťastně dosáhli po plavbě sedm neděl trvající. Z Baltimore jeli dále a sice rovnou do žírné Iowy, kam přibyli úplně bez peněz. Že počátky jejich za těchto okolností byly velmi krušné, dovede si každý představiti. Usadili se v okresu Jones.

Vosoba zaopatřil si práci na jisté farmě blíže města Dubuque a ač byl velmi bídně placen (vydělávalť $8.00 měsíčně), přec uspořil trochu peněz, za něž zakoupil si po čtyrech letech 110 akrů a počal farmařiti na vlastní pěsť. Neměl ovšem na růžích ustláno a zkusil mnoho než mohl říci, že nemá již strachu o tu skývu chleba.

M. B. Vosoba.

V pozdějších letech usadili se též v Oxford Junction, kde dosud žije. Dodnes jest velmi čilým a podílí se na každém hnutí tamním. Dítky, kromě jedné dcery, má všechny již zaopatřené. Američtí tamnější též si jej nemálo váží pro jeho uvědomělost a prozíravost. Má v okresu Jones velmi četné příbuzenstvo a všichni žijí v dobrých poměrech.

Václav Jílek, jeden z nejstarších osadníků českých v Americe, narodil se roku 1813 ve Džbánově u Vysokého Mýta v Čechách. Rodiče jeho vlastnili nevelký statek a Václava dali vyučiti se řemeslu zednickému, neboť mysleli, že tak přece snáze světem se protluče a v tom se zajisté neklamali, neboť postavení lidu selského v oněch dobách "pánů Franců" nebylo zajisté závidění hodným. Když byl dosáhl dvacátého roku, byl Jílek odveden k vojsku a vysloužil celý tehdejší termín, t. j. 12 let činné služby vojenské. Každý pochopí, že po odbytí nepříjemné povinnosti této s radostí odhodil nenáviděnou uniformu a spěchal do rodiště svého. Zde se za nedlouho oženil a pak po deset následujících let provozoval jednak své řemeslo, jednak též pracoval namáhavě na polích.

Václav Jílek.

Když bouře let osmačtyřicátých se přehnala, a lid novými, krutějšími útisky stíhán býti počal, tu Jílek, tak jako mnoho jiných, odhodlal se opustiti rodnou zemi, by za oceanem ve svobodnějším ovzduší žíti mohl. V r. 1855 vypravil se se ženou a třemi dítkami na cestu. Jeli přes Hamburg a po devíti týdnech, což se jim zdálo věčností, přistáli v Quebeku. Odtud cestoval Jílek dále do Spojených Států a konečně stanul v krásné Iowě a sice v okresu Jones, kde až posud žije.

...Započal s holýma rukama, jako mnozí našinci bez peněz, však žena a dítky byli mu věrnými pomocníky a konečně se jim přece trochu uvolnilo. Jílek nenashromáždil sice žádného velkého bohatství, tak šťastným nebyl, však s osudem svým jest spokojen. Dítky zaopatřil a tak s klidnou a uspokojenou myslí tráviti může pozdní léta vysokého stáří. Jest již více než 82 roky stár a jeho vrásčitý obličej sám svědectví dává o mnohých životních bojích a utrpeních. Postavy jest mohutné a stále ještě vykračuje si vojenským krokem, ač ovšem hůl stala se mu nezbytnou společnicí. Miluje veselou společnost nade vše a rád si obzvláště zahraje nějakou nevinnou hru v karty. Mezi tamními Čechy jest oblíben a všude upřímně vítán. Po celou dobu pobytu v této zemi hlásil se Jílek ku straně svobodomyslné a přesvědčení tomu nestal se nevěrným ani u vysokém svém stáří. Jeho manželka též dosud žije.

Antonín Šimerda z Wyoming, v okresu Jones, Iowa, narodil se r. 1834 v Kostelci nad Orlicí. Otec jeho byl tkalcem a jednak malé výdělky, neboť řemeslo ono nikdy se mnoho nevyplácelo, jednak bídné poměry politické a hospodářské způsobily, že se na podzim, r. 1851 celá rodina vypravila do Ameriky. Cesty této užili jak náleží, neboť se potáceli po neklidných vlnách oceánu atlantického celé tři měsíce. Z Quebeku odebrali se přímo do Iowy a v okresu Jackson zakoupili 40 akrů půdy uprostřed nesmírných lesů. Byly zde kromě nich ještě jenom dvě české rodiny a sice Solínova a Kobzova. Byl to tehdy pravý zákopnický život. S namáháním pracovali od

jitra do noci a s pýchou pohlíželi na ten kousek pole, na němž se osení počínalo zelenati.

Rodina Šimerdů byla četná a proto Antonín, když byl doma rodičům dle sil svých vypomohl, zaopatřil si práci na pile, kde pracoval as pět let. V čase tom zahospodařil si trochu peněz, načež se oženil a zakoupil kus půdy. Než, tím byly jeho peněžité prostředky úplně vyčerpány a jednoho krásného večera spočítal s mladou ženkou jich peněžní hotovost. Nedalo jim to mnoho práce, neboť Šimerda, prohledav všecky kapsy, mohl se vykázati sumou deseti centů. Jeho ženuška byla nepoměrně bohatší, neboť vlastnila dvacet pět centů, dohromady měli tudíž bezmála půl dolaru. Toho se však Šimerda nezalekl. S chutí pustil se do práce a brzo počínalo se mu lépe dařiti. Tehdejším tržištěm tamních farmářů bylo město Dubuque, kam Šimerda konal časté cesty, dováže na trh obilí a jiné hospodářské plodiny. Po nějakém čase koupil 40 akrů v okresu Jones, načež za rok pozemek ten s prospěchem prodav, koupil v témže okresu 120 akrů. Farmařil s úspěchem, v čemž byl stále podporován množící se rodinou. Byloť manželství Šimerdů požehnáno třinácti dítkami, z nichž jenom dvě zemřely. Sedm jest jich již zaopatřeno. Šimerda dle množících se peněžitých prostředků stále přikupoval více půdy a dnešního dne vlastní 780 akrů v okresu Jones. Neochabující píle a přičinlivosť zvítězily nad nepříznivými poměry.

Šimerda jest ještě v plné síle životní, ač jest již přes 60 roků stár. Jest si s ním milo pohovořiti, neboť zkušenosti jeho jsou bohaté a zvláště zkušenosti prvních let jeho pobytu zde jsou nemálo zajímavé. Prohánělit se tehdy iowskými lesy divocí rudoši, kteří příliv "bílých tváří" žárlivě a se zlostí netajenou pozorovali a přečasto, když hněv jejich propukl a oni s tomahawky v ruce na bílé osadníky se vyřítili, bylo Šimerdovi i s rodinou utíkati se pod ochranu větších osad. On na štěstí vždy zvěděl o nástrahách vérolomných rudých "přátel" a tak všemu nebezpečí unikl, ač ovšem majetek často nemálo byl zpustošen nájezdem divokých synů lesa....

Dnes ovšem žije Šimerda v poměrech zcela jiných, vážen jsa jak mezi Čechy, tak Američany a rád vypravuje zvláště při sklence pěnivého piva o příhodách a dobrodružstvích, jichž v půvabných nivách a návrších iowských mnoho zažil. Bohaté životní zkušenosti a pilná četba časopisů českých i anglických učinily z něho muže, jenž nikdy nezpustí zřetele s běhu událostí veřejných a úsudek jeho jest vždy bystrý a správný.

Přesvědčením jest horlivý svobodář. Šimerda jest ještě jedním z oněch starých, u nichž slovo platilo více, než haldy popsaného papíru, jedním z oněch, kteří slynuli onou staročeskou přímostí a poctivostí, vlastnostmi to, které dnes u mladšího pokolení tak těžko nalézti se dají. Za to ovšem s povrchní vzdělaností, nebetyčnou domýšlivostí, spojenými s měkkostí povahy a bezzásadností, setkáš se za den stokráte. Smutný obrat!

Podává J. L. Kotík.

Josef Jedlička, ze Sayville, Long Island, N. Y., narodil se roku 1833 v Kutné Hoře v Čechách, z rodičů nemajetných a v 13. roce byl dán do učení na klempířské řemeslo. Tehdáž počínali se naši krajané stěhovat "za veliký rybník" a mnoho věcí slýcháno o podivné té zemi. Což divu tedy, že i jeho zmocnila se touha po zemi, kde káva teče ve žlábkách a knedlíky rostou i s pečení na stromech. Třetí rok po vyučení, r. 1852, sebral se a pěšky pustil se do Hamburku. Měl 150 zl. v šajnu a ty musily zůstat na převoz, ale tam chtěli na něm 40 pruských dolarů. Psal tedy domů a potloukal se zatím v Luebecku; ale když peníze přišly, bylo jich málo. Žádný mu nechtěl za ně dát lístek. Konečně v jedné jednatelně dali mu adresy na lidi, kteří prý ho dovezou za ty peníze. Poskočil si a byl rád, až jeden poctivec drožkář, radosť jeho pozoruje, otevřel mu oči. "Ba byli by tě převezli a zadarmo, ale ne do Ameriky, nýbrž do Brazilie—za otroka! A vícekráte by byl nikdo o tobě nezvěděl." Jak spěšně ty adresy roztrhal, jak útržky ty letěly na všechny strany. Co dále? Umínil se, že peníze pošle zpět a půjde Německem hledat práci. Zašel si ještě naposled k lodím a rozloučil se s nimi. Jako socha stál u vody a taková lítosť se ho zmocnila, že se dal do pláče....

V Saint Paul mezi Hamburkem a Altonou učil pak knihvedoucího z jednatelny, Vídeňáka z českých rodičů, naší drahé řeči. Měl stravu a prádlo; ale chtěl šetřit a pral si sám. Po 6 týdnech znovu ozvala se touha po Americe, tentokráte nepřemožitelná a také jí povolil. Jen jedna příhoda byl a by mu v tom bránila, ale to už odpor

osudu před neústupnosti jeho krotil. Jel totiž s jedním soudruhem po malé loďce do Altona pro brambory a bouře byla tak prudká, že loďka jejich hozena byla vlnou na břeh. Mnoho lodí se tehdá ztroskotalo a mnoho lidí přišlo na zmar.

Druhý den ve tři hodiny s poledne odjížděl již do Hullu. Bouře byla hrozná a v 6 hodin musili zakotviti. Plavba jindy něco přes den trvající, vzala tenkráte tři dni. Když prodělal strach všech "greenhornů" při prohlídce zavazadel, protože tam měl tabák, chtěl na loďku. Chyba lávky! musil se podrobiti druhé prohlídce a zmeškal odjezd loďky. Běhal z ulice do ulice o hladu, neboť nemaje peněz nejedl tři dni na lodi ničeho. Z Hullu jeli pak do Manchestru a Liverpoolu. Tam čekali asi 8 dní. Před odjezdem jich lodě Washington postán byl na jednatelství pro 70 lb. špeku, ale než se vrátil, loď byla odrazila. Chtěl lodi tažené parníkem nadběhnout a z některého mostu tam seskočit, ale sebe větší chvat byl ještě slabý. Snadno pomysliti, jak mu bylo. Jeho věci na lodi, a on se špekem na zádech na mostě! Tu se jim nabídl převozník s loďkou, že je na velkou loď, která stála už v širém moři, převeze. V úzkosti naslouchal jeho podotknutí, že před vystoupením musí se mu zaplatiti. Zdali nemusil mimoděk nesprávně jednati? Neměl nic a když se s jedním cestujícím převozník o přeplavné dostal do křížku, nechal špek býti špekem a po provazovém žebříku vyšplhal se na loď. Špek si potom jednatel vymohl. To ostatní není nic zvláštního.

Josef Jedlička.

Strava, která se ani nedá jísti, bouře, zápach v mezipalubí a nemoce, a také případy, kde v mezipalubí okrádáni byli o hrnce, nářadí a jídlo. Šest neděl trvala ta plavba do New Yorku. Octnuv se tam, stál u pohádky svého kýženého blaha. Chtěl s jedním Němcem do Ohio, ale nechtěli mu poukázku vyplatit. Němec tedy zůstal v New Yorku a on s ním. Hledal práci. Když tak bloudil, potkal jednoho Němce, který mu slíbil, že mu opatří místo; ale onen ho vedl z ulice na ulici a musil prosit; musil, neboť mu vyhrožoval. Co dostal, ovšem mu sebral. Konečně když viděl, že mu jde o práci a že za něj žebrati nebude, dovedl ho co klempířského dělníka k panu Měcholubovi na Grand St. Tam vyžádal si sklenici piva—první v Americe! Také o Češích se tu dověděl a přistěhovav se tam, bydlil na Eldridge st. s pp. Hubáčkem, zlatníkem, hudebním strojníkem Červeným a truhlářem Blechou. V prvním svém místě vydělával při stravě týdně jeden dolar. Mzda malá, ale lepší zahálky a dělání dluhů. Za čas se nechal přemluviti, aby "u toho žida" nedělal a hledal práci jinde. Oznámky Staats-Zeitungu byly klamné a připravily ho o mnoho času. List ten napiňoval své sloupce oznámkami dělnickými, aby ho dělníci kupovali. Pak shledal se s rodákem Frant. Kohoutem a začal pracovat s ním v jednom klempířském obchodě z počátku za $6.00 týdně, pak za stravu a 2 dolary. Dluh za dřívější "porynk" si zaplatil, a jelikož se tu už znal s mnoha krajany, byl život veselejší. Bydlil u p. Kostlivýho s pp. J. Fišerem, pekařem, Kaňákem a s přítelem Kohoutem. Pak vystřídal asi tři místa, mezi nimi cihelny v Haberstrow na řece Hudson, kde bez vědomí svého

najati byli na celou sezonu, a musili v těžké práci vydržeti, když nechtěli o vše přijíti. Vydrželi pouze on a Fišer v té 16 hodinné denní dřině. Pak pracoval v New Yorku na klecích a chtěje také míti vlastní klec, pojal za manželku dceru p. Wildy. Bylo to r. 1855 za volby James Buchanana za presidenta. R. 1857 koupil 10 akrů pozemku v české osadě na Long Island. Časy byly zlé a nepracovalo se ani půl času. R. 1859 když zvolili za presidenta Abrahama Lincolna, maje všeho všudy asi 600 dol., odstěhoval se na své pozemky. Časem se pracovalo, časem ne. Dva roky šetřil na stodolu a když měl koupené dříví, došel rozkaz od státní obrany, k níž náležel, aby se dostavil na 30 dní do války. Neměl centu, žena doma také ne a blížila se těžká její hodinka. Dne 22. července přijeli zpátky do New Yorku, ale tam bylo pozdvižení a oni drženi byli v zbrojnici. Po dovolení setníkovu pracoval ve dne a v noci zastával službu. Pak byli rozpuštěni.

Nějaký čas bydlili pak na žádosť manželky s dětmi v New Yorku, kdež si hezkých pár dolarů uspořil, ale časté stávky zahnaly ho opět do české osady, kdež začal znovu farmařit. V šesti měsících byl hotov. Vypůjčil si stovku a nakoupil plechového nádobí. V krátkosti bylo oboje ztraceno. I šel pracovat na dráhu, tři míle od české osady. Ruce jeho byly krvavé i zjednal si práci v Islip při řemesle. Ta trvala jen 6 měsíců i chtěl opět do New Yorku, věda, že je ta hrouda země neužívi. Tu přišel k němu jistý Němec Dennert, majitel klempířského závodu v Patchogue a on pracoval pro něj tři roky. První rok vykoupil pomocí zaměstnavatele od švagra groceríi a hospodu. První sice pohltila ženina nemoc, ale druhá přece něco vynášela a když pak Dennert svěřil mu novou dílnu v Sayville, kterou po roce od něho převzal, bylo jeho stáří zabezpečeno. Z počátku to šlo slábě, ale pak musil k uspokojení zákazníků pracovati i v noci. Asi za 14 let koupil ve vzrůstajícím Sayville pozemek v rozloze ¾ akru, postavil tam dům a zařídil ho pro obchod i obydlí. Dům stál 6 tisíc a pozemek 42x62 patnáct set.

V únoru (4.) spouštěl po elevatoru kamna. Elevator se nějak utrhl a když dopadl a se odrazil od země, měl nohu pohmožděnou tak, že půl roku vyležel a k dovršení neštěstí zemřela mu náhle 17. dubna jeho milá žena. Domácnost řídila mu pak dcera, jedna ze 14 dítek, které měli a z nichž 8 ještě žije. Nejmladší je 14 let staré. Tři dcery jsou vdané; dvě odvedli mu synové váženého osadníka Jana Kratochvíla a jedna má Němce. Syn vzal si za ženu Češku. Všem daří se dobře a obchod jeho, nyní "Bratří Jedličkové", vzkvétá. Koupil pak se zetěm ještě jednu farmu o 60 akrech pět a půl míle od River Head, Suffolk Co.; dvacet akrů je vzdělaných, ostatek jalovcový a dubový les. Při farmě je pěkný rybník a v okolí se nejvíce pěstuje kartol.

U státní obrany vysloužil 7 let, náleží k svobodným zednářům, Od: Fellows, k hospodářskému spolku v Bohemia a po 4 roky byl činným ve výboru pro postavení pomníku mistru Janu Husi. Podává J. F. Tůma.

František Kubela z Belle Plaine, Iowa, narodil se r. 1826 v Klokočné u Prahy, kde rodiče jeho vlastnili selský statek. Kubela pracoval na statku otcovském až do 22tého roku, kdy se přiženil na živnosť v Doubravčicích. Po devět let se namáhal a staral, by své hospodářství k jakémus rozkvětu přivedl, nechtělo se mu to však podařiti. Kromě toho mu manželka po krátké nemoci zemřela, což ovšem bylo pro něho těžkou ranou. Oženil se po čase znovu, neboť rodina a hospodářství pečlivé ruky ženské nezbytně vyžadovaly. Kubela toužíval vždy po seznání zemí cizích a dávno v srdci nosil záměr, že se vystěhuje do Ameriky. Než dříve všemožně se namáhal a zkoušel, zda snad by statek svůj výnosnějším učiniti mohl, snaha ta potkávala se však s neúspěchem. Odhodlal se tudíž učiniti konec této bídné porobě selské a v r. 1864 vystěhoval se se ženou a čtyřmi dítkami do Ameriky. Přistáli v New Yorku, odkudž po krátkém čase odejeli do Cincinnati, O. Zde se Kubela též dlouho nezdržel, neboť Čechů zde bylo velmi málo a ti se spolu nestýkali, zatím co on horoucně toužil po širší české společnosti. Odjeli tudíž do Cedar Rapids, Ia., než ani zde nemohl Kubela nalézti přiměřeného zaměstnání a proto pracoval na farmě. Tato práce byla však tehdy špatně placena a Kubela viděl, že by tím způsobem nejen žádných peněz neuspořil, nýbrž, že by ani rodiny své nevyživil. Vrátil se tudíž asi po roce opětně do Cedar Rapids. Zde dělal zprvu práci nádenickou, pak zaměstnán byl v různých továrnách a závodech.

Počínalo se mu dařiti lépe a bylo mu možno každého týdne uložiti nějaký ten dolar. Jedinou touhou jeho bylo, by začíti mohl život samostatnější a proto jakmile měl dostatečných prostředků, zakoupil si skrovnou farmu. Neměl čeho litovati. Jeho pilností a přičiněním ostatních členů rodiny farma zkvétala a on mohl přikoupiti více pozemků a tím též většího užitku docíci. V pozdějších letech usadil se v Belle Plaine, kde koupil pěkný majetek. Žije spokojeně v pěkném onom městečku a maje dosti času, baví se četbou různých časopisů a této zábavy jest nemalou milovnicí i jeho dosud žijící manželka. Dítky mají již všechny zaopatřené. Jeden z jich synů jest tuším strojvedoucím na dráze, ostatní žijí na farmách... Když minulého roku zhoubný požár zničil celou obchodní část v zmíněném městě, tu jeho majetek zůstal ušetřen, ač jest s podivením, že plameny i jeho obydlí nezasáhly.

Frank Kubela.

Ač jest již starcem téměř sedmdesátiletým, přece jest dosud velmi čilým a neváhal ani dost málo provázeti pisatele těchto řádků po ulicích Belle-plainských a seznamovati jej s tamními našinci.

Josef Satran z Milwaukee, spatřil poprvé světlo světa r. 1829 v Ctinovsi, v kraji litoměřickém, tedy na úpatí posvátného Řípu, s jehož temene, dle temných historických zpráv a ústních podání, předkové naši poprvé se rozhlédli po krásné zemi české, z níž po uplynutí mnoha staletí tolik upřímných synů a dcer vyštváno bylo persekucemi a bídnými poměry, cizí zlobou zaviněnými, by "v cizích službách" dobývali si chleba a vyhledávali štěstí a spokojenosti.

Náš pionýr vyučil se po odbytých školních letech u svého otce řemeslu krejčovskému a vydal se do světa na zkušenou. Poznav poměry v různých závodech v Čechách i za hranicemi, navrátil se opět do svého rodiště, kde působil jako mistr krejčovský. Později se oženil a šest let po té vypravil se s manželkou, třemi dítkami a matkou svojí do Ameriky, kamž zahájili stěhování nadšení a pak následkem toho krutě pronásledovaní bojovníci z památného roku osmačtyřicátého.

Počátkem května r. 1856 vyplul Satran s rodinou svojí z Brém a sice s plachetníkem "Republic". Padesát a jeden den plavili se po bouřlivých vodách oceánu, nežli zakotvili v hostinném přístavu new-yorském. V americké metropoli pobyli tři dni, načež pustili se na západ a sice do Milwaukee.

Zde uchopil se Satran opět svého řemesla a provozoval je od té doby stále. Když vypukla občanská válka, hlásilo se zprvu dosti dobrovolníků, však, když pak nebylo naděje na brzké její skončení, a když nivy americké zbarvily se krví tisíců a tisíců chrabrých obránců cellstvosti národa, tu nutno bylo vzíti útočiště k losování. Satran byl vylosován na tři měsíce, avšak, ačkoliv rád by se byl zúčastnil zápasu za právo a lidskosť, nebylo mu možno opustiti rodinu, pro níž ztráta živitele byla by bývala osudnou. Vyhledal si tudíž zástupce, jemuž v táboře hotově vyplatil $300.00. To stalo se v pondělí. Ve čtvrtek šel si do tábora pro certifikát osvobozující jej na tři měsíce od činné služby vojenské, avšak k jeho ustrnutí sdělil mu klerk, že žádané listiny vydati mu nemůže, poněvadž jeho náhradník z tábora i s penězi uprchnul.

Satran ve své úzkosti uchýlil se ku plukovníku, jenž po řádném vysvětlení celého případu, sám mu certifikát vyhotovil. Od té doby měl od vojenské služby pokoj.

Již brzo po svém usazení se v Milwaukee, počal bráti Satran čilého účastenství v národním životě českém a pomáhal zakládati mnohé dobročinné a vzdělávací spolky, jichž činem namnoze doposud jest a jeho zásluhy o povznesení národního vědomí jsou od Čechů tamních po zásluze oceňovány.

Manželství Satranovo požehnáno bylo osmi dítkami, z nichž na živu zůstalo pět. Synové Antonín a Josef položili již dobré základy k nadějeplné budoucnosti, z dcer pak provdána jest Emilie, kdežto Marie a Anna jsou dosud svobodny.

Satran vlastní krejčovskou dílnu na zakázkové obleky v ulici State a jeho společníkem v obchodu jest jiný starý osadník milwaucký, a sice

František Braun, který se narodil v Praze r. 1818, kde otec jeho provozoval řemeslo krejčovské, jemuž se i synek jeho přiučil. R. 1845 se oženil a hleděl si pilně své živnosti, avšak rozhárané tehdejší poměry politické a s tím zároveň i hospodářské a obchodní přiměly jej ku vystěhování do Ameriky, což uskutečnil r. 1857.

Josef Satran.

Vyplul z Brém a po dlouhé plavbě, plné nepříjemností, přistál v New Yorku, odkudž odebral se přímo do Milwaukee. Zde se ovšem věnoval svému řemeslu a po několikaletém zde pobytu zakoupil farmu u West Bend. Dvanácte let farmařil a to s dobrým výsledkem, než zvyklý jsa na život velkoměstský, přece stále tajně toužil po krásném městě jezerním. Touha ta stala se postupem času příliš mocnou, než aby jí byl mohl vzdorovati. Prodal tedy a odstěhoval se zpět do Milwaukee, kde doposud žije.

Národní život počal se tou dobou přičiněním mnohých horlivců ve starších osadách českých utěšeně rozvíjeti a Braun byl též jedním z oněch horlivých a nezištných pracovníků. Zúčastnil se zakládání různých spolků národních, mezi jinými i Sokola "Slovanská Lípa" a j. v.

Tenkráte počali milwaučtí Češi toužiti po nějakém středisku a myšlénka založení národní síně nalézala všude všelého ohlasu. Braun vyučil se v mládí svém též hudbě a tu s několika ještě druhy hrál po tři léta zdarma při všech vlasteneckých slavnostech, jichž fond určen byl pro zbudování národní síně. Z každého úspěchu národního měl vždy a má posud to největší potěšení, jako všichni oni staří vystěhovalci čeští, kteří zakusili všechny ony útisky, které na ně uvalila nadvláda kněžská ve staré vlasti o politickém utlačování, "jasnou dynastii" ani nemluvě.

Odtud mezi nimi tolik ryzích, opravdových svobodářů. Mladší pokolení zdejší má ovšem zase sílu svobodářských výdělkářů, humbukářů. Fuimus Troes, fueramus Pergama quondam, ano, bývali jsme, však co nyní se rodí, z toho mnoho radosti míti nemusíme.

Václav Bandhauer. (Ze vzpomínek starého vlastence, dle vlastního vypravování jeho napsal J.) Jeť záhodno jen, vzpomenouti zásluh a vlasteneckě obětavosti muže,

jenž náleží k onomu malému kroužku našinců, již činem i skutkem pomohli budovati velikou organisaci naši národní Č. S. P. S. Vetchý stařec, jemuž jindy pro volné a a svobodomyslné náhledy jeho druzi říkávali "revolucionář" a který v mladších letech mnohé pro dobro národnosti naší, v těch dobách prvotních, vykonal, súčastnil se vlastních počátků života našeho spolkového v Americe, ano i vlastních počátků novinářství českého, jsa zároveň i s družkou života svého pilným a nadšeným pracovníkem na počátcích divadla ochotnického...

František Braun.

Jest stařičký to občan Vác. Bandhauer v Omaze, Neb. Týž narodil se v Přešticích v kraji plzeňském, 8. ledna 1822 a do Ameriky se vystěhoval plin tužeb a nadějí 1852. Dne 19. srpna rozloučili se s manželkou svou s domovem a za 57 dnů konečně přistáli v New Orleans. Odtud jeli po Mississippi až do St. Louisu, kdež ton dobou byla již větší česká osada. Tam prodleli několik let. Když rozzuřila se válka občanská, nastaly i manželům Bandhauerovým krutě chvíle i stěhovali se z místa na místo. Na nedlouho byli ve Florisant, Collinsville, Peorii a Chicagu, kdež prodleli celých devět let. O velkém chicagském ohni přišli, jako mnoho jiných našinců, rázem o vše, i odstěhovali se nazpět do St. Louisu a odtud posléz do Omahy, kdež po 12 let již v klidu a tichosti žijí, milováni těmi, kdož je znají a váženi jsouce ve všech tamních kruzích, což při nedávné slavnosti "zlaté svatby" jejich nejlépe se ukázalo.

Václav Bandhauer působil nejvíce v St. Louisu, v té kolébce života našeho národního. Volné jeho názory a snahy záhy získaly mu přízně krajanů a netrvalo dlouho a Bandhauer ocitl se v popředí každého hnutí, jež čelilo na prospěch národnosti naší. Způsobem tím zaujal zvláštní a pozoruhodné stanovisko vůči novému spolku, z něhož napotom vyvinula se nynější blahodárná organisace Č. S P. S. Však nechme vyprávěti stařečka samotného:

"Chcete vědětí, jak vlastně ten náš první český spolek v St. Louisu, Mo., povstal? Prvním, pokud vím, však v Americe nebyl. V New Yorku bylo českého spolku ještě dříve. V březnu 1854 sešlo se několik Čechů k poradě o založení českého spolku, jenž měl býti podpůrným v pádu nemoci a poskytovati zároveň podporu přistěhovalcům, mravní i hmotnou. Spolek měl býti původně katolickým, což s náhledy mými však nikterak se nesrovnávalo. Předsedou byl Fr. Nikerle a tajemníkem israelita Anton Neustadt, totiž ve schůzi první. Tu přišel ke mně za člena již přihlášený Rybín i vyzval mne, abychom šli do toho prozatímního spolku, jenž měl sice již 60 přihlášených členů, ale vstupného ještě nebylo. Schůze odbývaly se v hostinci Jak. Mottla a spolku všeobecně říkalo se zatím jen "Berlínský Spolek". Pracovalo se prozatím jen dle zatímních pravidel. Vzdor tomu však Neustadt chystal a připravoval již prapor a Nikerle, zlatník, odznaky po $2.00, ač spolku vlastního nebylo. V pokladně nic a již fangle! Tací jsme my vždy! Motti konečně nerad spolek tam měl a tak jsme se odstěhovali do sladovny, do blízkého pivovaru, kdež sedíce na pytlech se sladem, projednávali jsme pilně stanovy a vlastní účel nového spolku. Tu byl jsem již v proudu, neboť

pozoroval jsem, že rozdělili jsme se na dvě strany: katolickou a svobodomyslnou. Odtud také vysvětliti lze si zdlouhavé kroky přípravné, již proto, že mnozí chtěli udělat z toho spolek výhradně katolický. My na naší straně dělali revoluci, i usmyslili jsme si, že za každou cenu musíme rozbít schůzi, aby stanovy znění katolického, jak je israelita, tajemník Neustadt měl připravené, nemohly býti přijaty. Věc dlouho se protahovala; konečně začátkem června tajemník Neustadt svolal větší schůzi do Lafayette Hall. Dostal jsem zprávu od Stankovského, že přes všechno naše úsilí přijímat tam chtí stanovy: římsko-katolického spolku. Umluvili jsme se s Mottlem, že toho nedovolíme, že zbubnujem drchanici, i šli jsme tam. Neustadt ve schůzi oznámil: "Pánové, budou se přijímat stanovy a spolek bude se jmenovat "Římsko-katolický spolek". Po slovech těch nastal šum a vřava. My nad tím velice se hněvali a Mottl se zvedl, popadl knihy tajemníka a vyhnal tohoto i s přívrženci jeho po schodech dolů ze síně. Předseda i přívrženci druzí israelity Neustadta, jenž chtěl mít spolek katolický, následovali. Po tomto rámusu a rozechvění libovali si svobodomyslní, že tak zrovna to chtěli mít. Václav Pohl zvolen jest předsedou a Emanuel Denk tajemníkem. Jednání vzalo na se tvářnost zcela jinou a průběhem téhož vystoupil předseda Pohl a k radosti nás všech přítomných oznámil slovy nadšenými: "Od dnešního dne tento spolek se nazývá Česko Slovanská Podporující Společnost!"

Pisatel řádků těchto dech téměř zatajil, aby ani jediného slova neušlo mu z úst starce, na němž bylo pozorovati, že dávné vzpomínky vzrušily mysl jeho. A hle, starce a práce jeho upřímné málem bylo by se již zapomělo! Však slyšte, co vypráví dále, sedě u jednoho se mnou stolu a pozíraje v neurčitý jeden bod, jakoby výtečné paměti své pomoci chtěl:

"Ti, již spolu se mnou o rozvoj a opravy pracovali," pokračoval a úsměv na rtu mu hrál: "byli od prvopočátku následující: Dva Stankovští, Josef a Malý, dva Rybínové, syn a otec, dva Vodičkové, Hynek a Franta, Jakub Mottl, Jan Šmerha, Jan Duban, Václav Pohl, Em. Denk, Václav Moller, Jan Šilháček, Gril, Stuchl Jan, Vojt. Mašek, Josef Majer a Václav Vaněček. Nuž, tak vznikla veliká ta naše Jednota. Nebožtík, přítel Pohl to byl, jenž jména propůjčil jí podle vzoru spolku, který v New Yorku již r. 1851 stával. Spolku toho Pohl býval členem; tento se rozpadl, však Pohl zachoval si jeho stanovy a ty nám přišly velmi vhod. Předseda oznámil, pamatuji se, jako by to bylo dnes: "Přátelé, tak ode dneška za čtrnácte dní budeme dávat vkladné $2.00. Jste s tím spokojeni? A pak si zvolte výbor na stanovy, tří členy na vypracování jich." Výbor byl zvolen: Denk, Václav Bandhauer a Hynek Vodička. Scházeli jsme se u Pohla a stanovy vypracovali, vyňatky hlavní podle stanov prvého spolku českého, jenž založen byl v New Yorku, vzavše. Dali jsme je tisknout, ovšem v cizí tiskárně, českých značek toť se ví, že neměli, a tak když ty naše první stanovy vyšly, museli jsme akcenty přidělávat. Podpora obnášela dle stanov $2.00 týdně, však vedle toho zahrnuli jsme v účel také podporu hmotnou i mravní, radu a pomoc přistěhovalcům do St. Louisu zavítavším. První člen, jenž nám hned v prvním roce trvání zemřel, byl Jan Stuchl, zemřel na choleru. Členem spolku byl jsem do roku 1855, kdy vystoupil jsem a odebral se do Florisant,

Václav Bandhauer.

as 15 mil od St. Louis. Později vrátil jsem se a znovu ku spolku jsem se dal. Však musím vám povědíti ještě zajímavější události té tak zvané počáteční svobodomyslnosti, kdy o různé "opravy" a přetvoření spolku mnozí usilovali. Víte co mne hněvalo? Nejvíce mne dopalovaly snahy mnohých, aby do stanov přijaty byly všelijaké formulky o pánu bohu a podobné nesmysle. Marné bylo poukazování mé na okolnost, s jakým namahánim podařilo se nám zbudovati spolek čistě národní a zásad volných. Mnohé nesmyslné návrhy se vyskytly. Jmenovali mne po druhé na stanovy a toť se ví, že jak ve schůzích tak i ve výboru dělal jsem revoluci. Tak se věc protahovala. Byl jsem též knihovníkem "Slovanské Lípy", kteráž tou dobou byla již ve svých počátcích. Když hořelo v našem sousedství, na ulici Deváté, mezi Lafayette a Soulard ul., nemohl jsem do schůze a tak, když podruhé jsem přišel, již do stanov vlepili pána boha, zejména v přijímání členů, v kteréž zahrnuli mezi jiným formulku: "Že v jednoho boha budu věřit atd." Namahání mé a úsilí, aby formulka se nějak spravila, zůstalo marným. Většina mne přehlasovala, odvolávajíc se na cizojazyčné tajné spolky. Od té doby nastaly různice a já jednoduše vystoupil. Záhy na to občanská válka vypukla a tu první řád Č. S. P. S. udělal úpadek, poněvadž jistá vdova k vůli neobdržené podpoře jej žalovala. Na to povstalo nové číslo, či nynější řád Missouri, jež vyvinulo se ovšem z čísla prvotního. A abych nezapoměl, vy pane od pera, vězte, že súčastnil jsem se v St. Louisu rovněž podniku novinářského na akcie, jako jeden z 11 zakladatelů a pokladník prvních českých novin "Národních", jichž redaktorem byl tehdy Jan Bolemil Erben, krajan Váš. Však dosti vzpomínek, dále nemohu, stará ta paměť pomalu již službu vypovídá...."

Jan Brukna z Fort Atkinson, Winneshiek Co., Iowa, narodil se r. 1840 ve Volešnici u Trhových Svinů. Otec jeho byl zedníkem. Janovi se však řemeslo toto valně nelíbilo, volil tudíž řemeslo onomu trochu příbuzné a sice hrnčířství. Když mu bylo čtrnácte let, nastoupil s rodičemi cestu do Ameriky. Však v Brémách stihlo rodinu onu veliké neštěstí, neboť mladší bratr Janův spadl s paluby lodě do moře a vzdor rychlé pomoci utonul. Zdrceni tímto neštěstím, nastoupili nebožáci další cestu s myslí neveselou, neb ku nevylíčitelnému zármutku nad smrtí jednoho člena rodiny družily se obavy, jak asi se jim povede v té vzdálené, cizí zemi. Po sedmi týdnech přistáli v New Yorku a odejeli ihned do Pittsburgu, kde si zaopatřili různá zaměstnání; protloukali se poměrně dosti dobře. Jan pracoval as dva a půl roku ve sklárně. Tak si pomalu zahospodařili trochu peněz a ježto se jim práce v dusných dílnách pod dozorem hrubých dílovedoucích mnoho nelíbila, odhodlali se, že zkusí farmaření. Úmysl ten též v brzku proveden. Vystěhovali se do Iowy a usadili se v okresu Winneshiek, kde s chutí pustili se do práce a záhy poznali, že touto změnou nejen ničeho neztratili, nýbrž spíše získali. Jan dosáhl právě 21. roku a byl statným junem, když svolávání byli mužové, by pod hvězdnatým praporem nasadili své životy za celistvost Unie. Všude zříti bylo nadšení a výkvět lidu hrnul se po prvním zavolání do služby vojenské. Vírem tím zachvácen byl i Jan a přes přemlouvání a prosby rodičů i druhých bratří, dal se též k vojsku zapsati a sice ku devátému pluku iowskému.

Jan Brukna.

S plukem tímto prodělal mnoho potyček i větších bitev, a ač často krupobití kulí nepřátelských hrozně v řadách téhož řádilo, zůstal Brukna vždy bez pohromy.

Zažil však ještě jiné zkušenosti. Byl totiž ještě s mnoha jinými zajat od vojska jižního a zavřen v zlopověstném a hrůzyplném vězení v Andersonville-u. Zde snášel velká muka po několik měsíců a přestal doufati, že spatří ještě někdy ty drahé tváře starých rodičů, neboť nakažlivé nemoce počaly mezi uvězněnými nemilosrdně řáditi následkem bídné výživy, zimy a krutého s nimi nakládání. Než, přetrpěl šťastně i toto a byl po ukončení války vyproštěn se všemi, kteří nepodlehli hrůzám vězenským. S jakými pocity rozjel se ku svým drahým, kteří již jako mrtvého ho byli oplakali! Shledání bylo velmi dojemné a radosť nad návratem syna a bratra byla nevylíčitelná.

Brzo po návratu se Brukna oženil a věnoval se se vší pílí farmaření. Žije nyní ve Fort Atkinson a hledí blížícímu se stáří bez obavy vstříc. Náleží též k malému hloučku svobodomyslných našinců v onom místě.

Leo Charvát. Mezi starší přistěhovalce české patří bez odporu i krajan Leo Charvát z Eastman, Wis., který přijel do Ameriky ten rok po velikém chicagském požáru. Život jeho nevyniká sice žádnými velikými, rozčilujícími příhodami a dobrodružstvími, ale může býti příkladem tak mnohému. Jest to muž povahy přímé, bodré, pravý

Leo Charvát.

starocech, který nikdy nikomu neublížil, ale pomohl každému, s každým dobře vycházel, nikoho nezarmoutil. Žil pro své dítky a vychoval je pomocí ženy na řádné občany, kteří jsou obecnosti ku prospěchu a národnosti ku cti. Toť jeho dílo, a dle našeho soudu má větší cenu, nežli ty nejromantičtější příhody. Práce a jen práce byla jeho údělem od jinošských let. Ale Charvát pracoval rád, pracuje dosud, a dívá se přes svých 65 let na svět tak růžově jako tenkráte když si uváděl pod střechu svou drahou ženušku, s níž žije teď už 30 let...

Leo Charvát narodil se 7. listopadu 1850 ve Veselí n. Labem. Rodiče jeho mívali mlýn v Budislavi, ale prodali jej a koupili si ve Veselí domek a kousek pole. Ale tam otec záhy zemřel a Leo jako 6letý hoch osiřel. Matka, na jejíchž bedrech teď vše spočívalo, postarala se však o něj dobře. Posílala ho do 12 let do školy, a maje otevřenou hlavu, nabyl vzdělání pro život nutného.

Když vystoupil ze školy, věnoval se řemeslu truhlářskému a byl tak příčinlivý, že za celá tři léta učení, jak s hrdostí ještě dnes tvrdí, nedostal "ani jeden pohlavek". Řemeslo zavedlo ho do Štokeravy, Třeboně, Hradce a do Vídně, odkud několikráte odešel a kamž zase přišel. Měl tam bratra zémečníkem. Ale dělal od kusu a namohl se na prsou tak, že musil domů. Mezitím zemřela mu sestra a Leo zůstal s matkou. V říjnu roku 1865 se oženil. To byl již mistrem ve Veselí. Pojal za ženu Kateřinu Vávrovskou, která pocházela z řádné a vážené rodiny v Bukovsku a s těmi nejlepšími nadějemi zavezl si ji pod svou vlastní střechu. Již druhého dne ráno vyhořel a pak šly rány jedna za druhou. Za rok chytlo se z druhé strany, padla neúroda, řemeslo se nevyplácelo, děti rostly. Šel proto do Vídně chtěje se tam usadit a rodinu za sebou povolat, ale dopisem švagra pohnut, vyprodal a za utržené peníze 2200 zl. dostal se do Ameriky. Přijel sem 16. května 1871 a usadil se v Chicagu, kdež první práci dostal u krajana Matouška na Canal ulici. Vydělával zpočátku málo, později více a byl by býval spokojen. Ale v zimě nebyla práce i koupil si proto v Eastman, okres Crawford, Wis., 80 akrů půdy. A tam jest krajan Charvát do dnes. Ze šesti dětí zůstaly man-

želům jen tři. Nejstarší Jan jest svoboden a má se ženatým 25letým Florianem kovářskou a kolářskou dílnu v Eastman, třetí pak 21 let starý pomáhá otci v hospodářství.

Krajan Charvát jest ctěn a vážen od každého, kdo se s ním sejde a kdo ho zná, má povahu sdílnou, dobrosrdečnou a na tváři jeho jest stále úsměv. A jak jasné jest jeho vzezření, tak osvětlený a probudilý jest jeho duch. Jest to svobodář skrz na skrz, protože kráčel s duchem času ku předu. Četl mnoho, mnoho přemýšlel a svým soudným rozumem poznal záhy kde je blud a kde je pravda. Kéž popřáno jest mu ještě dlouho žíti a dočekati se ještě mnohých radostí na jeho dětech, kéž tyto po příkladu jeho jsou tichými českými vlastenci, hodnými muži a bodrými občany.

Marie Svobodová roz. Hladíková narozena v Strakonicích r. 1797. Manžel její Fr. Svoboda byl měšťanem a mistrem punčochářským v Písku. V roce 1825 oženil se s Marií Hladíkovou a odstěhovali se do Strakonic, kdež bydleli po 24 roky, vedouce život vzorný až do roku 1849, kdy manžel její zemřel v stáří 55 let. Po smrti svého manžela odebrala se ku své dceři Marii Hejtmánkové, pomáhajíc jí vychovávati dítky, a konečně v r. 1862 vystěhovala se s rodinou pana Hejtmánka do Ameriky, jak sama vypravuje, v čase nejzuřivější občanské války. Cesta trvala jim po vodě plných sedm neděl. Přistáli v přístavu Baltimoreském a hned nastoupili cestu další do St. Louisu, kdež se však nezdrželi, nýbrž jeli dále do Capeherdo, as 300 mil na jih vzdáleného od St. Louis, kde bydlela jich příbuzná pí. Plonerová.

Marie Svobodová.

V městě Capcherdo bydlela společně se svými přátely, vedouc život dosti trudný, neb nebylo možno žádné zaměstnání dostati a k tomu se družila neznalost anglického jazyka.

Jsouc zvyklá od svého mládí pracovati, a aby částečně jich utrpení zmírněno bylo, počala prodávati vojákům, kterých tam byla velká síla, kořalku. Vzdor jejímu pokročilému stáří měli s ní vojáci útrpnost a tak mnohý cent výdělku přinesla. Zakoušela ovšem mnoho, neb s vojáky se nemohla smluviti, ale v krátkém čase sobě zvykli, že dosti vydatně podporována byla. Činila tak po několik měsíců, později pak chodila lidem prát a tak opětně vypomáhala. V městě tom žila jeden rok, načež se s ostatními přestěhovala do St. Louisu, Mo., kdež se trvale usadila u své dcery, která v brzku na to ovdověla.—M. Svobodová jest v Americe 33 r. a bydlí stále v jednom bytě se svojí dcerou.

Nyní jest 98 roků stará a vede život soukromý. Nebažila nikdy po veřejnosti, aniž po nějaké slávě, žijíc stále pro sebe. Co se však zdraví jejího týká, jest pevné a ještě nikdy nemocná nebyla (vyjma obyčejné domácí nemoce), zrak má velmi dobrý na své stáří a ještě nyní ukracuje svůj prázdný čas vašivánim domácí práce. O dobrém zraku jejím svědčí to, že ještě dnes jest schopná navléci nit do jehly ku šití.

Na mládí své se mnoho nepamatuje, jen tolik ví, že co malé děvče musela velmi mnoho pracovati a když jí bylo 8 roků, přišlo do Strakonic francouzské vojsko. Pamatuje se na jich mizerný život a jich surovost, když je musela vodit až do dvě hodiny vzdálených vesnic; jinak musela prý od nich snášeti mnoho ústrků a utrpení.

Marie Svobodová za svého manželství měla čtyry děti, tři děvčata a jednoho syna. Na živu jsou dosud tři a sice: Pí. Kateřina Třísková, nyní vdova v stáří 68 r., bydlí v St. Louis; paní Marie Veselá (provdaná za Al. Hejtmánka) v stáří 60 roků, bydlí v St. Louis; p. Fr. Svoboda, 58 roků, bydlí v Čechách, v Strakonicích.

Babičkou jest 49 dětem, z nichž jich 24 zemřelo; na živu jest jich 25. Prababičkou jest 74 dítkám, z nichž jest jich na živu 62 a 12 jich zemřelo. Skorem všichni jsou usazeni v St. Louisu a jsou hrdi na svojí prababičku Marii Svobodovou.

Vzpominky životopisné k našim podobiznám.

Antonín Rubinstein. (Vyobr. na str. 57.) V poslední době smrt na poli uměleckém provádí divokou žeň. Krátce po smrti Gounoda, Buelowa a Čajkovského vyvolila si novou vzácnou oběť, muže rovněž zajímavého a vynikajícího v oboru reprodukčním i produktivním: Antonína Rubinsteina.—Rubinstein narodil se dne 30. listopadu 1830 ve Vechvotyńci v Bessarabii. Rodiče jeho záhy se přestěhovali do Moskvy, kde otec zařídil továrnu na tužky. První návod ve hře klavírní Rubinstein dostal od své matky, jež byla dobrou pianistkou a vůbec hudebně vzdělaná. V sedmém roku převzal další vzdělání jeho Violing, mimo nějž Rubinstein neměl žádného učitele. Pokroky jeho byly tak značny, že již r. 1840 hrál v Paříži s velikým úspěchem. Na radu Lisztovu prodělal r. 1844 v Berlíně pod vedením Dehna přísné studie theoretické. Po krátkém pobytu ve Vídni vrátil se r. 1848 do Ruska a usadil se v Petrohradě; r. 1854 podnikl větší cesty do Paříže a Londýna, stal se carským dvorním pianistou, r. 1859 převzal řízení ruské společnosti hudební a r. 1862 založil Petrohradskou konservatoř a stal se prvním ředitelem jejím. V letech 1867—1870 slavil triumfy jako pianista po celé Evropě, r. 1872—73 navštívil i Ameriku. Od r. 1867 nebyl vázán již žádným pevným postavením, v posledních letech koncertoval jen pro dobročinné účely. Většinu času v posledních letech věnoval skladbě, již pilně pěstoval po celou svou činnost uměleckou a v níž neustal ani, když ku konci života téměř úplně oslepl. Rubinstein po Lisztovi a vedle Buelowa byl největším pianistou vůbec. Ostře vyslovená individualita, velikolepost v pojetí skladeb a technika skutečně ošlňující nikdy neminuly se hlubokým účinkem na posluchače. Zajímavo a poučno porovnávati hru jeho s výkony velikého soupeře jeho, Hanuše z Buelowů. Tento byl ideál subjektivnosti, vší silou svého umění snažil se býti věrným tlumočníkem skladatele, jehož dílo hrál. Rubinstein hrál sebe a svou individualitu vkládal do skladeb mistrů, jež přednášel. Přednes jeho byl ryze subjektivní. V době rozkvětu jeho umění, asi v letech 1867—77, tato vlastnosť jeho harmonicky splývala s přednášeným předmětem, že posluchače uchvacoval dvojí požitek: slyšel nerušenou skladbu a zároveň obdivoval se duchu v interpretaci samostatně tvořícímu. Později ale tato subjektivnosť nabyla převahy tak značné, že tlumočení často příčilo se myšlénce skladby. Při tom ohromná technika sváděla mistra, aby přecházel tempa, takže na př. v sonatách Beethovenových někdy pouhé Allegretto nebo Allegro moderato sehrál v nejkrásnějším prestissimu. Jinou zvláštností bylo, že často hrál pod jedním číslem 18—20 kusů různých skladatelů bez nejmenší přestávky. Přes to zůstavil vzácné upomínky přesnesem Schuhmannových nebo Schubertových skladeb, Bachových fug neb svých vlastních skladeb, nedostižně těžkých. Nebylť Rubinstein jen velkým umělcem reprodukčním, byl i velice plodným skladatelem. Není pole tvorby hudební, na němž nebyl by pracoval měrou vynikající. Opery, oratoria, symfonie, komorní hudba, klavírní skladby, písně dávají svědectví o jeho pilnosti nesmírné. Nutno přiznati mu rozhodně, vynikající nadání a přece jen málo která skladba přežije ho delším trváním. Vládne v nich nepoměrná nestejnosť ceny. Vedle myšlének skvostných bezprostředně stojí nejvšednější banálnosť. Nedovedl se udržeti na stejné výši; cyklická díla svá často začíná překrásně, ale od věty k větě jeho síla klesá, a zdá se, jakoby psal jen, aby byl hotov a mohl počíti nové dílo. I jeho nejlepší instrumentální dílo: "Ocean-Symfonie", jež v první větě podává jednu z nejlepších ukázek moderní hudby instrumentální, klesá postupně až k banálnímu hřmotnému konci. V opeře Rubinstein byl konservativec až k reakci a to i příčina, proč žádné dílo jeho nemělo opravdový úspěch. Poměrně nejúčinnější jest "Démon". Nejcennější plody jeho činnosti skladatelské bez odporu jsou řada písní hluboce procítěných a mnoho z četných velice effektních a vděčných skladeb klavírních. Rubinstein pokusil se i jako spisovatel, avšak jeho dílo "Hudba a její mistři" jest tak nechutné, tak plno mínění výstředních a paradoxních, že slávu mistrovu nikterak nezvýšilo.

Francois Felix Faure, president francouzské republiky. (Vyobr. na str. 59.) Po Casimiru Perierovi, jenž po sedmi měsících presidentství francouzského se vzdal, zvolilo národní shromáždění dne 17. ledna 1895 ve Versaillesu za hlavu Francie Francois Felixe Faure-a, do té doby ministra námořnictví v kabinetě Dupuyově. Nový president fran-

couzský narodil se 30. ledna 1840 v předměstí St. Denis v Paříži, kdež také v mládí svém navštěvoval chlapecký ústav. Jsa 16 let stár poslán byl otcem do Londýna a když se po několika letech vrátil do vlasti, vyučil se koželužství a oženiv se později, založil si s 25.000 fr. kožní obchod v Havru. Také do staveb lodí se pustil tamže s dobrým zdarem a vyšinul se brzy na předsedu obchodní komory. Ve válce francouzsko-německé byl náčelníkem haverských dobrovolníků, jež vedl na Paříž ku potlačení komuny a na vybídku Gambettovu obstaral z Anglie koupi ručnic pro franchivery. Co do povahy jest Faure umírněným republikánem.

Marie Feodorovna, cárevna vdova ruská. (Vyobr. na str. 63.)—Narodila se roku 1847 co Dagmar princezna dánská. Původně zasnoubena byla Mikuláši ruskému, ale po smrti téhož zasnoubena byla z ohledů státních jeho bratru Alexandru III., nápotomnímu cáru ruskému. Z počátku nebyla mezi manžely žádná zvláštní náklonnosť, ale později vyvinul se mezi nimi poměr nad míru něžný, jeden druhého téměř zbožňoval, tak že rodinný život Alexandra III. a Marie Feodorovny stal se až povčatným. Z manželství toho vzešlo pět dítek, z nichž nejstarší Mikuláš po smrti otce dne 1. listop. 1894 na trůn Ruska nastoupil.

MUDr. Vilém D. Lambl. (Vyobr. na str. 65.)—Vilém Dušan Lambl narodil se v Letinech 1824, studoval gymnasium v Plzni a povýšen byl v Praze r. 1849 za doktora veškerého lékařství. Podnikl cestu k jižním Slovanům, zvláště na Černou Horu a jako výsledek cesty té napsal pak pojednání o rybách moře adriatického. Vrátiv se z jihu, působil na dětské nemocnici dra. Loeschnera a roku 1860 přijal professuru na universitě Charkovské. Lepší nabídku z Němec zamítl. Z Charkova podnikal vědecké cesty do Francie, Německ, Anglie a do jižní Rusi a výzkumy své uveřejňoval v listech lékařských. V r. 1871 povolán byl jakožto professor therapie a ředitel kliniky do Varšavy, kdež i dokončil život, skonav 26. února 1895. Lambl stal se v Rusku státním radou, obdržel několik řádů a byl všude oblíben a velice ctěn.

JUDr. Emanuel Březina. (Vyobr. na str. 67.)—V nejkrásnějším věku schvátila smrť opět jednoho věrného a šlechetného syna české vlasti, JUDra. Emanuele Březinu. Narodil se r. 1848 v Přibyšicích u Benešova, studoval v Praze práva, načež vstoupil do služeb státní dráhy, kdež bohatými svými vědomostmi za krátko dosáhl vynikajícího místa mezi úřednictvem. Zastupoval společnost při poradách v Rakousku, Rusku a Italii, podal velmi důkladná dobrozdání o výhodách drah lokálních a získal si velikou zásluhu o dráhu mezi Litomyšlí a Poličkou. Spolkový život Čechů vídeňských měl v něm vždy horlivého účastníka a podporovatele, zejména vídeňský Sokol, jehož byl předsedou, vděčí mu za svůj rozkvět. Zemřel 28. března 1895 zánětem plic u věku 47 let.

Marie Červinková-Riegrová. (Vyobr. na str. 69.)— Dne 20. ledna 1895 utrpěla národní společnost česká velikou ztrátu a kdokoliv doslechl se o úmrtí Marie Červinkové-Riegrové, nemohl se ubrániti nejhlubšího dojmu. Bylo-ť působení této vnučky Palackého skromné, ale sloužilo ku ozdobě národu českému. Zesnulá narodila se v Praze 9. srpna 1854 a u věku 20 let provdala se za Václ. Červinku, statkáře v Malči. Životním úkolem jejím bylo lidumilství, které zevrubně studovala a na cestách po Italii a Francii doplnila. O předmětu tom veřejně přednášela i psala. Mimo to skládala i libretta k operám a psala životopisy, v kteréžto poslednější příčině byla nejšťastnější. Z jejího péra pochází životopis Bolzanův, Fr. Palackého, Marie Riegrové (její matky) a také ke spisu Jahnovu „Frant. Lad. Rieger" poskytla hojně látky. Činnost svou ukončila pak obranou Josefa Jungmanna proti nejnovějším útokům. To bylo poslední, co napsala vzorná tato dcera českého národa, která jest hodna vděčné jeho nehynoucí paměti.

Antonín Pavel Wagner. (Vyobraz. na str. 73.)— Antonín Pavel Wagner narodil se 3. července 1834 ve Dvoře Králové. Odbyv hlavní školu, měl státi se kupcem, ale k přímluvě staršího svého bratra přijat byl u sochaře Josefa Maxa do učení. Pobyl tam šest let, pak vstoupil do akademie vídeňské a po dokonalých studiích se v sídelním městě také usadil. Wagner provedl mnoho prací, hlavní jsou však: sousoší Asie a Afriky a jiné práce sochařské ve dvorním museu vídeňském, sochy "Lumíra" a "Záboje" na hlavním průčelí Národního divadla v Praze a tamtéž skupiny "Orphea" a "Drama", alegorické pobočné postavy "Hudby", "Tance", "Historie" a "Poesie", některé sochy před vídeňskou radnicí, na balustrádě klubovního domu lékařské společnosti ve Vídni, fontánu přec

novým pražským museem a j. v. Wagner dostal čestnou medalii na výstavě vídeňské r. 1873 a pařížské r. 1878 a byl skutečným členem akademie výtvarných umění i České akademie věd a umění. Byl to umělec rázu ideálního, pilný a svědomitý pracovník a jako Čech i občan v každém směru veškeré úcty hodný. České umění ztratilo v něm jednoho z nejdovednějších pěstitelů.

JUDr. Jakub Škarda. (Vyobr. na str. 77.)—Dne 31. prosince 1894 zemřel v Praze po dlouhé chorobě vynikající advokát, poslanec na sněmu království českého, přísedící zemského výboru a vážený pracovník ve vědě právní, v životě společenském i politickém, Dr. Jakub Škarda. Narodil se roku 1828 ve Skvrňanech na Plzeňsku a měl v Praze kancelář advokátní od r. 1868. Již osm let před tím, nežli stal se samostatným, vystoupil s řadou velezajímavých článků z národopisu českého pod názvem „Svatební obyčeje z okolí Plzeňského"; později psal v oboru obecní samosprávy a právnické vědy. On to též byl, který dal podnět k založení "Právnické jednoty". Neúnavná byla jeho činnost politická a jako poslanec pracoval až do konce svého života pro blaho a práva svého lidu. Také jeho národní působení v Umělecké i Měšťanské besedě, ve sboru pro zbudování Národního divadla a j. v. zůstane dlouho v blahé paměti českého lidu.

Mikuláš Karlovič Giers. (Vyobraz. na str. 81.)—Ve vzácném věku 75 let zemřel v Petrohradě z večera dne 26. ledna 1895 ministr zahraničné politiky ruské, Mikuláš Karlovič Giers. Narodil se 9. května 1820 a odbyv první studia na lyceum v Carském Sjele, vstoupil jakožto osmnáctiletý jinoch do asijského odboru ruského ministerstva zahraničních záležitostí. Roku 1841 přidělen Giers ruskému konsulátu v Multánsku a r. 1849 ruskému veliteli v Sedmihradsku, generalu Luederiovi, jakožto diplomatický rádce. V tomto úřadě získal si titul dvorního rady a řád sv. Stanislava čtvrté třídy. Po příchodu ze Sedmihradska stal se r. 1850 prvním sekretářem vyslanectva v Cařihradě, později ředitelem kanceláře zplnomocněného komisaře v podunajských knížectvích. Za války krimské Giers byl při zahraničném úřadě v Petrohradě a povýšen 1856 na státního radu. Potom stal se generálním konsulem v podunajských knížectvích a dále splnomocněným vyslancem v Teheraně. V těchto hodnostech získal několik vysokých řádů ruských. R. 1869 Giers stal se vyslancem v Bernu, po třech letech vyslancem ve Štockholmu a posléz r. 1875 pomocníkem ministra zahraničných záležitostí, knížete Gorčakova, ředitelem asijského odboru a členem vládnoucího senatu. V letech 1876, 1877 a 1878 za kongressu berlínského Giers zastupoval nepřítomného Gorčakova. Od té doby byl vlastním správcem ministerstva věcí zahraničních a r. 1882, když Gorčakov se byl do soukromí uchýlil, stal se ministrem.

MUDr. Vladimír Tomsa. (Vyobr. na str. 83.)—Česká universita a zvláště fakulta lékařská zželela dne 4. dubna 1895 nad smrtí nejpřednějšího svého člena. V den ten skonal po dlouhé a bolestné nemoci Dr. Vladimír Tomsa, řádný professor fysiologie na české universitě, cís. ruský skutečný státní rada, rytíř ruského řádu sv. Anny II. třídy s korunou, rytíř ruského řádu sv. Stanislava II. třídy, čestný doktor lékařství na universitě sv. Vladimíra v Kyjevě, někdejší rektor pražské university atd. Narodil se 28. února 1830 v Praze, studoval tam a r. 1854 prohlášen byl doktorem. Ještě téhož roku stal se prosektorem u prof. Bohdálka a za dvě leta asistentem pathologické anatomie. Za války italské roku 1859 vstoupil Dr. Tomsa jakožto dobrovolník do služby vojenské s hodností nadlékaře a po skončené válce stal se asistentem fysiologie na josefinské akademii ve Vídni. Roku 1856 jmenován byl na této fakultě suplujícím professorem fysiologie a mediciuské fysiky, ale již v témže roce přijal nabídnutou mu profesuru fysiologie na cárské universitě sv. Vladimíra v Kyjevě. Setrval tam 18 let a proslavil tam české jméno velice. R. 1883 vrátil se do vlasti a jmenován professorem na universitě české. Literárně byl činným od r. 1866, redigoval časopis čes. lékařů a několik jeho vědeckých pojednání uveřejněno bylo i akademií vídeňskou. Zemřel záněteм průdušnic.

JUDr. Jan Kučera. (Vyobr. na str. 95.)—Zemřel v Praze dne 17. ledna 1895. Ve všech vrstvách národní společnosti české proslulo jméno Dra. Jana Kučery, jakožto jméno jednoho z nejhorlivějších bojovníků za blaho národa. Dr. Kučera narodil se dne 1. února 1838 v Poděbradech. Otec jeho, národní učitel dal jej na studia do Plzně, pak do Prahy a tam byl také Jan r. 1861 povýšen na doktora. Již 1868, rok nežli si

otevřel kancelář advokátní, zvolen byl poslancem do zemského sněmu a od té doby stál v popředí politických zápasů, jichž účastnil se s neohroženou pevností svého charakteru. R. 1879 zvolen po Sladkovském na říšskou radu, r. 1862 pomáhal zakládat Uměleckou Besedu a Hlahol, r. 1865 stal se spoluzakladatelem odborného časopisu "Právník" a po dr. Trojanovi povolán v čelo jednoty severočeské. Dr. Kučera byl přísedícím zemského výboru, komisařem hypoteční banky království českého, předsedou klubu a výkonného výboru důvěrníků strany svobodomyslné, členem zastupitelstva královského hlav. města Prahy a Ústřední Matice Školské. Národ zachová mu zajisté čestnou paměť!

Vladimír hrabě Lažanský, předseda výkonného výboru Národopisné výstavy československé v Praze, jehož obrázek přinášíme na str. 178 letošního kalendáře, jest jeden z několika těch šlechticů, kteří jsou opravdu a nejenom svými slovy šlechtici českými. Snad bychom je spočetli na prstech jediné ruky—a byť jsme již dávno nevěřili, že český lid sám ze sebe a bez vůdcovství urozených rodáků mohútnět nemůže, vítáme přece v řadách svých stejně srdečně každého šlechtice v pravdě českého, jenž dobrovolně vstupuje mezi nás, osvědčuje vlastenectví své skutky a věrně setrvává i v díle tak eminentně národním, ba pro národní svůj ráz i podezřívaném, jako byla krásná národopisná výstava. Vladimír Lažanský projevil všechny tyto pěkné vlastnosti a přilnuv k výstavním pracím srostl s naší výstavou a tím i se společností českou, která ho upřímně uvítala při práci společné. Jeho vlivu bylo často třeba, když se nad výstavním podnikem stahovala mračna nejhrozivější a hrabě Lažanský osvědčil při tom několikráte nejen vzácný takt vůči vyšším mocnostem, což je v české šlechtě cností až přespříliš známou, ale i k lidu tomu, jehož veliké dílo přijal s ostatními vytrvalými pracovníky do své správy.

Bosenští medvědáři na vsi

Vyobrazení na str. 54.—U vřídel řeky Bosny, zejména na planině Treskavické posud jest divopusto. Vyskytujíť se v tamních lesích netoliko vlci, lišky a divoké kočky, ale ve vyšších končinách i medvědi. Když ještě v útlém mládí pobíhají po boku bručivé panímámy po kmenech hvozdů balkanských, nepomyslí si, že snad někdy budou cestovati po světě a obveselovati mládež tancem i umělými kousky, kterým je průvodčí jejich naučí. Ale zvyknou všemu a s filosofickým klidem konají svou povinnosť, ba bez reptání snášejí i posměch, když se jim při vrozené nemotornosti něco nepovede.

Na stepi.

Vyobr. na str. 91.—Step se svými hrůzami a kouzly je předmětem, z něhož již mnohý výtvarný umělec čerpal vděčnou látku pro své malby. Nepřehledná její rovina, ohraničená jedině klenbou nebes, posvátný klid, který téměř celý rok tam panuje, i sám prostý, poměry podmíněný způsob života jejich obyvatel přímo k tomu vybízí, aby se jich štětec malířů ujal. Také Alfred Wierusz-Kowalski oblíbil si jednu step; avšak ne tu pustou, nedozírnou, plnou strastí a nebezpečí pro toho, jenž jí cestuje, nýbrž přívětivou, šťavnatými travinami porostlou a osamělými osadami prostoupenou. Obrázek náš má v sobě něco melancholie, ale přece dýše vše poesií. Sníh se stepí sešel a dvojice, jíž svěřena péče o koně, opustila chatu a usedla na trávu. Cítí se po dlouhém čase tak klidni a a šťastni v přírodě, že by neměnili s nikým na světě.

Válka čínsko-japonská.

(VYOBRAZENÍ NA STR. 98.)

NAPJETÍ mezi Čínou a Japonskem, které započalo už před mnoha lety, dosáhlo loni korejskou otázkou svého vrcholu a Mikado, v jehož zemi při rostoucí moci radikálních živlů také panovaly poměry rozháraně, věděl, že jen vítězná válka ho ze zápletek těch vyvede. Měl vojsko evropskými důstojníky vycvičené, loďstvo připravené, měl na evropských t. zv. vzdělaných mocnostech dobrý příklad, i začal tedy válku.

Vnitřní poměry Korei byly velice žalostné. Vláda byla bezmocna a král hříčkou intrik mocných rodin, jež navzájem se potíraly; v úřednictvu zavládla všeobecná korrupce, prostředky zemské vyčerpány, obyvatelstvo ochuzeno. Že Korea při takových poměrech zachovala svoji samostatnosť, toho je příčinou žárlivosť tří sousedních mocností, Číny, Japanu a Ruska, které až úzkostlivě se střežily dáti výraz svým nárokům na Koreu a pokládaly za nejmoudřejší politiku udržeti království korejskému samostatnosť tak dlouho, jak to vůbec možno bude. To ovšem nevadilo jednotlivým mocnostem získávati si v Korei potají půdy co možno nejvíce.

Mezi Čínou a Japanem byla už před desíti lety k vůli Korei roztržka na spadnutí. Čína domnívala se míti tam hlavní právo, poněvadž už od dřívějška vykonávala jakousi vrchní vládu, ale také Japonsko ode dávna si osobovalo nároky na Koreu.

Skutečně vykonával Japan prostřednictvím svého vyslanectva při korejském dvoře královském veliký vliv a to hlavně na základě té okolnosti, že hlavní mezinárodní obchod v Korei nachází se v rukou čilých kupců japonských a provozován je japonskými paroplavebními společnostmi, a že japonské banky podporují vládu korejskou penězi. Mezi Koreou a Japanem jsou ostatně i jinak čilé styky. Jako dojíždějí Japonci do Anglie a Ameriky, tak podnikají Korejanci cesty do Japanu, aby poznali moderní kulturu.

Svůj zájem o věc má ovšem i Rusko jako třetí a nejmladší nápadník, stavši se severním sousedem Korei získáním Amurska.

Vlastní začátek války tvořilo povstání v Korei, vyšlé od politicko-náboženského tajného spolku "Tokagato", který obral si za účel vypuzení a vyhlazení všech cizích živlů v Korei.

V čele korejských rebellů byl muž, který už před několika lety podnikl bez výsledku povstání a od té doby žil v přísné osamocenosti. Povstání bylo dlouho tajně připravováno. Opíralo se o rozhořčení, jaké v zemi panovalo proti vládě, zejména proti žalostnému úřednickému hospodářství.

Vůdcům povstání znamenitě hodilo se do krámu staré japonské proroctví, dle něhož nynější korejská dynastie nebude vládnouti déle než 500 let—doba, která už je 4 léta překročena. Povstalci počali tím, že v dotyčném okresu zmocnili se vládních budov, pobili úředníky a přispěchavší vládní vojsko porazili a na útěk zahnali. V krátké době byla celá provincie v jejich rukou.

Král vzkázal do Číny za ochranu. Japonsko i Čína vypravily oddělení vojska do Korei na hlídaní občanů svých tam meškajících. Japonská vláda naléhala na stavení všech bouří a na zavedení žádoucích oprav pod dozorem Číny a Japonska, Čína nechtěla s tím nic míti, že její politika jí nedovoluje míseti se do věcí podrobeného státu. Japonské vojsko pak obsadilo hlavní město a mělo krále jakoby zajatého. Místokrál čínský poslal také hodně vojska do Korei, a schylovalo se k válce mezi Čínou a Japonskem. Mocnosti napomínaly k narovnání sporů cestou smířlivou, ale marně.

Král ustanovil komisi na zavedení oprav v zemi, ale učinil provedení jich odvislým od vzdálení se japonského vojska. Dne 25. července utkalo se korejské palácové vojsko s japonským mužstvem v Seoul, což mělo v následek sesazení krále a dosazení otce jeho Dain Kima na trůn. Hnedle na to byli Japonci poražení Číňany v Assanu, a 29. července setkaly se jejich lodě a Japonci potopili čínskou loď, což bylo znamením, že válka započala do opravdy.

Čínský císař učinil Li Hung Čanga vrchním velitelem, ale vzal mu žlutou kajdu na důkaz nemilosti své, že už nechal Japonce tolik přednosti nabýti v Korei. Pak následovalo v Korei japonské vítězství za vítězstvím, až to skončilo úplnou porážkou Číňanů u Ping Yangu na severu Korei, kde zbylo 2000 mrtvých na bojišti, a 14.500 bylo raněno a zajato, při čemž všechny čínské zásoby, střelivo, potraviny padly Japoncům do rukou.

Pekingská vláda dostala strachu a stanovila komisaře na příměří, by přezvěděla podmínky míru od Japonska. Mikadova vláda uznala, že nemají dostatečné právomoci od své vlády a nevyjednávala s nimi, poslavši je a půdy své ve 24 hodinách. Zatím padla pevnost Arthur a Wei-Hai-Wei, čínské loďatvo upadlo v zajetí, armáda mančůrská byla poražena, nepřítel byl na cestě do Mookdenu—to bylo zoufalé postavení pro Čínu a měla jen jednoho spasitele, zahanbeného Li Hung Čanga. Vrácena mu žlutá kajda a císařova důvěra, nepřítel jeho u dvora padl a Li opanoval. Dostal plnou moc vyjednávati mír. Přibyl do Šimonoseki 19. března a vyjednávání počalo. Vše dařilo se šťastně, až když

v neděli 23. března Li vracel se ze schůze, byl postřelen mladým třeštilcem Keyamou do tváře. Hnedle by to bylo překazilo vyjednávání, ale vysvětlilo se to, a Li se uzdravil brzo. Vyjednávání jeho dospělo 18. dubna konce svého a mír podepsán.

* * *

Obrázek, který na str. 98 přinášíme, znázorňuje jeden výjev z poslední války. Obraz ten maloval mladý Japonec Iguči, a poslal jej Jos. Kořenskému, autoru proslulého díla "Cesta kolem světa". Nebude snad z místa, když budeme opakovati slova dopisu akvarel provázejícího: "Jak vzpomínám vašeho pobytu v mé milé vlasti. Dnes jinak vypadá lid, příroda u nás. Vše jest u nás stálými vítězstvími nadšeno a oslněno. Konečně dostává se nám zadostiučinění a spravedlnosti a trestána jest zpupnost čínská. Až sem přijedete, spatříte naši zemi v novém rozkvětu. Spatříte ji šťastnější a slavnější, nežli když jsme prodlévali spolu v posvátných luzích bambusových pod velebnými kryptomeriemi a na stráních porostlých kameliemi, na něž vy tak často vzpomínáte."

Zlatá pravidla včelařská.

K památce 50letého jubilea včelařského velmistra Dra. Jana Dzierzona.
Napsal Ant. Wambera.

JASNĚ z jara zdržuj včely od výletu; při krásném počasí prohlédni podezřelá včelstva, mají li dostatek medu, řádné královny, jsou-li dostatečně silná. Slabá spoj, silným osiřelým včelstvům přidej záložní královny; výlety měj sůžené a starej se, aby měly teplá plodiště. Plásty spořádej, plesnivé a zpuchřelé odstraň a nahraď zdravými; zachovej přísnou čistotu a často podmetej.

V dubnu, když angrešt kvésti začíná, krm silná včelstva spekulativně; slabá sesiluj dozrávajícím plodem, odebraným včelstvům silným, jimž však neber více než po jednom plástu. Před početím hlavní snůšky uveď všecka včelstva do stejné síly. Plodiště dle potřeby rozšiřuj, přebytečné medové plásty a trubčinu z hnízda vyber. Včelstva rozděl na včelstva určená k medaření a k rojaření. V době rojů pozoruj pilně včelstva; nečekej marně na samoroje, ale dělej včasně umělé oddělky. Prvoroje usazuj pro sebe, poroje spojuj.—Prvních 14 dní krm roje spekulativně; nastane li špatné povětří, neopomiň oddělky a přirozené roje krmiti, aby hladem nezhynuly.—Nemnož ročně víc než o 50 proc. Medníky v čas otevři, vystroj voštím, vymetej smíšený med a nedopusť v plodišti stavět plásty trubčí. Když hlavní snůška počne, vychytni nejsilnějším včelstvům, k medaření určeným, královny, aby měly místa na medné zásoby; královny upotřeb k výměně aneb k dělání oddělku. Dělej poznámky o včelstvech, královnách, množení a pod. Neopomiň prohlédnouti včelstva vyrojená, mají-li plodné královny. Staré královny vyměň za mladé, oplodněné a zdravé. Dovolují li okolnosti, provozuj kočovné včelaření. Dej pozor na ubíjení trubců. Starej se o pastvu včelí. Po skončení snůšky súži česna, chraň se břídilství medem, abys nepřivodil na včelíně zlodějství.

Již koncem srpna a začátkem září připravuj včelstva k zazimování a přesvědč se, mají li dostatek zásob zimních, jsou-li dostatečně silná a jaká jest královna. Včelstva trubcoplodná zruš a slabá spoj; nedostatečné medné zásoby doplň. Zazimuj jen silná včelstva s hojnými zásobami medu a hleď, aby měla dostatek čistého a zdravého vzduchu; letáků proto úzkostlivě nezavírej. V plemenáčkách neb medníkách chovej slabší včelstva se záložními královnami.

V zimě udržuj včelstva v největším klidu; chraň je před severním větrem, zimou, žízní, nedostatkem vzduchu i slunečními paprsky.

V lednu neb únoru použij krásného dne 45°—48° F. ve stínu a nech včely vykáleti. Tak dočkáš se jara radostného, včelky zachováš čilé, silné a zdravé.

Královna klade od února až do srpna denně 300—2500, v roce as 120.000 a v celém žití as 600.000 vajíček. Přirozený roj váží $1\frac{1}{4}$—$6\frac{1}{2}$ lb. a vychází s ním: 1 oplodněná královna s prvým, 2 i více neoplodněných královen s druhým a třetím rojem; 0—500 trubců a 5000—25.000 dělnic.

Včelstvo v síle 20.000—50.000 dělnic snese medu denně v hlavní snůšce 1—$8\frac{3}{4}$ lb., ročně až 66 lb. i více.—Od listopadu až do května spotřebuje 22 až 33 lb. medu.

Teplota v úle uvnitř chumáče: v létě 77° F.—95° F.; v zimě 57°—68° F.; včely nepracují při 99° F. Vosk táhne se při 86° F.; taje při 145° F.

Rozměr voští. Šupina vosková jest $\frac{1}{10}$ palce dlouhá a $\frac{1}{20}$ palce široká. Vnitřní hloubky buněk: a) královské $\frac{3}{4}$—$\frac{20}{25}$ palce; b) trubčí až k mezistěně $\frac{14}{25}$ palce; c) dělničí až k mezistěně $\frac{1}{2}$ palce. Poloviční síla plástu dělničího $\frac{1}{4}$ palce; celá síla plástu dělničího $\frac{25}{50}$ palce. Mezera normální mezi mezistěnami plástů v úle visících $1\frac{3}{8}$ palce; šířka normální uličky mezi plásty v úle visících $\frac{1}{2}$ palce. Po obou stranách mezistěny je na $14\frac{3}{4}$ □ palců. 850 buněk dělničích a 500 b. trubčích.

Tíha medu, pelu a vosku. Dělnice z pastvy se vracející přinášejí $\frac{1}{30}$ unce medné šťávy a $\frac{1}{100}$ unce pelu; 8 voskových šupinek (výrobek jedné dělnice) $\frac{1}{2000}$ unce, 1000 buněk dělničích panenského plástu $\frac{1}{2}$ unce, 1000 buněk dělničích, v nichž jednou plod pěstován, $\frac{1}{4}$ unce, 100 víček buněk dělničích $\frac{1}{250}$ unce. K výrobě 1 libry vosku potřebují včely as 13 liber medu a 2 libry pelu.

Užívej pilně mezistěn a medometu.

Vývin včel a věk.

	Potrvá dnů			Vyvine se ve dnech	Žije
	vajíčkem	larvou	pupou		
královna	2¼—3	5½	7—7½	15—16	3—5 roků
trubec	3	6	15	24	3 měsíce
dělnice	3	6—7	11—11½	20¾—21	1½—9 měsíců

Velikost včel a tíha.

	Délka v palcích	Šířka s rozpjatými křídly v palcích	UNCÍ
vajíčka	$\frac{1}{25}$	——	$\frac{5}{100.000}$
královny	$\frac{3}{5}$ $\frac{3}{4}$	$\frac{24}{25}$	$\frac{6}{1000}$
trubce	$\frac{3}{5}$	$1\frac{1}{5}$	$\frac{8}{1000}$
dělnice	$\frac{48}{100}$ $\frac{52}{100}$	$\frac{23}{25}$	$\frac{4}{100}$

Teplota zevně úlu, při které včely pracují a žijí dle stupňů Fahrenheita.

Královna vyletuje ke spáření za teploty	62°—102°	Nedostává-li se vody, vyletují	43°— 46°
Královna spáří se	72°—104°	Pěstují plod	55°—104°
Trubci létají	62°—102°	Staví voští	57°—104°
Prvně čistí se	45°— 48°	Pilně létají	72°— 77°
Med a pel snášejí	52°— 57°	Křehnou	41°— 43°

KALENDÁŘ VČELAŘSKÝ.

Leden. Udržuj včely v pokoji. Při 46°—48° F. nech je vykáleti. Dohlížej aspoň jednou v týdnu na včelstva, aby nebyla vyrušována; nahodilou nehodu v čas oprav. Vzdaluj od včelína datle a sýkory, aby neklovali na úly. Myši vychytej pastí. Aby paprsky sluneční včely ven nelákaly, měj letáky zastíněné a a přihlížej, aby se mrtvolami nezacpaly. Nyní můžeš úly přestavit aneb na blízko přenésti, prve než včely ponejprv vylétly. Silná včelstva začínají pěstovati plod. Shotovuj, opravuj a nakupuj úly a náčiní včelařské. Volného času použij ku čtení knih a spisů včelařských.

Únor. V únoru vyskytuje se u včel žízeň a nedostatek vzduchu. Poslednímu odpomoz rozšířením letáku; k ukojení žízně vlož do medníku láhvičku naplněnou vodou a ucpi ji houbou, aneb vstřikni do úlu vodu letákem. Posud-li včely nevylétly, pečuj, aby se tak co nejdříve stalo při 46°—48° F. ve stínu.

Březen. Skoro všecka včelstva již mají plod. Nadejde-li sluneční den 48°—50° F. ve stínu, nemeškej včely vyzimovati. Sníh před úly odstraň, stínidlo letáku odeber, letáky rozšiř. Přikroč k podmetání. Dvířka volně otevři, zavláčku okénka odstraň a měl s mrtvolami rychle, však pozorně hřeblem na lopatku vyhrábni a uschovej zatím na kousek papíru. Mezi prášením prohlédni mrtvoly, zda mezi nimi není mrtvá královna. K večeru pozoruj, neběhají li v některém úlu včely po letáku úzkostlivě bzučíce a uvnitř nepokojně a žalostně kvílíce. Vše to jsou příznaky osiřelosti. Slabé osiřelé včelstvo spoj se zdravým, silnému přidej záložní královnu. O každém úle si vše pečlivě zaznamenej. Prohlédni jen včelstva podezřelá, t. j. úplavicí stížená, jimž voští za čisté vyměň a úl vyčisti; nedostatek potravy doplň medovými plásty, vymetaným medem neb kandisem. Rozředěné krmivo dávej jen k večeru, abys nepřivodil zlodějství, kterého se uchráníš, netrpíš-li osiřelce neb slabochy a když necháš letáky až do hlavní snůšky súžené. Zlodějství zamezíš, když napadené slabé neb osiřelé včelstvo se zdravým spojíš aneb zdravé na vzdálené místo přeneseš. U zdravého, silného včelstva poslouží, když vstrčíš do česna rourku s otvorem kterým by nejvýše dvě včely prolezly, tak aby as na $1\frac{1}{2}$ palce z úlu vyčnívala.

Duben. Když nastane teplé počasí, prohlédni dokonale všecka včelstva; prostoru přiměřeně suž, dno vyčisti, plásty urovnej a přebytečné odstraň. Nyní jest nejpříhodnější doba k nakoupení včelstev, a lze prospěšně přeložit včelstva z klátu do úlu s dílem pohyblivým. Když počne kvésti angrešt, začni krmiti silná a hojnými zásobami medu opatřená včelstva spekulativně a krm až do hlavní snůšky. Krmení spekulativní připravíš: rozřeď med se dvěma pětinami vody a vlažné včelstvům na večer podávej as třikráte neb 4kráte v týdnu, po částkách as $3\frac{1}{2}$ až $43\frac{1}{2}$ krychl. palců. Mouku podávej venku v starých plástech, jakož i vodu, není-li na blízku. Připrav vše ku sbírání rojů; úly vystroj začátky a náčiní měj po ruce.

Květen. Uveď všechna včelstva do stejné síly. Slabé sesiluj dozrávajícím plodem aneb přestav na místo včelstva silného, dříve však královnu uzavři. Plodiště čas od času rozšiřuj. Nastane-li pastva, otevři medníky a vystroj voštím. Aby se plod neobmezil, vymetej přebytečný med i z plodiště. Nezřídka se již včely rojí; nenech je proto bez dohlídky. Nečekej marně na roje přirozené, ale dělej včasně, nejdéle do 10. června, umělé oddělky, však jen od včelstev k rojení způsobilých, následovně: Oddělek z klátu: Dno úlu podmeť, leták zacpi a postav na hlavu; na to vezmi dvě hůlky a klepej jimi zdola nahoru. Včely stahnou se ke dnu, nyní k hlavě, odkud je sběračkou do nového úlu přendej a postav na místo mateřského úlu, jemuž vykaž místo některého silného včelstva, které obdrží místo nové. Z úlu s dílem pohyblivým: a) přelétáním: do prázdného úlu vlož

oplodněnou a uzavřenou královnu, zavěs jeden plást s plodem a potřebným počtem rámků se začátky as ½ palce širokými; postav jej na místo včelstva k rojení způsobilého, smeť do něho část mladých včel a nech včely létalky do něho vtáhnouti; mateřáku vykaž libovolné místo nové; b) smetením: silné včelstvo smeť i s královnou do úlu vystrojeného jako předešlý a postav jej na libovolné místo; úl mateřský zůstane na místě původním, zatím bez královny. Smetené včely musí být úplně medem nassáty, a nejlépe je rozředěným medem postříkati.

Červen. Neopomiň dohlížeti každé tři dny na včelstva stavějící, a netrp křivé stavby. Vyřež 9.—10. dne vyrojeným včelstvům přebytečné medové plásty z plodiště a medníku vyber, však nechť jsou aspoň z části zavíčkované, vymetej a nahraď prázdnými. Zamezuj rojení včelstvům k medaření určeným. Krm stavějící včelstva při špatném povětří. Medníky otvírej. Pokračuj u množení včelstev. Koncem měsíce přesvědč se o plodnosti královen.

Červenec. Je-li příležitost, kočuj se včelami na pastvu pohanky a vřesu. Vymetav nyní med, hleď, abys neodebral víc neč třeba, abys jim jej opět vrátiti nemusil. Plásty s plodem nezavíčkovaným nevymetej, však zavíčkovanému plodu při vymetání neuškodíš. Zaznamenej královny, které přání tvému nevyhovují, abys je na podzim vyměnil. V tomto měsíci proveď obnovení krve.

Srpen. Vyměň neschopné královny. Odebírej přebytečný med. Dej pozor na osiřelost a zlodějství.

Září. Vyber včelstva k přezimování: slabá spoj, přebytečnými sesil slabší. Přebytečné plásty medové odeber, uschovej ku krmení jarnímu a nedostatečné medné zásoby doplň. Prázdné plásty na příhodném místě ulož. Medníky uzavři. Začni včelstva zazimovati, vlož do medníku rohožky a pod.

Říjen. Nejsi-li s pracemi minulého měsíce hotov, pospěš s nimi. Zlodějství přísně střez. Nyní máš příhodný čas k vyrábění medoviny, medového vína a pod.

Listopad. Přilož ruky k ochraně úlu proti škodlivým vlivům zimy; připevni na letáky stínidla. Podporuj každý počisťující výlet.

Prosinec. Dohlížej pilně na úly a pečuj o největší klid včelstev. Vychytej myši a vzdaluj od úlu sýkory.

PRO DOMÁCNOST A HOSPODÁŘSTVÍ.

Rannou mrkev, petružel, kublík, pastynák, salát, saturijí, kopr, řeřichu můžeme míti z jara, jestli že budeme semena rostlin těchto síti pozdě na podzim na záhony dobře vyhnojené a vzdělané na místo až z jara, jak jsme tomu až dosud zvykli. Semena tato nebojí se nikterak zimy a beze škody ji v zemi předrží. Za to však přes zimu v půdě změknou, nabotnají a z jara co nejranněji vyklíčí a rostou. Zvláště jestli upotřebíme semena čerstvá, tohoto leta sklízená, můžeme se setím i dříve počíti, neboť semena ta si ráda odpočinou a neklíčí tak ráda, jako semena starší. Za to však z jara vzcházejí tím bujněji.

Šparglové semeno seje se na podzim. Příroda sama nám okazuje, kdy které semeno seti třeba. Zákon přírodní praví, sej semeno tehdy, když jest zralé a semeno šparglové uzrává v měsíci září—tedy možno ho v říjnu a listopadu zcela bezpečně zaseti. Šparglové semeno sbíráme ze špargloven, v nichž roste ten nejsladší, nejchutnější a nejsilnější chřest, kde jsou 3—4 pazouchy na libru. Z nejpěknějších a pro úrodnost zvláště vyznamenaných matek sesbíráme semeno, t. j. semenné červené kuličky, tyto v nějaké nádobě rozmačkáme, čistou vodou na sýtě propíráme a konečně slupek a dužiny zbavíme, až nám ostane zcela čistě černé

semeno. Toto prosušíme a zasejeme na dobře zkypřený záhon, který je řádně vyhnojený a zpracovaný hned nyní na podzim. Čím dříve semeno zasejeme, tím ono dříve z jara vzejde, vyroste, sesílí a my hned jednoleté sazenice máme tak silné, jako jinde sotva dvouleté při setí šparglového semene z jara.

Krásný karfiol je škoda nechati přerůsti. Máme-li ho mnoho a nelze ho rychle spotřebovati, možno ho usušiti na pozdější dobu. Karfiolové kytky čistě obereme, omyjeme ve vodě a rozložíme na menší částky. Tyto pak spaříme ve vařící slané vodě, co by je var obešel a na lískách usušíme a v lahvích uzavřeme. Chceme-li pak v zimě, nebo v době, kdy karfiol není k dostání, míti tento v polívce, jednoduše dáme ho několik kousků usušeného do polévky ponenáhlu vařiti a on nám změkne, navaří se a chutí i podobou vyrovná se karfiolu čerstvému.

Řezání růží. Je rozšířeno mínění, že keře růžové se šetří, pak-li se několik květů nechá stát, až opadají samy. Náhled tento je mylný, nebo právě v době odkvétání, opadávání svého, odnímají květy kořínkům nejvíce šťávy. Je tudíž radno růže v květu uřezat, pokud jsou krásné a mohou se z nich kytice k okrase pokojů udělati. Uříznutá růže vydrží vždy déle, než kdyby byla bývala na keři zůstala. Na keři pak, jsou-li květy jeho pilně a často ostřihovány, vypučí poupat tím více.

Rybíz nakládaný do octa. Velkozrný pěkný rybíz se opatrně češe, aby hrozničky ostaly neporušené a tyto se rovnají opatrně do sklenice na zavařeninu, aby se nerozsypaly. Vrstevnatě jak je skládáme, posypáme je cukrovou moučkou, a když je nádoba plná, zalejeme až do vrchu dobrým vinným octem. Na 2½ lb. rybízu béře se 1¾ lb. cukru. Po 5—6 hodinách slejeme ocet s rozpuštěným cukrem do hrnku a zavaříme na plotně přidavše k tomu nějaké zrnko hřebíčku a něco málo skořice. Zavařování děje se nejlépe v porculánovém nebo kamenném hrnci. Mezi tím ohřejeme sklenice s rybízem, aby nám nepopukaly, až do vrchu budeme nalévati vřelý svařený ocet. Na to se octem za horka naplněné sklenice pokryjí papírem a nechají 6—8 dní státi. Po této době se ocet znovu sleje a přivede do varu. Když je v největším varu, přidají se i tyto hrozničky rybízové ze sklenic a povařejí asi 6—8 minut. Na to za horka opět se rovnají do sklenice a horkou šťávou zalejí až do vrchu. Po zalití šťávou povážou se dvojnásob papírem pergaménovým a uchovají na suchém ale studeném místě pro další potřebu.

Ryba s holandskou omáčkou: Kapr nebo jiná ryba, buď celá, buď pro pohodlí domácí rozsekaná, ač prvnější jest úhlednější, se čistě vykuchá a upraví, jako obyčejně. Pak se polije na míse vřelým octem, aby pěkně zmodrala. V tom se nechá odležeti. Na 2-2½ qt. vody čítá se: 1 celý citron i s kůrou na koláčky skrájený několik zrn pepře, bobkový list, zelenina skrájená a patřičná sůl. To se nechá v pánvi na ryby vařit, a když je to už v plném varu, vloží se ryba do toho, zakryje a nechá dle potřeby vařiti. Pak se vyndá na mísu, když je celá, vyloží se mísa petrželí, zeleninou a brambůrkami. Předkládá se k ní holandská omáčka. Vaří-li se celá ryba, tož se nejdříve povaří na jedné a pak na druhé straně. Na mísu se klade ploutvemi nahoru. Takto se také upravují pstruzi.—Holandská omáčka. Tř velké vrchovaté vařečky mouky, 3½ oz. másla, 4 tvrdé žloutky, 2 syrové žloutky, šťávu ze dvou citronů a vývar z dotyčné ryby, jak výše udáno, anebo na modro vařené. To se rozmíchá a nechá zavařiti, aby z toho byla hustá omáčka. Při vaření se stále kloktá, kus citronové kůry se k tomu dá vařiti, ale ta se pak vyndá z omáčky.

Mandlový pudding: 7 žloutků utři v míse do běla s 4½ oz. cukru. Pak přidej 2 strouhané housky, trochu ustrouhané citronové kůry, 2 hrstě oloupaných, ustrouhaných mandlí a naposled ze 7 bílků sníh. Vlij těsto to do máslem vymazané a houskou vysypané formy, dej do páry péci asi půl hodiny. Po té pudding vyklop a polej vinnou pěnou (chaudeau). — Cukrové oříšky: 5 oz. neloupaných strouha-

ných mandlí, 5½ oz. cukru utři s kouskem bílku, jen co by to drželo pohromadě. Pomaž plech voskem, tvoř z toho těsta malé kuličky, kladř je na něj a dávej vždy 3 vedle sebe, aby to vypadalo jako trojlístek; polož 3 půlky oloupaných mandlí, spodem bílkem potřených, na to, a nech sušiti.

K dějinám čokolády. Vlastí čokolády je Amerika. Staří Mexičané připravovali od nepamětných dob z upražených kakaových jader, kukuřicové mouky a vanilky "chocolatt" (choco značí kakao a latt vodu). Po dobytí Mexika zavedena byla čokoláda do Španěl asi okolo roku 1520. Skoro celé století těšili se Španělové a Portugalci jediní této lahůdce. V 17. století seznamovali se pozvolna s ní Italiáni a Francouzové. Ve Francii, kde později výroba čokolády nejvyššího stupně dokonalosti dosáhla, zavedena byla velmi slavnostně r. 1660, kdy Marie Teresie, dcera Filipa IV., krále Španělského, odevzdala co snubní dar svému ženichu Ludvíku XIV. při svém setkání se s ním skvostnou skřínku plnou sladkých pamlsků. Duchovenstvo bylo ze začátku na rozpacích, má-li se pití čokolády v době postní dovoliti. Učený páter Brancaccio (čti brankačo) napsal za tou příčinou roku 1664 dlouhé pojednání "De usu et petu chocolatae diatriba" a dospěl v něm k závěrečné, pro rozšiřování čokolády důležité větě: "Tekutiny jsou v době postní dovoleny."

Sýr před plesnivinou uchrániti. K tomu účelu vyhasí se něco žíravého vápna, které, když se rozpadlo, na jemném řešetu prosejeme. Práškem tímto posypou se jednotlivé kousky sýra. Žíravé vápno nejen že podporuje zrání sýra a chrání jej delší čas před červivostí, nýbrž zamezuje tvoření se plísní, aniž chuť jeho v nejmenším porušuje.

Tmel pro nože a vidličky. Připravme si ze 4 dílů páleného vápna pomocí vody kašičku, přimíchejme k tomu jemného písku a 4 díly čerstvého tvarohu. Na to navlhčme u vnitř držadla nožů a vidliček, naplňme je svrchu jmenovanou hmotou, navlhčme také střenky taktéž a vtlačme je do otvorů. Tento tmel nepustí nikdy, ani v horké vodě.

Molí ve vycpávaném nábytku neb kobercích zničí se nejlépe, když předmět napadený pokryjeme vlhkou látkou a horkou žehličkou přejedeme. Vyvinující se horká pára zničí nejenom dospělý hmyz, ale i jeho zárodky. K zapuzení molů osvědčilo se také kvetoucí konopí, kteréž do skříní neb jiných molí ohrožených míst se dává.

Krmení putek (krůt). Ku krmení ustanovené puty dají se do suchého vzdušného, trochu tmavého a teplého prostranství a krmí se zde vařenými rozmačkanými bramborami, které se pohankou, moukou z kukuřice, ječmene a bobů na těsto upraví. Večer mimo to dává se jim pouhá kukuřice, která vedle ječmene se za nejvýbornější krmivo považuje, také jen při kukuřici a ječmeni ztuční puty brzo, pakli jim dáváme čerstvou vodu, písek a zvláště zelenou píci; poslední jest nevyhnutelně třeba k dobrému zdaru. Zadělá-li se těsto mlékem místo vodou, tedy se krmení velice povzbuzuje. Na čistotu se tu musí velice hleděti. Dávejme krmivo vždy jen čerstvé a po vyčistění nádoby. Odporučuje se také, aby koryta tak pořízena byla, aby mohla puta jen hlavou k potravě se dostati, jinak by nádobu znečistila.

Růžové listy proti průjmu radí dr. Aleksejevský. Tyto se usuší a špetka jich spaří se horkou vodou, načež dobře ukryty nechají se státi na teplém místě a potom pečlivě procedí. Požijeme-li dva neb tři šálky této vody denně, zbavíme se průjmu již zastaralého. Nálev ten musí se píti vždy bez cukru.

Škodlivost petroleje jako prostředku proti cizopasníkům zvířat osvědčila se již v mnohých případech. Nedávno jeden myslivec umyl petrolejem svého velmi ceněného loveckého psa, aby zbavil jej blech. Zvíře ztratilo hned chuť ku žrádlu,

třáslo se po celém těle a vyjíc bolestí zahynulo v osmi dnech. Hůře vydařilo se to jednomu hospodáři, jenž za stejným účelem třel petrolejem 19 krav, z nichž dvě zahynuly následkem toho již v prvních dvou dnech, ostatní pak churavěly, většinou i srsť ztratily, i kůže se jim—bezpochyby následkem silného olizování—rozbolavěla, a velice zhubly. Některé měly v prvních dnech i vemeno modré a cecíky naběhlé. Teprve po delší době zase se zotavily.

Teplo v chlévích zimní dobou jest zdraví zvířat nepostrádatelné a mnohý hospodář dbá tepla ve svých stájích tak úzkostlivě, že ucpe každou štěrbinu, aby zamezil vnikání studeného vzduchu, což ovšem zase jest na úkor zdraví dobytka, jelikož následkem toho vzduch ve chlévě se kazí. Dobře proti zimě opatří hospodář svůj chlév, když v jednom koutě vyrovná až do stropu vysokou hromadu borového chvojí, kterou při rovnání dobře ušlape. Chvoj paří se a vyvinuje značné teplo, mimo to vydává známou pryskyřičnou vůni. Dva větší vozy chvoje stačí na celou zimu pro chlév s 10—15 kusy hovězího dobytka.

Psi a kočky jsou v domě nebezpečnými. Zoolog ruský professor charkovského vysokého učení Vasilij Alexandrovič Grafov dokázal v obšírném pojednání, kolikeré nebezpečí hrozí dítkám, jestliže si často hrají a se milkují s kočkami a domácími psy. Velmi snadno se totiž se zvířat těch na dítky přenášejí hnusné a nebezpečné nemoce parasitické. Grafov vypočítal 13 druhů takových parasitů, kteří mohou z koček a psů na člověka přenešeni býti—mezi nimi onen hnusný svrab—vlastně lišej plástový a mezi červy nejhroznější tasemnice svalní. (Taenia ochinococcus.) Tito dva parasiti jsou nejen nejzhoubnější, ale také velmi častí. Tasemnice tato nežije jako jiné druhy ve střevách člověka, nýbrž zárodky její pronikají do plic, do jater, do srdce, ano i do mozku, a tu rozvíjejíce se ku své normální velikosti, způsobují nebezpečné nemoce a skoro pokaždé i jistou smrt po dlouhých a trapných chorobách. Nemoce tyto vyskytují se i u nás, a čím sprostší pes a čím méně je opatrován, a méně pečlivě krmen, tím jistěji lze předpokládati takovou nákazu u něho a tím větší nebezpečí nákazy. Proto se má v domácnostech, kde se psi drží, velmi přísně k tomu dohlížeti, aby si děti se psy a kočkami mnoho nebo vůbec nic nehrály, od nich se olizovati nedaly a srst jejich příliš nehladily ani nečesaly.

Kterak rozeznati nepravý jantar. V novější době vyskytují se v obchodě jantarové předměty, jako špičky dýmkové, řetízky na krk atd., které však zhotoveny jsou z uměle nápodobeného jantaru, smíšeniny to kopálu, kafru, terpentýnu atd., mají velmi pěkný lesk a nesnadno se rozeznávají od pravého jantaru. Položíme-li kousek takového uměle zhotoveného jantaru na horkou plotnu, brzy se rozpustí, kdežto pravý jantar snese mnohem větší horko. Jinak také kapka étheru sirkového zničí hned lesk, zanechávajíc na předmětu temnou, mastnou skvrnu, kdežto na pravém jantaru účinek takový není pozorovati.

DĚJINY OBČANSKÉ VÁLKY. Doba ta zahrnuje v sobě dlouhou řadu velikých činů, svědčících o nezměrné lásce, s jakou lid americký lne ku své svobodné vlasti. *Poznati velikány, kteří sobě získali nesmrtelných zásluh* o svobodu této země, znamenati bude ctění jejich památky—a tím dobydem si vážnosti a úcty u hrdého národa amerického. Nad to i čeští vojínové to byli, kteří život svůj v šlechetném onom boji pro vlast nasadili, někteří i padli na bojišti, takže svobodná nyní půda Ameriky spečetěna jest i vřelou krví českou. Dějiny občanské války s připojením zkušeností českých vojínů stojí ve skvostné vazbě s barevnou ořízkou a zlacením $3.00, poštou $3.30.

PALACKÉHO DĚJINY NÁRODA ČESKÉHO. Kdo nezná dějin své vlasti, nebonos býti ta Čechem. Byly časy, kdy národ náš počtem neveliký, jméno své proslavil po celé Evropě, kdy bojoval za vše co krásného a velikého, kdy na trůně českém seděli panovníci vznešení a hrdinní vojvodové vítězství poutali k českému praporu, strachem a hrůzou naplňujíce nepřátele. A čas oponou trhnul a změněn svět. Lid náš klesl v porobu, klesl v zapomenutí, z něhož ovšem dík nezdolné své síle býti i teprvé po dlouhé době probudil se k novému a doufejme trvalému šťastnějšímu životu... Znáte ten bouřlivý průběh dějin našich? Pakli neznáte anebo jenom povrchně od doslechu, kupte si Palackého dějiny. Nebudete toho nikdy litovati, ještě vnukové vaši budou se z knihy té těšiti a dovídati se o vašich otcích a předcích. Stojí ve 4 dílech $3.00, poštou $3.40, ve dvou knihách, vázané $4.50, poštou $5.00.

POKYNY A VŠEOBECNÉ POUČENÍ O ZABRÁNÍ VLÁDNÍCH POZEMKŮ

pro obývání a zdělávání.

---

1. V tomto distriktu jest asi (zde udá se počet) akrů půdy náležející vládě. Žádné pozemky nemohou býti soukromě za hotové zabrány, leda ve státu Missouri. Zákon o pěstování dříví a právo předkupní byly odvolány.

2. Domovin zabrati lze ne více než jednu čtvrtinu sekce či 160 akrů půdy.

3. Všichni hledatelé domovin musí státi na stejném základu se stejnými právy a výsadami ku zabrání veřejné půdy. „Kdo dřív přijde, ten dřív mele."

4. Poplatky pozemkové úřadovny, splatné při podání žádosti, jsou:

Na pozemky mimo meze železniční, $14.00 za 160 akrů; $13.00 za 120 akrů; $7.00 za 80 akrů; $6.00 za 40 akrů.

Na pozemky v železničních hranicích $18.00 za 160 akrů, $16.00 za 120 akrů; $9.00 za 80 akrů; $7.00 za 40 akrů.

Zabrání 81 akrů stojí $10.00 poplatku mimo pravidelnou komissi buď $1.25 nebo $2.50 z akru.

V pacifických státech a u Skalnatých hor jsou poplatky poněkud větší.

5. Žadatel musí v každém případě udati v žádosti své místo svého skutečného bydliště a poštovní stanici, kamž uvědomění vzhledem k jeho záboru mají býti posílána a své plné jméno.

6. Změna záboru dovolena jest generálním pozemkovým úřadem pro skutečné vady, kde se stalo zlepšení omylem na nepravém dílci, ale ne pro vady, jichž se nabyvatel mohl vystříhnouti, kdyby byl rozumně pečoval a se přesvědčil.

Žádosti za změnu musí býti přísežně stvrzeny a zapečetěny a nemusí nikdy míti více nežli dvě stránky délky; musí obsahovati udání, jak se chyba stala; že nabyvatel neprodal neb nezadlužil dílec a že změna není žádána proto, aby nechal někoho jiného zabrati uprázdněný dílec.

7. Chce-li osoba zabrati dílec pozemku, nechť objeví se v distriktní pozemkové úřadovně a odevzdá svou žádost a učiní přísežné stvrzení před registratorem a kasírem. Obydlí své musí zříditi v domě, jejž dlužno vystaviti na půdě zabrané do 6 měsíců od zabrání počítáno a musí, aby zábor uhájil, bydleti na a zdělávati dílec po pět let, leda chceli domovinu splatiti hotovými penězi či šestinou hodnotou, což se může státi po 14 měsíčním skutečném bydlení na dílci a zdělávání jeho.

8. Důkaz domovský (o přebývání, osazení nebo vzdělávání, důkaz neodstoupení pozemku a přísahu věrnosti), lze složiti před soudem nebo klerkem jakéhokoli zápisního soudu nebo před komisařem obvodního soudu spolkového, čímž žadatel ušetří si cestu k pozemkové úřadovně.

9. Zábory dle domovského zákona mohou býti dokonány po 5 letech skutečného osídlení; ale žadatel musí podati registratoru oznámení úmyslu, že chce podati důkaz osídlení, složiti potřebný poplatek a musí býti ohláška registratorem uveřejněna v novinách, načež žadatel se dvěmi v oznámení jmenovanými svědky v den uvedený před úředníky jmenovanými provede konečný důkaz.

10. Zemřeli ten, kdo zabrání učinil, má jeho vdova právo v patřičný čas provésti důkaz jeho osazení a svého tam bydlení a zdělávání dílce po dobu zákonem předepsanou; zemře-li vdova, pak dědicové to právo mají.

Vdova nebo nezletilí nemohou domovské právo dále odkázati.

11. Vedle zákona kongresního, který nabyl platnosti 2. března 1889, má ten, kdo zabral pozemek dříve než zákon ten v platnost' vešel, právo, když zábor jeho byl z jaké-

koliv příčiny vymazán, pozemek znovu zabrati a když je zanesen a on opomenul vyhověti zákonu vzhledem k osídlení, má právo přenechati nárok svůj Spojeným Státům a zabrati týž anebo jiný dílec, předpokládaje, že žádné jiné právo na něm nelpí; zákon dále předpisuje že tam, kde se nějaké zabrání stalo a ucházeč sídlí na pozemku menším 160 akrů, má právo zabrati tolik půdy sousední, aby to dělalo 160 akrů; nesousedí-li žádná homstední půda, může zabrati kdekoliv, když byl podal důkaz o svém prvním zabrání a nemají oba zábory činiti dohromady více než 160 akrů.

12. Vedle kongresního zákona, schváleného 30. srpna 1890 může jedna osoba zabrati pouze 320 akrů veřejné půdy. Zákon tento má však platnost pouze ode dne schválení a nepůsobí nazpět. To jest, nehledě k tomu, mnoholi půdy kdo zabral před platností uvedeného zákona, on může po jeho vydání, vyhovuje jinak všechněm požadavkům, zabrati 320 akrů, ale ne více. Zákon tento nevztahuje se na minerální nebo uhelné pozemky, nýbrž na pozemky, které jsou označeny co zemědělské pozemky. Vláda neručí, že její zemědělské pozemky ponesou úrodu. Proto má budoucí osadník osobně nebo jednatelem prohlédnouti si půdu, již on či ona zamýšlí zabrati.

13. Chce-li se někdo zříci svého pozemku ve prospěch vlády, aby jej znovu zab a[1] anebo nechal jiným jej zabrati, musí učiniti následující odřeknutí na rubu kvitance, iž byl obdržel, podepsané i potvrzené některým oprávněným úředníkem: „Tímto zříkám se všech svých práv, titulů, podílů a nároku na vnitř popsaných pozemcích ve prospěch Spoj. Států.“ Zřeknutí se učiněné v pozemkové úřadovně nestojí nic. Je-li kvitance ztracena, dostačí písemné odřeknutí se nároku s udáním, že se kvitance ztratila.

14. Svobodná žena nepozbývá zabraného dílce, když se provdá, jen když vyhovuje pak zákonu vzhledem k sídlení, zlepšení a zdělávání půdy.

15. První skutečný osadník, který zabrání učiní tři měsíce po skutečném osazení, jest oprávněn k pozemku, kdežto první, který zabrání učinil, snad otálel s usazením a nemá nejmenší nárok na pozemek. Předkupní podání nepřekáží záboru domoviny.

16. Osazení nemyslí skutečné bydlení, ale připravování se k tomu v dobré víře. Ucházeč měl by osobně, nikoli prostřednictvím agenta započíti se stavbou domu nebo začíti jiné opravy na půdě, na kterou si dělá nárok. Zabrání domoviny nevyžaduje dřívější osazení, ale jest to nejjistější osaditi ji co nejdříve možno.

17. Konečný důkaz v záborech homstedních lze provésti po 5 letech ode dne zabrání nebo skutečného bydlení na pozemku a musí býti proveden před vypršením 7 let ode dne zabrání. Doba v čas rebelie, již domovinář sloužil ve vojště při námořnictvu neb loďstvu, nečiní-li méně než 90 dní, má býti odražena od doby ku úplnému nároku potřebné, nebo když byl propuštěn následkem poranění neb neschopnosti k další službě, pak doba jeho naverbování budiž odečtena od doby k úplnému nároku potřebné, bez ohledu na délku času, který snad sloužil: avšak nebudiž vydán patent žádnému ucházeči, který nebydlil na, nezlepšoval a nezdělával svůj pozemek nejméně po dobu jednoho roku, když byl měl s opravami započíti.

18. Kasírova homstední kvitance, kterou záborník obdržel, zabrav domovinu, musí se vrátiti při předem aplacení domoviny anebo při konečném důkazu osazení. Při podávání důkazu o hotového zabrání a koupi za hotové, není třeba vraceti původní kvitanci. Často přichází lidé do značné škody a nepříjemnosti ztrátou kasírovy kvitance, již by měli vždy pečlivě uschovati.

19. Žádost za provedení důkazu, formulář č. 4—348 homsted, má býti podepsána ucházečem samotným. Jeho čtyři svědkové mají, je-li možno, býti sousedy a zcela obeznámeni s okolnostmi důležitými pro úplný důkaz a žádný z nich nebudiž s ním příbuzen.

20. Jest povinností ucházečů, kteří provádí důkaz před okresními úřadníky, přihlížeti k tomu, aby každá otázka vyplněna byla úplnými odpověďmi; musí dokázati, že jest zde rozeným občanem Spojených Států, jeli tomu tak; a není-li tomu tak, pak dostačí pověřený opis naturalisačních listů; učinila-li zabrání žena, ona musí v důkazu obzvláště vytknouti, zda-li jest nebo není vdána či svobodna; žadatelé měli by ve všech případech hleděti, aby jména svědků, jichž použito při podávání důkazu, byla řádně oznámena; a aby podepsali svá jména tak jak byla oznámena a dávajíce jména svá k uveřejnění,

měli by zjistiti a dáti svá plná křestní jména a pakli možno, těch čtyř bydlících nejblíže u pozemku, o kterém se důkaz má podati. Mnoho nesnází a průtahu způsobeno bylo pochybným nebo různým vyslovováním jmén. Někteří lidé dokonce při podávání jednoho důkazu jméno své trojím způsobem slabikovali. To vyžaduje pak dopisování a vysvětlující přísežná dosvědčení, způsobuje průtah v obdržení patentu a uvádí důkaz v podezření.

21. Pakli možno budiž důkaz vzat před oznámeným úředníkem a v oznámený den s dosvědčením nejméně dvou oznámených svědků; tito spojení s kvitancí a patřičnými poplatky, což má býti úřední pečetí pověřeno, pošlou se kasírovi v týž den co se důkaz podává.

22. Poplatky pozemkové úřadovny, splatné v čas konečného důkazu osazení jsou tyto:

U pozemků vně železničních hranic:		U pozemků v železničních hranicích:	
Za 160 akrů	$4.00	Za 160 akrů	$8.00
" 120 "	3.00	" 120 "	6.00
" 80 "	2.00	" 80 "	4.00
" 40 "	1.00	" 40 "	2.00

Poplatky za sepisování při konečném důkazu činí 15c za každých 100 slov, což činí v každém případě jeden dolar, někdy $1.50 a to musí odevzdáno býti s ostatními poplatky konečného důkazu. V pacifických státech a Skalnatých Horách jsou poplatky o polovinu vyšší.

23. Všichni ucházeči o pozemky by měli hleděti, aby jejich žádosti byly vystaveny pro přesný počet půdy, již chtějí zabrati, což musí tvořiti pevný celek. Jde-li o sousedící farmu, musí půda vlastněná a obydlená tvořiti pevný celek s veřejnou půdou; a obě dohromady nesmí obnášeti více nežli 160 akrů.

24. Provdaná žena nemá práva zabrati pozemek.

25. Svobodná žena starší 21 let může zabrati dílec.

26. Muž musí býti 21 let stár, chceli učiniti zábor, leda by byl ženat a hlavou rodiny.

27. Pakli vdaná žena, která byla od muže svého opuštěna, si přeje podati důkaz, ať obrátí se na místní úředníky pozemkového úřadu, udajíc, jak se případ její má a zjistíc, zda-li má právo podati důkaz.

28. Zemře-li i otec i matka, poručník nezletilých dětí, obdržev žádoucí rozkaz od pozůstalostního soudu do dvou let od smrti poslednějšího, může prodati pozemek k výhradnímu užívání takových nezletilých dětí a patent bude vydán kupci po zaplacení úřadních poplatků.

29. Vdova nebo děti domovináře nemusí bydliti na své domovině po jeho smrti, ale musí agentem či jinak pokračovati ve zdělávání půdy.

Vdova může zabrati domovinu sama pro sebe, zdělávajíc zároveň onu zesnulého svého manžele, ve kterémžto případě musí ve skutečnosti bydliti na půdě, již zabrala ve svém vlastním jménu.

30. V kontestech zahájených přísežnou výpovědí, budiž poslednější potvrzena nejlépe dvěmi svědky. Když věc jde cestou uveřejňování jest třeba aby vyvěšeno bylo návěští na pozemku a zasláno (v registrovaném dopisu) v opisu tomu, kdo kontest podal, na poslední jeho známou adressu, tak jako jest důkaz obou a to jest povinností stran neb o jejich obhájců, nikoliv pozemkových úředníků.

31 Kdekoliv strana některá chce podati kontest proti zabrání v den důkazu, jest povinností úředníka důkaz přijímajícího, aby vyslechl a sepsal výpovědi toho, kdo si stížnosť vede i svědků jeho a zaslal totéž s důkazem místnímu úřadu. Strana stížnost si vedoucí zaplatí výlohy sepsání svých a svědků výpovědí.

32. Vláda nevydává generální mapu ukazující veřejné nezabrané pozemky. Pozemkoví úřednící jsou zákonnitě zmocněni zaopatřiti plány a diagramy, ukazující, které pozemky jsou zabrané a které ne. Ti, kteří si dopíší o čísla, dobu, popisy atd. některých dílců, mohou obdržeti tuto informaci, objednajíce si plány od místních úředníků.

Poplatky místním úředníkům za plány nebo diagramy zvláštního townshipu jsou ustanoveny jak následuje:

Za plán ukazující co pozemků jest veřejných a co zabráno $1.00.

Za plán ukazující zábory a jména ucházečů $2.00.

Za plán ukazující zábory a jména, počet a povahu pozemků $3.00.

Za plán ukazující zábory a jména, počet, povahu a čas záboru ve spojení s místopisem $4.00.

Za plán nebo diagram části townshipu nebo sekce počítá se přiměřený poplatek.

33. Kterákoli osoba, žádající sobě vysvětlení o veřejných pozemcích, udejž sekci, townšip a range, pro které vysvětlení žádá ve spojení s číslicemi půdy a takové vysvětlení podáno bude vždy místními úředníky bezplatně.

34. Když se patenty dostávají v úřadovně, registrator a kasír ihned připraví ohlášku a zašlou ji záborníku, kdy mohou vrátiti jich duplikáty konečných stvrzenek, které obdrželi při skládání důkazu a patent bude zaslán bezplatně.

35. Papíry jednou vyplněné nemohou býti vráceny leda pro opravení písařské chyby.

36. Jest povinností žadatele, když podává žádost, aby na jisto postavil z okresních nebo jiných rekordů přesnou výměru dílce a je-li ho přes 160 akrů, musí ke vstupnímu poplatku $14.00 platiti za to co je přes 160 akrů z každého jednotlivého akru $1.25 nebo $2.50, podle toho, jaký je případ; opomenutím takovým mnozí již přišli o své pozemky.

37. Kdekoliv jde o zabrání pozemku, který už dříve byl zabrán, osídlení bude počítáno od toho dne, kdy poslední zábor byl do knih zanesen nebo ode dne, kdy první zábor byl vymazán, nebo ode dne usazení, pakli toto stalo se po výmazu.

38. Žádná osoba, vlastnící více než 160 akrů půdy v kterémkoliv státu nebo území nemá míti práva homstedního.

39. Domovinář pozbývá svého záboru, pakli přenese některou část téhož před vydáním konečného přijetí, leda že to je pro účele školní, kostelní nebo hřbitovní, nebo pro cestné právo železnic, průplavů či příkopů k účelům zavodňovacím.

40. Pozemkové warranty a jiné latinské listy mohou se užíti pouze při předkupních nárocích a splacených homstedních záborech, kde domovinář, který bydlil na a vzdělával dílec ním zabraný po 14 měsíců, oznámí to a učiní žádaný důkaz.

41. Tajemník vnitra jest zmocněn, když byl podán k jeho uspokojení důkaz, že kterýkoliv dílec byl Spojenými Státy mylně prodán, takže z kteréhokoliv důvodu prodej nemůže býti stvrzen, vrátiti kupci nebo jeho zákonnitým zástupcům či tomu kdo by byl poukázán, peníze, jež domovinář zaplatil, z pokladny a to z kterýchkoliv peněz, jež dosud na nic jiného povoleny nebyly.

42. V případě žádosti za vrácení peněz, kde patent nebyl ještě vydán, musí býti opis kvitance vrácen. Ucházeč musí také složiti přísahu, že nepřenesl aniž jinak zadlužil nárok k pozemku a že onen nárok nestal se věcí listinami dokázanou. Přísahu tu lze složiti buď před registrátorem nebo pokladníkem distriktní pozemkové úřadovny neb před veřejným notářem, smírčím soudcem anebo jiným úředníkem oprávněným k přijímání přísahy. Skládá-li se přísaha před veřejným notářem nebo smírčím soudcem, třeba jest dosvědčení úředního.

43. Strany zabravší méně půdy nežli 160 akrů mohou v jistých okolnostech ještě dodatečně počet ten zabráním doplniti, ba mohou i zábory své zanechati a jinde domovinu zabrati. Plné oznámení okolností v každém případě buď podáno místním úředníkům k vůli jejich úsudku a radě.

44. Komisař generalního pozemkového úřadu výslovně zapovídá místním úředníkům dodávati někomu jinému nežli ucházečům osobně záborných listin blankety a přísažné formule.

DĚJINY AMERIKY. Nedá se upříti, že většina krajanů našich přijela do této země, aby se zde trvale usadila a také z velké části stali se Čechové sem přistěhovalí občany americkými. Ale chceme-li státi se opravdovými občany, prospěšnými obecnosti a sobě, občany, kteří se zemí a osudy jejími cítí a pro ni hotovi jsou k obětem, pak musíme osudy země té znáti. Jak můžeme vpadnouti v nadšení Američanů slyšíce nesmrtelná jména Washingtona, Lincolna, Granta, a j. nevíme-li nic jiného o nich, nežli že mají tam a tam nádherný pomník? Jak můžeme přilnouti k zemi, o jejíž světovém boji za svobodu nevíme? Toho všeho dočtete se v Jos. Čermákově knize "DĚJINY AMERIKY", kterou prodáváme v kůži a plátně vázanou s barevnou ořízkou za $3.00, poštou $3.30. Ve skvostné celokožené vazbě se zlatou ořízkou stojí kniha ta $4.00, poštou $4.30 a jest také ozdobou každé knihovny i každé domácnosti.

Tabulka mzdy na základě osmihodinné denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
¼ hodiny · · ·	.1	.1½	.2	.2½	.3	.3⅜	.4	.4⅜	.5	.5⅜	.6¼	.6¼	.7⅛	.7½	.8⅓	.9⅜	.10⅝	.11½	.12½
1 hodina · · ·	.2	.3	.4	.5⅓	.6¼	.7⅛	.8⅓	.9⅜	.10⅝	.11½	.12½	.13½	.14½	.15⅝	.16⅔	.18¾	.20⅚	.23	.25
2 hodiny · · ·	.4	.6¼	.8⅓	.10⅝	.12½	.14⅝	.16⅔	.18¾	.20⅚	.23	.25	.27	.29	.31¼	.33⅓	.37½	.41⅔	.45⅞	.50
3 hodiny · · ·	.6¼	.9	.12½	.16	.18¾	.22	.25	.28	.31¼	.34⅜	.37½	.40⅝	.43¾	.46	.50	.56¼	.62½	.68¾	.75
4 hodiny · · ·	.8⅓	.12½	.16⅔	.21¼	.25	.29	.33⅓	.37½	.41⅔	.45	.50	.54	.58⅓	.62½	.66⅔	.75	.83⅓	.91⅔	1.00
5 hodin · · · ·	.10⅜	.15⅝	.20	.27	.31¼	.36¼	.41⅔	.46⅞	.52	.57⅛	.62½	.67⅝	.73	.78	.83⅓	.93¾	1.04	1.14⅝	1.25
6 hodin · · · ·	.12½	.18¾	.25	.32½	.37½	.43¾	.50	.56¼	.62½	.68¾	.75	.81¼	.87½	.93¾	1.00	1.12½	1.25	1.37½	1.50
7 hodin · · · ·	.14⅝	.22	.29	.37½	.43¾	.51	.58⅓	.65⅝	.73	.83¼	.87½	.94¾	1.02	1.09⅜	1.16⅔	1.31¼	1.46	1.60⅝	1.75

Tabulka mzdy na základě devítihodinné denní práce.

¼ hodiny · · ·	.2⅜	.1⅜	.1⅝	.2⅛	.2⅜	.3⅛	.3⅜	.4⅛	.4⅜	.5	.5⅛	.6	.6⅛	.7	.7⅛	.8⅛	.9⅛	.10	.11
1 hodina · · ·	.1⅝	.2⅜	.3⅛	.4⅜	.5⅛	.6⅛	.7⅛	.8⅛	.9⅛	.10	.11	.12	.13	.13⅛	.14⅝	.16⅜	.18⅛	.20⅛	.22⅛
2 hodiny · · ·	.3⅛	.5⅛	.7	.9⅛	.11	.13	.14⅝	.16⅜	.18⅛	.20⅛	.22⅛	.24	.26	.27⅛	.29⅜	.33⅛	.37	.40⅝	.44⅛
3 hodiny · · ·	.5⅛	.8⅛	.11	.14	.16⅜	.20⅛	.22⅛	.25	.27⅛	.30⅛	.33⅛	.36	.39	.41⅜	.42⅛	.50	.55⅛	.61	.66⅜
4 hodiny · · ·	.7⅛	.11	.14⅝	.18⅛	.22⅛	.27	.29⅜	.33⅛	.37	.40⅝	.44⅛	.48	.52	.55⅛	.59⅝	.66⅜	.74	.81⅛	.89
5 hodin · · · ·	.9⅛	.14	.18⅛	.23	.27⅛	.34	.37	.41⅜	.46⅛	.51	.55⅛	.60	.64⅛	.69⅛	.74	.81⅛	.92⅛	1.02	1.11
6 hodin · · · ·	.11⅛	.16⅜	.22⅛	.27⅜	.33⅛	.40⅜	.44⅛	.50	.55⅛	.60	.66⅜	.72⅝	.77⅝	.83⅛	.92⅛	1.00	1.11	1.22⅛	1.33⅛
7 hodin · · · ·	.13	.19⅛	.29	.32⅛	.39	.47⅛	.52	.58⅛	.64⅛	.71⅛	.77⅛	.84⅛	.90⅛	.97⅛	1.03⅜	1.16⅜	1.29⅜	1.42⅛	1.55⅜
8 hodin · · · ·	.14⅛	.22⅛	.29⅜	.37	.44⅛	.54	.59⅛	.66⅜	.74	.81⅛	.89	.96⅛	1.03⅜	1.11	1.18⅛	1.33⅛	1.48	1.63	1.77⅜

Tabulka denní mzdy na základě osmihodinné a devítihodinné denní práce.

1 den · · · · · ·	.16⅔	.25	.33⅓	.41⅔	.50	.58⅓	.66⅔	.75	.83⅓	.91⅔	1.00	1.08⅓	1.16⅔	1.25	1.33⅓	1.50	1.66⅔	1.83⅓	2.00
2 dny · · · · · ·	.33⅓	.50	.66⅔	.83⅓	1.00	1.16⅔	1.33⅓	1.50	1.66⅔	1.83⅓	2.00	2.16⅔	2.33⅓	2.50	2.66⅔	3.00	3.33⅓	3.66⅔	4.00
3 dny · · · · · ·	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00
4 dny · · · · · ·	.66⅔	1.00	1.33⅓	1.66⅔	2.00	2.33⅓	2.66⅔	3.00	3.33⅓	3.66⅔	4.00	4.33⅓	4.66⅔	5.00	5.33⅓	6.00	6.66⅔	7.33⅓	8.00
5 dní · · · · · ·	.83⅓	1.25	1.66⅔	2.08⅓	2.50	2.91⅔	3.33⅓	3.75	4.16⅔	4.58⅓	5.00	5.41⅔	5.83⅓	6.25	6.66⅔	7.50	8.33⅓	9.16⅔	10.00
6 dní · · · · · ·	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

VYSVĚTLENÍ:—Tučné číslice v hlavách sloupců vykazují obnos mzdy týdní, kdežto číslice pod tím značí obnos mzdy na hodiny a na dny. Když tedy chceme nalézti mnobo-li obnáší mzda na hodinu, když týdní jest $8.00, začneme hledati při číslici 1 (hodina) a jdeme svisle dále v pravo, až přijdeme pod ohlavení $8.00, kde nalezneme na 1 hod. 16⅔ ct. Též nalezneme obnos mzdy na více hod. neb na den při týdní mzdě $12, $14, $15 a $16 atd., což najdeme si obnos při $6.50, $7.50, $8 atd. a násobme dvojkou.

Tabulka mzdy na základě desíti hodinné denní práce.

HODINY.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
½ hodiny	.1	.14	.15	.2	.22½	.3	.33⅓	.37½	.41⅔	.45¾	.5	.54⅙	.58⅓	.64¼	.66⅔	.7½	.83⅓	.9	.10
1 hodina	.15	.2½	.3⅓	.4⅙	.5	.6	.66⅔	.7½	.8⅓	.9⅙	.10	.11	.11⅔	.12½	.13⅓	.15	.16⅔	.18⅓	.20
2 hodiny	.33⅓	.5	.66⅔	.8⅓	.10	.11⅔	.13⅓	.15	.16⅔	.18⅓	.20	.21⅔	.23⅓	.25	.26⅔	.30	.33⅓	.36⅔	.40
3 hodiny	.5	.7½	.10	.12½	.15	.17½	.20	.22½	.25	.27½	.30	.32½	.35	.37½	.40	.45	.50	.55	.60
4 hodiny	.66⅔	.10	.13⅓	.16⅔	.20	.23⅓	.26⅔	.30	.33⅓	.36⅔	.40	.43⅓	.46⅔	.50	.53⅓	.60	.66⅔	.73⅓	.80
5 hodin	.8⅓	.12½	.16⅔	.21	.25	.29⅙	.33⅓	.37½	.41⅔	.46	.50	.54⅙	.58⅓	.62½	.66⅔	.75	.83⅓	.91⅔	1.00
6 hodin	.10	.15	.20	.25	.30	.35	.40	.45	.50	.55	.60	.65	.70	.75	.80	.90	1.00	1.10	1.20
7 hodin	.11⅔	.17½	.23⅓	.29⅙	.35	.41	.46⅔	.52½	.58⅓	.64⅙	.70	.76	.81⅔	.87½	.93⅓	1.05	1.16⅔	1.28⅓	1.40
8 hodin	.13⅓	.20	.26⅔	.33⅓	.40	.46⅔	.53⅓	.60	.66⅔	.73⅓	.80	.86⅔	.93⅓	1.00	1.06⅔	1.20	1.33⅓	1.46⅔	1.60
9 hodin	.15	.22½	.30	.37½	.45	.52½	.60	.67½	.75	.82½	.90	.97½	1.05	1.12½	1.20	1.35	1.50	1.65	1.80
DNI.																			
1 den	.16⅔	.25	.33⅓	.41⅔	.50	.58⅓	.66⅔	.75	.83⅓	.91⅔	1.00	1.08⅓	1.16⅔	1.25	1.33⅓	1.50	1.66⅔	1.83⅓	2.00
2 dni	.33⅓	.50	.66⅔	.83⅓	1.00	1.16⅔	1.33⅓	1.50	1.66⅔	1.83⅓	2.00	2.16⅔	2.33⅓	2.50	2.66⅔	3.00	3.33⅓	3.66⅔	4.00
3 dni	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00
4 dni	.66⅔	1.00	1.33⅓	1.66⅔	2.00	2.33⅓	2.66⅔	3.00	3.33⅓	3.66⅔	4.00	4.33⅓	4.66⅔	5.00	5.33⅓	6.00	6.66⅔	7.33⅓	8.00
5 dní	.83⅓	1.25	1.66⅔	2.08⅓	2.50	2.91⅔	3.33⅓	3.75	4.16⅔	4.58⅓	5.00	5.41⅔	5.83⅓	6.25	6.66⅔	7.50	8.33⅓	9.16⅔	10.00
6 dní	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

VYSVĚTLENÍ.

Veliké číslice v hlavách sloupců vykazují obnos mzdy týdní, kdežto číslice pod tím značí obnos mzdy na hodiny a na dny. Když tedy chceme nalézti, mnoho-li obnáší mzda na hodinu, když týdní jest $8, začneme hledati při číslici 1 (hodina) a jdeme dále v pravo až přijdeme pod ohlavení $8, kde nalezneme na 1 hodinu 13⅓ centu. Tak také nalezneme obnos mzdy na více hodin a na dny. Když hledáme obnos mzdy na více hodin neb na den při týdní mzdě $13, 14, $15, $16 atd., tož najdeme si obnos při $6.50, $7,00, $7,50, $8.00 atd. a násobme to dvojkou.

FR. BRODSKÝ & CO.

1331 2ND AVENUE, NEW YORK.
26 AVENUE C.

✳ Nejstarší český přeplavní a směnečni obchod. ✳

VEŘEJNÉ NOTÁŘSTVI.

Hlavní jednatelé firmy KARESCH & ŠTOTZKÝ, v Brémách.

Obstaráváme výpravu cestujících přes

BRÉMY. BALTIMORE. ANTVERPY. ROTTERDAM A HAMBURG.

Spojeni se všemi hlavnějšími bankami českými a uherskými.

Uznáte zajisté, že my jsouce zastoupeni v přístavních městech a věnujíce se již po dlouhou řadu let výhradně tomuto obchodu, můžeme dáti cestujícím ten nejlepší návod a nabídnouti jim ty nejlevnější ceny. Prodáváme přeplavní a železniční lístky veškerých společností bez rozdílu a na dotaz sdělíme ochotně výpočet, mnoholi by stála doprava jedné osoby aneb celé rodiny z nejbližší stanice v Evropě až na poslední zde v Americe. Cestující do Evropy jedoucí, kteří koupí své lístky u nás, budou již naším zřízencem na New-yorském nádraží očekáváni a zároveň se svými zavazadly bezplatně na loď dopraveni. Americké pasy vymáháme zdarma. — Kupujeme a prodáváme rakouské i německé peníze a směnky.

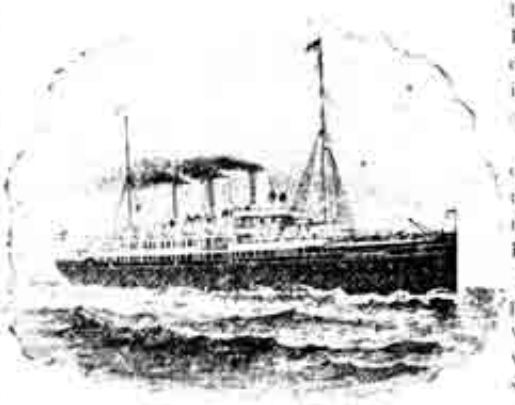

Vymáhání dědictví, podílu a k uspořádání právních záležitostí v Rakousku věnujeme obzvláštní pozornost a máme v Praze spolehlivého právníka co svého zástupce v podobných záležitostech. — Přímým spojením s českými bankami jest nám možno vyříditi zásylky peněžní rychle a levněji než pošton.

Přijímáme předplatné na veškeré časopisy a knihy ze závodu pana Ang. Geringera, v Chicago, Ill.

Na každý dotaz vždy vime. Porada a vysvětlní zdarma.

S veškerou uctou

Fr. Brodsky & Co.

1331 2nd Ave. New York.

PRVNÍ ČESKÁ OBSTARAVATELSKÁ SP.

BOULEVARD. **774—776 Z. 12. ULICE.** BOULEVARD.

Max Kirchman,
ŘIDITEL.

Ctěným krajanům slouží ku vědomí, že prostřednictvím mého obstaravatelského závodu mohu Vám ušetřiti peníze při nakupování v každém odboru, jako groceriím, oděvním, střižním, obuvním, hospodářském, železářském, hudebním, zlatnickém, hodinářském, tabáčnickém, doutníkářském, lékárnickém a likérním atd. Chicago jest nepopiratelně největší zásobárnou Ameriky, jeho prameny a výběr žádné jiné město nepředčí a odtud že i v nízkých cenách není k překonání.

Kdokoliv z Vás co potřebujete, ať jednotlivě neb společně, obrať se přímo na mne a řídu pevnou důvěrou, že spokojeni budete hned první zakázkou, neboť úspora peněz a spravedlivé obsloužení bude Vas stále nabádati k dalšímu se mnou obchodování. Mimo veškeré věci v domácnosti a hospodářství potřebné, obstarávám také krajanům veškeré zásylky všeho zboží a peněz do Čech i z Čech za levnou cenu

Obrázkový katalog zašlu se zdarma zpáteční zaslání čs. poštovného.

PRVNÍ ČESKÁ OBSTARAVATELSKÁ SPOLEČNOST, CHICAGO, ILL.

F. Korbel & Bros.,

PĚSTITELÉ **Vína**

SONOMA COUNTY, **CALIFORNIA.**

Hlavní sklad

684-686.....
W. 12th Street
CHICAGO, ILL.

odkudž veškeré objednávky na venek bez odkladu se vyřídí.

KAREL KABELÁČ V PRAZE

VYRÁBITEL — ČECHY

patentovaných hudebních nástrojů

DOPORUČUJE

svým ctěným krajanům v Americe svoje výborné hudební nástroje, zejména tahací harmoniky v krásném provedení v cenách levnějších nežli od každého jiného. Vzíme:

jednořadové	dvojitý hlas, krásné provedení vl. práce za	3, 4, 5	doll.
dvouřadové	„ „ „	7, 8, 9	„
třiřadové	„ 12, 14, 18, 20 až	25	„
„	trojitý hlas, „ „	30	„
čtyřřadové	dvojitý hlas, „	35	„

Mé harmoniky mají ocelové tóny, velmi dobré, silné měchy koží lemované a u většině celé měchy, koží potažené.

Úprava je elegantní, perleťové klapky a zvuk velice lahodný. Ku každé harmonice je škola a skladby ZDARMA.

Pokročilým hudebníkům doporučuju svůj nový originelní patent, hudební nástroj zvaný

Harmoniton.

Tento [illegible] originelní a sensační hudební nástroj překoná zvukem, silou, jemností a effektem harmonium. Jest malý, lehko plenosný a obsahuje mimo obyčejné chromatické klávesnice ještě 12 dur 21 moll akordových klapek. Na harmoniton lze všude hráti, na stole nebo na židli; lehko jest naň se naučiti a lehce ovládá jím nejen hudebník vyškolený, ale i samouk.

Harmoniton vřele doporučujeme: pro tanec, hudebním kroužkům, zpěvákům k doprovázení solových výstupů; pro quarteta, divadelní spolky, p. t. učitelům a školám vůbec, jelikož **harmoniton** svým čistým laděním a zvukovým effektem krásný dojem činí. **Harmoniton** jest při jeho všestranné dokonalosti a přednostech levný a zhotovuje se dle požadavků v následujících rozměrech a cenách:

Čís. 6	50 klapek,	50 tónů,	24 akordů					$30.00
„ 8	81 „	162 „	24 „	5 rejstříků				40.00
„ 9	81 „	194 „	24 „	6 „				50.00
„ 10	81 „	226 „	24 „	7 „				65.00

Rejstříky: coranglais, bourdon, flocto, ocelleste, oboe, klarinet, flažeolet, tremollo. Váha harmonitonu: nejmenší as 6 kg., největší as 13—14 kg.

Obšírné popisy zašlu na požádání zdarma, franko.

K zaslání peněz doporučuje se poukázka na některou banku, načež se vyřídí každá objednávka hned, v nejlepším obalu.

H. CLAUSSENIUS & CO.

Založeno konsulem H. Clausseniusem

ROKU 1864.

80-82 FIFTH AVENUE, CHICAGO, ILL.

Zásilky peněz do Rakousko-Uherska a Čech správně a lacině se obstarají. Vymahání dědictví jest zvláštností naší firmy. Jednatelství oblíbené Brémské přeplavní společnosti. V neděli otevřeno od 8 do 11 hodin. Češi a Moravané budou obslouženi jich krajanem.

Hambursko-Americká Společnost.

HAMBURG AMERICAN LINE.

37 BROADWAY, NEW YORK. | 18-21 DOVENFLETH. HAMBURG. | 126 LA SALLE STREET, CHICAGO, ILL.

Nejrychlejší a nejpohodlnější cesta mezi

NEW YORKEM a HAMBURKEM

nových, nádherných dvoušroubových expresních parnodích.

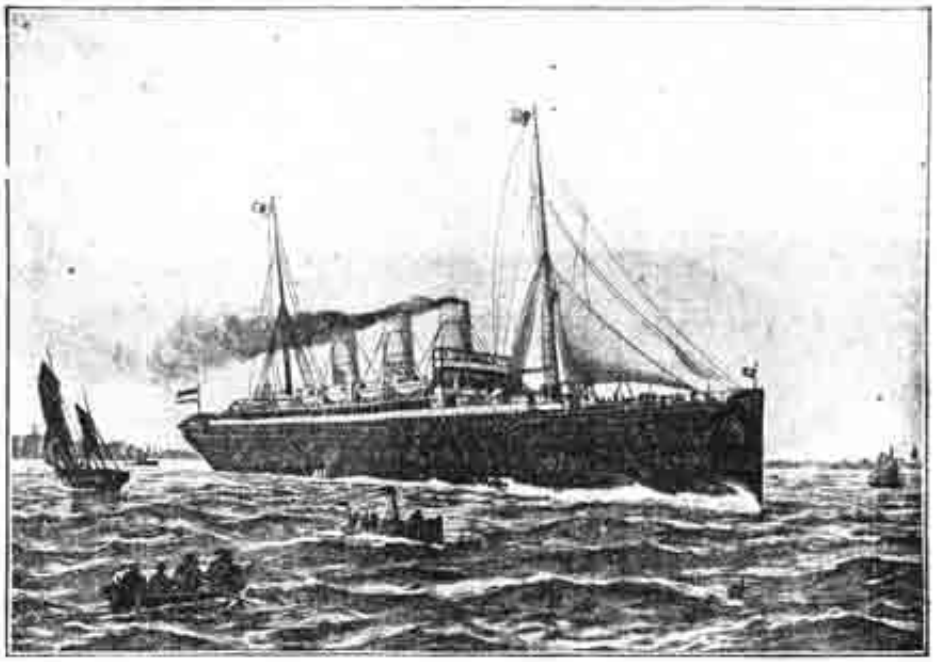

Tyto lodě Augusta-Victoria, Columbia, Normannia a Fuerst Bismark

jsou 523 stř. dlouhé, mají 16.000 koňských sil, 12.000 ton snesnosti a vykonají cestu přes moře za

ŠEST DNÍ!

Hamburská společnost vlastní celkem 68 parolodí a jest ta jediná, která na počest slovanského národa pojmenovala jich několik dle slovanských zemí jako: **Bohemia, Moravia, Slavonia, Russia, Croatia.**

Ohledně přeplavu a bližšího vysvětlení obraťte se na _____

HAMBURG AMERICAN LINE.

* * Generální přeplavní úřadovna: 37 Broadway, NEW YORK. 125 LaSalle St., CHICAGO, ILL.

V KNIHKUPECTVÍ AUGUSTA GERINGERA,

150 W. 12th St., Chicago, Ill.

DOSTATI LZE NÁSLEDUJÍCÍ UŽITEČNÉ KNIHY:

Písně otroka.

Abychom zjednali tomuto nejnovějšímu plodu Čechovy múzy co největšího rozšíření a závoveň dali příležitost i méně zámožným krajanům zaopatřiti si toto dílo, rozhodli jsme se uspořádati dle šestnáctého vydání zvláštní náklad "Písní otroka", čímž i nám umožněno bude stáčiti čilé poptávce ctěného obecenstva. "PÍSNĚ OTROKA" způsobily v českém národě nebývalé vzrušení. V nich dal Svatopluk Čech, tento miláček národa, smělého výrazu veškeré té porobě svého lidu a tím nepřímo vybídl jej k ráznosti a sebevědomí. Čím více vládní kruhy se durdily a Čecha pronásledovaly, tím více zahloubával se lid náš v mocné líčení Čechovo a prvním ovocem četby té byla smělá protivládní demonstrace, zvolení Svatopluka Čecha za říšského poslance. Sám mistrem našim zaseté se zdárně ujalo a hrom a peklo! marné budou všecky vzteky odvěkých nepřátel i podvratných živlů v lůně českého národa. "Písně otroka" nabyly rozšíření, jakého dosud u nás v Čechách nebylo. Také zde v Americe jest po nich značná, nebývalá poptávka. Cena básní těch vydaných našim nákladem je poměrně nízká a nemělo by býti Čecha v Americe, který by knihy té neznal. Kniha ta obsahuje 79 stran, jest tištěna na pěkném papíru a zamlouvá se úpravou svou v značné míře. Prodáváme "Písně otroka" výtisk po 25c.

Pěstování květin v domácnosti.

Každý, kdo se rád zabývá pěstováním květin v domácnosti, ba každý milovník květin vůbec měl by míti knihu, kterou jsme pod nadpisem uvedeným právě vydali. Rostliny sestaveny jsou v abecedním pořádku dle jich jmen botanických, což četbu činí přehlednější. U každé rostliny spisovatel vysvětluje původ jména botanického, zvyšuje takto zajímavost svého líčení. Kde toho potřeba, rozepisuje se šířeji o pěstování ze semene či odřezků. Neopomíná nikde naznačiti výhody, jaké povstanou pěstiteli upotřebením té či oné půdy při rostlinách na tu či onu půdu odkázaných. Kniha čítá sto stran a přece obsahuje všechny ty nejvybranější a nejvhodnější rostliny pro domácnost. Jest to následek věcného slohu spisovatelova, jenž vystříhal se úplně rozvláčnosti a zbytečných planých frází, s nimiž se obyčejně v odborných knihách shledáváme. Jest dobře pozorovati, že autorovi neběželo o to, aby kniha jeho byla tlustá, ale přehledná a úplná. Cena knihy zvýšena jest ještě 62 zdařilými vyobrazeními květin v díle tom popisovaných. Šikutovo "Pěstování květin v domácnosti" jest dle prof. Jana Kušty co nejdůkladnější pojednání, jaké kdy před tím v literatuře české napsáno bylo a také pan K. K., majetník rozsáhlého umělého a obchodního zahradnictví praví: "kniha jest výtečná a myslím, že lepší knihy žádný národ ve své literatuře nemá." K úsudkům takovýchto kapacit není nám třeba ničeho přidávati. Pokud zásoba stačí, hlaste se! Prodáváme ji pouze za 40 centů, s poštou 45c.

Málo která kniha z našeho skladu těšila se takové poptávce jako

Milostné dopisy.

Nežli jsme se nadáli, byla celá naše zásoba do posledního rozebrána a stále množily se objednávky výtečného tohoto spisku. Viděli jsme proto toho potřebu uspořádati zvláštní vydání knihy té, která jest mladým mužům i dívkám pomůckou nad jiné vítanou. Jsou v ní obsaženy vzory dopisů pro všecky případy a příhody naskytující se v poměrech zamilovaných a cena knížky té jest vzhledem k pěkné úpravě a jasnému tisku na růžovém papíru tak nízká, že i ten nejchudší si ji může zaopatřiti. A to je správné. Srdce tluče stejně pod chudou halenou, jako pod kabátem brokatovým.

Kniha ta stojí pouze 15ctů, a každý mladý člověk, ať jinoch či dívka měl by ji míti. Ušlechtilý sloh, v jakém jsou psány dopisy, poučí zamilované, jakým spůsobem sděliti mají své myšlénky a city; sloh dopisů těch jest jednoduchý, ale působivý a nemůže se minouti u osoby, na kterou jest psána, hlubokého účinku. Opakujeme proto ještě jednou, že MILOSTNÉ DOPISY stojí pouze 15ctů.

DRUHÉ ROZŠÍŘENÉ A ZLEPŠENÉ VYDÁNÍ!

Dávno cítěné potřebě našeho lidu vyhoví a pro praktické své výpočty vítán bude každému jednotlivci i v každé rodině

Rychlý počtář.

Týž obsahuje především tabulky, dle nichž kupující i prodávající beze všeho dlouhého počítání vynajde si cenu zboží, ať je ho kolik chce a ať má jakoukoliv cenu od 1c. do $10, jsou tam též uvedeny i tabulky úrokové, lehké klíče k vypočítávání úroků a zákony úrokové, jak platí v různých státech. Plat za stravování rozpočten jest na měsíc, týden a den, mzda pak i na hodiny, ať již pracuje se 10, 9 nebo 8 hodin denně. V "RYCHLÉM POČTÁŘI" najíti lze tabulky, kde vypočteny jsou míry prken, dříví stavebního, čtvercového, kulatých klád a planěk; stopy převedeny jsou tam na metry, kilometry na míle, hektary na akry, hektolitry na galony a bušle, metry na stopy a obráceně. Tesaři, plastýři a zedníci shledají se v "RYCHLÉM POČTÁŘI" s užitečnými výpočty, farmáři s váhou obilí ustanovenou v různých státech a obchodníci s obchodními zákony v denním užívání, poštovní sazbou s nejnovějšími dodatky a zákonitými svátky v Unii. Také srovnávací tabulky teploměrů, hodnota cizozemských mincí a j. v. jest připojeno. "RYCHLÝ POČTÁŘ", k jehož druhému vydání připojili jsme tabulky s výpočtem ceny dobytka, bavlny, sena, slámy, mouky, obilí, jakož i stálý kalendář, chtíce tím vyhověti všeobecnému přání našich venkovských přátel, jest malého kapesního formátu, čítá 220 stránek a jest pěkně vázán. Všechny výpočty a pokyny jsou na jedné straně anglicky a na druhé česky, tisk jest jasný a úhledný. Kdož by si tuto knížku tedy chtěl zaopatřiti, ať se o ní přihlásí za včas, dokud zásoba stačí. *Cena "Rychlého počtáře" pouze 50c.*

DRUHÉ VYDÁNÍ V SNÍŽENÉ CENĚ!

Zaopatřte si theoreticko-praktickou

Školu pro harmoniku tahací,

se zvláštním zřetelem na samouky. Výcvik na jedno- dvou- a třířadovce.

Nové, co nejsvědomitěji vypracované dílo toto vyrovná se každé obšírné škole hudební, na jiné nástroje až dosud vydané. Obsahuje nezbytně potřebnou hudební theorii, vysvětluje ji spůsobem nejpopulárnějším, čímž stává se přístupnou a snadno pochopitelnou i těm, kdož nejméně v umění hudební zasvěceni jsou. Dále přináší nám škola ta 50 dobrých cvičení, mezi nimiž nacházíme mnohé krásné písně našeho lidu, na to postupem přecházíme na motivy z oper a skladby taneční, tak že škola naše jest nejen naukou, ale i knihou příjemně zábavnou. Vedle hudební theorie a hojných cvičení, pojímá škola ještě mnohé příklady notové i formulkové, o nichž se nezmiňujeme. Škola tato zjednává sobě přístupu nejen do nejskvostnějších salonů českých pro svoji eleganci, uměleckou cenu a typografické provedení, ale i v domácnostech rodin méně zámožných pro svou láci. Na každou harmoniku lze školy této užíti. Hráč na jednořadovku zajisté po přehrání jednořadových cvičení se více neuspokojí s tímto skrovným nástrojem a opatří si dvou- a třířadovku. Kdo však dvou- neb třířadovku má, musí se naučiti rovněž začátky na jedné řadě, aby si osvojil pravidla řádnému hráči vytknutá. Největší prospěch máme z dokonalé školy této, že její prostřednictvím dospíváme k nejvyšší virtuositě, jaká jen možná jest. Školy této vyšlo 2. vydání v snížené ceně 50c. poštou 55c.

O Chicagu a Chicagčanech.

Tak veliké a s chvatem přímo neuvěřitelným se vzmahající město jako je Chicago, vykazuje mnohé zajímavé stránky života veřejného, společenského i rodinného. Jako vše má i velkoměstský život svůj rub a líc a celý ten ruch jest tak zvláštní, že nemůže býti nežli zajímavým pro každého a s prospěchem pro toho, kdo žije na venkově, aby nabyl pravého pojmu o velkém městě. V knize "O CHICAGU A CHICAGČANECH" líčeny jsou výjevy a příhody veselé i smutné o radních a jejich búdlech, o policii a detektivech, spisovatel Lad. Flígl uvádí nás na pouliční káru, do vězení, k soudu, do přírody a všude líčí figurky velkoměstské a příhody veselé tak řízným způsobem, že zajisté cena této 160 str. silné knížky, která činí 30c., poštou 35c., každým bude uznána za nízkou.

COINOVA FINANČNÍ ŠKOLA V ČESKÉM PŘEKLADU JIŽ VYŠLA.

VÍTE, na základě jaké otázky bude příští národní volba bojována?

VÍTE, co to značí míti dvojí měnu této země?

COINOVA FINANČNÍ ŠKOLA

pojednává o celé té otázce důkladně.

Obsahuje 130 stránek v pečlivé úpravě, přes 60 illustrací pěkných a významných. Mnoho a mnoho pojednání bylo již vydáno v odpověď na toto populární dílo, které již jest přeloženo do mnoha jazyků. Upozorněte na ní Vaše sousedy. Zavděčíte se jim.

CENA 25C.

Při větší objednávce dáme srážku.

Stále slyšíte **16 k 1**

Stále čtete **16 k 1**

Stále debatujete **16 k 1**

JEST žádoucna volná ražba stříbra v poměru k zlatu **16 k 1**

KVĚTOMLUVA. Za naší doby používají mladí lidé květin co označení myšlének, které nezasvěceným mají zůstati utajeny. Pomocí květin dávají si dostaveníčka, pomocí květin činí si vzájemné vzkazy, vyjadřují svá přání a úmysly. Pravidla pro květomluvu platná zahrnuta jsou v knize též "KVĚTOMLUVA" zvané. Tam vysvětleno jest, jaký význam která květina má, jaký význam má barva, sílne atd. květin i jest proto patrno, že kniha ta zasluhuje zvláště u mladých a samilovaných povšimnutí. "KVĚTOMLUVA" čítá 78 stran a stojí pouze 15c., poštou 17c.

ČERNÁ KUTNA. Proslulý román Wilkie Collinse z angl. přeložil G. H. R., prodáváme za poměrně nízkou cenu 80c., poštou 85c. Román ten čítá 324 stránek, jest pěkně vázaný a za zajímavost jeho ručí již samo jméno spisovatelovo.

SNÁŘ světoznámé věštkyně pí. Lenormandové. Výklad přes 200 snů pro ty, které vykládání snů zajímá zároveň s čísly, jež možno se sázeti do loterie. Opravené a rozmnožené vydání. Cena 20 centů, poštou 22 centů.

MEZI CTÍ A LÁSKOU. Velezajímavý pařížský román, který došel velké obliby. Z anglického přeložil Josef Čermák. Cena 60c.

BOSKO. Nevyčerpatelné jeho kejkle k zábavám společenským vydal F. J. Těchonický. 222 stránek. Cena 30c., poštou 32c.

DRA. SIX-E

SVĚTO- ZNÁMÉ 6 RODINNÉ LÉKY.

OCHRANNÁ ZNÁMKA.

Sixův vyháněč bolestí jest používán proti mnohým bolestem, jimiž lidské tělo je t stiženo jako revmatism, neuralgie, neohelnost, otekliny a bolesti kloubů, odřeniny, vymknutí atd. Cena láhve 40c.

Sixovy letní kapky jest výtečný prostředek pro mladé i staré, proti letní nemoci, žaludkovým křečem, průjmu, choleře morbus, bolestem v žaludku atd. Cena 25c.

Sixův krvečistitel byl důkladně prozkoumán a velice odporučen nejlepšími lékaři zdejšími. Jest to jistý a spolehlivý lék proti různým chorobám, povstávajícím z nečisté krve jako jsou: krtice, kožní vyrážka, eczema, suché moly, boule, pupence a všechny choroby kožní. Cena $1.00.

Sixův sirob proti kašli, prohlášený všemi za nejpříjemnější a nejlepší teď používaný prostředek proti kašli, nastuzenině, chraptivosti, suchému kašli, bolesti v prsou a všem obtížím hrdla a plic. Žádná rodina neměla by býti bez toho. Lék ten odpomůže ihned od nejprudšího kašle a bolí tam, kde všecky ostatní léky jsou bez účinku. Cena 50c.

Sixovy zlaté kapky jsou lékem rodinným. Použijete 1 jich v čas, ušetříte platit veliké lékařské účty, neboť jest to prostředek téměř neomylný proti všem obtížím žaludku, jater a ledvin jako jsou: kyselost v žaludku, závrať, choroba jater, pálení u srdce, bolesti v kříži atd. Cena 25c. láhev.

Sixův kořínkový německý čaj jest nejlepší na světě. Čistí krev, léčí zácpu, nastuzeninu, vrací ztrácenou chuť k jídlu, hojí choroby ledvin a jater, zlatou žílu, bolesti hlavy atd. Cena 25 cts.

Sixova německá hojivá mast, nejlepší hojivý prostředek pro rány, hlavá místa, řezy, boule, pupence, popáleniny, opařeniny a pohmožděniny. Cena láhve 25c.

Sixovy léky prodávají lékárníci a pedláci. Kdyby jich neměli, neberte jiné, ale pište přímo na

Six's Medicine Co., 746 31. St., CHICAGO, ILL.

SVOJAN

snůška ovoce svobodného smýšlení všech národů, vydávaný pro osvojení českého národu Svobodnou Obcí v Chicago, pořádáním řečníka jejího Fr. B. Z. rubka, dokončil první svůj ročník o 4 čtvrtletních pětiarchových sešitech a první číslo nového ročníku připadá na 8. listopadu, kdy Svob. Obec slaví své 25leté trvání. Všechny svobodomyslné časopisy americké vyslovily se o Svojanu velmi příznivě a odporučily jej vřele, a kdo dostal jej do ruky, jsa nakloněn svobodomyslnosti, nezbaví se ho. Svobodná Obec vydává jej úplně bez zisku, aby mohla posloužiti svobodomyslnosti v českém národu, a podpořila tím zásady, na nichž všechny národní svobodné spolky jsou zbudovány. Jedno číslo sešit o 80 velkých stránkách stojí 25c. Předplatné na rok (4 sešity) stojí 80c. Celý první ročník lze dostati za 80c. Hlaste se u pověřeného jednatele Svobodné Obce pod nadpisem:

Alois Vaňouček, 150 W. 12th St. Chicago, Ill.

Churavíte?

Víte, co Vám schází a jak se vyléčiti?

Pakli by Vám byl znám původ Vaší nemoci, naleznete v Pečírkově Domácím Lékaři předpisy [recepty], které lze dáti v každé lékárně připraviti.

Pakli Vám není známo, jakou nemocí trpíte, Pečírkův Domácí Lékař Vám sdělí všecky příznaky s úplným vysvětlením, jak se ona nemoc léčí a jak ušetřit se aneb jaké jsou její následky.

Jest to rádce, který Vám zodpoví všechny otázky okamžitě, kdy je nejvíce potřebujete.

• • V jediném roce se Vám desetkráte vyplatí. • •

Dr. Pečírka, který tuto knihu spisoval, byl jedním z nejvyhlášenějších lékařů v Čechách. Jest též doplněna moderním léčením od známého českého lékaře Dr. Habenichta.

Cena $1.50, poštou $1.60.

Knihkupectví A. GERINGERA,
150 W. 12th Street, CHICAGO, ILL.

ROBERT L. PITTE,

Veřejný notář a pozemkový jednatel,

ÚŘADOVNA V ČÍSLECH

188 a 190 záp. 20. ulice, CHICAGO, ILL.

ROH SO. PEORIA (JOHNSON)

Půjčuje peníze

na mírné úroky

v částkách jakýchkoliv zvláště na **gruntovní majetek.**

• • • • • •

Zasílá peníze do Evropy levněji než pošta.

• • • • • •

Pojišťuje proti ohni.

• • • • • •

Prodává dlužní úpisy,

(MORTGAGES)

na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky.

• • • • • •

Obstarává přeplav přes

HAMBURG a BREMEN.

Prodává a kupuje majetky ve všech částech města.

TÉŽ MÁ HOJNĚ LOTŮ V MÍRNÝCH CENÁCH NA PRODEJ.

Zvláštní pozornost věnuje zkoumání i hotovení abstractů (knihovních záručních listin). Vykonává veškeré notářské práce správně a levně.

Výměna peněz dle běžného kursu.

V každý čas Vás ochotně obslouží Váš

ROBERT L. PITTE.

VOPIČKA, KUBÍN & CO. . .

C. J. VOPIČKA.
OTTO KUBÍN.
JAN GERINGER.
J. ŠTORKAN.

* * VEŘEJNÍ NOTÁŘI

207 záp. 12. ulice. Chicago, Ill.

Půjčky: Peníze půjčujeme na majetek na nízké úroky. — Peníze ukládáme na první hypotheky.

Pozemky prodáváme na mírné splátky ve všech částech města.

Pojištění: Zastupujeme pouze ty nejlepší společnosti.

Přeplavní lístky přes BREMY a HAMBURG.

Vymáhání dědictví v Čechách, na Moravě, Rakousku a Německu

J. ŠTORKAN, český právník.

Užívejte TRINEROVO HOŘKÉ VÍNO.

Jest to nejlepší prostředek proti nezáživnosti, zácpě, slabosti, těžkomyslnosti, jakož i všem žaludečním, břišním a jaterním nedužím,

Jest připraveno z pravého červeného vína nejlepší jakosti a z výtažku hořkých bylin zvláště vybraných k účelu tomu přírodním způsobem upravených,

AMERICAN ELIXIR OF BITTER WINE

Chvalně známí co zkušení lékaři pani Dr. J. Habenicht, F. Formánek a Strzyzowski lučebně prozkoumali toto „Hořké víno" důkladně a uznali jej nejen co výtečný žaludeční a jaterní lék, nýbrž co nejlepší stolní krve pro všechny osoby každého stáří.

Kdo v zárodku churavíte, užívejte „Hořké víno" a zajisté přesvědčíte se o dobrém výsledku. Návod jest na každé láhvi. K dostání v lékárnách a čelnějších hostincích a všude vůbec, kde náš plakát „Trinerovo Hořké Víno" (American Elixir of Bitter Wine) k spatření jest.—Cena láhve 75c., čtvrt tuctu lahví $2.00 a tucet lahví $6.50.

Však žádejte pouze tímto nápisem opatřenou láhev, an pouze toto jest pravé a nejlepší vyráběné u velkoobchodní firmy s importovaným vínem a lihovinami

LOUIS SIEVERS & SONS,

312-314 Fifth Ave., CHICAGO, ILL.

POD DOZOREM
JOSEFA TRINERA,
hlav. jedn. téže firmy.

Objednávky z venkova vyřizují se rychle a správně.—Zašlete částku v Postal Money Orders neb Express Money Orders.

PRVNÍ ČESKÝ VELKOOBDHOD

..tabákem..

doutníky a všemi potřebami kuřáckými

ve Spojených Státech

....VLASTNÍ——

* CHARLES SMOLA *

ROH CENTRE AVE. & 18té ULICE. —— ZALOŽEN R. 1887.

Odporučuje zvláště výtečný a mezi Čechy v této zemi všeobecně oblíbený

....VOJANSKÝ TABÁK

Týž řezán jest z nejlepšího kentuckého a virginského tabáku a balen v liberních ...a půlliberních paklíkách.

Jest pravou pochoutkou pro kuřáky.

Dále vyrábí nový

šňupavý tabák "rappee"

jenž nejen vyrovná se všem importovanými druhům, nýbrž i je předčí.

Všichni, kdož jej zkusili, prohlašují ho za výtečný. Jedna zkouška přesvědčí Vás o pravdě výše uvedených slov.

Tabáky všeho druhu, kuřlavé šňupavé i kousavé vždy na skladě, jakož i všecky potřeby kuřácké, zdejší i importované. Zvláště velký výběr českých dýmek, tabatěrek, špiček k doutníkům, atd.

Všechny objednávky bez odkladu vyřídí a dotazy ochotně zodpovídá

Charles Smola,

COR. CENTRE AVE. & 18TH ST. CHICAGO, ILL.

☞ *Pánům obchodníkům povolena značná provise.*

BOHEMIAN BREWING COMPANY

OF CHICAGO.

ČESKÁ PIVOVARNICKÁ SPOLEČNOST V CHICAGO.

684—706 BLUE ISLAND AVENUE.

NEJVĚTŠÍ ČESKÝ PIVOVAR V AMERICE
....VAŘÍ NÁSLEDUJÍCÍ ZNAMENITÉ DRUHY PIV:

Pravé české,
Export,
Granát.

Genuine
Bohemian,
Export,
Granat.

Zasílá je v soudkách a lahvích ve velkém po celých Spoj. Státech amerických.

Kdo chce píti dobré a zdravé pivo řádně vyleželé, nechť pije pivo z našeho pivovaru. Kdo je pije jednou, pije je stále a žádné jiné mu nechutná. Objednávky adresujte:

BOHEMIAN BREWING COMPANY OF CHICAGO,

684--706 BLUE ISLAND AVE. - CHICAGO, ILL.